

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

60 metai
2017 m. spalio 12 d.

Turinys

I Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės

NUOMONĖS

Regionų komitetas

124-oji plenarinė sesija, 2017 m. liepos 12–13 d.

2017/C 342/01	Europos regionų komiteto nuomonė „Programos „Horizontas 2020“ vietos ir regionų matmuo ir nauja bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa“	1
2017/C 342/02	Europos regionų komiteto nuomonė „BŽŪP po 2020 m.“	10
2017/C 342/03	Europos regionų komiteto nuomonė „Tolesni tvarios Europos ateities užtikrinimo žingsniai“	20
2017/C 342/04	Europos regionų komiteto nuomonė „Migracija centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu“	27
2017/C 342/05	Europos regionų komiteto nuomonė. Tarptautinis vandenynų valdymas. Mūsų vandenynų darnaus valdymo darbotvarkė	32
2017/C 342/06	Europos regionų komiteto nuomonė. Žmonių tarpusavio ryšiais pagrįsti projektai ir nedidelės apimties projektai pagal tarpvalstybinio bendradarbiavimo programas	38
2017/C 342/07	Europos regionų komiteto nuomonė. Pradedančiųjų ir veiklą plečiančių įmonių Europoje stiprinimas – vietos ir regionų perspektyva	43
2017/C 342/08	Europos regionų komiteto nuomonė. MVĮ skirtas pažangus reglamentavimas	51
2017/C 342/09	Europos regionų komiteto nuomonė „Europos mažataršio judumo strategija“	57

III Parengiamieji aktai

REGIONŲ KOMITETAS

124-oji plenarinė sesija, 2017 m. liepos 12–13 d.

2017/C 342/10	Europos regionų komiteto nuomonė. Socialinės apsaugos sistemų koordinavimas	65
2017/C 342/11	Europos regionų komiteto nuomonė „Teritoriniai klasifikatoriai ir tipologijos“	74
2017/C 342/12	Europos regionų komiteto nuomonė „Atsinaujinančių išteklių energija ir elektros energijos vidaus rinka“	79
2017/C 342/13	Europos regionų komiteto nuomonė. Energetikos sąjungos valdymas ir švari energija	111
2017/C 342/14	Europos regionų komiteto nuomonė „Energos vartojimo efektyvumas ir pastatai“	119

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

REGIONŲ KOMITETAS

124-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2017 M. LIEPOS 12–13 D.

Europos regionų komiteto nuomonė „Programos „Horizontas 2020“ vietos ir regionų matmuo ir nauja bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa“

(2017/C 342/01)

Pranešėjas: Christophe Clergeau (FR/PES), Luaros krašto regiono tarybos narys

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

A) ES MOKSLINIAI TYRIMAI IR INOVACIJOS: BŪTINYBĖ SIEKTI DAUGIAU NEI NUMATYTA BENDROJOJE PROGRAMOJE

Pakartotinis patvirtinimas, kad bendroji programa yra labai svarbi kuriant Europos mokslinių tyrimų erdvę ir siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų

1. džiaugiasi labai sėkminga ES mokslinių tyrimų politika, įgyvendinta pagal įvairias viena po kitos vykdytas bendrąsias programas ir dabar vykdoma pagal programą „Horizontas 2020“, kuri yra didžiausia pasaulyje integruota mokslinių tyrimų programa, grindžiama moksline kompetencija ir sparčiu inovacijų diegimu;
2. primena, kad programa „Horizontas 2020“ yra pagrindinė paramos priemonė, skirta mokslinių tyrimų vykdymui ir inovacijoms Europoje, priklausanti visuotinei strategijai „Europa 2020“ ir padedanti kurti Europos mokslinių tyrimų erdvę (EMTE);
3. **dar kartą pabrėžia strategijos „Europa 2020“ svarbą**, nes joje siūloma taikyti konsoliduotą „žinių trikampio“ (moksliniai tyrimai – švietimas – inovacijos) požiūrį, keisti mokymo pobūdį ir didelį dėmesį ir toliau skirti visų asmenų išsilavinimo lygio kėlimui ir universitetų bei įmonių bendradarbiavimo skatinimui; be to, siūlo siekti didesnės sąsajos ir papildomumo su programomis „Erasmus+“ ir Interreg, įskaitant tarpregioniniam bendradarbiavimui skirtą programą „Interreg Europe“; pabrėžia, kad reikia ir toliau kurti EMTE ir įgyvendinti įvairius tikslus, tarp kurių mokslinė kompetencija yra esminis, bet ne išskirtinis dalykas;
4. pabrėžia EMTE tikslų aktualumą ir būtinybę toliau juos įgyvendinti, visų pirma plėtoti tarpvalstybinį bendradarbiavimą, užtikrinti žinių judumą, bendrą mokslo tyrėjų ir inovacijų kūrėjų darbo rinką, lyčių lygybę ir prieigą prie informacijos ir mokslo;
5. kad Europos žinių bendruomenės kūrimo projektas sulauktų paramos, siūlo identifikuoti talentingus europiečius ir stebėti mokslo darbuotojų karjerą, nustatyti Europos masto mokslo darbuotojų trajektorijas, kuriomis naudodamiesi jie galėtų pereinau į laikotarpį susieti paramos programas su savo moksline karjera, įtraukti daugiau mokslo darbuotojų į verslo aplinką;

6. nepritaria, kad diskusijoje dėl biudžeto būtų apsiribojama tik bendrąja programa: remiantis vertinimo metodais, pagal sanglaudos politiką moksliniams tyrimams ir inovacijoms skiriama nuo 43 iki 110 mlrd. EUR, neskaitant didelio kitos sektorių politikos ir J.-C. Junckerio plano indėlio;

Inovacijos ir moksliniai tyrimai vėl turi tapti politiniu ir biudžeto prioritetu

7. ragina inovacijas ir mokslinius tyrimus vėl laikyti vienais svarbiausių prioritetų diskusijose dėl Europos ateities ir Romos deklaracijoje numatytais prioritetais⁽¹⁾, stiprinti mokslinių tyrimų, inovacijų ir mokymo klausimų kompleksinį valdymą Sąjungos viduje, taip pat didinti Europos Sąjungoms moksliniams tyrimams ir inovacijoms skiriamas bendras fiskalines pastangas visose politikos srityse pagal dabartinę ir būsimą daugiametę finansinę programą. Atsižvelgiant į visas šias aplinkybes, taip pat į Europos Parlamento pranešimo projektą⁽²⁾ ir aukšto lygio nepriklausomų ekspertų grupės ataskaitą dėl ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programų poveikio didinimo (P. Lamy ataskaita)⁽³⁾, bendrosios programos biudžetas turi būti gerokai padidintas norint bent jau išlaikyti dabartinės bendrosios programos plėtojimo dinamiką⁽⁴⁾. Bet koku atveju, užtikrinant būtiną postūmį mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, neturi būti sumenkinama sanglaudos politikos, kuri išlieka pagrindinė ES finansavimo priemonė siekiant ekonominės ir socialinės miestų ir regionų sanglaudos ir konvergencijos, svarba. Reikia sutelkti ir derinti visų sanglaudos ir mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos priemonių potencialą siekiant skatinti regionų vystymąsi;

8. ragina užsibrėžti naują bendrą plataus užmojo tikslą, kuris apimtų ne tik mokslinę kompetenciją Europoje, bet ir būtų susijęs su visos Europos moksline kompetencija ir inovaciniais gebėjimais, sutelkiant visų Europos teritorijų potencialą, taip padedant stiprinti jų gebėjimus ir skatinant atviras ir bendradarbiavimu grindžiamas inovacijas;

9. mano, kad šis plataus užmojo tikslas yra dar svarbesnis vykstant globalizacijai, kurios poveikis dar nesuvaldytas, visų pirma vietos ir regionų lygmeniu, ir dėl kurios moksliniai tyrimai ir inovacijos yra atsparumo, didelės pridėtinės vertės ir tvaraus konkurencingumo veiksniai;

10. ketina skatinti holistinį požiūrį į Europos, nacionalinį ir regioninį finansavimą, be kurio šis plataus užmojo tikslas ir diskusijos dėl ES biudžeto būtų beprasmiški; primena, kad labai svarbus tikslas 3 % BVP skirti moksliniams tyrimams ir inovacijoms tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuose – ši strategijoje „Europa 2020“ visoms valstybėms narėms iškelta tikslą (nuo 2015 m. pasiekiamas rodiklis lygus 2,03 % ir nedidėja) įgyvendinti trukdo, be kita ko, daugelyje valstybių narių mažinamos biudžeto lėšos; todėl mano, kad labai svarbu ir toliau stiprinti mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemas atsižvelgiant į kiekvienos šalies ir regiono padėtį, užtikrinant geresnį politikos koordinavimą Europos lygmeniu ir skatinant reikiamas reformas nacionaliniu ir regionų lygmeniu, be kita ko įgyvendinant Europos semestrą ir pažangiosios specializacijos strategijas;

Daugiau aiškumo diskusijose dėl sinergijos su kitomis ES politikos sritimis

11. mano, kad diskusija dėl sinergijos turi tapti aiškesnė, ir siūlo penkis veiklos principus, kuriais galėtų bendrai vadovautis ES, valstybės narės, regionai ir miestai:

- nuoseklumo principas: pasidalijamasis valdymas, bendras pagrindinių tikslų nustatymas, strategijų ir pavyzdinių projektų vykdymas,
- suderinamumo principas: galimybė paprastai ir veiksmingai derinti ir racionalizuoti išteklius, visų pirma sprendžiant valstybės pagalbos klausimą,
- papildomumo principas: užtikrinti aiškų vaidmenų pasiskirstymą ir tinkamą veiksmų tęstinumą finansuojant skirtingas projektų dalis, taip pat paramą prieš projektų įgyvendinimą (gebėjimų stiprinimas ir pan.) ir po jų įgyvendinimo (mokslinių tyrimų rezultatų panaudojimas, pateikimas į rinką ir pan.),

⁽¹⁾ 27 valstybių narių ir Europos Vadovų Tarybos, Europos Parlamento bei Europos Komisijos vadovų deklaracija (2017 m. kovo 25 d.) http://www.consilium.europa.eu/press-releases-pdf/2017/3/47244656633_en.pdf.

⁽²⁾ Europos Parlamento pranešimo projektas dėl programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimo vertinimo atsižvelgiant į jo tarpinį vertinimą ir pasiūlymą dėl Devintosios bendrosios programos (2016/2147(INI)).

⁽³⁾ Aukšto lygio nepriklausomų ekspertų grupės ataskaita dėl ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programų poveikio didinimo „Investicijos į tokią Europos ateitį, kokios norime“ https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/other_reports_studies_and_documents/hlg_2017_report.pdf#view=fit&pagemode=none.

⁽⁴⁾ „Biudžete turėtų būti išlaikytas bent vidutinis metinis programos „Horizontas 2020“ augimo rodiklis, atskaitos tašku pasirenkant paskutiniams programos metams numatytą biudžetą. Taigi, septynerių metų biudžetui turėtų būti numatyta bent jau 120 mlrd. eurų dabartinėmis kainomis.“ Aukšto lygio nepriklausomų ekspertų grupės ataskaita dėl ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programų poveikio didinimo.

- bendro kūrimo principas: nustatyti nuoseklų požiūrį, pagal kurį „bendras finansavimas siejamas su bendru kūrimu ir išbandymu“;
- ekosistemų principas: pripažinti vietos bendruomenių iniciatyvų vaidmenį;

B) ATNAUJINTI BENDROSIOS PROGRAMOS PAGRINDĄ IŠSAUGANT JOS SĄRANGĄ

Visiems naudinga, atvira ir bendradarbiavimu grindžiama programa

12. primena, kad europinę bendrosios programos pridėtinę vertę visų pirma sudaro jos kolektyvinis ir bendradarbiavimu grindžiamas matmuo ir jos indėlis skatinant mokslininkų ir inovacijų ekosistemų tinklaveiką. Šiam matmeniui ir toliau turi būti teikiama pirmenybė paramos atskiriems projektams atžvilgiu;

13. yra susirūpinęs, kad mažėja vidutinė finansavimą gavusių paraiškų dalis, kuri yra mažesnė nei įgyvendinant ankstesnę bendrąją programą. Tai labai trukdo programos sklaidai regionuose. Dėl konkurencijos, kuri neatsiejama nuo kompetencijos plėtojimo, neturėtų didėti socialinė atskirtis ir pernelyg didelė koncentracija;

14. nurodo, kad būtina ir toliau užtikrinti bendrosios programos atvirumą siekiant jos sklaidos visoje Europoje, jos teritorijose ir tarp piliečių; ragina bendrosios programos priemonėse aktyviau taikyti inovacijas siekiant derinti kompetenciją, įtraukti ir dalyvavimą;

15. primena, kad svarbu išlaikyti pusiausvyrą tarp fundamentinių mokslinių tyrimų ir tyrimų ruošiantis pateikimui į rinką, taip pat tarp laisvųjų mokslinių tyrimų ir tyrimų atsakant į visuomenės ir ūkio subjektų iškelto klausimus, siekiant skatinti tiek inkrementines, tiek radikalias inovacijas, nes abiejų tipų inovacijos turi potencialo kurti naujas veiklos rūšis ir darbo vietas;

16. pažymi, kad šiuo metu pirmenybė teikiama aukšto technologinio pasirengimo lygio (angl. TRL) projektams, kuriuose didžiausias dėmesys skiriamas laipsniškoms inovacijoms skatinant mokslininkus daugiausiai dėmesio skirti brandžioms idėjoms, kurios gali būti pateiktos rinkai per trumpą laiką; kartu pabrėžia, kad taip pat svarbu skirti paramą pirmojo technologinės parengties lygio projektams siekiant pateikti rinkai daugiau inovacijų; pabrėžia radikalių inovacijų, grindžiamų žemiausiu technologinės parengties lygiu ir leidžiančių greitai pasiūlyti rinkai naujus produktus bei paslaugas, svarbą. Bet kokių atveju, svarbiausi inovacijų politikos prioritetai turėtų būti padėti MVĮ patekti į rinką ir kurti tvarias darbo vietas. Būtent toks turėtų būti Europos inovacijų tarybos vaidmuo;

17. ragina labiau atsižvelgti į visų rūšių kompetencijas ir inovacijas ir primena, kad netechnologinės inovacijos ir socialinės inovacijos skatina naujų žinių, galinčių formuoti naujas kompetencijos sritis, poreikį;

18. pritaria, kad reikia visapusiškai pripažinti socialines inovacijas, t. y. naujas idėjas (produktus, paslaugas ir modelius), kurie sudaro galimybę patenkinti visuomenės poreikius plačiąja prasme;

19. pabrėžia, kad moksliniai tyrimai ir inovacijos yra skirti ne tik įmonėms; jie susiję ir su viešąja politika, sveikata, kultūra ir bendruomeniniu gyvenimu, taip pat su socialine ekonomika ir naujais ekonomikos modeliais, kurie padeda kurti naujas partnerystes, plėtoti naują veiklą ir naujus socialinius ryšius. Todėl panaudojant inovacijų rezultatus dėmesį reikėtų sutelkti ne tik į ekonominę vertę rinkoje turinčio produkto, bet ir į socialinę naudą piliečiams teikiančios paslaugos sąvoką;

Naujas požiūris į kompetenciją

20. pabrėžia, kad sąvoka „**kompetencija**“ vartojama apibūdinant labai skirtingus dalykus; siūlo aiškiai atskirti toliau nurodytus uždavinius, kuriuos turėtų padėti spręsti bendroji programa:

- mokslinė kompetencija, visų pirma grindžiama bendradarbiavimo ir konkurencijos principais,
- mokslinių ir inovacinių projektų kompetencija, kuriai taip pat būdingas projektų poveikis ir indėlis žinių perdavimo srityje,
- inovacijų ekosistemų ir įvairių subjektų bendradarbiavimo kompetencija,
- visos Europos kompetencija ir jos visuotinis gebėjimas diegti inovacijas;

Naujas požiūris į projektų poveikį

21. siūlo, vertinant projektų **poveikį**, tiek *ex ante* etape (pasiūlymų atveju), tiek *ex post* etape (patvirtintų projektų atveju) atsižvelgti į:

- mokslinę įtaką, visų pirma vertinamą pagal citatų skaičių,
- poveikį skleidžiant projektų rezultatus ir jais naudojantis,
- atvirų ir bendradarbiavimu grindžiamų inovacijų poveikį ir naujų produktų ir paslaugų, visų pirma teikiamų MVĮ, kūrimą,
- poveikį teritorinėms inovacijų ekosistemoms ir trims jų ramsčiams – moksliniams tyrimams, švietimui ir inovacijoms – ir vietovėms ir jų gyventojams, visų pirma užimtumui ir gerovei;

Naujas požiūris į regionų vietą bendrojoje programoje

22. siūlo, siekiant prisidėti prie visų formų kompetencijos skatinimo, **būsimoje bendrojoje programoje svarbesnį vaidmenį skirti teritorijoms:**

- kaip visuotinio valdymo partnerėms įgyvendinant mokslinių tyrimų ir inovacijų politiką Europoje ir bendrąją programą,
- inovacijų centrams ir ekosistemoms priklausančiuose Europos kompetencijos tinkluose,
- kaip projektų dalyvėms, kurioms sudaromos paprastesnės dalyvavimo sąlygos,
- kaip pagrindinėms veikėjoms inovacijų diegimo, programos „Horizontas 2020“ rezultatų naudojimo ir sklaidos srityse,
- kaip pagrindinėms nuolatinio mokslo bendruomenių ir visuomenės dialogo dalyvėms;

Visuomenės uždavinių plėtojimas, siekiant didinti jų aktualumą ir poveikį

23. ragina įtraukti du naujus visuomenės uždavinius siekiant pažangių mokslinių rezultatų, susijusių su pagrindiniais Europos visuomenės ateities uždaviniais:

- atremti Europos igūdžių darbotvarkės iššūkius: mokymasis visą gyvenimą – Europos socialinio modelio bei veiklos rezultatų pagrindas,
- teritorinė dinamika kuriant vertę, inovacijas, darbo vietas, socialinius ryšius ir darnų vystymąsi, be kita ko, susijusius su demografinėmis problemomis, su kuriomis susiduria Europos Sąjungos regionai;

24. ragina visuomenės uždavinių srityje stiprinti tarpdisciplininę humanitarinių ir socialinių mokslų vietą, taip pat rizikos prisiėmimą, siekiant kurti naujas idėjas ir sprendimus, visų pirma nustatant neapibrėžtus kvietimus teikti pasiūlymus dėl projektų;

25. ragina taikyti naują, papildomą požiūrį, grindžiamą misijomis, siekiant sėkmingai vykdyti tiriamąjį darbą ir didelės apimties projektus, ir horizontaliąja orientacija pagal pažangiųjų miestų, aplinkosaugos arba jūrininkystės ir jūrų klausimų modelį; todėl primena Komiteto raginimą nustatyti tikslą 10 % kitos bendrosios programos skirti projektams, darantiems didelį poveikį jūrų ir jūrininkystės moksliniams tyrimams ⁽⁵⁾;

Įvairesniems projektams palanki dalyvavimo tvarka

26. išreiškia nuostabą, kad nepakankamai pasinaudojama daugeliu galimybių, kurias suteikia galiojančios taisyklės, ir siūlo keletą tobulinimo sričių:

- kvietimai teikti pasiūlymus turėtų būti platesnio masto ir atviresni, kad būtų galima taikyti naujus metodus,
- rengiant kvietimus teikti pasiūlymus reikėtų numatyti labiau tarpdisciplininį požiūrį, kad būtų sutelktos visos žinios, t. y. technologinės ir netechnologinės,
- reikia geriau įtraukti humanitarinius ir socialinius mokslus, nes šiuo metu jie įtraukiami nepakankamai,
- reikia labiau remti tinklus ir iniciatyvas, vykdomas pagal principą „iš apačios į viršų“,
- siekti daugiau skaidrumo ir atskaitomybės visuose projektų atrankos ir lėšų skyrimo etapuose, taip pat teikiant grįžtamąją informaciją, į kurią atsižvelgiant galima keisti projektus siekiant naujų paraiškos teikėjų sėkmės,

⁽⁵⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Naujas mėlynojo augimo Europos politikos etapas“ (CDR 6622/2016).

- skatinti įtraukti daugiau naujų dalyvių skelbiant kvietimus teikti pasiūlymus, skirtus pirmą kartą dalyvaujantiems,
- dažniau ir nuosekliau naudoti papildomą finansavimą, nes tai yra priemonė, galinti padėti įtraukti net mažai apie bendrąją programą žinančius asmenis,
- supaprastinti procedūras siekiant sumažinti nereikalingą biurokratizmą galutiniams paslaugų gavėjams;

27. prašo Komisijos pateikti vertinimo kriterijus, kurie leidžia pateisinti aukštą didelėms įmonėms pagal programą „Horizontas 2020“ skiriamo finansavimo lygį, nors jų mokslinių tyrimų ir inovacijų sąnaudos padidėjo nedaug, ir atitinkamai pasiūlyti pakeitimų, skirtų kitai bendrajai programai;

28. primygtinai teigia, kad būtina finansuoti mokslinių tyrimų veiklą dotacijomis; apgailestauja dėl polinkio pakeisti dotacijas paskolomis, tačiau pripažįsta, kad aukšto technologinės parengties lygio projektams, greitai pradėsiantiems vykdyti rinkos veiklą, turi būti sudaryta galimybė, be kitų priemonių, gauti ir paskolas;

29. mano, kad plėtoti finansines priemones bendrosios programos tikslams pasiekti tikslinga tik tuo atveju, jei jos, bendradarbiaujant su finansinėmis institucijomis, leidžia apsidrausti nuo rinkos nepakankamumą lemiančios aukštos rizikos, laikantis, pavyzdžiui, pasiūlymo INNOFIN modelio; apgailestauja dėl menkų dabartinių pastangų įgyvendinant J.-C. Junckerio planą išplėsti apsaugą nuo šio tipo rizikos;

30. atkreipia dėmesį į tai, kad būtina gerinti MVĮ skirtų inovacijų projektų finansavimą daugiausia dėmesio skiriant „Pramonė 4.0“ programoms, nes tai geriausias būdas stiprinti ES pramonės struktūrą ir didinti technologijų vidaus paklausą, kuri sudaro palankias sąlygas Europos vystymuisi;

C) MOKSLINIUS TYRIMUS IR INOVACIJAS VISOSE VIETOVĖSE REMIANTI BENDROJI PROGRAMA

Skatinti laikytis teritorijose įtvirtintos kompetencijos požiūrio

31. **nurodo, kad mokslinė kompetencija priklauso inovacijų centrams ir ekosistemoms.** Dauguma programos „Horizontas 2020“ paramos gavėjų (universitetai, mokslinių tyrimų organizacijos, MVĮ, pilietinės visuomenės organizacijos) yra neatsiejamai susijusios su savo vietovėmis ir vietovių kokybė prisideda prie mokslo kokybės. Šią padėtį reikia visapusiškai pripažinti bendrojoje programoje;

32. primena, kad į teritorinį matmenį turi būti sistemingai atsižvelgiama formuojant visas politikos sritis, nes pažangiosios specializacijos strategijos (RIS3) mokslo subjektams ir įmonėms suteikia išteklių ir sukuria vertę vietovėms bei piliečiams;

33. pabrėžia, kad pažangiąsias specializacijos strategijas (RIS3) parengė ir plėtojo regionai siekdami struktūruoti ekonomikos vystymuisi skirtų mokslinių tyrimų ir inovacijų investicijas, užtikrindami papildomumą su kitais regionais, ir kad teritorijų ir Europos investicijų į mokslinius tyrimus ir inovacijų suderinimas vykdamas struktūrinius projektus pažangiosios specializacijos srityse leidžia didinti bendrosios programos poveikį ir išvengti su vietos padėtimi nesusijusių projektų finansavimo;

34. patvirtina, kad bendroji programa turėtų skatinti mokslinių tyrimų ir inovacijų diegimo gebėjimų stiprinimą teritorijose, siekiant padėti joms didinti kompetencijos lygį, visų pirma pažangiosios specializacijos srityse, taip pat stiprinti visų regionų gebėjimus dalyvauti programoje „Horizontas 2020“ ir prie jos prisidėti kokybiškais projektais;

35. pabrėžia miestų, kaip inovacijų centrų, atliekančių pagrindinį vaidmenį didinant kompetenciją, svarbą; taip pat pažymi, kad per didelė mokslo koncentracija inovacijų centruose yra kliūtis moksliniams tyrimams daryti teigiamą šalutinį poveikį visai ekonominei ir socialinei struktūrai ir kad būtina sutelkti kompetencijos grupes toli nuo centrinių vietų; primena ypač svarbų regioninės politikos vaidmenį šioje srityje;

Užmegzti naujus ES mokslinių tyrimų politikos ir teritorijų partnerystės ryšius

36. siūlo kurti naują ES, valstybių narių, regionų ir miestų partnerystę, skirtą Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų kompetencijai skatinti, taikant sustiprinto daugiapakopio valdymo principą, laikantis subsidiarumo principo, puoselėjant bendrą atvirų inovacijų ir vietos lygmeniu siūlomų iniciatyvų vertinimo kultūrą, vadovaujantis principu „iš apačios į viršų“;

37. ragina padidinti bendrosios programos indėlį stiprinant teritorinius inovacijų centrus ir ekosistemas, labiau remti technologijų perdavimo tinklus, taip pat sukurti naują veiksmą „teritorinės jungtys“ siekiant pripažinti ir pagal bendrąją programą finansuoti teritorinius kompetencijos tinklus, vadovaujantis iniciatyvos „Vanguard“ modeliu;

38. ragina novatoriškus regionus sudaryti Europos konsorciumus siekiant visoje Europoje kurti pažangias inovacijas. Nustatyti bendradarbiavimo galimybes, sužymėti vertės grandinės dalis, taip pat taikant pažangiąją specializaciją nustatyti pagrindinius suinteresuotuosius subjektus ir pajėgumus yra svarbūs žingsniai kuriant ES pridėtinę vertę;

Pašalinti atotrūkį inovacijų srityje tarp regionų ir tarp valstybių narių

39. **apgailestauja, kad, įpusėjus įgyvendinimo laikotarpiui, programoje „Horizontas 2020“ nepakankamai dalyvauja subjektai iš ES 13 šalių⁽⁶⁾, ir pabrėžia, kad skiriasi dalyvavimas vietos ir regionų lygmeniu;** svarbu sutelkti bendrąją programą, o ne tik sanglaudos politiką, visose Sąjungos vietovėse, siekiant remti geriausius kvalifikacijos propaguotojus ir sudaryti jiems sąlygas prisijungti prie Europoje vykdomo bendradarbiavimo;

40. tikisi, kad šiuo tikslu bus toliau tęsiama ir išplėsta programos „Horizontas 2020“ programa „Pažangos skleidimas ir dalyvių skaičiaus didinimas“; ragina taikyti specialų metodą, skirtą regionams, kurių vystymasis mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje labai atsilieka ir kurie yra valstybėse, kurios negali dalyvauti šioje programoje, kaip daugumos atokiausių regionų atveju; pabrėžia, kad šiai programai skirta tik maža programos „Horizontas 2020“ dalis (1 %), ir pažymi, kad nėra jokių didesnių pokyčių, susijusių su galimybe dalyvauti bendrojoje programoje, ir stebisi, kad šalys pagrindinės programos „Horizontas 2020“ naudos gavėjos yra ir programos „Pažangos skleidimas ir dalyvių skaičiaus didinimas“ naudos gavėjos; mano, kad tokia padėtis mažina bendrosios programos teisėtumą, ir ragina įgyvendinti naujas iniciatyvas;

41. siūlo integruotą požiūrį, kurio laikantis būtų galima laipsniškai didinti kompetencijos lygį ir kuris būtų pagrįstas konkrečiai šaliai ir regionui skirtu koordinavimo planu, kad būtų galima vykdyti būtinas reformas, steigti visiems atvirus kompetencijos centrus, spręsti „protų nutekėjimo“ problemą ir visateisiškai dalyvauti Europos mokslinių tyrimų tinkluose; šis planas turėtų būti bendrai finansuojamas iš regioninių, nacionalinių, Europos fondų, įskaitant programą „Horizontas 2020“ ir Europos struktūrinius ir investicijų fondus;

42. siūlo, siekiant šio tikslo, suteikti daugiau galimybių naudotis europiniu bendradarbiavimu:

- teikti didesnę paramą mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros infrastruktūrai ir didinti Europos mokslinių tyrimų erdvės katedrų (EMTE katedrų) skaičių, siekiant į jas pritraukti perspektyvius tyrėjus ir geriausius mokslininkus,
- suteikti daugiau paskatų, siekiant priimti naujus dalyvius į pateiktus projektus ir atverti atrinktus projektus naujiems papildomiems subjektams,
- didinti paramą MVI, kad jos steigtų mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų padalinius ir įdarbintų technologijų ar mokslo specialistus,
- didinti paramą, skirtą kurti vidinėms MVI struktūroms, kuriomis remdamosi jos galėtų dalyvauti mokslinių tyrimų ir (arba) inovacijų tinklų veikloje;

D) KOLEKTYVINIŲ IR BENDRŲ PRIEMONIŲ, SKIRTŲ MOKSLINEI KOMPETENCIJAI IR INOVACIJOMS, SKATINIMAS

Europos subjektų tinklai – kompetencijos ir inovacijų šaltinis

43. dar kartą ryžtingai patvirtina, kad, vadovaujantis ES vertybėmis, įgyvendinant bendrąją programą tinklams būdingas bendradarbiavimas yra viršesnis nei konkurencija, ir nurodo, kad šie tinklai yra labai svarbus projektų ir kompetencijos šaltinis;

44. šiuo požiūriu pabrėžia į Septintąją bendrąją programą įtrauktos programos „Žinių regionai“ svarbą, nes ši programa suteikė galimybę užtikrinti veiksmingą sąveiką su regionine politika, užmegzti ilgalaikį žinių trikampio suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą teritorijose, įtraukti privatųjį sektorių (visų pirma MVI) į bendrosios programos projektus, remti novatoriškų ekosistemų tarptautinį bendradarbiavimą ir įtraukti vietos ir regionų subjektus į EMTE;

⁽⁶⁾ Valstybės narės, kurios yra pagrindinės programos „Pažangos skleidimas ir dalyvių skaičiaus didinimas“ naudos gavėjos. Taip apibūdinamos šios šalys: Bulgarija, Kroatija, Kipras, Čekija, Estija, Vengrija, Latvija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovakija ir Slovėnija (daugiau informacijos apie programą galima rasti čia).

45. ragina parengti plataus užmojo politiką, skirtą vystyti tinklus, kuriuose bendradarbiauja:
- tyrėjai, mokslo darbuotojų grupės ar laboratorijos, taip pat mokslinių tyrimų infrastruktūros objektai, siekiant kelti mokslinius klausimus, rengti pasiūlymus dėl kvietimų teikti projektų pasiūlymus ir projektų,
 - klasteriai, bandomųjų projektų ir demonstracinių projektų vykdytojai,
 - įvairūs subjektai, įskaitant regionus ir miestus, teritorinės inovacijų grupės ir ekosistemos, atsižvelgiant į RIS3;
46. primena, kad programoje „Horizontas 2020“ yra daug galimybių remti tokias iniciatyvas, kelia klausimą, kodėl jos menkai finansuojamos ir silpnai sutelkiamos, ir ragina aktyviau vykdyti koordinavimo ir paramos veiksmus (KPV); ragina labiau pripažinti novatoriškas iniciatyvas, kurių pagal bendrąją programą imasi teritorijos; taip pat ragina stiprinti paramą su RIS3 susijusiam regioniniam bendradarbiavimui tiek pagal programą „Horizontas 2020“, tiek pagal sanglaudos politiką;

Bendro mokslinių tyrimų ir inovacijų programų kūrimo su teritorijomis plėtojimas

47. pažymi, kad vietovių dalyvavimas vykdant programą „Horizontas 2020“ tapo aktyvesnis nuo jos įgyvendinimo pradžios ir kad vis daugiau regionų partnerių dalyvauja įgyvendinant bendro programavimo priemones, pavyzdžiui, ERA-NET veiksmus, programą „Marie Skłodowska-Curie veiksmi“, COFUND bei viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, pavyzdžiui, iniciatyvą „Švarus dangus“;
48. ragina plėtoti šiuos bendrai kuriamus veiksmus, prašo supaprastinti ir suderinti įgyvendinimo taisykles, pavyzdžiui, susitarus su valstybėmis narėmis sudaryti palankesnes sąlygas regionų dalyvavimui bendro programavimo iniciatyvose (SESV 185 straipsnis);
49. siekdamas palengvinti dalyvių prieigą, prašo dar labiau supaprastinti paramos teikimo tvarką, tęsti ir išplėsti informacijos apie subsidijas ir paramą teikimą viename bendrame informaciniame portale, teikti informaciją apie programas bei visas procedūras visomis oficialiosiomis ES kalbomis, taip pat ir dalyvio portalo paramos valdymo platformoje;
50. ragina bendrajai programai taikyti papildomos ES paramos mechanizmus siekiant paremti teritorijų pavyzdines iniciatyvas, leidžiančias sutelkti nemažai ir įvairių lėšų;
51. mano, kad pažangiųjų specializacijos strategijų patirtis ir jų įgyvendinimas suteikia grįžtamosios informacijos, kuri labai naudinga programos „Horizontas 2020“ ir būsimos bendrosios programos valdymui ir darbo programoms, kurias rengiant nustatomos reikalavimus finansavimui gauti atitinkančios sritys; ragina tokia programavime dalyvaujančias institucijas į šį procesą labiau įtraukti teritorijas siekiant didesnio nuoseklumo su vietos lygmeniu kylančiais iššūkiais;
52. mano, jog labai svarbu, kad skirtinguose programos „Horizontas 2020“ uždaviniuose būtų atsižvelgta į socialinį ir ekonominį poveikį regionams rengiant, planuojant ir nustatant šios programos finansavimo sritis, kad jas pasirinkus būtų veiksmingai padedama gerinti gyvenimo kokybę visuose Europos regionuose;
53. ragina peržiūrėti visas bendrosios programos nuostatas atsižvelgiant į subsidiarumo ir papildomumo principus, siekiant stiprinti įvairių veikėjų ryšius ne tik bendro finansavimo požiūriu, bet ir iš naujo padalijant vaidmenis, sutelkiant bendrosios programos veiksmus į dalykines sritis, teikiančias didžiausią europinę pridėtinę vertę;
54. siūlo toliau plėtoti Pažangumo ženklą, suteikiamą geriausiems finansavimo negavusiems projektų pasiūlymams pagal MVI priemonę, kad jis taptų tikra partnerystės priemone, kurią bendrai valdo ES ir regionai, siekdami geriau suderinti savo veiksmus prieš pasiūlymų pateikimą ir vėlesniuose etapuose. Šie principai taikomi ir kitoms pažangumo ženklo priemonėms, pavyzdžiui, Marie Skłodowska-Curie veiksmams ir Europos mokslinių tyrimų tarybos stipendijoms, taip pat visiems kitiems sinergijai kurti naudingiems projektams;

Kartu su teritorijomis stiprinti teigiamą šalutinį poveikį, inovacijų diegimą ir žinių sklaidą

55. pabrėžia teritorijų, kaip „laboratorijų“ ir „pirmųjų taikytojų“, vaidmenį vykdant viešuosius pirkimus; prašo užtikrinti lankstesnę šios veiklos reglamentavimo sistemą ir supaprastinti novatoriškų viešųjų pirkimų paramos priemonę, kuri šiuo metu yra pernelyg retai taikoma ir reglamentuojama taisyklių, su kuriomis perkantieji subjektai nepakankamai susipažinę;

56. dar kartą pabrėžia, kad svarbu laikytis 360° požiūrio į inovacijas: tiek inkrementines, tiek radikalias, technologines ir netechnologines, dizaino ir vartotojams skirtas inovacijas, socialines, atviras ir bendradarbiavimu grindžiamas inovacijas; primena, kad teritorijose esantys inovacijų centrai ir ekosistemos yra svarbiausi inovacijų perdavimo ir naudojimo dalyviai; prašo Komisijos kuriant Europos inovacijų tarybą atsižvelgti į teritorijų vaidmenį vietos lygmeniu sprendžiant šiuos klausimus ir įtraukti jas į būsimas Europos inovacijų tarybos vykdomas užduotis;

57. siūlo kitoje bendrojoje programoje nustatyti naują MVĮ priemonės struktūrą; šios priemonės programavimo ir įgyvendinimo sąlygose turėtų būti numatytas teritorijų dalyvavimas pradiniam ir gautiniam etapuose siekiant ją labiau susieti su vietos pažangiaja specializacija ir finansavimu ir sušvelninti motyvacijos netekimo poveikį, kurį lemia labai nedideli sėkmės rodikliai koeficientas;

58. nepitaria bet kokiam pasiūlymui dalį sanglaudos politikos lėšų skirti bendrosios programos veiksams siekiant automatiškai finansuoti daugiau projektų arba paremti šiuos „pažangius atstumtuosius“; ketina ginti regioninės politikos savarankiškumą ir skatinti teikti pirmenybę siūlomam bendro kūrimo, papildomumo stiprinimo ir bendradarbiavimo požiūriui;

59. primygtinai pabrėžia, kad dar projektų rengimo etape būtina atsižvelgti į teigiamą rezultatų šalutinį poveikį, jų sklaidą ir naudojimą. Konstatuoja, kad dabartinis projektų poveikis šiose srityse yra ribotas; todėl remia specialiai tokiai veiklai skirtų europinių ir vietos programų kūrimą; miestai ir regionai turėtų aktyviau naudotis projektų pagal bendrąją programą rezultatais ir juos skleisti;

60. taip pat pritaria tam, kad reikia plėtoti priemones, skirtas perėjimui nuo koncepcijos išbandymo į rinką, kaip, pavyzdžiui, bandomasis projektas „Spartus inovacijų diegimas“, arba naujų pramonės sektorių struktūravimui įgyvendinant iniciatyvą INNOSUP ir jos priemonę „Klasterių moderuojami projektai, naujoms pramonės vertės kūrimo grandinėms inicijuoti“ (angl. Cluster-Facilitated Projects for New Industrial Value Chain), ir ragina jas išplėsti;

61. siekiant sudaryti galimybes plėtoti tarpsektorinius metodus ir ES lygmens bendradarbiavimo partnerystes ES, reikėtų kurti paramos branduoliams priemonių derinius, skirtus veikiau įmonių grupėms, o ne atskiroms įmonėms. Be to, ES politikoje branduoliams galėtų būti skiriamas svarbus regionuose ir už jų ribų esančius suinteresuotuosius subjektus siejančio tarpininko ir paramos MVĮ verslui kanalo vaidmuo;

62. ragina Komisiją įvertinti 2013 m. pradėtų įgyvendinti reformų poveikį siekiant skatinti programos „Horizontas 2020“ ir ESI fondų sinergiją;

63. apgailestauja, kad antrajame ramstyje nepakankamas dėmesys skiriamas besiformuojančioms pramonės šakoms, taip pat kad per mažai paramos teikiama inovacijų centrų ir ekosistemų kompetencijos tinklams, orientuotiems į ateities pramonę, kaip, pavyzdžiui, iniciatyva „Vanguard“; yra labai susirūpinęs dėl nuolatinių sunkumų, su kuriais susiduriama siekiant finansuoti bandomuosius pramonės projektus ir didelio masto parodomuosius pavyzdžius; ragina Komisiją jau dabar skirti daugiau lėšų ir apsvarstyti naujus veiksmus, susijusius su šiais klausimais;

64. siūlo parengti programą, skirtą remti parodomąją infrastruktūrą, siekiant užtikrinti bandymo vietų, parodomųjų, bandomųjų projektų tinklaveiką sekant mokslinių tyrimų infrastruktūros tinklaveikos pavyzdžiu;

Mokslo ir visuomenės ryšių plėtojimas bendradarbiaujant su teritorijomis

65. pažymi, kad šiuo metu, kai pažangos sąvoka yra ginčijama ir dėl jos diskutuojama, mokslo ir visuomenės ryšys turėtų būti vienas iš svarbiausių klausimų diskusijoje dėl Europos mokslinių tyrimų politikos ateities, aptariant tiek mokslinių tyrimų kryptis ir projektų vykdymo sąlygas, tiek naujų mokslo techninių ir socialinių paskirčių plėtojimo pasirinkimą;

66. todėl siūlo skatinti pasitikėjimą mokslu bei pažanga ir plėtoti darniu vystymusi grindžiamą požiūrį; ketina ginti atsargumo principą, kuris yra rizikos ribojimo principas, kuriuo remiantis veiksmų imamasi visiškai suvokiant riziką;

67. pabrėžia, kad šiuo metu pagrindinis atvirojo mokslo (open science) uždavinys – užtikrinti plačią visuomenę patikimą ir įvairių šaltinių informaciją, suteikiant laisvą prieigą prie mokslinių tyrimų rezultatų ir publikacijų, taip pat palaikyti diskusiją su piliečiais ir suinteresuotaisiais subjektais;

68. mano, kad tarp atvirojo ir tikslais grindžiamo mokslo turi būti erdvės ne tik mokslo srities ir ekonomikos subjektų dialogui, bet ir dialogui su pilietine visuomene, siekiant aptarti ir kartu kelti naujus mokslinius klausimus kartu gerbiant kiekvieno nepriklausomumą;

69. pabrėžia neatidėliotiną poreikį supažindinti jaunimą ir jų šeimas su mokslu, technologijomis ir visomis susijusiomis profesijomis, įskaitant pramonės srities profesijas, ypač skatinant moteris siekti karjeros mokslo ir technologijų srityje;

70. apgailestauja, kad programai „Mokslas visuomenei ir visuomenėje“ skiriama mažai lėšų, kad ji yra suskaidyta ir todėl daro menką poveikį; ragina prioritetą teikti didžiausią europinę pridėtinę vertę turintiems veiksams ir su suinteresuotaisiais subjektais, valstybėmis narėmis, regionais ir miestais vykdyti tikrą bendradarbiavimą;

Tarptautinis bendrosios programos matmuo

71. pritaria atvirojo mokslo principui, tačiau nori išsaugoti bendrosios programos išskirtinumą, atsižvelgiant ir į Jungtinės Karalystės išstojimą iš ES; tikisi, kad dėl šio išstojimo nebus sumažinti bendrajai programai skirti ištekliai, ir nori, kad šis klausimas būtų nagrinėjamas atsižvelgiant į bendras derybas su Jungtine Karalyste;

72. ragina stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą su asocijuotaisiais partneriais, besiformuojančios rinkos ekonomikos šalimis įgyvendinant ne tik bendrąją programą, bet ir kaimynystės politiką arba jūrų baseinų, pvz., Viduržemio jūros, lygmeniu.

2017 m. liepos 12 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė „BŽŪP po 2020 m.“

(2017/C 342/02)

Pranešėjas: Guillaume Cros (FR/PES), Oksitanijos regiono tarybos pirmininko pavaduotojas

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

I. BENDROSIOS PASTABOS

1. teigiamai vertina Europos Komisijos sprendimą įtraukti Europos regionų komitetą į BŽŪP po 2020 m. prognozavimo veiklą; pabrėžia, kad žemės ūkis, maisto sektorius ir kaimo vietovės susiduria su didžiuliais iššūkiais, todėl svarbu reformuoti BŽŪP;
2. pabrėžia, kad BŽŪP atlieka ir toliau turi atlikti esminį vaidmenį kuriant Europos projektą; dabartinės peržiūros metu tebėra visiškai aktualūs Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 39 straipsnyje išdėstyti tikslai;
3. nurodo, kad žemės ūkio sektorius yra antras pagal užimtumo lygį pramonės sektorius ES: jame dirba 22 mln. ūkininkų ir 44 mln. žmonių likusioje žemės ūkio maisto produktų grandinės dalyje ir jis 500 mln. europiečių užtikrina aukščiausios kokybės maisto tiekimą už prieinamą kainą. Žemės ūkio poveikis užimtumui yra dar didesnis atsižvelgiant ir į gamybą, žemės ūkio technikos taismą ir pardavimą, tai pat žemės ūkyje naudojamų medžiagų gamybą ir prekybą;
4. ragina siekti, kad žemės ūkio politika taptų *teisinga, tvaria, solidaria ir kokybiška* politika, kuri būtų naudinga ūkininkams, teritorijoms, vartotojams ir piliečiams; mano, kad tik stipri ir bendra Europos žemės ūkio ir maisto politika gali Europoje užtikrinti apsirūpinimo maistu saugumą ir kaimo teritorijų dinamiškumą;
5. nurodo, kad ūkininkai ir gyvulių augintojai yra pagrindiniai BŽŪP veikėjai ir paramos gavėjai. Be jų neįmanoma įgyvendinti priemonių, kuriomis siekiama pageidaujamų tikslų. BŽŪP turėtų atsižvelgti į jų vaidmenį ir dalyvavimą, ypač į būtinybę, kad žemės ūkio valdos ir gyvulininkystės ūkiai galėtų vykdyti ekonominiu požiūriu tvarią veiklą, išlaikyti deramą gyvenimo lygį ir išsaugoti gyvybingas kaimo vietoves, kuriose būtų pakankamas užimtumo lygis;
6. nurodo, kad rengiant būsimą BŽŪP turės būti atsižvelgiama į Europos vartotojus. Informacijos apie BŽŪP naudą skleidimas, apsirūpinimo maistu saugumas ir aplinkos apsauga – tai užduotys, kurias įgyvendinant reiktų įtraukti Europos vartotojus;
7. yra įsitikinęs, kad, siekiant suteikti patrauklumo ūkininko profesijai ir sukurti saugų ir aukštos kokybės žemės ūkį, reguliuojamos rinkos suteiktų galimybę geriau atlyginti ūkininkams, pasitelkiant viešojo ir privačiojo sektorių valdymo instrumentus ir priemones, kurios padėtų stabilizuoti žemės ūkio produktų kainas ir užkirsti kelią nesąžiningai prekybos praktikai; mano, kad būtina stiprinti ūkininkų padėtį kitų grandinės dalyvių atžvilgiu;
8. pripažįsta, kad ekonominis, socialinis, aplinkosauginis, teritorinis ir tarptautinis BŽŪP teisėtumas lems jos išlikimą. Europos žemės ūkio sektorius turi svarbių ypatybių, kurios yra konkurencingumo pagrindas. Šios ypatybės – inovatyvumas, tvirta logistika ir infrastruktūra, didelė įvairovė, svarbūs žemės ūkio gamtiniai ir kultūriniai bei istoriniai aspektai, šeimos ūkių gausa ir gerai išvystytas verslumas, taip pat produktai, atitinkantys griežtas aplinkosaugos ir sveikatos apsaugos taisykles. Visos šios ypatybės suteikia galimybių, kuriomis turime labiau naudotis įgyvendindami tikslinę BŽŪP siekdami toliau stiprinti žemės ūkį ir kaimo vietoves;
9. yra įsitikinęs, kad reikia skubiai reformuoti BŽŪP, kad ji labiau atitiktų piliečių lūkesčius ir būtų įteisintas jos biudžetas dabartinėmis aplinkybėmis, kai dėl nekintančių biudžeto išteklių į juos daug kas taikosi;
10. yra įsitikinęs, kad BŽŪP sėkmės pagrindas – vienybė ir kad ateityje ši politika neturėtų būti plėtojama renacionalizacijos kryptimi, kartu tikisi, kad, atsižvelgiant į subsidiarumo principą, bus stiprinami regionai. BŽŪP, išlikdama bendra politika, turi būti lanksti, kad būtų atsižvelgiama į skirtingas žemės ūkio sąlygas, visų pirma Viduržemio jūros ir atokiausiuose regionuose;

11. atkreipia Europos Komisijos dėmesį į tai, kad gerėja vartotojų supratimas apie vietoje pagamintus, kokybiškus ir gyvūnų apsaugos standartus atitinkančius maisto, už teisingą kainą parduodamus produktus, kurie yra labai vertingi ne tik aplinkos, bet ir socialiniu požiūriu, kuriems pagaminti kuriamos darbo vietos, taigi ir pridėtinė vertė;
12. mano, kad reikia stiprinti ir remti maisto gamybos būdų atsekamumą, kuris yra saugumo garantas vartotojams ir gamintojams;
13. pabrėžia, kad kai kuriose gamybos šakose ir pasektoriuose ūkininko profesija yra ekonomiškai nepatraukli, todėl darbo jėgos sudėtis pagal amžių yra labai nepalanki kartų atsinaujinimui ūkiuose⁽¹⁾; mano, kad ūkininkavimui pasišventusių jaunuolių trūkumas kelia grėsmę Europos šeimos ūkininkavimo išsaugojimui ir kaimo vietovių gyvybingumui; mano, jog labai svarbu įgyvendinti paramos priemonės, skirtas į žemės ūkio sektorių norintiems patekti jaunuoliams;
14. pažymi, kad, nepaisant didelio BŽŪP biudžeto, šiame sektoriuje labai sumažėjo darbo vietų (nuo 2007 iki 2013 m. ES ūkių skaičius sumažėjo 20 proc.); nurodo, kad per pastaruosius trisdešimt metų BŽŪP biudžetas sumažėjo nuo 75 proc. iki 40 proc. ES biudžeto;
15. primena, kad BŽŪP turi būti skatinama žemės ūkio gamyba, kaip numatyta Sutartyje, suteikiant ūkininkams priemones daugiausia pajamų gauti iš rinkos, Europos piliečiams ir vartotojams mokant priimtina ir pagrįstą kainą; pabrėžia, kad daugelis tyrimų parodė, kad dėl vykdomos BŽŪP žemės ūkio gamyba buvo sutelkta tam tikruose regionuose pabloginant padėtį kituose regionuose, o tai prieštarauja Europos teritorinės sanglaudos tikslui;
16. mano, kad BŽŪP turi atspindėti Europos agroklimatinę įvairovę, ypač žemės ūkio veiklą vykdamas gamtinių kliūčių turinčiose vietovėse, pavyzdžiui, kalvotose pievose, kalnų vietovėse, Viduržemio jūros regione, šiauriniuose regionuose ir atokiausiuose regionuose. BŽŪP turi atsižvelgti į jų funkcijas saugoti teritorijas ir dirvožemį, remti kaimo vietovių bendruomenių ir jų kultūros vertybių puoselėjimą, taip pat jų vaidmenį išsaugant aktyvią šių regionų socialinę sistemą;
17. primena, kad, nepaisant Europos Audito Rūmų perspėjimų, viešoji parama ūkiams ir valstybės narėms toliau skirstoma labai netolygiai; tvirtina, kad dėl skiriamų tiesioginių išmokų remiantis plotu vyksta didelė žemės ūkio paskirties žemės ir tiesioginių išmokų koncentracija, nors skiriant šias išmokas turėtų būti labiau atsižvelgiama į ūkininkavimo modelių įvairovę, pelningumą, produkto pridėtinę vertę, atliktą darbą ir siekiama, kad žemės ūkis būtų išsaugotas visose teritorijose;
18. pažymi, kad daug ūkininkų gauna labai mažas, žemesnes už skurdo rizikos ribą pajamas, o tai prieštarauja Romos sutarties tikslui – „užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį“ (39 straipsnis), ir mano, kad būtina užtikrinti ūkių pajamas (kainos, tiesioginė pagalba);
19. mano, kad BŽŪP parama turėtų būti skiriama tik tiems ūkininkams, kurie iš tikrųjų verčiasi žemės ūkio veikla, ir kad neturėtų būti remiamos neaktyvios žemės ūkio valdos, kurios savo savininkams teikia itin menkas ūkio pajamas;
20. atkreipia dėmesį į tai, kad patekę į pagal spiralės principą veikiančią padėtį „mažesnės sąnaudos – mažesnės kainos“, ūkininkai pernelyg dažnai priversti savo produktus parduoti už mažesnes nei jų gamybos sąnaudos kainas;
21. pritaria 2016 m. lapkričio mėn. Europos Komisijos Žemės ūkio rinkų darbo grupės išvadoms ir ragina Europos Komisiją pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl kovos su nesąžininga prekybos praktika;
22. pažymi, kad ES genetinių išteklių, visų pirma gyvūnų veislių, eksportas prisideda prie svarbių vietinių veislių genetinės erozijos, ypač trečiojoje šalyse, ir prieštarauja JT darnaus vystymosi 15 tikslui išsaugoti biologinę įvairovę, visų pirma genetinius išteklius, turinčius įtakos apsirūpinimo maistu saugumui;
23. mano, kad, kaip tai įrodė RK tyrimas dėl rinkų atskaitomybės programos pieno sektoriuje, daugelyje sektorių rinkų reguliavimas yra veiksmingesnis ir pigesnis nei *a posteriori* taikomos krizių valdymo priemonės ir leistų geriau panaudoti BŽŪP biudžetą;

⁽¹⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Parama jauniems Europos ūkininkams“ (OL C 207, 2017 6 30, p. 57).

24. mano, kad pajamų draudimo sistemos gali būti naudingesnės draudimo bendrovėms, o ne ūkininkams, ir gali brangiai kainuoti mokesčių mokėtojams tuo atveju, jei kainos labai sumažėtų ir nebūtų sprendžiamas kainų svyravimo klausimas; pageidautų, kad būtų išanalizuota ir įvertinta JAV įvesta draudimo sistema. Turėtų būti išnagrinėtas ypatingas atokiausių regionų atvejis, atsižvelgiant į specifines jų rinkos sąlygas;
25. nurodo, kad būtina parengti aiškią ir stabilią teisinę sistemą, kuri ūkininkams ir gyvulių augintojams užtikrintų reikiamą teisinį saugumą, kad jie galėtų priimti verslo sprendimus vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu;
26. pabrėžia, kad, ES tapus didžiausia maisto produktų eksportuotoja ir importuotoja pasaulyje, padidėjo jos priklausomybė nuo trečiųjų šalių, o ES vykdoma prekybos politika prieštarauja jos šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslams;
27. atkreipia dėmesį į tai, kad vis daugiau žemės ūkio produktų, kurie anksčiau buvo gaminami Europoje, yra importuojami iš pigios darbo jėgos šalių, o tai kainų požiūriu lemia labai nepalankią ES pagamintų maisto produktų konkurencinę padėtį;
28. taip pat pažymi ES eksporto teigiamą poveikį ekonomikai, nes eksportuojami didelės pridėtinės vertės žemės ūkio ir maisto produktai, generuojantys pajamas ir užtikrinantys užimtumą ES žemės ūkio ir žemės ūkio ir maisto produktų sektoriuje;
29. nurodo, kad kooperatyvai, gamintojų organizacijos ir tam tikra gamintojų integracija gali atlikti svarbų vaidmenį žemės ūkio maisto produktų sektoriuose, suteikdami ūkininkams galimybę koncentruoti pasiūlą, mažinti sąnaudas, teikti keletą paslaugų ir sustiprinti savo padėtį maisto grandinėje;
30. atkreipia dėmesį į tai, kad ES eksporto perteklius (pieno miltelių, vištienos, pomidorų koncentrato ir kt.) taikant mažesnes kainas nei gamybos sąnaudas Europoje ir Afrikoje silpnina Afrikos šalių gamybos pajėgumus ir skatina kaimo gyventojų emigraciją, o tai prieštarauja ES išipareigojimams siekiant politikos suderinamumo darnaus vystymosi labui atsižvelgti į 2015 m. JT patvirtintus Darnaus vystymosi tikslus (DVT); taip pat pabrėžia, kad ES yra didžiausia pasaulio maisto produktų iš besivystančių šalių importuotoja, o tai šiose šalyse kuria darbo vietas žemės ūkio maisto produktų sektoriuje; vis dėlto pažymi, kad ES importas (vaisių, daržovių, avienos ir kt.) taikant mažesnes kainas nei gamybos sąnaudas Europoje mažina gamybos pajėgumus ES ir gali kelti pavojų dėl maisto saugos;
31. pažymi, kad žemės ūkio produktų kainos Europoje yra vis labiau susiejamos su mažiausiomis kainomis pasaulio rinkoje ir kad Europos ūkininkai susiduria su labai didele konkurencija, nors jie turi laikytis griežtesnių aplinkosaugos ir sveikatos apsaugos standartų;
32. pabrėžia, kad žemės ūkio gamybos sektoriaus pridėtinė vertė iš esmės buvo sukoncentruota pradinėse ir galutinėse grandyse, nes gamintojų pozicija perdirbėjų ir prekyautojų atžvilgiu daugeliu atvejų buvo per silpna. Reikėtų labiau derinti žemės ūkio, žemės ūkio maisto produktų ir prekybos sektorių veiksmus ir užtikrinti geresnį maržų pasiskirstymą;
33. atkreipia dėmesį į tai, kad kaimo vietovės atsilieka nuo miesto vietovių ir šis atotrūkis kelia susirūpinimą visų pirma todėl, kad dėl labai spartaus didžiųjų miestų ir sostinių vystymosi jis ir toliau didėja ⁽²⁾.
34. apgailestauja dėl spartėjančio žemės ūkio ir laukinės biologinės įvairovės nykimo, dėl kurio kyla grėsmė mūsų žemės ūkio sistemoms ir natūralioms gamtinėms zonoms;
35. yra susirūpinęs, kad dėl netvaraus ūkininkavimo blogėja dirvožemis ir vyksta jo erozija ir kad tai kelia grėsmę jo derlingumui; be to, vis daugiau dirvožemio naudojama ne žemės ūkio tikslais, todėl nyksta rūšys, būtinos apsirūpinimo maistu saugumui Europoje užtikrinti;
36. atkreipia dėmesį į su ūkininkavimo veikla susijusią tam tikrą gruntinio vandens šaltinių ir upių taršą ir į pernelyg didelį šių išteklių naudojimą drėkinimui;
37. pabrėžia, kad visuotinis atšilimas jau daro didelį poveikį žemės ūkiui, todėl dar labiau išauga būtinybė keisti gamybos metodus;

⁽²⁾ „Investicijos į darbo vietų kūrimą ir augimą. Ekonominės plėtros ir gero valdymo skatinimas ES regionuose ir miestuose“, 6-oji ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ataskaita, Europos Komisija, 2014 m. liepos 23 d.

38. pabrėžia, kad reikia investuoti į skaitmenines inovacijas, kurios galėtų daryti teigiamą poveikį tvarumo, maisto saugos, efektyvaus išteklių naudojimo, atliekų mažinimo, trumpų tiekimo grandinių ir kitose srityse; taip pat pabrėžia, kad turi būti atidžiai išanalizuotas ekonominis ir socialinis tokių pokyčių poveikis šeimoms ūkiams; yra susirūpinęs, kad privačios įmonės turi galimybę naudotis didžiais duomenimis, todėl gali kilti grėsmė, kad žemės ūkio valdos taps kontroliuojamos tiek techniškai, tiek finansiškai;

39. atkreipia dėmesį į tai, kad dėl Jungtinės Karalystės sprendimo išstoti iš Europos Sąjungos gali sumažėti BŽŪP skiriami išteklių ir gali būti prarastos ES rinkos Jungtinėje Karalystėje; ragina Jungtinę Karalystę ir ES išlaikyti glaudų bendradarbiavimą žemės ūkio ir maisto produktų prekybos srityje;

40. primena, kad žemės ūkiui skiriama ES biudžeto dalis, nepaisant to, kad 2014 m. sudarė tik 0,70 proc. Europos BVP, yra tik pakankama, kad būtų galima paremti tikrą bendrą strateginės reikšmės Europos aprūpinimo maistu politiką, tačiau, kalbant apie kaimo plėtrą ir antrąjį ramstį, išteklių tam tikrose srityse nepakanka ir būsimame biudžete reikia atsižvelgti į naujus BŽŪP tikslus;

41. atmeta idėją bendrai finansuoti pirmąjį BŽŪP ramstį, nes tai vėl sukeltų abejonių dėl to, kad BŽŪP yra vienintelė integruota ES politika, faktiškai renacionalizuotų BŽŪP ir sudarytų nepalankias sąlygas ūkininkams skurdžiausiose ES valstybėse, kurios yra labiau priklausomos nuo Europos finansavimo;

42. pažymi, kad visuomenės sveikatos išlaidos, patiriamos dėl tam tikrų nutukimą, diabetą ir kitus sutrikimus lemiančių mitybos būdų ir dėl tam tikros žemės ūkio praktikos (per didelį antibiotikų naudojimą tam tikruose ūkiuose, pesticidų kokteilių naudojimas ir t. t.), yra daug didesnės nei BŽŪP biudžetas; ragina užtikrinti glaudesnę žemės ūkio ir maisto politikos koordinavimą;

43. rekomenduoja didinti informuotumą ir skatinti vartoti maisto produktus, kurie siejami su sveikos mitybos įpročiais, pavyzdžiui, su Viduržemio jūros regiono dieta, taikant konkrečias paramos programas vynu, vaisiams, daržovėms ir bitininkystės produktams, gerinant jų gamybos kokybę ir pridėtinę vertę;

44. primena, kad, atsižvelgiant į atokiausių regionų ypatumus ir į tai, kad į šiuos regionus neįmanoma perkelti Europos žemės ūkio modelio, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 349 straipsnyje Tarybai aiškiai suteikiama teisė, šį straipsnį taikant atokiausiems regionams, priimti specialias nuostatas siekiant pritaikyti ES teisės aktus, be kita ko, susijusius su BŽŪP. Todėl įgyvendinant BŽŪP po 2020 m. ir toliau turi būti laikomasi diferencijuoto požiūrio į atokiausius regionus atliekant būtinus EŽŪFKP, POSEI, valstybės pagalbos ir kitų esamų priemonių pakeitimus;

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

45. siūlo būsimą Europos žemės ūkio politiką po 2020 m. sutelkti į šiuos daugeliui priimtinius tikslus:

- a) žemės ūkio politiką ir toliau laikyti svarbiausia Europos projekto politika;
- b) toliau įgyvendinti SESV nustatytus tikslus ir numatyti tinkamą finansinį paketą;
- c) vystyti tvarų ir klestintį, kaimo vietovių įvairovę grindžiamą žemės ūkį;
- d) užtikrinti Europos teritorijos gyventojų apsirūpinimo maistu už pagrįstą kainą saugumą;
- e) aprūpinti sveiku, maistingu, įvairiu ir kokybišku maistu, skatinant plėtoti ir stiprinti vietos tiekimo grandines ir ypatingą dėmesį skiriant kovos su maisto švaistymu ir socialinio solidarumo veiksmais;
- f) taikyti žiedinės ekonomikos ir bioekonomikos principus, kad kaimo vietovėse būtų galima vykdyti ekonomiškai efektyvią veiklą;
- g) stabilizuoti rinkas ir sustiprinti ūkininkų padėtį jose;
- h) užtikrinti tinkamą ūkininkų gyvenimo lygį, visų pirma užtikrinant pakankamai stabilias ir teisingas pajamas;
- i) atgaivinti kuo daugiau žemės ūkio valdų, kurios yra kaimo vietovių dinamiškumo veiksnys, visų pirma remiant jaunuosius ūkininkus;
- j) užtikrinti galimybes gauti finansavimą, žinių perdavimą, profesinį mokymą, taip pat mažinti administracines kliūtis;

- k) nedestabilizuoti trečiųjų šalių žemės ūkio ekonomikos;
- l) siekti, kad visi žemės ūkio gamybos metodai būtų grindžiami praktika, kurioje būtų atsižvelgiama į ūkininkų ir vartotojų sveikatą, taip pat tausojami žemės ūkio genetiniai išteklių, aplinka, visų pirma vandens, didinama žemės ūkio ir laukinė biologinė įvairovė užtikrinant gyvūnų gerovę ir mažinant klimato atšilimą;
- m) išlaikyti ir išsaugoti žemės ūkio paskirties žemės plotų kiekį, ryžtingai užkertant kelią dirvožemio nualinimui, taip pat gerinti jo kokybę, derlingumą ir biologinę įvairovę plačiai skatinant tinkamą žemės ūkio praktiką;
- n) skatinti kilmės produktus (SKVN, SGN) arba kitas kokybės sistemas, suteikiant šiai grandinei ir teritorijai pridėtinę vertę ir sudarant galimybę išsaugoti vietos gamybos sistemų veiklumą ir prisidėti prie kaimo vietovių identiteto ir kultūros bei gastronomijos paveldo populiarinimo;
- o) teisingiau paskirstyti bendros žemės ūkio ir maisto politikos (BŽŪMP) viešuosius išteklius ūkio valdoms ir valstybėms narėms, remiantis objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais, atsižvelgiant į jų pajėgumą prisidėti prie ES darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo (taip pat paspartinti tiesioginių išmokų valstybėms narėms suvienodinimą);
- p) taikyti proporcingumo principą ūkininkų kontrolės sistemai;
- q) stiprinti antrąjį BŽŪP ramstį, kurio tikslas – gerinti gyvenimo sąlygas kaimo vietovėse ir apskritai stiprinti jų konkurencingumą;
- r) skatinti visų kaimo teritorijų ekonominį, socialinį ir aplinkosauginį vystymąsi;
- s) spręsti gyventojų skaičiaus mažėjimo ir visuomenės senėjimo problemą, kylančią daugelyje kaimo vietovių, nes nėra galimybių pragyventi ir įsidarbinti, ypač jaunimui ir moterims;

46. mano, jog BŽŪP yra sudėtinga, todėl pavieniams verslininkams ir ūkininkams sunku ar netgi rizikinga prašyti subsidijų. Jos supaprastinimas yra būtinas siekiant pritarimo BŽŪP ir jos patrauklumo. Reiktų supaprastinti ir paspartinti procesą, visų pirma kalbant apie mažos vertės sandorius, taip pat ir sumažinant administracinę našumą;

47. tikisi, kad BŽŪP biudžetas ir toliau bus pakankamo dydžio, kuris atitiks Europos sutartyse apibrėžtus principus, vienintelės integruotos Europos Sąjungos politikos statusą, Europos žemės ūkio, kaimo vietovių, jų bendruomenių poreikius ir leis patenkinti visuomenės lūkesčius;

48. mano, jog daug pirmiau nurodytų uždavinių, susijusių su klimatu, energija, maisto produktų gamyba ir biologine įvairove, žemės ūkio sektorius gali išspręsti novatoriškais sprendimais ir verslumu. Tačiau tam reikia finansiškai remti komercinio ar kooperacinio pobūdžio technines iniciatyvas bei novatoriškus sprendimus siekiant paspartinti pertvarkymą;

49. atkreipia dėmesį į būtinybę tiesioginių išmokų ir išmokų už plotus klausimu išteklius visų pirma sutelkti į mažus ūkius ir šeimos ūkius, tuo tarpu didelių ūkių, kuriems taikoma viršutinė pagalbos riba, atveju pirmenybę skirti finansiniams sprendimams;

50. ragina Europos Komisiją išsamiai įvertinti, ar dabartiniai BŽŪP rezultatai atitinka šiai politikai Europos sutartyse išskeltus tikslus, susijusius su žemės ūkio pajamomis ir rinkų stabilizavimu;

51. rekomenduoja spręsti žemės ūkio produktų kainų svyravimo problemą, numatyti ūkininkų pajamų perspektyvas rinkoje ir užtikrinti sąžiningesnes maisto tiekimo grandines⁽³⁾;

52. ragina ir toliau taikyti specialų požiūrį į žemės ūkį atokiausiuose regionuose pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 349 straipsnį, taikant specialių žemės ūkio priemonių programą (POSEI), kaip pati Europos Komisija pripažįsta savo 2016 m. gruodžio 15 d. ataskaitoje Europos Parlamentui ir Tarybai COM(2016) 797;

⁽³⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Žemės ūkio produktų kainų svyravimo reguliavimas“ (OL C 185, 2017 6 9, p. 36).

53. ragina sustiprinti paramą vynmedžių, alyvmedžių auginimui ir gyvulininkystei stačių nuokalnių ir kalnuotose vietovėse, taip pat mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse, kuriose pelningumas yra žemas, bei atokiausiuose regionuose, ir remti žemės ūkio valdymo būdus, padedančius gerinti pievų ir kalnų ganyklų biologinę įvairovę;

54. prašo ES visapusiškai pasinaudoti savo kaip didžiausios maisto produktų eksportuotojos ir importuotojos pasaulyje įtaka, kad būtų pakeistos tarptautinės prekybos žemės ūkio produktais taisyklės (nustatytos PPO 1994 m.) siekiant teisingesnių ir solidaresnių prekybos santykių; pažymi, kad kainų nepastovumas yra nuolatinis iššūkis Europos žemės ūkiui, ir ragina Europos Komisiją apsvarstyti, kokių priemonių reiktų imtis siekiant sušvelninti pavojus, kuriuos kelia didėjantis atsivėrimas pasaulinei rinkai;

55. mano, kad labiau į rinką nei į dotacijas orientuotas požiūris į žemės ūkio pajamas gali sustiprinti ekonominį ūkininko profesijos pripažinimą, o kartu ir jos patrauklumą; šiuo tikslu rekomenduoja ES reguliuoti žemės ūkio rinkas, kad būtų užkirstas kelias trūkumui arba pertekliui ir stabilizuotos tenkinamo lygio žemės ūkio produktų kainos;

56. siūlo sukurti metinių lėšų kaupimo atsargumo sumetimais mechanizmą, pagal kurį nepanaudotos lėšos perkeliamos kiekvienais metais⁽⁴⁾;

57. ragina ES užtikrinti vienodas sąlygas dvišaliuose prekybos ir partnerystės susitarimuose su trečiosiomis šalimis; šiuo tikslu mano, kad prisiimtas įsipareigojimas nebeeksportuoti žemės ūkio ir maisto produktų žemesnėmis nei vidutinės gamybos sąnaudoms Europoje kainomis (pasitelkiant valstybės pagalbą) turėtų būti susietas su teise apsaugoti ES produkciją nuo pigaus importo, kuris žlugdo jos gamybos pajėgumus ar neatitinka ES gamybos standartų;

58. pritaria, kad trumpos vietos ir regionų tiekimo grandinės yra svarbios tiek atsižvelgiant į jų aplinkosauginį tvarumą mažinant transporto priemonių keliamą taršą, tiek į tai, kad jos skatina tipišką kokybę, tradiciją ir ekonominę ir kultūrinę paveldą puoselėjantį žemės ūkį;

59. ragina ES persvarstyti dvišalių „laisvosios prekybos“ susitarimų arba ekonominės „partnerystės“ susitarimų su trečiosiomis šalimis žemės ūkio klausimams skirtus skyrius, numatant pakankamai išteklių ir pirmenybę teikiant daug darbuotojų įdarbinantiems šeimoms ūkiams, kurių veikla visų pirma sutelkta į vietos ir regionines rinkas bei trumpas tiekimo grandines; taip pat prašo ES prekybos susitarimuose tinkamai atsižvelgti į savo žemės ūkio sektoriaus interesus, kad kiek įmanoma sumažėtų grėsmė Europos gamybai, nustatant pažeidžiamų produktų, kurie gali būti neatsparūs per dideliame spaudimui, sąrašą; prašo tokiems produktams, kurie gali būti jautrūs liberalizavimui, prekybos susitarimuose taikyti specialų ir diferencijuotą režimą;

60. siūlo persvarstyti ES konkurencijos teisės aktus, kad visi sektoriaus dalyviai, įskaitant vartotojus ir viešosios valdžios institucijas, galėtų dalyvauti priimančioms sprendimams dėl teisingo pridėtinės vertės paskirstymo ir pelno maržų visoje vertės grandinėje ir ūkininkai galėtų užimti teisingesnę poziciją maisto grandinėje bei sustiprinti savo padėtį rinkoje;

61. ragina peržiūrėti ES viešųjų pirkimų teisės aktus viešojo maitinimo sektoriuje, kad į juos būtų įtraukta maisto produktų tiekimui taikoma vietos sąlyga, ir prašo vietos ir regionų valdžios institucijų aktyviau dalytis gerąja patirtimi, siekiant propaguoti mitybą vietos produktais ir skatinti ekologiškų žemės ūkio produktų vietos rinkas bei smulkius perdirbimo ūkius, kurie kuria darbo vietas kaimo vietovėse;

62. prašo mokslinius tyrimus žemės ūkio ir kaimo srityse, finansuojamus ES biudžeto ir EIB lėšomis, visų pirma sutelkti į:

- a) tvarų gamybos procesų ir ūkių našumą;
- b) aplinką tausojančius kokybiškų produktų gamybos metodus ir agroekologiją;
- c) nualinto žemės ūkio paskirties dirvožemio derlingumo bei biologinės įvairovės atkūrimą;
- d) socialines inovacijas kaimo teritorijose, vietos lygmens viešąsias paslaugas, susijusias su žemės ūkio gamybos metodais, smulkių perdirbimo ūkių poreikiais ir žemės ūkio produktų platinimu vietos lygmeniu;
- e) technines inovacijas, didinančias ūkių savarankiškumą ir atsparumą;

⁽⁴⁾ RK nuomonė (OL C 185, 2017 6 9, p. 36).

- f) tvarią miškotvarką;
- g) ūkininkavimą, kuris padeda spręsti visuotinio atšilimo problemą;
- h) gyvūnų gerovę ir tvarius augalų ir gyvūnų ligų gydymo sprendimus;
- i) taikomąsias technologijas, naudojamas atliekant patikras vietoje, siekiant supaprastinti metodiką ir padaryti ją veiksmingesnę;

63. ragina pereiti nuo tiesioginių išmokų už hektarą prie tiesioginių nustatyto dydžio išmokų už hektarą ir už kiekvieną žemės ūkio darbuotoją (t. y. aktyvų ūkininką), siekiant:

- a) išlaikyti ir plėtoti žemės ūkio veiklą klimato požiūriu mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse, įskaitant kalnų regionus, kuriuose gamybos sąnaudos yra didesnės, arba geografiniu požiūriu nepalankius regionus, pavyzdžiui, atokiausius regionus;
- b) teikti paramą mažiems šeimos ūkiams, kurių gamybos apimtis dažnai yra per maža, kad gautų pakankamai ūkio pajamų, tačiau kurie yra svarbūs kaimo vietovių gyvybingumui, pabrėžiant didesnės paramos už pirmuosius ūkio hektarus svarbą mažosioms įmonėms, visų pirma kalnuotuose vietovėse;
- c) remti jaunųjų ūkininkų įsikūrimą;
- d) visuose regionuose remti laipsnišką perėjimą prie atsparesnių, savarankiškesnių, ekonomiškėsių, cheminių pesticidų nereikalaujančių, sveikatą saugančių, visuotinį atšilimą mažinančių, biologinę įvairovę skatinančių, vandens kokybę gerinančių ir gyvūnų gerovę saugančių gamybos modelių;
- e) stiprinti ekologinio ūkininkavimo plėtrą;
- f) stiprinti žemės ūkio veiklą didelės aplinkosauginės vertės vietovėse;
- g) skatinti vietinių veislių ir rūšių naudojimą, kad būtų paremti didelės pridėtinės vertės amatininkų ir specialistų maisto produktai;
- h) remti kokybiškas ir didelės pridėtinės vertės regionines tiekimo grandines;

64. vykdam žalinimą ragina laipsniškai stiprinti klimatui ir aplinkai naudingą veiklą, visų pirma:

- a) vykdam privalomą sėjomainą, įskaitant ankštinius augalus, kad Europos gyvulininkystė taptų mažiau priklausoma nuo augalinės kilmės baltymų importo ir kad būtų mažiau naudojamos sintetinės trąšos, kurių gamybai sunaudojama labai daug energijos ir išmetamas didelis šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis;
- b) toliau draudžiant arti daugiames pievas, siekiant skatinti anglies dioksido sekvestraciją dirvožemyje ir biologinę įvairovę;
- c) saugant ekologiniu požiūriu svarbias vietas, t. y. jose neauginant kultūrų ir nenaudojant augalų apsaugos produktų, siekiant padėti sustabdyti biologinės įvairovės nykimą, tačiau leidžiant ribotai užsiimti ekstensyviuoju ganymu, kuris prisideda prie dirvožemio praturtinimo ir yra naudingas gyvulių augintojams;
- d) teikiant specialias priemones, skirtas su klimato kaita susijusios rizikos prevencijai;
- e) nustatant lengvai prieinamą kompensacinę pagalbą, kuri skatintų prisiimti papildomų įsipareigojimų tinklo „Natura 2000“ teritorijose, kuriose prisiimta su biologine įvairove susijusių papildomų įsipareigojimų didelės gamtinės vertės teritorijose ir teritorijose, kuriose užtikrinama didžiųjų plėšrūnų apsauga;
- f) taikant kitas ekologizavimo priemones regionų lygmeniu;

65. rekomenduoja ateityje mažinti visas tiesiogines išmokas žemės ūkio valdoms, kurios nesilaiko savo valstybėje narėje galiojančių socialinių standartų, kad būtų užtikrintos žemės ūkio darbuotojų teisės;

66. ragina sustiprinti BŽŪP antrąjį ramstį ir padidinti kaimo plėtrai skirtą biudžetą pagal sanglaudos politiką; prašo aktyviau taikyti subsidiarumo principą, kad valstybės narės galėtų pirmojo ramsčio lėšas perkelti į antrąjį ramstį;

67. atkreipia dėmesį į didelį bendruomenės inicijuotos vietos plėtros (BIVP) ir LEADER iniciatyvų indėlį įgyvendinti BŽŪP tikslus vietos ir regionų lygmeniu, todėl rekomenduoja pagal nacionalines ir regionines BŽŪP įgyvendinimo programas joms skirti iki 20 proc. išteklių, numatytų antrojo ramsčio įgyvendinimui;

68. pakartoja, kad valstybėms narėms ir regionams reikėtų suteikti daugiau įgaliojimų reguliuoti žemės ūkio paskirties žemę ir šiuo tikslu nustatyti apribojimus, visų pirma siekiant spręsti žemės pasisavinimo ir koncentracijos reiškinio problemą, kuri riboja jaunųjų ūkininkų galimybes pradėti ūkininkavimo verslą⁽⁵⁾;

69. ragina iš papildyto Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) skirti pakankamą lėšų dalį kaimo vietovių vystymuisi, kad būtų užtikrintas harmoningas ir integruotas šių vietovių vystymasis, įskaitant vietos infrastruktūros teikimą, MVĮ rėmimą, kaimo atnaujinimą ir platesnį ekonomikos įvairinimą;

70. rekomenduoja Sąjungai ypatingą dėmesį skirti atokiausiems regionams, kuriuose žemės ūkio sektorius yra itin svarbus kuriant darbo vietas ir gerovę, taip pat skatinant plėtoti žemės ūkio ir maisto pramonę, mokslinius tyrimus ir inovacijas, išsaugant aukštos kokybės teritorijas ir jas populiarinant, taip pat sprendžiant klimato kaitos problemas;

71. siūlo antrojo ramsčio lėšomis visų pirma siekti:

- a) suartinti ūkininkus ir vartotojus pasitelkiant trumpas tiekimo grandines;
- b) remti ūkininkus, kurie žemės ūkio gamybos metodams taiko griežtesnius nei būtina aplinkos apsaugos standartus, kad būtų skatinamas didelės ekologinės vertės ūkininkavimas;
- c) teikti paramą ekologiškų auginimo būdų plėtojimui, kartu išsaugant didelės aplinkosauginės vertės ekosistemas ir skatinant žemės apželdinimą mišku, absorbuojančiu CO₂;
- d) skatinti paramą inovacijoms ir moksliniams tyrimams, kuriais siekiama sukurti tvaresnius produktų gamybos ir perdirbimo metodus;
- e) padėti ūkininkams prisitaikyti prie rinkų (pvz., informavimo, konsultacinės paslaugos, ūkio valdymo paslaugos, mokymai ir kt.);
- f) teikti paramą tvariai žemės ūkio produktų perdirbimo sektorių modernizacijai, kuri vyktų bendrai vystant gamybos sektorius ir atsižvelgiant į aplinką, vartotojų sveikatą ir teisingai paskirstant pridėtinę vertę;
- g) vykdyti iniciatyvas, skatinančias ūkininkus steigti kooperatyvus arba gamintojų organizacijas;
- h) rengti konsultacijas rizikos valdymo klausimais, siekiant spręsti su klimato kaita ir sveikata susijusias problemas;
- i) tvariai investuoti siekiant šeimos ūkių pasiūlą pritaikyti prie vartotojų poreikių;
- j) remti sektorių, kuriems suteiktas oficialus kokybės ženklas, plėtrą;
- k) skatinti nepramoninį vietos žemės ūkio produktų perdirbimą;
- l) plėtoti viešąjį maitinimą tiekiant ekologiškus ir vietos produktus;

72. siūlo pareiti nuo „langelio“ logikos prie „sutarties“ logikos nustatant tam tikrus įmonių, sektorių ir teritorijų tipus; rekomenduoja, remiantis keletu tikslų (kokybė, našumas, tvarumas), finansuoti šia kryptimi parengtus inovacijų projektus, gebančius daryti teigiamą poveikį užimtumui;

ES fondų sinergija siekiant kaimo plėtros

73. siūlo stiprinti ES finansinę paramą kaimo plėtrai, kuri gerokai sumažėjo palyginti su ankstesniu programavimo laikotarpiu, paliekant pakankamai pirmajam ramsčiui skirtų lėšų;

⁽⁵⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Parama jaunesiems Europos ūkininkams“ (OL C 207, 2017 6 30, p. 57).

74. siūlo plačiai ir tvirtai remti tvarias investicijas, kuriomis siekiama išsaugoti šeimos ūkius, visų pirma gamybos, platinimo ir įvairinimo srityse;

75. rekomenduoja patvirtinti kaimo plėtros strategiją, kad, laikantis teritorinės sanglaudos tikslų, visų sričių ES politika būtų labiau prisidedama prie inovacijų ir bendradarbiavimo kaimo vietovių plėtros srityje ⁽⁶⁾;

76. siūlo supaprastinti įvairių fondų lėšų, skirtų su žemės ūkiu nesusijusiai kaimo plėtrai, integravimą siekiant paremti:

- a) vietos iniciatyvas, skirtas plėtoti užimtumą kaimo vietovėse;
- b) kaimo vietovėms reikalingų profesijų profesinį mokymą;
- c) technines ir socialines inovacijas, būtinas anglies dioksido neišmetančiai, skaitmeninei, žiedinei ir naudotojams patraukliai ekonomikai;
- d) ekonominių, ekologinių ir rekreacinių miško plotų panaudojimą;
- e) žemės ūkio sektoriaus ir saugomų teritorijų valdytojų partnerystę ir aljansus;
- f) skaitmeninės atskirties kaimo vietovėse panaikinimą;
- g) vietos viešųjų paslaugų išsaugojimą ir plėtrą;
- h) kraštovaizdžio puoselėjimą ir patrauklių kaimų saugojimą;
- i) kaimo turizmą;
- j) nedidelio masto vietos atsinaujinančių energijos šaltinių plėtojimą;
- k) nedidelio masto vietos viešųjų investicijų, kurios būtų skirtos gerinti kaimo bendruomenių gyvenimo kokybę ir palaikyti įmonių gyvybingumą, bent jau labai atsiliekančiuose regionuose, palyginti su visų valstybių narių vidurkiu;

77. mano, jog reikia skatinti plačiau naudotis dirbamos žemės ir miško plotų potencialu, ypač priemiesčiuose, ekonominiiais, ekologiniais, klimato, energijos ir rekreaciniais tikslais, pavyzdžiui, vietos maisto produktų ir energijos gamybos ir kaimo turizmo tikslais. Todėl svarbu, kad BŽŪP būtų orientuota ne tik į ūkininkus. LEADER iniciatyvos yra ir turi likti bendradarbiavimo ir inovacijų galimybėmis kaimo vietovių ir priemiesčių veiklos vykdytojams;

78. prašo atidžiai įvertinti struktūrinius fondus įgyvendinant „kaimo patikros“ priemonę, kaip numatyta deklaracijoje „Korkas 2.0“ ⁽⁷⁾, siekiant remti kaimo vietovių vystymąsi ir skatinti visapusišką politiką, kuria norima stiprinti šias sritis, gerinant tiek transporto, tiek plačiajuosčio ryšio jungtis, kartu užtikrinant tinkamą gamtinės aplinkos apsaugą;

79. pabrėžia, kad siekiant subalansuotos teritorinės plėtros turi būti numatyta tinkama parama kaimo vietovėms, netoli miestų ir nepalankioje padėtyje esančioms vietovėms (pavyzdžiui, kalnų, pasienio vietovėms ar kitoms gamtinių arba demografinių iššūkių turinčioms vietovėms), kad būtų galima reikiamai investuoti į augimą, užimtumą, socialinę įtrauktį ir ekologinį tvarumą;

80. ragina gerinti miesto ir kaimo ryšius, visapusiškai įtraukiant mažesnius miestus ir kaimo vietoves, kad ES politika neskatintų miesto, pakrančių ir kaimo matmenų konkurencijos;

81. palankiai vertina Europos Komisijos pažangiųjų miestų iniciatyvą ir Europos Parlamento indėlį į šio proceso sėkmę ir siūlo išplėsti šią sąvoką į ją įtraukiant „pažangias kaimo vietoves“; taip pat prašo leisti atlikti kuo svarbesnį vaidmenį vykstant diskusijoms dėl su šia iniciatyva susijusios vietos ir regionų veiksmų programos įgyvendinimo;

⁽⁶⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Kaimo ekonomikos modernizavimas ir novatoriškumas“ (OL C 120, 2016 4 5, p. 10).

⁽⁷⁾ Deklaracija „Korkas 2.0“ „Geresnis gyvenimas kaimo vietovėse“, Europos Komisija, 2016 m. rugsėjo mėn.

82. pabrėžia, kad reikia toliau derinti struktūrinių fondų naudojimo taisykles ir šiuo tikslu sukurti bendrą strateginę programą siekiant palengvinti kaimo plėtros programavimą ir valdymą ir skatinti integruotą ir teritorinį požiūrį⁽⁸⁾;
83. siūlo sustiprinti pagrindinio fondo metodą, siekiant suvienodinti iš keleto fondų finansuojamų projektų valdymą;
84. siūlo rengti diskusijas dėl įvairių regioninės ne žemės ūkio plėtros fondų suderinimo.

2017 m. liepos 12 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

⁽⁸⁾ OL C 120, 2016 4 5, p. 10.

Europos regionų komiteto nuomonė „Tolesni tvarios Europos ateities užtikrinimo žingsniai“

(2017/C 342/03)

Pranešėjas: Franco Iacop (IT/PES), Friulio-Venecijos Džulijos autonominio regiono tarybos pirmininkas

Pamatinis dokumentas: Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Tolesni tvarios Europos ateities užtikrinimo žingsniai. Europos veiksmai siekiant tvarumo“

COM(2016) 739 *final***POLITINĖS REKOMENDACIJOS**

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

Ižanga

1. teigiamai vertina Europos Komisijos (EK) pastangas aktyviai ir konstruktyviai prisidėti prie 2030 m. darnaus vystymosi darbotvarkės (toliau 2030 m. darbotvarkė) strateginių tikslų įgyvendinimo ir sukurti pagrindą svarbiausiems ir kompleksiniams pasauliniams uždaviniams spręsti;
2. pabrėžia, kad politikos dokumente, kurį EK komunikato forma priėmė 2016 m. lapkričio 22 d., siūloma į tvarų vystymąsi orientuota plataus užmojo ir didelio masto strategija;
3. pripažįsta Europos Komisijos pastangas 2030 m. darbotvarkę susieti su strategija „Europa 2020“ ir tokiu būdu su Europos struktūriniais ir investicijų fondais; kadangi yra daug ir sudėtingų įvairių orientacinių sistemų, pabrėžia, kad būtina užtikrinti darnią ir įtraukią politiką ir nuoseklią valdymo sistemą;
4. pabrėžia, kad norint pasiekti rezultatų, būtina į sprendimų priėmimo procesus įtraukti visus valdymo lygmenis, visų pirma vietos ir regionų valdžios institucijas;

Bendrosios pastabos

5. kadangi Europos Sąjungos (ES) politikoje turi būti laikomasi subsidiarumo principo, pabrėžia, kad tvarumo tikslai tiesiogiai susiję su subnacionalinio valdymo lygmens atsakomybe, įgaliojimais ir funkcijomis;
6. pakartoja, kad teritorinės valdžios institucijos – regionai, provincijos, grafystės ir apskritys, dideli ir maži miestai, savivaldybės – yra tikrosios politikos formuotojos, kurios turi nustatyti tinkamiausius valdymo lygmenis ir metodus, kad galėtų ES ir Jungtinių Tautų tikslus susieti su vietos bendruomenių tikslais; primena, kad įgyvendinant du iš septyniolikos darnaus vystymosi tikslus (DVT), t. y.
7. 10-ąją ir 11-ąją, vietos ir regionų valdžios institucijos atlieka svarbų vaidmenį. Pirmuoju siekiama mažinti teritorijų nelygybę, o antrasis yra susijęs su svarbiomis funkcijomis, kurias šios institucijos atlieka miestų planavimo, transporto, socialinės gerovės srityse bei skatinant tvarumo modeliais grindžiamą gyvenimo būdą;
8. šiomis aplinkybėmis atkreipia dėmesį, kad komunikate neatsižvelgiama į būtinybę įvertinti pažangą siekiant darnaus vystymosi tikslų (DVT) ne tik Jungtinių Tautų, Europos ir nacionaliniu lygmenimis, bet ir subnacionaliniu lygmeniu, todėl prašo Europos Komisiją atsižvelgti į šį aspektą rengiant tolesnius pažangai vertinti taikomus rodiklius ir pasinaudoti vietos kompetencija bei esamais tinklais;
9. primena, kad esama ir kitų prioritetų, kurie tiesiogiai susiję su bendru įgaliojimų vykdymu įgyvendinant kitus įvairių sričių strateginius tikslus, pavyzdžiui, Miestų darbotvarkės, socialinės įtraukties, Sąjungos klimato ir energijos politikos, išmetamųjų teršalų mažinimo, nelaimių rizikos mažinimo, klimato kaitos ir žiedinės ekonomikos, judumo, pažangiosios specializacijos, Bratislavos vadovų susitikime priimtos pažangiųjų miestų iniciatyvos ir Merų pakto dėl klimato ir energetikos tikslus;

10. siūlo pasinaudoti daugiamečių finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūra ir susieti 2030 m. darbotvarkę ir strategiją „Europa 2020“ ir persvarstyti pagrindines kryptis, kaip šias priemones nedelsiant suderinti su naujaisiais DVT;
11. palankiai vertina pastangas rengiant prie komunikato pridedamą darbo dokumentą „Pagrindiniai Europos veiksmai remiant 2030 m. darbotvarkę ir darnaus vystymosi tikslai“ (SWD (2016) 390 *final*), kuriame siūloma strategiją „Europa 2020“ susieti su 2030 m. darbotvarkės tikslais ir sustiprinti ryšius tarp trijų ramsčių, septynių pavyzdinių iniciatyvų, penkių su „Europa 2020“ prioritetais susijusių tikslų ir vienuolikos sanglaudos fondų pasiūlytų teminių tikslų;
12. primena, kad bet kuriuo atveju, norint pasiekti komunikate pasiūlytus tvarią ateitį užtikrinančius tikslus, jie turi būti įgyvendinami teritorijų lygmeniu; primena, kad bet kuriuo atveju, norint pasiekti komunikate pasiūlytus tvarią ateitį užtikrinančius tikslus, jie turi būti įgyvendinami teritorijų lygmeniu, todėl rekomenduoja 2030 m. darbotvarkės tikslus priderinti prie vietos sąlygų, nes tai yra vienintelis būdas daryti konkretų ir ilgalaikį poveikį žmonių gyvenimui;
13. sutinka, kad dėl sudėtingos įvairių valdžios lygmenų sandaros reikia vadovavimo ir kontrolės veiksmų, kurie galėtų būti naudingi sprendimų priėmimo procesui, pavyzdžiui, atliekant politikos ir institucinių struktūrų naujovių vertinimą (poveikio vertinimas);
14. mano, kad kai kurios J. C. Junckerio vadovaujamos Komisijos prioritetų sąsajos su DVT yra svarbios vietos ir regionų valdžios institucijų veiklos sritims. Tai visų pirma pasakytina apie darbo vietų kūrimo prioritetus, nes jis susijęs su 4-uoju DVT (mokymas ir švietimas), apimančiu kompetencijos sritis, kuriose vietos ir regionų valdžios institucijos turi didelius įgaliojimus, ypač kalbant apie perėjimo prie tvarios Europos sąnaudas;
15. tikisi, kad į Komisijos „Investicijų planą Europai“ bus taip pat įtraukta materiali ir nemateriali infrastruktūra, kuri yra vietos ir regionų valdžios institucijų prerogatyva (socialinė apsauga, informacijos, judumo, energijos ir telekomunikacijų tinklai, atliekų šalinimas, integruotas vandens valdymas ir kt.) ir kuri daugeliu atveju yra svarbi įvairiems DVT (pvz., 8, 9, 12 ir 13 tikslams);
16. primena, kad Europos Komisijos 3 prioritetas „Atspari energetikos sąjunga ir perspektyvi klimato kaitos politika“ taip pat susijęs su įvairiais DVT, kurie svarbūs vietos ir regionų valdžios institucijų interesams. Tai yra 5, 7 ir 13 DVT, kadangi atitinkama politika yra skirta vietos ir regionų valdžios institucijoms ir kartu jos dalyvauja ją įgyvendinant, tai pasakytina apie kovos su klimato kaita politiką, tvarios visiems prieinamos energijos tiekimo politiką, socialinių teisių apsaugą, kuri iš esmės užtikrinama vietos lygmeniu teikiamomis paslaugomis;
17. pabrėžia, kad 7 prioritetas „Abipusiu pasitikėjimu grindžiama teisingumo ir pagrindinių teisių erdvė“ apima ir lyčių lygybės politiką, kurią įgyvendinant vietos ir regionų valdžios institucijos gali atlikti svarbų vaidmenį, jis glaudžiai susijęs su 5-uoju DVT, taip pat būtinybe sugrąžinti piliečių pasitikėjimą Europos institucijomis;
18. pakartoja, kad atsparumo nelaimėms užtikrinimas yra vienas pagrindinių tvaraus vystymosi aspektų ir ragina Europos Sąjungos institucijas dėti pastangas, kad šis principas taptų vienu pagrindinių ramsčių ateityje imantis veiksmų tvaraus vystymosi Europoje srityje ⁽¹⁾;
19. atkreipia dėmesį, kad 8 prioritetas – spręsti pasaulinę ir istorinę reikšmę turinčios migracijos problemas – visiškai atitinka 1 ir 10 DVT ir apima įvairias kompetencijos sritis, priklausančias vietos ir regionų valdžios institucijoms, kurios dažnai patiria stiprų spaudimą dėl būtinybės valdyti neeilinio masto migracijos srautus;

Konkrečios pastabos

20. pabrėžia, kad veiksmai, kurių imtasi DVT įgyvendinti, priešingai nei sanglaudos politikos atveju, ne visada gali būti suderinami su integruota politika, todėl labai svarbu nustatyti prioritetus vadovaujantis neatidėliotais poreikiais ir laikytis dinamiško požiūrio, kad ilgalaikėje perspektyvoje būtų galima įgyvendinti visus DVT: taigi turi būti atsižvelgta į RK pasiūlymą priimti vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą apibrėžiantį elgesio kodeksą;

⁽¹⁾ COR 5035/2016; COM(2016) 739 *final*

21. atkreipia dėmesį, kad įgyvendinant tikslus būtina užtikrinti pusiausvyrą tarp dabartinių ir būsimų kartų poreikių, taip pat tarp įvairių valdžios lygmenų poreikių, nes tai yra svarbu siekiant sumažinti vietos ir regionų valdžios institucijoms tenkančią „pereinamojo laikotarpio sąnaudų“ našta. Jei sąnaudų našta bus nepakeliama, gali kilti grėsmė, kad visuomenė nepritaris ir veiksmingai neįgyvendins aptariamų priemonių, visų pirma kils grėsmė labiau atskirtų teritorijų (vadaus teritorijų) gebėjimams prisidėti prie bendro tvarumo siekio ir apskritai prie DVT tęstinumo;

22. atkreipia dėmesį į komunikate nurodytų ES veiksmų termino (2020 m.) ir 2030 m. darbotvarkės termino neatitikimą ir tikisi, kad bus numatytos papildomos ekonominės ir finansinės paramos priemonės ir visu nustatytu laikotarpiu iš naujo apibrėžti tikslai, derantys su 2030 m. darbotvarkės tikslais;

23. apgailestauja, kad komunikate nėra galimos rizikos įgyvendinant 17 DVT analizės, kuri galėtų būti labai naudinga vietos ir regionų valdžios institucijoms ir kurioje būtų nurodytos priemonės, skirtos spręsti problemas, galinčias kilti įgyvendinant su tikslais susijusią politiką. Vienas iš būtinų veiksnių – nustatyti vietos sąlygoms tinkančius rodiklius, kad būtų galima nuolat stebėti skirtumų raidą, be kita ko taikant kitus nei BVP rodiklius, pavyzdžiui, kokybinius, kurie leistų įvertinti, ar teritorijų vystymasis yra vienodas, bei nustatyti socialinę pažangą;

24. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms patikėtiems tikslams įgyvendinti turi būti skiriami atitinkami ištekliai. Šiuos išteklius galėtų sudaryti skiriamos konkrečios nacionalinės lėšos, arba gaunami suteikiant didesnę finansinę atskaitomybę vietos lygmeniu;

25. mano, kad būtina remti regionų valdžios institucijų gerosios praktikos mainų platformas ir iniciatyvas ir naudotis tarptautinių organizacijų jau sukurtomis, pavyzdžiui, JT vystymosi programa „Live“, Žinių apie darnų vystymąsi platforma (angl. *Sustainable Development Knowledge Platform*), kad 2030 m. darbotvarkė netaptų pretekstu vėl centralizuoti politiką. Todėl su susidomėjimu laukia, kada pradės veikti EK numatyta įvairių suinteresuotųjų šalių platforma, skirta sudaryti sąlygas teritoriniu lygmeniu pritaikyti universalius 2030 m. darbotvarkės elementus, visų pirma, skatinti keistis gerąja praktika ir dalytis aktyviausiuose Europos regionuose pasiekta pažanga; tikisi, kad bus pakviestas dalyvauti šioje platformoje kaip dera institucinį vaidmenį atliekančiai vietos ir regionų valdžios institucijoms atstovaujančiai asamblėjai;

26. pripažįsta, kad gyvenimo sąlygų gerinimas ES priklauso ne tik nuo gebėjimo stiprinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą, bet ir nuo gerovės ir saugumo teritorijose už ES ribų. Todėl, atsižvelgiant į naujas gaires, išdėstytas komunikate dėl naujo Europos konsensuso, reikėtų ir toliau stiprinti decentralizuotą bendradarbiavimą ir trečiųjų šalių vystymąsi skatinant naudotis vietos ir regionų valdžios institucijų turimomis informavimo ir diskusijų vystymosi klausimais platformomis, kurios sudaro galimybes valstybėms partnerėms rengti susitikimus, diskutuoti ir keistis gerąja praktika: ARLEM, CORLEAP, kas dvejus metus rengiama decentralizuoto vystomojo bendradarbiavimo konferencija ir decentralizuoto bendradarbiavimo atlasas;

27. pritaria Europos Komisijos pozicijai dėl 2016 m. kartu su Amsterdamo paktu priimtos ES miestų darbotvarkės, kuri bus įgyvendinama bendrai su vietos ir regionų valdžios institucijomis siekiant apimti visus tvaraus vystymosi aspektus ir prisidėti prie bendros naujosios miestų darbotvarkės įgyvendinimo;

28. pritaria, kad tvaraus miestų vystymo strategijoje ir plėtojant horizontalų ir vertikalų bendradarbiavimą dalyvaujamojo valdymo sistemoje turi būti atsižvelgta į miestų įvairovę, socialinių inovacijų bei perspektyvinio planavimo svarbą laikantis integruoto ir koordinuoto požiūrio, ypač sprendžiant svarbius uždavinius, kurių tikslas pagerinti gyvenimo kokybę miestuose;

29. rekomenduoja atliekant 2030 m. darbotvarkės ir joje nurodytų tikslų analizę, turi būti siekiama derėjimo su Europos vystymosi modeliu, grindžiamu vietos lygmens gamybos sistemomis (angl. *clusters*), kurias daugiausia sudaro MVĮ. Todėl tikisi, kad vystymosi modeliuose ypatingas dėmesys bus skiriamas ir mažesniems miestų centrams, nes dėl pernelyg koncentruoto teritorinio vystymosi gali kilti nepakankamo išsivystymo grėsmė, o tai savo ruožtu gali tapti kitų atskirties reiškinių ir gyventojų mažėjimo priežastimi;

30. teigiamai vertina tai, kad dokumente darnaus vystymosi socialinis, aplinkos apsaugos ir ekonominis aspektai yra laikomi ramsčiais, su kuriais Europos Komisija turės derinti politikos kryptys norėdama rasti sprendimus, kaip įgyvendinti DVT ir 13 sektorių politiką, patvirtintą kartu su 2014–2020 m. finansine programa. Vis dėlto mano, kad atsižvelgiant į naujus pasaulinius uždavinius būtina stiprinti vietos plėtrą įtraukiant teritorinį matmenį;

31. pabrėžia, kad būtina vietos ir regionų valdžios institucijoms suteikti politikos dalyvių vaidmenį, nes jos yra arti piliečių ir gali padėti atgaivinti pritarimą Europos institucijoms ir integracijos projektui. Daugiapakopis valdymas yra geriausias sprendimas politikai, kurios tikslas kurti tvarią ateitį ir suderinti dešimt Komisijos darbo prioritetų, vienuolika sanglaudos fondo tikslų ir septyniolika 2030 m. darbotvarkės DVT;

Gerinti politikos poveikį socialiniam ramsčiui

32. pakartoja, kad, norint spręsti sudėtingas tvaraus vystymosi ir kovos su skurdu problemas „iš viršaus į apačią“ vykdomos ir centralizuotos politikos ir programos nėra geriausi būdai: reikia suteikti vietos ir regionų valdžios institucijoms atsakomybę ir savarankiškumą, kad jos galėtų priimti teisingus sprendimus dėl svarbių socialinių klausimų;

33. pakartoja, kad būtina stiprinti ES pagrindinių teisių chartija įtvirtintą politiką planuojant tvarią socialinę politiką, kurią įgyvendinant dalyvautų visi valdymo lygmenys, nes tik taip bus galima užtikrinti visuotinę prieigą prie pagrindinių paslaugų ir rasti sprendimus patenkinti naujiems dėl demografinių pokyčių atsirandantiems poreikiams kuriant vietos lygmens politiką, skatinančią aktyvų ir sveiką senėjimą;

34. atkreipia EK dėmesį, kad būtina įsipareigoti ir skatinti tai daryti valstybes nares ir vietos ir regionų valdžios institucijas vykdyti politiką, skirtą socialinės įtraukties prioritetui – piliečių sveikatos stiprinimui, visų pirma gerinant gyvenimo sąlygas miestuose ir priemiesčiuose, taip pat užtikrinant galimybę naudotis viešosiomis paslaugomis, sudarant sąlygas (taip pat ir neįgaliesiems) laisvalaikio ir sporto veiklai, skatinant visų gyventojų, įskaitant vyresnio amžiaus asmenis ir migrantus bei kitas grupes, kurioms gresia skurdas ir socialinė atskirtis, profilaktinę sveikatos priežiūrą;

35. mano, kad socialinė ekonomika atveria galimybes spręsti darbo vietų kūrimo ir jaunimo bei moterų nedarbo problemas, todėl labai svarbu 2030 m. darbotvarkėje deramą dėmesį skirti įmonių socialinei atsakomybei (ĮSA) ir skatinti jaunimo domėjimąsi verslu. Be to, remiantis visais sritis apimančiu požiūriu, naujoji strategija turėtų apimti įvairius tvarumo aspektus ir kūrybiškumo teikiamas naujas perspektyvas;

36. mano, kad būtina į 2030 m. darbotvarkę įtraukti kultūros klausimą ir aiškiai nurodyti jos vaidmenį užtikrinant tvarų vystymąsi, kuriant naujas darbo vietas, formuojant bendrus Europos idealus, kuriais remiantis būtų galima visame pasaulyje skatinti demokratijos ir jos principų, socialinio teisingumo ir solidarumo siekį. Kultūra veiksmingai prisideda prie integracinio vystymosi strategijų, turi didelę įtaką DVT, padeda tobulinti švietimo sistemas, kovoti su socialine atskirtimi ir skurdu, taip pat šalinti nelygybės priežastis, užtikrinti lygias galimybes ir išspręsti kartu ir demografinių skirtumų problemas;

Gerinti politikos poveikį aplinkos apsaugos ramsčiui

37. pabrėžia, kad iš pažiūros globalių klausimų, pavyzdžiui, klimato kaita, išmetamo CO₂ kiekio mažinimas, energijos taupymas, atsinaujinančiosios energijos gamyba, biologinės įvairovės apsauga, gamtinių išteklių naudojimo mažinimas, integruotas transportas ir žiedinė ekonomika, sprendimas iš tiesų priklauso nuo vietos lygmens politikos ir veiksmų. Todėl rekomenduoja ypatingą dėmesį skirti į ekologiškai tvariai gamybai;

38. mano, kad, atsižvelgiant į susijusių sektorių įvairovę, būtinas integruotas požiūris ir daugiapakopio valdymo subjektų ir suinteresuotųjų aplinkos sektoriaus subjektų bendradarbiavimas. Šiuo požiūriu, rengiant politiką pagrindinį dėmesį skiriant darniam vystymuisi, sanglaudos sąvoka leidžia susieti ekonominę efektyvumą, socialinę sanglaudą, kultūros plėtojimą ir aplinkos pusiausvyrą;

39. pritaria nuomonei, kad dėl žmogaus veiklos ir klimato kaitos kyla vis daugiau problemų jūrų ekosistemose. Todėl reikėtų skirti dėmesį veiksams, kuriais EK siekia užtikrinti vandenynų saugumą, švarą ir darnų valdymą ir toliau remti mėlynojo augimo darbotvarkę, kurios tikslas išnaudoti Europos vandenynų ir jūrų potencialą darbo vietų kūrimo, ekonominės vertės ir tvarumo srityse; be to, pakartoja, kad inovacijos mėlynojoje ekonomikoje gali padėti užtikrinti veiksmingą ir tvarų vertingų jūrų išteklių naudojimą⁽²⁾;

40. ragina visas institucijas išsipareigoti imtis veiksmų, skirtų maisto švaistymo mažinimui ir atliekų surinkimui, skatinti investicijas ir užimtumą platesniame žaliosios ekonomikos kontekste. ES privalo tvirtai išsipareigoti atsisakyti linijinės ekonomikos modelio ir stiprinti žiedinės ekonomikos modelį, kaip Regionų komitetas jau yra pabrėžęs savo nuomonėse: „Žiedinės ekonomikos kūrimas. Atliekų teisės aktų persvarstymas“, „Teisėkūros procedūra priimami aktai, kuriais iš dalies keičiamos atliekų direktyvos“ ir „ES žiedinės ekonomikos veiksmų planas“;

Gerinti politikos poveikį ekonominiu požiūriu

41. mano, kad vystymosi modeliai, kuriems įtakos turi nauji konkurencijos veiksniai, kaip pavyzdžiui, tinklai, kuriuose neribotas kiekis duomenų pasiekia neribotą skaičių naudotojų, patvirtina aiškius neatitikimus: įmonėms reikia daug greičiau pateikti produkciją į rinką, nei kad trunka susitarimo procesai ir biurokratijos procedūros. Vietos ir regionų valdžios institucijos yra tinkamas lygmuo, kuris gali paspartinti politikos sprendimų priėmimo procesą, kad jie pasivytų rinkų diktuojamą tempą;

42. tikisi realios paramos vystymosi modeliams ir visų pirma nematerialiems tinklams, kurie sudarydami sąlygas naudotis labai dideliais kiekiais duomenų, turi įtakos naujiems konkurencingumą skatinantiems veiksniams vietos lygmeniu ir perėjimui prie naujų gamybos modelių;

43. mano, kad neatidėliotinai turi būti plėtojamos strategijos, skirtos įgyvendinti struktūrinę politiką, siekiant į vystymosi ramsčius įtraukti iš esmės pakeistą gamybos modelį, taip pat skatinti tvarią gamybą pasitelkiant paskatas, kol diegiamos inovacijos neįrodys, kad perėjimas prie žiedinės ekonomikos yra ekonomiškai veiksmingas. Akivaizdu, kad ši politika padėtų ne tik įveikti naujus sudėtingus globalizacijos iššūkius, bet ir būtų aiškus atsakas ieškant kompromiso sprendžiant socialinių poreikių, priešpastatančių aplinką ir darbą, santykio klausimą;

44. pripažįsta, kad dėl globalizacijos, visų pirma dėl didesnio asmenų, prekių ir duomenų judėjimo, intensyveja tarptautinė konkurencija ne tik tarp įmonių, bet ir tarp teritorijų. Todėl, siekiant atgaivinti Europos ekonomiką, būtina imtis ryžtingų veiksmų veiksnių, kurie turi įtakos vietovių teritoriniam konkurencingumui, pavyzdžiui, socialinis ir institucinis kapitalas, infrastruktūra, inovacijos;

45. primena, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi atlikti svarbų vaidmenį palaikant viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės ryšius, kadangi šios institucijos gali nustatyti įvairias vystymosi formas, kurios padėtų skatinti tikslines investicijas ir panaudoti kiekvienoje teritorijoje esančius vidaus išteklius;

Gerinti politikos poveikį teritorijoms

46. apgailestauja, kad EK priimtame komunikate, visiškai nėra „teritorinio turto“ sąvokos, kurią 2001 m. parengė EBPO, o 2005 m. pavartojo Europos Komisija. Todėl primena, kad ši sąvoka apima visą teritorijos turta: gamtos, žmogiškąjį, sukurtą, organizacinį, santykius ir žinias – visa tai, kas lemia teritorijos konkurencinį potencialą;

47. pažymi, kad krizės ir globalizacijos padariniai iš esmės pakeitė teritorijų sanglaudai įtakos turinčius santykius, pagilėjo takoskyra (tarp miesto ir kaimo, centro ir periferijos) ir pasikeitė socialinė raida. Atsižvelgiant į tai, reikia priimti išsipareigojimus senesius teritorinės politikos modelius, kuriems būdingas funkcinis požiūris į teritorijas, t. y. jas vertinti tik kaip tam tikrą erdvę, pakeisti naujais instituciniais modeliais, pagal kuriuos teritorijai būtų suteikiamas kolektyvinio veikėjo vaidmuo;

48. pripažįsta, kad Amsterdamo paktu patvirtinamas vis didesnis dėmesys miestų politikai, pagal kurią įgyvendinamos socialinę sanglaudą ir ekonominę vystymąsi skatinančios priemonės, nes manoma, kad miestai gali naudingai prisidėti prie inovacijų proceso;

⁽²⁾ COR 2203/2012

REKOMENDACIJOS VIETOS IR REGIONŲ VALDŽIOS INSTITUCIJOMS

49. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos atlieka svarbų vaidmenį saugant ir plėtojant miesto ir kaimo teritorijų struktūrą ir bendrą paveldą, taigi jos gali prisidėti prie 2030 m. darbotvarkės siekio „keisti pasaulį“ iniciatyvomis ir įsipareigojimais:

- a. gerinti savo strateginio valdymo gebėjimus;
- b. ugdyti reiklį ir sąmoningą pilietinę visuomenę;
- c. plėtoti integruotą miestų ir teritorijų planavimą;
- d. skatinti ekonomines galimybes vietos lygmeniu, kad būtų kuriamos deramos darbo vietos ir plėtojama socialinė sanglauda;
- e. stiprinti regionų tvaraus vystymosi planus ir (arba) strategijas susiejant DVT su politikos tikslais, taip pat peržiūrint ir keičiant programas, kad jos būtų tinkamos įveikti tvaraus vystymosi uždavinius ir prisidėtų prie nacionalinių reformų programų (NRP) sudarymo;
- f. vadovauti perėjimui prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir klimato kaitai atsparių miestų ir regionų;
- g. remti tvaraus judumo mieste planus;
- h. pripažinti ir stiprinti kultūros vaidmenį tvaraus vystymosi srityje ir puoselėti vietos paveldą, kūrybiškumą ir įvairovę;
- i. skatinti ekonomikos, socialinius ir kultūros subjektus, universitetus ir mokslinių tyrimų centrus ir piliečius dalyvauti rengiant tvaraus vystymosi tikslų įgyvendinimo planus ir iniciatyvas, taip pat bendradarbiauti su JTC įgyvendinant iniciatyvą „Mokslas regionams“;
- j. skatinti švietimo programas tvaraus vystymosi tema mokyklose ir kultūrinę veiklą tvarumo klausimais;
- k. siekti, kad „teisingos ir tvarios gerovės rodikliai“ būtų įtraukti į regiono teisės aktų ir biudžeto dokumentų rengimo ciklą;
- l. užmegzti partnerystės ryšius vykdant decentralizuotą vystomąjį bendradarbiavimą;

50. pakartoja, kad vietos ir regionų valdžios institucijos gali plėtoti dalyvaujamosios demokratijos formas, visų pirma įtraukdamos moteris, jaunimą, vyresnio amžiaus asmenis ir mažumas; šios demokratijos formos gali tapti pagrindu rengiant ir įgyvendinant integruotas ekonomikos vystymosi vietos lygmeniu strategijas;

REKOMENDACIJOS NACIONALINIAM LYGMENIUI

51. rekomenduoja vadovautis principu „iš apačios į viršų“ ir parengti tinkamą teisinį pagrindą ir skirti pakankamai išteklių. Tokia nauja sistema gali būti sėkmingai sukurta, jei bus vykdoma vis didesnė decentralizacija įvairiose ES šalyse. Nacionalinės vyriausybės turėtų:

- a. skatinti pasidalijamąjį valdymą ir tikrą decentralizaciją, kad būtų sudarytos sąlygos dalyvauti visiems suinteresuotiesiems subjektams ne pradiniuose, bet ir galutiniuose procesų etapuose;
- b. kurti nuoseklią ir integruotą teritorinę politiką konsultuojantis su subnacionalinės valdžios institucijomis, visų pirma kuriant nacionalines reformų programas;
- c. peržiūrėti subnacionalinio lygmens finansavimo sistemas ir užtikrinti, kad tvarumo tikslams bus skirtas finansavimas;
- d. įtraukti vietos ir regionų lygmens į DVT stebėseną ir remtis tiksliais teritoriniais duomenimis;

52. pakartoja, kad nacionalinės valdžios institucijos, vadovaudamosi principu „iš apačios į viršų“, turi įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas rengiant teritorinius veiksmų planus, skirtus įgyvendinti DVT, įvertinti privalumus ir trūkumus, taip pat vadovautis principu „nei vienas nebus pamirštas“;

REKOMENDACIJOS ES IR TARPTAUTINIAM LYGMENIUI

53. yra įsitikinęs, kad, siekiant užtikrinti visapusišką vietos lygmens išsipareigojimą dalyvauti formuojant politiką ir įgyvendinant pasaulinius susitarimus ir pasinaudoti šio lygmens patirtimi, vietos ir regionų valdžios institucijos turi tapti neatsiejamomis struktūruoto dialogo ir valdymo dalyvėmis, o ne laikomos tik suinteresuotaisiais subjektais. Vietos ir regionų valdžios institucijų organizaciniai gebėjimai ir kompetentingos konsultacijos turi būti pripažinti sprendimo priėmimo proceso dalimi visų pirma šiais veiksmais:

- a. vietos ir regionų valdžios institucijų tinklus įtraukti į tarptautinių vystymosi organizacijų valdymo struktūras;
- b. stiprinti finansavimo priemones ir peržiūrėti tvarios plėtros vietos lygmeniu politiką;
- c. remti decentralizuotą bendradarbiavimą, taip pat ir su ES nepriklausančiomis šalimis, dalytis inovacijoms naudinga patirtimi ir žiniomis;

54. prašo Europos ir nacionaliniu lygmeniu numatyti išteklius su tvarių vystymusi susijusios politikos poveikio *ex ante* ir *ex post* vertinimui. Šiuo tikslu būtina dėti pastangas geriau koordinuoti įvairių sričių ES, valstybių narių ir vietos bei regionų valdžios institucijų įgyvendinamą politiką;

55. ragina Komisiją tiek strateginiu, tiek funkcinio požiūriu labiau pasinaudoti nacionalinėmis reformų programomis, kurios oficialiai jau įtrauktos sanglaudos fondų planus, ir veiksmingai naudoti tvariam vystymuisi paremti jau patvirtintas priemones. Tai leistų įgyvendinant Europos semestrą skirti dėmesį ne tik nacionaliniu lygmeniu suplanuotoms ir vykdomoms su DVT susijusioms reformoms, bet ir regionų ir vietos reformoms;

56. rekomenduoja Europos ir tarptautiniams valdymo lygmenims imtis koordinuoti sudėtingą pasaulinę santykių sistemą, kontroliuoti padėčių įtampos regionuose, padėti siekti pokyčių ir restruktūrizuoti institucinę bei gamybos sąrangą, paveldėtą iš praėjusio amžiaus, ugdyti vietos subjektų įgūdžius, kurie būtini siekiant, kad trapi geoeconomikos pusiausvyra taptų vystymosi galimybių šaltiniu, galinčiu atkurti vietos gamybos sistemų konkurencingumą pasaulinėje rinkoje.

2017 m. liepos 12 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė „Migracija centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu“

(2017/C 342/04)

Pranešėjas: Hans Janssen (NL/EPP), Oisterveiko meras

Pamatinis dokumentas: Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai ir Tarybai

Migracija centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu. Srautų valdymas ir gyvybių gelbėjimas

JOIN(2017) 4 *final*

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

Ižanga ir aplinkybės

1. pripažįsta, kad šis ES komunikatas yra svarbi platesnės ES politikos reformos dalis. Jo pridėtinė vertė – tai 2014 m. Tarybos, kurioje Europos vadovai susitarė pasiūlyti būdą, kaip per ateinančius metus toliau plėtoti politiką teisingumo ir vidaus reikalų srityje, įskaitant dėl imigracijos ir prieglobsčio, strateginių gairių papildymas konkrečiomis priemonėmis;
2. mano, kad tokioje sudėtingoje ir strateginėje srityje ES valstybės narės ir Europos Sąjungos institucijos turėtų toliau formuoti šio regiono strategiją atsižvelgdamos į jo santykius su Europos Sąjunga, o ja remiantis – tikrą migracijos politiką ir prisiimti politinę atsakomybę už jos įgyvendinimą, ginant Europos tautų interesus ir kartu atsižvelgiant į konkrečius valstybių narių ir kilmės šalių ypatumus bei migrantų teises pagal tarptautines ir Europos konvencijas;
3. pripažįsta, kad migracijos ir vystymosi politikos sritys yra glaudžiai susijusios. Be bendradarbiavimo tarptautiniu, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmeniu bendra Europos migracijos politika netaps realybe ir nebus įgyvendinta Europos migracijos darbotvarkė;
4. ragina laikytis holistinio požiūrio į migracijos valdymą, kad būtų galima labiau decentralizuotai ir veiksmingiau valdyti migrantų judėjimą; Šis decentralizuotas valdymas užtikrins vienodas sąlygas ir teises;
5. pabrėžia, kad labai svarbu sumažinti mirčių jūroje skaičių mėginant pasiekti Europą jūra ir būtinumą toliau dėti pastangas ir jas išplėsti gelbėjant nelaimėje atsidūrusius žmones; reiškia gilų liūdesį dėl šimtų jau prarastų gyvybių ir pareiškia pagyrimą visoms šalims ir organizacijoms, kurios dalyvauja stengiantis užkirsti kelią šiai žmonių tragedijai ⁽¹⁾; pakartoja, kad papildomų saugių ir prieinamų migrantams patekimo į ES būdų, tokių kaip humanitarinės vizos, perkėlimas ir spartesnis šeimų susijungimas, sukūrimas turi būti pastangų sukurti išsamią ir humanišką migracijos politiką dalis;
6. palankiai vertina šiame bendrame komunikate numatytas papildomas priemonės, skirtas sustiprinti iniciatyvas, vykdomas migracijos centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršruto šalyse, įskaitant Libiją ir aplink ją. Atsižvelgiant į didelį prarastų gyvybių jūroje ir migracijos centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrute skaičių, klausimas dėl srautų valdymo ir gyvybių gelbėjimo tebėra vienas svarbiausių prioritetų;
7. mano, kad daugiapakopis valdymas – tai būtina išankstinė sąlyga optimaliems rezultatams pasiekti. Šiomis aplinkybėmis itin svarbu, kad ES, nacionalinės ir subnacionalinės valdžios institucijos glaudžiai bendradarbiautų su tranzito šalių vietos ir regionų valdžios institucijomis ir su pilietine visuomene, migrantų asociacijomis ir vietos bendruomenėmis priimančiose šalyse bei atsižvelgtų į jų pastabas;

⁽¹⁾ CdR 5728/2014, Nuomonė dėl Pastangų skatinti tikrą solidarumą įgyvendinant realią Europos migracijos politiką, pranešėjas François Decoster (FR/ALDE).

8. pabrėžia, kad tam, kad šios priemonės būtų sėkmingai įgyvendintos, reikalingas glaudus bendradarbiavimas su atitinkamais partneriais iš centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrute esančių šalių ir bendros ES institucijų ir valstybių narių pastangos, taip pat ir bendradarbiavimas su tarptautinėmis organizacijomis, pvz., Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuru (UNHCR) ir Tarptautine migracijos organizacija (TMO). Pespėja, kad kai kurie siūlomi veiksmai gali būti sėkmingai įgyvendinti tik tuomet, jei padėtis vietoje bus tam palanki. Šie veiksmai turėtų būti laikomi papildančiais nemažai ES ir jos valstybių narių jau įgyvendinamų iniciatyvų, ypač pagal Europos migracijos darbotvarkę ir Migracijos partnerystės programą⁽²⁾;

9. norėtų padėkoti Italijai, Maltai, Graikijai, Kiprui, Prancūzijai, Ispanijai ir Portugalijai už jų pastangas, kurios savo EUROSUR sienų stebėjimo nacionalinius koordinavimo centrus jau prijungė prie Viduržemio jūros regiono tinklo „Seahorse“;

10. pripažįsta, kad centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutas tapo pagrindiniu Europą bandančių pasiekti migrantų ir pabėgėlių maršrutu. 2016 m. aptikta daugiau nei 180 000 asmenų, keliavusių centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu – dauguma jų žemyną pasiekė per Italiją. Beveik 90 proc. sudaro migrantai, išvykstantys iš Libijos; dėl šios šalies nestabilios politinės ir ekonominės padėties neteisėtai žmones gabenantys asmenys turi galimybę plėsti savo veiklą; pabrėžia, jog būtina kuo skubiau sumažinti mėginimų perplaukti jūrą skaičių ir neleisti neteisėtai išplaukti pripučiamomis gelbėjimo valtimis ir laiveliais turint tikslą pasiekti ES. Pabrėžia, kad svarbu imtis prevencinių veiksmų visais valdžios lygmenimis;

11. atkreipia dėmesį į tai, kad neteisėtai žmones gabenantys asmenys ir prekiautojai žmonėmis savo veiksmais ir žmogaus teisių pažeidimais patys prisideda prie nestabilumo Libijoje, didindami migrantų pažeidžiamumą. Rasti ilgalaikį Libijos valdymo ir saugumo problemų sprendimą tebėra ES, jos valstybių narių ir tarptautinių partnerių prioritetasis; toks sprendimas būtinas siekiant užtikrinti tvarų dabartinės padėties suvaldymą;

12. atkreipia dėmesį į tai, kad dauguma migrantų Libijoje yra trečiųjų šalių piliečiai, daugiausia iš Užsachario Afrikos šalių. Todėl, taikant veiksmingą požiūrį, būtina atsižvelgti į veiksmus pietinėje Libijoje;

13. pabrėžia komunikate nurodytų priemonių pridėtinę vertę: plėsti Libijos pakrantės apsaugos pajėgoms skirtas mokymo programas, užtikrinti tvarius finansavimo šaltinius mokymo poreikiams patenkinti ateityje, imtis griežtų veiksmų prieš neteisėtai žmones gabenančius asmenis ir prekiautojus žmonėmis bei suteikti paskatų Tunisu, Alžyrui ir Egiptui dalyvauti Viduržemio jūros regiono tinklo „Seahorse“ siekiant užtikrinti dalyvavimą subregioniniu lygmeniu; pabrėžia, kad visoje šioje veikloje pirmiausia turi būti siekiama atkurti pagarbą pagrindinėms žmogaus teisėms ir teisei valstybei migrantų ir vietos gyventojų atžvilgiu;

Dėmesys Libijai – reikalinga, bet pažeidžiama

14. pakartoja, kad būtina glaudžiai bendradarbiauti su Libijos valdžios institucijomis siekiant užtikrinti, kad pagerėtų sąlygos migrantų centruose, ypač daug dėmesio skiriant pažeidžiamiems asmenims ir nepilnamečiams, užtikrinant glaudų bendradarbiavimą su Tarptautine migracijos organizacija ir Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuru, jiems veiksmingai stebint, kaip laikomasi standartų;

15. palankiai vertina pastangas aktyviau dirbti su Libijos savivaldybėmis siekiant propaguoti alternatyvius pragyvenimo šaltinius ir remti vietos bendruomenių, priimančių migrantus, atsparumą, taip pat stiprinti techninį bendradarbiavimą, kad Libijos savivaldybės galėtų kurti savo teritorijų vystymosi strategijas ir pagerinti paramos savo piliečiams paslaugas;

16. pabrėžia, kad būtina parengti vidutinės ir ilgalaikės trukmės bendradarbiavimo strategiją siekiant stiprinti ir paremti Libijos vietos ir nacionalinės valdžios institucijas, kad sustiprėtų jų gebėjimai valdyti savo teritorijas;

17. skatinti Libijos ir jos pietinių kaimynių pasienio bendradarbiavimą, dialogą ir keitimąsi informacija, be kita ko, visapusiškai išnaudojant Afrikos regiono ir FRONTEX žvalgybos tarnybų tinklo teikiamas galimybes;

18. atkreipia dėmesį į tai, kad vykdant bendrus veiksmus su Libija reikia iki minimumo sumažinti kitų maršrutų kaimyninėse šalyse atsiradimo riziką; palankiai vertina visapusišką regioninį požiūrį, stiprinant bendradarbiavimą su Egiptu, Tunisu ir Alžyru, gilinant dialogą ir operatyvinį bendradarbiavimą migracijos srautų valdymo klausimais su šiomis šalimis.

⁽²⁾ COR-2016-04555-00-00-AC-TRA, Nuomonė dėl Partnerystės su trečiosiomis šalimis migracijos srityje modelio, pranešėjas Peter Bossman (SL/PES).

Reikės tolesnės paramos šioms šalims, kad jos plėtotų savo veikiančias prieglobsčio sistemas ir remtų asmenis, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga;

19. atsižvelgiant į įvairius ES projektus ir programas regione, skirtus susijusiems klausimams spręsti, būtina koordinuoti šias iniciatyvas, kad jos būtų veiksmingos siekiant užtikrinti pirmiau nurodytų tikslų įgyvendinimą;

20. pažymi, kad iki šiol bendras ES atsakas į neteisėtos migracijos problemą buvo į valstybės saugumo aspektus nukreiptas požiūris, pagal kurį visų pirma daugiausia dėmesio skiriama kovai su neteisėtu žmonių gabenimu, bendradarbiaujant su valstybės institucijomis;

21. ragina daugiau dėmesio skirti įvairiems vietos politiniams interesams, susijusiems su neteisėta migracija. Susiję subjektai, be kita ko, transporto bendrovės, padedančios neteisėtiems migrantams judėti, vietos gyventojai, kurie aprūpina maistu, pastoge ir taip užsidirba pajamų, vietos saugumo pajėgos, kurios pelnosi iš kyšininkavimo ir kelių mokesčių, politinis elitas, kuris naudojasi finansiniais ištekliais, gautais iš tarpininkavimo neteisėtai migracijai, kad įgytų politinį poveikį, ginkluotos grupuotės, kurios pelnosi iš neteisėto žmonių gabenimo ir išnaudojimo, siekdamos sustiprinti savo pozicijas, kt.; kad migracijos valdymas būtų sėkmingas, būtina suprasti šiuos įvairius subjektus ir jų ryšius su vietos valdžia ir stabilumo (konflikto) dinamiką, taip pat svarbu jiems sudaryti sąlygas dalyvauti diskusijose dėl šalies padėties stabilizavimo ir ateities planų;

22. todėl palankiai vertina pasiūlymą stiprinti dabartinę socialinę ir ekonominę paramą savivaldybėms, per kurias driekiasi migracijos maršrutai, įtraukiant jas į strategijų, kuriomis gerinamos vietos gyventojų gyvenimo sąlygos ir atveriamos geresnės ateities perspektyvos jų regione, įgyvendinimą;

23. pabrėžia, kad tinkamai parengta migracijos politika galėtų prisidėti prie alternatyvių pragyvenimo šaltinių ir kokybiškesnių institucijų ilguoju laikotarpiu – taip kovojant su kai kuriomis pagrindinėmis migracijos priežastimis iš vidaus. Tam, kad būtų užtikrintas tokios veiksmingos politikos formavimas, dabartinė migracijos politika turi būti peržiūreta pripažįstant, kad Saharos neteisėtos migracijos priežastys yra valdymo ir stabilumo klausimai;

24. pakartoja, kad neteisėtos migracijos maršrutai kerta daugelį regiono šalių, kurių valstybės institucijos yra silpnos arba jų visai nėra. Libija yra akivaizdus to pavyzdys. Keletas pranešimų parodė, kad pajamos iš neteisėto žmonių gabenimo ir prekybos jais suteikia nereguliarioms ginkluotosioms pajėgoms, kurios veikia kaip *de facto* valdžios institucijos vietose, tokių galių, kad jos gali trukdyti didesniems konfliktų sprendimo procesams. Net tais atvejais, kai valstybės institucijos oficialiai vis dar egzistuoja, bendradarbiavimas su tokiais veikėjais kovojant su neteisėta migracija iš esmės yra politinė iniciatyva, kuri gali baigtis neteisėtai žmones gabenančių asmenų ir nereguliarių ginkluotųjų pajėgų interesų įtvirtinimu. Suskaidyto suvereniteto atveju neutralių tarpininkų nėra;

25. pabrėžia, kad klimato kaita ir gaivalinės nelaimės gali būti migraciją ir asmenų persikėlimą lemiantys veiksniai. Be to, ragina investuoti į atsparumo nelaimių rizikai didinimą kaip prevencinę priemonę pagrindinėms migracijos priežastims pašalinti;

Geresnis migracijos valdymas Libijoje

26. ragina toliau dėti pastangas siekiant sistemingo bendradarbiavimo su Libijos valdžios institucijomis, daug dėmesio skiriant sienų valdymui, kovai su neteisėta migracija ir sprendžiant žmogaus teisių ir migrantų poreikių tenkinimo problemą Libijoje; be to, kartu su pilietine visuomene, ieškoti alternatyvų migrantų sulaikymui, nes ši priemonė turėtų būti tik kraštutinė ir taikoma tik esant sąlygoms, kurios atitiktų tarptautinės humanitarinės teisės ir žmogaus teisių standartus. Mokymas ir logistinė parama sprendžiant šias problemas turėtų būti svarbi ES remiamų programų gebėjimams stiprinti dalis;

27. siūlo su Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuru išanalizuoti galimybę imtis praktinių veiksmų perkelti migrantus iš Libijos, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, į ES valstybes nares ir kitas tarptautines šalis partneres;

28. ragina sustiprinti bandomąją iniciatyvą, kuria siekiama stabilizuoti bendruomenes, gyvenančias teritorijose, nukentėjusiose nuo migrantų perkėlimo šalies viduje ir migrantų tranzito, taip pat plėtoti bendradarbiavimą rengiant savo teritorijų strategijas, kurių tikslas užtikrinti žmogaus orumą šalyje, kurioje jie gyvena, be kita ko, sudarant galimybes

įsidarbinti asmenims, kuriems reikalinga apsauga, kad priimančios bendruomenės juos lengviau priimtų; taip pat ragina bendradarbiauti, kad būtų pagerintos, be kita ko, vietos gyventojams viešosios paramos paslaugos ir infrastruktūra;

29. ragina stiprinti vykdomą remiamą savanorišką grįžimą iš Libijos į kilmės šalį, jeigu dėl padėties vietoje tai būtų galima padaryti, ir suderinti veiksmus su tarptautiniais partneriais, visų pirma su Tarptautine migracijos organizacija (TMO);

Vietos valdžia – gyvybiškai svarbi sprendimo dalis

30. palankiai vertina tai, kad vietos ir regionų valdžios institucijos pripažįstamos svarbiais subjektais sprendžiant migracijos klausimus, ją valdant, gelbėjant gyvybes ir kovojant su nusikalstamumu;

31. dar kartą patvirtina, kad miestai yra pagrindiniai pasaulinės migracijos arenos subjektai, ir taip pat patiria didžiausią tiesioginį neigiamą migracijos poveikį. Vietos valdžios institucijos tiesiogiai atsakingos už imigrantų gyvenimo sąlygas, sėkmę ir problemų sprendimą. Vietos valdžiai gali pasisekti tose srityse, kuriose daugeliui nacionalinių vyriausybių kyla problemų ir netgi visai nepavyksta pasiekti rezultatų ⁽³⁾;

32. pabrėžia kilmės, tranzito ir kelionės tikslo šalių vietos valdžios institucijų vaidmenį migracijos politikos srityje, ypač kiek tai susiję su integracija ir socialine sanglauda. Vietos valdžios institucijos akivaizdžiai yra priešakyje sprendžiant migracijos problemas, atsižvelgiant į jų įgaliojimus, jų buvimą „vietoje“ ir patirti, įgytą sprendžiant vis įvairesnės visuomenės kasdienes klausimus. Vis dėlto migracija yra bendros atsakomybės klausimas, kuris sprendžiamas visais lygmenimis – Europos, nacionaliniu, regionų ir vietos. Tuo tarpu taip pat svarbu, kad būtų atsižvelgta į vietos ir regionų sąlygas užtikrinti kuo geresnį ilgalaikį migrantų priėmimą, taigi ir sėkmingą integraciją;

33. mano, kad ES turėtų pasinaudoti jos pietinę jūrų sieną tiek Viduržemio jūroje, tiek Atlanto vandenyne sudarančių regionų, kaip privilegijuotų tiltų plėtojant abipusiai naudingus santykius su trečiosiomis šalimis, potencialu ir patirtimi;

34. pabrėžia, kad reikia stiprinti vietos bendruomenes, ypač Libijoje pagal Europos Vadovų Tarybos narių Maltos deklaraciją dėl migracijos išorės aspektų ⁽⁴⁾ ir todėl remia tokius projektus kaip Nikosijos iniciatyva; ragina Europos išorės veiksmų tarnybą ir Europos Komisiją, kartu su RK ir vietos arba regionų valdžios asociacijomis, išanalizuoti galimybes panašius projektus vykdyti kitose šalyse;

35. pripažįsta Nikosijos iniciatyvos kaip gebėjimų stiprinimo projekto siekiant paremti Libijos savivaldybes pridėtinę vertę; ši iniciatyva įgyvendinama bendradarbiaujant su Europos vietos ir regionų valdžios institucijomis ir Europos Komisijai teikiant finansinę paramą. Atkreipia dėmesį į tai, kad ši iniciatyva turi būti įgyvendinama taip, kad padidėtų jos priemonių veiksmingumas ir būtų pasiekti geresni rezultatai, tačiau kartu reikia paisyti ir sudėtingų sąlygų, kiek tai susiję su teisėtumo klausimu Libijoje, ir jautriai reaguoti į visus politinius padarinius;

36. pripažįsta, kad šalių, per kurias driekiasi centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutas, vietos valdžios institucijų gebėjimai dar nepakankamai išvystyti. Problema tampa sudėtingesnė bandant tenkinti skirtingus poreikius, ypač ekonomiškai nestabiliomis sąlygomis. vietos valdžios institucijos turi turėti priemones įvertinti būtiniausias įvairių migrantų grupių, visų pirma nelydimų vaikų ir paauglių bei moterų, poreikius;

37. pabrėžia, kad reikia daugiau dėmesio skirti vaikų apsaugai. Centrinėje Viduržemio jūros regiono dalyje per pastaruosius tris mėnesius užfiksuota rekordiškai daug pabėgėlių ir migrantų žūčių, įskaitant apytiksliai 190 vaikų. Prisijungiamo prie UNICEF raginimo ES ir jos valstybėms narėms įsipareigoti apsaugoti pabėgėlių ir migrantų vaikus, visų pirma nelydimus, nuo vaikų išnaudojimo, smurto prieš juos ir prekybos jais bei sustiprinti vaikų apsaugos programas Libijoje;

38. paaiškina, kad ES parama vietos ir regionų valdžios institucijų gebėjimų stiprinimui reiškia ne tik padidinti vietos valdžios institucijų techninius pajėgumus, bet ir užtikrinti veiksmingą būtiniausių poreikių tenkinimą ir paslaugų teikimą. Empiriniai duomenys rodo, kad decentralizuotas socialinių paslaugų ir viešųjų gėrybių valdymas užtikrina optimalią pinigų vertę vystymosi planavimo ir įgyvendinimo srityje;

39. pritaria, kad reikia skatinti decentralizacijos ir vietos valdymo programas, atsižvelgiant į nacionalines skurdo mažinimo strategijas;

⁽³⁾ CdR 9/2012 fin, Nuomonė dėl Visuotinio požiūrio į migraciją ir judumą, pranešėjas Nichi Vendola (IT/PES).

⁽⁴⁾ <http://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2017/01/03-malta-declaration/>

40. primygtinai teigia, kad darna ir sąveika tarp nacionalinės migracijos politikos ir vietos iniciatyvų, teikiant paslaugas ir apsaugą migrantams ir skatinant jų socialinę įtrauktį, kai jie turi teisę į tarptautinę apsaugą, yra sritis, kuriai reikia skirti daugiau dėmesio. Vietos valdžios institucijoms turi būti suteikti bent jau įgaliojimai ir skirta pakankamai išteklių patenkinti jų jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje esančių migrantų poreikius. Dar būtų geriau, jeigu jos turėtų galimybę veikti bendroje politikos aplinkoje, kurioje pirmenybė teikiama įtraukiam požiūriui, jei tam yra sudarytos tinkamos sąlygos;
41. pažymi, kad Libija per pastaruosius šešerius metus išgyveno politinį bei socialinį sąmyšį, tiesiogiai kilusį dėl Arabų pavasario įvykių. Dar 2014 m. prasidėjusi bendra krizė Libijoje sukėlė šalyje chaosą ir labai pablogino gyvenimo sąlygas visoje šalyje. Valstybės beveik nėra, savivaldybių tarybos turi labai ribotas lėšas – visa tai lemia silpnas institucijas, kurios tampa nemenka kliūtimi siekiant stabilumo ir vystymosi. Kartu šalis pasirinko reformas, kuriomis būtų sukurta decentralizuoto valdymo sistema. 2012 m. priėmus Įstatymą Nr. 59 (dėl vietos valdžios), kuris, nepaisant nestabilumo šalyje, išlieka visų Libijos partijų, kad ir kokios būtų jų politinės pažiūros, atskaitos tašku;
42. pabrėžia, kad daugelis jaunų žmonių iš Libijos miestų išitraukė į „migracijos verslą“, nes tai labai pelningas užsiėmimas. Jaunuolius, kurie dalyvavo ginkluotuose konfliktuose ir karinių grupuočių veikloje, yra ypač sunku integruoti. Tradicinėms socialinėms organizacijoms (gentims, šeimoms, mokykloms ir institucijoms) sunku bendrauti su jaunimu. Narkotikai ir nusikalstamumas yra plačiai paplitę. Specialiai jaunimui skirtos politikos nėra, dėl to jaunimo padėtis tapo dar sunkesnė;
43. pabrėžia, kad savivaldybės, ne tik Libijoje, bet ir įvairiose šalyse, per kurias driekiasi Viduržemio jūros regiono maršrutas, gali atlikti svarbų vaidmenį. Kaip instituciniai ir teisėti subjektai, atsakingi už vietos klausimus, jos raginamos svariai prisidėti prie stabilumo didinimo. Vietos ekonominė plėtra, derinimas su saugumo subjektais ir veiksminga jaunimo ir migracijos politika – tai tie ramsčiai, kuriais turi būti grindžiamas jų vaidmuo. Tačiau vietos valdžios institucijoms reikalinga nemaža pagalba, kad jos galėtų priimti šią atsakomybę;
44. remia programas, padedančias stiprinti, įgalinti ir užtikrinti veiksmingesnes Libijos ir kitų šalių, per kurias driekiasi centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutas, vietos valdžios institucijas, dėmesį sutelkiant į tris vietos valdymo aspektus: valdymą, paslaugų teikimą ir dalyvavimą. Taip pat turėtų būti dedamos pastangos didinti vietos ekonomines perspektyvas, gerinti kaimo vietovių, miestų ir miestelių itin išsilavinusio jaunimo socialinį gyvenimą ir politinę įtrauktį, siekiant sušvelninti radikalizaciją ir migraciją lemiančius veiksnius;
45. pabrėžia, kad galima vietos lygmeniu pagerinti valdymą, nepaisant vietos valdžios institucijų *de facto* gebėjimų trūkumą šiame etape, ir primygtinai nurodo, kad gyvybiškai būtina remti vietos valdymą, nes tai neišvengiamai paskatins stabilizavimą ir sudarys sąlygas būsimai pertvarkai kaip būtinai išankstinei veiksmingo ir tvaraus migracijos srautų valdymo Libijoje sąlygai;
46. pabrėžia, koks svarbus yra moterų ir jaunimo dalyvavimas – tai turėtų ir toliau būti neatsiejama įvairių paramos veiklos rūšių dalis, ypač aktyviai dalyvaujant pilietinės visuomenės organizacijoms (PVO) ir nepriklausomiems politikams;
47. pabrėžia nustatytų tikslų pridėtinę vertę mažinant įvairių rūšių migracijos, perkėlimo ir neramumų neigiamą poveikį, didinant kaimo vietovių ekonominį patrauklumą ir veiklą, padedančią naujos kadencijos savivaldybėms dirbti, taikant decentralizavimo priemones;
48. pripažįsta, kad tragedija prasideda kilmės šalyse, o ne jūroje. Taigi ragina ES prisidėti prie vietos ekonomikos plėtros centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršruto šalyse, remiant jų savivaldybių kaip vietos plėtros subjektų vaidmenį bei sudarant galimybes jaunimui ir moterims dalyvauti sprendžiant vietos reikalus ir socialinėje bei ekonominėje veikloje;
49. toliau teikia paramą rengiant ir įgyvendinant ES migracijos politiką, taip pat remiantis Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių vietos ir regionų valdžios institucijų asamblėjos (ARLEM) žiniomis ir patirtimi.

2017 m. liepos 12 d., Briuselis

Europos regionų komiteto
pirmininkas

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė. Tarptautinis vandenynų valdymas. Mūsų vandenynų darnaus valdymo darbotvarkė

(2017/C 342/05)

Pranešėjas: Anthony Gerard Buchanan (UK/EA), Rytų Renfrušyro tarybos narys (Škotija)

Pamatiniai dokumentai: Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Europos regionų komitetui – **Tarptautinis vandenynų valdymas. Mūsų vandenynų darnaus valdymo darbotvarkė**

JOIN(2016) 49 *final*

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

1. palankiai vertina 2016 m. lapkričio 10 d. Europos Komisijos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai priimtą bendrą komunikatą dėl vandenynų valdymo;
2. palaiko pasiūlytus veiksmus užtikrinti vandenynų saugumą, apsaugą, švarą ir darnų valdymą;
3. pritaria tikslui užtikrinti, kad ES būtų stipri pasaulinio masto veikėja, galinti parengti geresnio vandenynų valdymo darbotvarkę, paremtą tarpsektoriniu, taisyklėmis grindžiamu tarptautiniu metodu; pagrindinis šios ES iniciatyvos tikslas bus nustatyti socialinių, ekonominių ir aplinkosauginių sąlygų tarptautinį standartą, taikomą su jūra susijusiai veiklai, įtvirtinant vienodas sąlygas, užtikrinsiančias tinkamą mūsų vandenynų darnumą ir didesnę juose veikiančių Europos subjektų konkurencingumą;
4. visiškai pritaria neseniai priimtoms Tarybos išvadoms⁽¹⁾, kuriose raginama dėti daugiau pastangų, kad būtų užtikrintas nuoseklesnis požiūris tarpusavyje derinant vandenynų valdymo vidaus ir išorės aspektus, įskaitant ES, valstybių narių ir regionų strategijų sinergiją;
5. primena, *inter alia*, savo ankstesnes nuomones dėl Komisijos komunikato „Integruotos jūrų politikos formavimas“⁽²⁾, jūrinių teritorijų planavimo ir integruoto pakrantės zonos tvarkymo⁽³⁾, vandenynų energijos potencialo plėtojimo⁽⁴⁾ ir geresnės jūrų aplinkos apsaugos⁽⁵⁾;
6. pabrėžia, kad Europos Sąjunga atlieka vadovojamą vaidmenį jūrų valdyme, kuriuo siekiama Europos pakrantėms ir jūroms sukurti išsamiausią pasaulyje politikos ir reguliavimo sistemą, kurioje pripažįstamas vietos ir regionų valdžios institucijų, pakrančių bendruomenių bei ekonomikos ir socialinių subjektų vaidmuo užtikrinant, kad ekonominiai, aplinkos, klimato ir socialiniai klausimai būtų tinkamai sprendžiami taikant išsamaus ir daugiapakopio valdymo metodą;
7. vis dėlto mano, kad vandenynų valdymui poveikį daro tai, kas vadinama „problema, susijusia su bendru išteklių naudojimu“. Nors yra nemažai bendro pobūdžio pasaulinių arba jūroms skirtų susitarimų, pavyzdžiui, Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija (UNCLOS), arba specializuotų susitarimų, visų pirma susijusių su Tarptautine jūrų organizacija (IMO), šioje srityje yra nemažai susiskaidymo. Tokiomis aplinkybėmis ES vaidmuo – rodyti pavyzdį ir teikti paskatas, kad ES nepriklausantys partneriai taikytų tokius pat aukštus standartus, kokie taikomi ES jūrų politikoje. Tokias paskatas, įskaitant pajėgumų stiprinimą, būtų galima įtraukti į tarptautinius prekybos ir vystymo programų susitarimus, dėl kurių ES derasi su trečiosiomis šalimis;

⁽¹⁾ 2017 m. balandžio 3 d. Tarybos išvados.

⁽²⁾ Pranešėjas Michael Cohen, CdR 126/2010.

⁽³⁾ Pranešėjas Paul O'Donoghue, CdR 3766/2013.

⁽⁴⁾ Pranešėjas Rhodri Glyn Thomas, CdR 01693/2015.

⁽⁵⁾ Pranešėjas Hermann Kuhn, CdR 07256/2014.

8. pažymi kad tarptautinių santykių srityje, įskaitant ir su jūra susijusius klausimus, ES ir valstybių narių galios sutampa. Todėl reikia tvirtai koordinuoti įvairių valdžios lygmenų veiklą, taip pat užtikrinti, kad būtų atliekamas ES ir valstybių narių pozicijų tarptautiniuose forumuose teritorinio poveikio vertinimas, siekiant, kad tos pozicijos visiškai atitiktų kompetentingų vietos ir regionų institucijų interesus;

9. pabrėžia, kad dauguma vandenynų valdymui svarbių klausimų neišvengiamai yra vietos lygmens, nes jie susiję su išteklių gavyba, ekonomine nauda pakrantės zonoms, žvejų bendruomenėmis ir uostais arba jų poveikiu aplinkai Europos pakrantėms ir jūroms. Kitose pasaulio dalyse vykdoma aplinkos ir klimato politika bei su vandenynais susiję ekonominiai sprendimai daro poveikį ES vietos ir regionų valdžios institucijoms. Todėl reikia didelių investicijų į jūrinių teritorijų planavimą ir paramą valdymui vietos ir (arba) regionų lygmeniu;

10. pabrėžia, kad jūrų politika yra tiesiogiai susijusi su priekrantės ekonomine, aplinkos ar teritorinio planavimo politika. Taip, kaip vietos ir regionų valdžios institucijos vykdo priekrantės politiką, tiesiogiai veikia padėtį jūroje. Dažnai tokiais, kaip vėjo jėgainių parkai, atvejais, veikla jūroje laikoma lengvu sprendimu, kai tokie veiksmai priešinamasi priekrantėje.

11. pažymi, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi kompetencijų ir teigiamos patirties valdant įvairias sritis, kaip antai žuvininkystę, vėžiagyvių gaudymas ir akvakultūra, subsidijos (pvz., subsidijos neekonomiškiems laivynams), ekonominės ir aplinkos priemonės (pvz., susijusios su į jūrą išmetamomis šiukšlėmis) ir patikrinimai (pvz., laivų patikra), kurie daro teigiamą arba neigiamą poveikį kitoms už ES ribų esančioms teritorijoms. Be to, jos dažnai dalyvauja uostų administracijos veikloje;

12. primena neseniai atliktus RK ⁽⁶⁾ ir EBPO ⁽⁷⁾ mokslinius tyrimus dėl vandenynų ir mėlynosios ekonomikos; teigia, kad laikantis geresnio reglamentavimo darbotvarkės būtina atlikti išankstinius poveikio, įskaitant teritorinį poveikį, vertinimus, kad būtų galima nustatyti galimas visų sektorių keliamas grėsmes, galimas sušvelninimo priemonės ir numatomas socialines ir ekonomines pasekmes dar prieš įgyvendinant naujus teisės aktus, leidžiančius naujos gavybos technologijoms arba apibrėžiančius naujas saugomas jūrų teritorijas;

13. primena apie naujus JT darnaus vystymosi tikslus, kuriuos patvirtino visos ES ir JT valstybės narės. Vandenynų valdymas susijęs su 14 darnaus vystymosi tikslu dėl gyvybės po vandeniu ir 13 tikslu dėl klimato veiksmų, taip pat su 11 tikslu dėl tvarių miestų ir bendruomenių. Komitetas palankiai vertina tai, kad Komisija planuoja įgyvendinti šiuos tikslus įvairiose ES politikos srityse ⁽⁸⁾, nes jų įgyvendinimas gali tapti geru pagrindu kurti bendrą supratimą tarptautiniu lygmeniu, neapsiribojantį konkreitiems sektoriams skirtais sprendimais darnaus vandenynų valdymo srityje;

14. priešingai, mano, kad vandenynuose gautų prekių ir pagrindinių produktų iš trečiųjų šalių patekimas į ES bendrąją rinką turėtų būti įmanomas su sąlyga, kad tos šalys laipsniškai pereis prie aukštesnių ES standartų, pavyzdžiui, uždraudamos į jūrą išmesti sugautas žuvis;

15. mano, kad trys prioritetingos bendro komunikato sritys, suskirstytos į 14 veiksmų, sudaro tinkamą pagrindą imtis tolesnių veiksmų ES ir tarptautiniu lygmeniu vandenynų valdymo srityje. Nors komunikate daugiausia kalbama apie tarptautinius jūrų politikos elementus, tačiau jame skiriama dėmesio ir vietos bei regionų aspektui, atsižvelgiant tiek į kompetenciją ir tiesioginį teritorinį poveikį, tiek į specializacijos laipsnį ir priklausomybę nuo vandenyno;

1 prioritetinga sritis. Tobulinti tarptautinio vandenynų valdymo sistemą

16. dėl **1 veiksmo**, skirto tarptautinio vandenynų valdymo sistemos spragoms užpildyti siekiant pagerinti teisinę sistemą ir sudaryti vienodas sąlygas, pažymi, kad tarptautiniu lygmeniu jau sukurta išsami teisinė sistema, skirta jūrų sienoms, laivybai, salynų padėčiai ir tranzito režimams, išskirtinėms ekonominėms zonoms, kontinentinio šelfo

⁽⁶⁾ Alexander Charalambous *et al.*, „Mėlynosios ekonomikos vystymas taikant geresnius vertinimo metodus vietos ir regionų lygmeniu“, Regionų komitetas, 2016 m. http://cor.europa.eu/en/documentation/studies/Documents/order%206203_Blue%20Economy_form_-WEB.pdf.

⁽⁷⁾ EBPO, „Vandenynų ekonomika 2030 m.“, 2016 m. <http://www.oecd.org/futures/oceaneconomy.htm>.

⁽⁸⁾ COM(2016) 740 final.

jurisdikcijai, giluminei jūros dugno kasybai, eksploatavimo režimui, jūros aplinkos apsaugai, moksliniams tyrimams ir ginčų sprendimui; šiuo atžvilgiu primena, kad kuriant į regionus orientuotą vandenynų valdymo politiką reikėtų atsižvelgti į esamas administracines kliūtis ir Europos vietos ir regionų bendruomenių kultūrinius ir tradicinius ypatumus;

17. mano, kad ES jau taiko pakankamai tvirtas politikos priemones, susijusias su žvejybos reguliavimu, jūrinių teritorijų planavimu ir makroregioninėmis strategijomis. Kai kuriose šalyse strateginė žemėtvarka yra svarbi vietos sausumos ir vandens teritorijų planavimo politikos priemonė. Vietos valdžios institucijos jau yra atsakingos už planavimą, susijusį su pakrančių zonomis ir teritoriniais vandenimis. Valdymas arba Europos Komisijos siūloma teisinė sistema neturėtų kelti pavojaus strateginei žemėtvarkai. Pagrindinis iššūkis ES lygmeniu ir ypač – visame pasaulyje, yra kontrolės ir griežto įgyvendinimo trūkumas. Todėl rodydama pavyzdį, ES, vesdama derybas su trečiosiomis šalimis ir organizacijomis dėl naujų tarptautinių taisyklių, turi galimybių pradėti taikyti abipusiškumo principo reikalavimus ir siūlyti paskatas. Ši pasaulinė iniciatyva dėl taisyklių vykdymo užtikrinimo yra būtina siekiant užtikrinti vienodas sąlygas visoms šalims, regionams ir ekonominės veiklos vykdytojams;

18. dėl **2 veiksmo** sutinka, kad skatinant regioninį žuvininkystės valdymą ir bendradarbiavimą pagrindiniuose vandenynų rajonuose, siekiant užpildyti regioninio valdymo spragas, pagerės ES žuvininkystės pozicija ir bus padedama kitiems pasiekti aukštus standartus, kurių yra laikomasi ES;

19. nerimauja, kad Komisijos kasybos jūros dugne gairės neleis susitelkti į ES efektyvaus išteklių naudojimo planus, juo labiau, kad gamtinių išteklių eksploatavimo technologijos yra neišbandytos ir gali padaryti žalos natūraliai gamtinei aplinkai; ragina koordinuoti valstybių narių derybas Tarptautinėje jūros dugno institucijoje;

20. šiuo atžvilgiu rekomenduoja ES rengti kampanijas ir skatinti kitas šalis ir organizacijas pradėti taikyti Europos geltonos ir raudonos kortelės sistemą, kaip pavyzdį pasauliniu mastu kovojant su neteisėta, nedeklaruojama ir neregamentuojama žvejyba, įskaitant įtraukimą į „juodąjį sąrašą“ ir eksporto draudimą, jeigu nesilaikoma taisyklių. Komitetas ragina greičiau įgyvendinti esamus planus dėl elektroninės sugautų žuvų kiekių sertifikatų valdymo priemonės. Tokios priemonės sustiprintų šį ūkio sektorių griežtai nuostatas taikančiuose regionuose;

21. mano, kad **3 veiksmas**, skirtas tarptautinių organizacijų veiklos koordinavimui ir bendradarbiavimui gerinti ir Vandenynų valdymo partnerystės iniciatyvoms kurti, bus naudingas regioniniams jūrų valdymo centrums, nes jie bus geriau matomi tarptautiniu mastu;

22. mano, kad vietos ir regionų konkurencingumo ir kompetencijos centrai, visų pirma vietovėse, pasižyminčiose stipriu jūriniu aspektu, įskaitant atokiausius regionus, gali atlikti labai svarbų vaidmenį ir turi būti finansiškai remiamos kuriant tarptautines mokslinių tyrimų grupes ir technologijų perdavimo platformas, remiant ES darbą vandenynų valdymo srityje;

23. nepritaria sumanymui kurti visiškai naujas tarptautines taisykles ir steigti tarptautines organizacijas. Komitetas pritaria Komisijai, kad siekiant gerinti dabartinę valdymo ir vykdymo užtikrinimo sistemą daug prasmingiau daugiausia dėmesio skirti tam, kad būtų šalinami trūkumai ir stiprinamas tarptautinis bendradarbiavimas. Šiuo atžvilgiu svarbu, kad prieš imantis naujų priemonių pagal konkrečią sistemą (pavyzdžiui, naftos žvalgybos srityje) būtų gerai suvokiama, kokią netiesioginį poveikį jos sukels kitose politikos srityse ir sektoriuose (pavyzdžiui, žvejybos);

24. dėl biologinės įvairovės valdymo teritorijose, nepriklausančiose nacionalinei jurisdikcijai, rekomenduoja ES gerinti veiklos koordinavimą su Europos jūrų saugumo agentūra (EMSA)⁽⁹⁾ ir Europos žuvininkystės kontrolės agentūra (EŽKA), taip pat aktyviai įtraukti Europos regionus į koordinavimo veiksmus ir konsultavimąsi su gretimais Europos regionais;

25. mano, kad vandenynų valdymas yra ES daugiapakopio valdymo dalis, ir todėl reikia sutelkti nacionalinius ir ES išteklius ir juos skirti gebėjimų stiprinimui, kontrolei, vykdymo užtikrinimui, visų subjektų, pažeidžiančių galiojančias

⁽⁹⁾ Europos jūrų saugumo agentūra (<http://www.emsa.europa.eu/>).

teisines sistemas, atgrasymui ir persekiojimui. Tam reikia, kad dalyvautų kompetentingos vietos ir regionų valdžios institucijos, atsižvelgiant į **4 veiksmą** dėl gebėjimų stiprinimo, nes daugeliu techninių ir administracinių aspektų tai būtų tiesiogiai naudinga pakrančių ir jūrų regionams;

26. pažymi, kad **5 veiksmas** dėl jūrų ir vandenynų saugos ir saugumo užtikrinimo yra itin svarbus jūrininkams, verslui ir uostų įmonėms bei yra pagrindinis elementas kovojant su priverstiniu darbu ir prekyba žmonėmis. ES šioje srityje ir toliau turėtų išlikti pagrindine jurisdikcija šioje srityje, turinčia išsamiausių saugos ir saugumo jūroje ir uostuose teisinę sistemą, ir pasinaudoti savo didele tarptautine įtaka, kad paskatintų abipusius susitarimus kitose pasaulio vietose;

27. mano, kad nacionalinių valdžios institucijų ir Frontex, EMSA bei EŽKA bendradarbiavimu reikėtų sukurti bendrus jūrų stebėjimo pajėgumus, ES suteikiant, kai tinkama, moderniausių laivus ir technologijas, kurios leistų veiksmingai vykdyti stebėjimą;

2 prioritentinė sritis. Sumažinti neigiamą poveikį vandenynams ir jūroms ir sukurti sąlygas darniai mėlynajai ekonomikai

28. mano, kad atsižvelgiant į **6 veiksmą**, būtina įgyvendinti COP21 Paryžiaus JT susitarimą dėl klimato kaitos siekiant švelninti žalingą klimato kaitos poveikį vandenynams, pakrantėms ir ekosistemoms ir atsižvelgti į ateityje dėl pasaulinio klimato atšilimo ir kylančio vandenynų lygio patirsiamas išlaidas. Pasaulinio klimato kaitos tikslams pasiekti reikalingos vietinės prisitaikymo prie klimato kaitos priemonės, nes klimato kaitos poveikis labiausiai jaučiamas vietos lygmeniu. Todėl, kaip neseniai nurodė RK⁽¹⁰⁾, vietos ir regionų valdžios institucijos turi atlikti svarbų vaidmenį rengiant ir įgyvendinant nacionalines, ES ir tarptautines prisitaikymo veiksmų programas kovojant su klimato kaitos padariniais pasaulio vandenynuose. Šiuo tikslu joms reikia skirti konkrečius pajėgumus ir finansinę paramą visiems regionams, įskaitant atokiausius regionus, atsižvelgiant į jų strateginę vietą Atlanto ir Indijos vandenynuose ir Karibų jūroje. Be to, siekiant laikytis Paryžiaus susitarimo labai svarbu ne tik į jūrų valdymą įtraukti prisitaikymo prie klimato kaitos priemones, bet ir didelę esamų iškastinio kuro telkinių dalį palikti po žeme. Šiuo požiūriu mano, kad dėl nuoseklumo 6 veiksmas turėtų būti sustiprintas įtraukiant veiksmus, kuriais siekiama užkirsti kelią naujų naftos telkinių paieškai pažeidžiamuose Europos jūrų rajonuose;

29. primygtinai pažymi, kad **7 veiksmas** dėl kovos su neteisėta žvejyba ir darnaus iš viso pasaulio vandenynų gaunamų maisto išteklių valdymo stiprinimo bus tiesiogiai naudingas ES žvejybos pramonei. Šiuo tikslu reikia stiprinti esamas regionines žuvininkystės valdymo organizacijas (RŽVO) bei užtikrinti visapusišką jų gebėjimą veikti ir reikia suteikti geresnius įgaliojimus Europos Komisijai vesti derybas ir remti RŽVO;

30. atsižvelgdamas į **8 veiksmą**, sutinka, kad žvejybos subsidijos, kurios daro žalą aplinkai ES ir trečiojoje šalyse, turėtų būti laipsniškai panaikintos. Reikia apibrėžti tinkamas paskatas ir švelninamąsias priemones, siekiant užtikrinti, kad tiek ES, tiek kituose regionuose gyvuotų nuo žvejybos labai priklausomos bendruomenės;

31. mano, kad **9 veiksmas** dėl kovos su į jūrą išmestomis šiukšlėmis ir „plastiko jūra“ yra viena iš svarbiausių šio pasiūlymo iniciatyvų. Tai tiesiogiai naudinga turizmui ir žvejybai. Jei žmonės ir toliau terš gamtinę aplinką plastikumu dabartiniu tempu, iki 2050 m. jūrose bus daugiau plastiko nei žuvų. Vietos ir regionų valdžios institucijos, naudodamosi turimais atliekų valdymo ir prevencijos įgaliojimais, gali įnešti svarų indėlį. Vietos valdžios institucijos atlieka svarbų vaidmenį atsižvelgiant į jų kompetenciją išgauti energiją iš plastiko atliekų deginimo. Dabartiniu metu apie 28 proc. atliekų ES keliauja į savartynus. Tam, kad ES aplinkos politikos sistema, skirta prevencijai (įskaitant galimybę visoje ES uždrausti mikroplastiką), būtų veiksminga, reikia, kad ji būtų tinkamai įgyvendinama vietos ir regionų lygmeniu, jai reikalingos nuolatinės investicijos į švaresnes technologijas, įskaitant prie konkrečių poreikių pritaikytą vietos ir regioninės jūrų taršos šiukšlėmis prevencijos politikos priemonių kūrimą. Kuriant šias priemones taip pat reikėtų ir toliau siekti pažangos nustatant bendrą tvarką, taikomą ne tik uosto priėmimo įrenginiams, bet ir mokesčiams už laivuose susidarancias atliekas ir krovinių likutį, siekiant atgrasyti nuo to, kad laivai šias atliekas išmestų prieš prisišvartuodami uostuose. Nors Europos regionai ir vietos valdžios institucijos yra vienos didžiausių teršėjų į jūrą išmetamomis šiukšlėmis ir plastikumu, jos taip pat patiria ir už ES ribų išmetamų šiukšlių poveikį, todėl tarptautinis bendradarbiavimas yra būtinas;

32. palankiai vertina Europos Komisijos iniciatyvą kovoti su vandenynų tarša, ypač į jūrą išmestomis šiukšlėmis, bet pažymi, kad tai yra tik pirmasis žingsnis siekiant švaresnių vandenynų ir kad ES ir valstybės narės galėtų imtis vadovaujamo vaidmens sudarant bendrą planą, skirtą kenksmingoms medžiagoms, pavyzdžiui, šaudmenims, cheminėms ir

⁽¹⁰⁾ Pranešėja Sirpa Hertell, CdR 2430/2016.

branduolinėms medžiagoms, pašalinti iš jūrų. Todėl šiuo atžvilgiu Komitetas pabrėžia, kokie svarbūs yra tokie bandomieji projektai, kuriais būtų galima plėtoti ir pademonstruoti Europos pajėgumus, technologijas ir išsipareigojimą siekti taikos. Dėl tokių projektų būtų sukurta galimybė tiek eksportuoti technologijas, tiek perduoti praktinę patirtį kartu su trečiosiomis šalimis ir organizacijomis. Taip būtų skatinama įgyvendinti panašias priemones kituose pasaulio regionuose;

33. mano, kad dėl tokio bendro plano dėl vandenynų taršos jūrų regionai ir bendruomenės gali turėti apčiuopiamos naudos ne tik tiesiogiai dėl praktinės patirties, kompetencijos ir didesnės civilinės saugos pajėgumų vykdant paiešką, gelbėjimo ir atkūrimo darbus, bet kartu ir platesne prasme, t. y. dėl didėjančių pajamų iš turizmo ir žvejybos, intensyvesnės ekonominės plėtros, švaresnės aplinkos ir naudos sveikatai ne tik Europos pakrančių vietovėse, bet ir gretimuose regionuose ir visoje vandenyno ekosistemoje;

34. pažymi, kad **10 veiksmas** dėl jūrinių teritorijų planavimo skatinimo pasauliniu lygmeniu, galimai įtraukiant UNESCO Tarpvyriausybinės okeanografijos komisijos tarptautines jūrinių teritorijų planavimo gaires, dera su ankstesnėmis RK nuomonėmis, kuriose pažymimos pažangios ES jūrinių teritorijų planavimo politikos priemonės ir vietos bei regionų valdžios institucijų indėlis. Taip kartu atsiveria ir galimybė ES bendrovėms visame pasaulyje teikti susijusias paslaugas ir produktus;

35. šiuo atžvilgiu pritaria **11 veiksmui**, kuriuo stengiamasi pasiekti visuotinį 10 proc. jūrų ir pakrančių rajonų išsaugojimo tikslą ir skatinti veiksmingą saugomų jūrų teritorijų (SJT) valdymą, kad būtų galima veiksmingai kurti „vandenynų parkus“. Neseniai atlikti panašių projektų Australijoje tyrimai rodo, kad projektai buvo naudingi kaimyninių regionų žvejybos ir turizmo sektoriams. Panaši nauda gali būti juntama ir kitur, įskaitant dalį Europos pakrančių. Todėl Komitetas pabrėžia, kad nustatant ir valdant saugomas jūrų teritorijas svarbu įtraukti ir suteikti galių vietos suinteresuotiesiems subjektams. Mažai išteklių turinčios saugomos jūrų teritorijos, įskaitant turimus mokslinius duomenis, gali būti didelė kliūtis tvariam ekonomikos vystymuisi, pavyzdžiui, jūrų energijos ir uostų srityse;

3 prioritėtinė sritis. Stiprinti tarptautinius vandenynų mokslinius tyrimus ir duomenų apie vandenynus rinkimą

36. atsižvelgdamas į **12 veiksmą** mano, kad nuoseklia ES vandenynų stebėjimo, duomenų apie nacionalinę žuvininkystę rinkimo ir jūrų apskaitos strategija bus skatinamos duomenų paslaugos ir stebėjimas. Atsižvelgiant į tai, esamas ES ir tarptautines vandenynų ir jūrų dugno kartografavimo platformas, kaip antai „EMODnet“, arba „Copernicus“ programą vandenynų stebėjimui reikia sujungti ir užtikrinti jų sąveiką. Reikėtų skatinti tokias iniciatyvas kaip IPBES (visuotinė platforma ir tarpvyriausybė įstaiga, kurios veikloje gali dalyvauti visos JT valstybės narės ir kurios tikslas yra stiprinti mokslo, politikos ir vietoje sukauptų žinių sąveiką sprendimų, susijusių su biologine įvairove ir ekosistemų funkcijomis, priėmimo procese), įskaitant skatinimą kurti naujas priemones, pavyzdžiui, Šiaurės šalių IPBES, ES MAES (Ekosistemų ir jų paslaugų žemėlapių sudarymo ir vertinimo grupė) ir ESMERALDA (ekosistemų paslaugų žemėlapių sudarymo politikos priemonių ir sprendimų priėmimui plėtra (angl. *Enhancing Ecosystem Services Mapping for Policy and Decision Making*));

37. mano, kad įvairių esamų ir būsimų duomenų bazių derinys sukuria tarpdisciplininių žinių apie jūras duomenų bazę, kuri galės būti naudojama įvairiais tikslais, pavyzdžiui, aplinkos apsaugos, žuvininkystės ir akvakultūros srityse, pagalbai nelaimės atveju, pirmosios pagalbos ir gelbėjimo tarnybų paslaugoms, pasienio kontrolės ir migracijos stebėjimo bei transporto srityse; Komitetas mano, jog nereikia kurti naujų duomenų bazių; veikiau gali būti derinamos esamos duomenų bazės, kad jos būtų naudingos valstybėms narėms;

38. pabrėžia, kad turint suderinamų, perteklinių ir sutampančių duomenų bazių ir renkant žinias apie jūras ir kartografuojant vandenynus, reikalinga didesnė sinergija ne tik tarp įvairių ES ir kompetentingų nacionalinių institucijų, bet ir tarp kitų valstybių narių ir tarptautinių organizacijų, nes bendri duomenys turi būti atspirties taškas rengiant bendrus transoceaninius atsakomuosius veiksmus;

39. primygtinai pažymi, kad žinios apie jūras neturi būti vien tik viešojo sektoriaus užduotis; privatusis sektorius, visų pirma žvejybos ir krovinių gabenimo jūra įmonės, jūrų inžinerijos, telekomunikacijų, biotechnologijų, jūros naftos ir dujų gavybos įmonės gali atlikti labai svarbų vaidmenį renkant ir dalijantis su aplinka susijusiais duomenimis, kuriuos jos sukaučia vykdydamos savo veiklą jūroje. ES ir kitos tarptautinės organizacijos turi skatinti tokias privačiojo sektoriaus iniciatyvas ir sukurti joms palankias sąlygas, kad procesas netaptų papildoma nereikalinga našta;

40. dar kartą ragina Europos Komisiją viešinti geriausią viešosios ir privačios partnerystės praktiką mėlynojoje ekonomikoje ⁽¹¹⁾. Taip viešinant reikėtų atsižvelgti į mažų ir vidutinių įmonių potencialą ir ribotus administracinius kai kurių nacionalinių valdžios institucijų gebėjimus;

41. pažymi, kad daugelio mūsų vandenynams kylančių problemų teritorinis poveikis yra netolygus, todėl įvairias politikos sritis apimantys jūrų duomenys turi būti lengvai prieinami vietos ir regionų valdžios institucijoms, kad jos galėtų su jais nesunkiai susipažinti ir jais pasinaudoti;

42. atsižvelgdamas į ankstesnes RK nuomones dėl mėlynojo augimo ⁽¹²⁾, ragina skirti daugiau investicijų mėlyniesiems moksliniams tyrimams ir inovacijoms (**13 veiksmas**), ir šiuo atžvilgiu pabrėžia jūrininkų profesinio išsilavinimo ir įgūdžių, ugdomų tvirtai bendradarbiaujant su visomis jūrų pramonės šakomis, svarbą;

43. palaiko tai, kad būtų kuriamos tarptautinių vandenynų mokslinių tyrimų, inovacijų ir mokslo srities partnerystės, kuriomis turėtų būti siekiama skatinti regionus, investuojančius į mokslinius tyrimus ir inovacijas (**14 veiksmas**). Šiuo tikslu galima tinkamai panaudoti Europos priemones ir programas, tokias kaip „Horizontas 2020“, taip pat EJRŽF, LIFE, EITP ir ERPF, siekiant plėtoti vandenynų mokslinių tyrimų ir inovacijų partnerystę, be kita ko, su trečiosiomis šalimis;

44. pripažįsta svarbų vaidmenį, kurį gali atlikti mėlynojo augimo strategija šioje srityje, taip pat ragina skatinti strategines iniciatyvas vietos ir regionų lygmeniu, skleidžiant ir diegiant gerą patirtį ir sėkmingus projektus kituose regionuose, ypač daug dėmesio skiriant taikomiesiems moksliniams tyrimams ir inovacijoms jūrų ir pakrančių veiklos srityse.

Baigiamosios rekomendacijos

45. mano, kad vandenynų valdymo poveikis vietos ir regionų valdžios institucijoms yra labai skirtingo pobūdžio, jos labai dažnai susiduria su problemomis, kurioms išspręsti jos nepasirengę. Kartu reguliavimo sistemos, žvejybos ar gamtos išteklių naudojimo pokyčiai kituose pasaulio regionuose gali turėti tiesioginį ekonominį arba socialinį poveikį Europos pakrančių bendruomenėms ir toms sritims, kurios yra labai priklausomos nuo veiklos, susijusios su vandenynais;

46. tačiau mano, kad Europos vietos ir regionų valdžios institucijos turi labai aktyviai veikti diegiant tvarias priemones, kad būtų išvengta peržvejojimo ir jūros taršos, taip pat prisidedant prie ES daugiapakopio valdymo ir raginant ES ir valstybes nares, kurių jurisdikcija taikoma 10 proc. pasaulio vandenynų, būti pavyzdžiu tarptautinėse su vandenynais susijusiose derybose;

47. atsižvelgdamas į galiojantį Tarpinstitucinį susitarimą ir geresnio reglamentavimo dokumentų rinkinį, prašo, kad Komisija, Taryba, Parlamentas ir RK kartu reguliariai organizuotų struktūrinį dialogą dėl vandenynų valdymo siekiant bendrai kurti naujas su jūrų aplinka susijusias politikos iniciatyvas, kuriose aktyviai dalyvautų atstovai iš susijusių ES pakrančių ir jūrų regionų ir bendruomenių, visų pirma salų, izoliuotų ir atokiausių regionų, ar jų tiesiogiai įgalioti atstovai, ir esant galimybei įtraukti esamų su jūra susijusių ES makroregioninių strategijų suinteresuotųjų subjektų forumus ir RŽVO atstovus.

2017 m. liepos 12 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

⁽¹¹⁾ Pranešėjas Adam Banaszak, CdR 4835/2014.

⁽¹²⁾ Pranešėjai Adam Banaszak, CdR 2203/2012, CdR 4835/2014 ir Christophe Clergeau, CdR 6622/2016.

Europos regionų komiteto nuomonė. Žmonių tarpusavio ryšiais pagrįsti projektai ir nedidelės apimties projektai pagal tarpvalstybinio bendradarbiavimo programą

(2017/C 342/06)

I. BENDROSIOS PASTABOS

1. Daugiau nei trečdalis ES piliečių gyvena ir dirba Europos pasienio regionuose. Šios sienos daro tiesioginį ir netiesioginį poveikį jų gyvenimui. Tarpvalstybinis bendradarbiavimas pasirodė esąs veiksmingiausia priemonė kliūčių efektui ir demarkuojančioms linijoms pašalinti, nes bendradarbiaujant tarpvalstybinio lygmeniu integruojamos pasienio teritorijos ir gerinama pasienio regionų piliečių gyvenimo kokybė.
2. Europos teritorinis bendradarbiavimas yra svarbus šalinant sienų sudaromas kliūtis ir skatinant tarpvalstybinį bendradarbiavimą. 2014–2020 m. laikotarpiu daugiau kaip 10 mlrd. EUR bus investuota į regionų bendradarbiavimą, iš jų apie 6,6 mlrd. EUR bus skirta pasienio regionams.
3. INTERREG A projektais buvo pasiekta nemažai apčiuopiamų rezultatų daugeliui Europos piliečių įvairiose visos ES teritorijose. Svarbi ir sėkminga tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų ⁽¹⁾ priemonė yra žmonių tarpusavio ryšiais pagrįsti projektai ir nedidelės apimties projektai, kuriais siekiama skatinti pasienio regionų konvergenciją ir inicijuoti vietos gyventojų tarpusavio bendravimą.
4. Žmonių tarpusavio ryšiais pagrįsti projektai ir nedidelės apimties projektai gali būti apibrėžiami pagal dydį, trukmę ir turinį. Nedidelės apimties projektai paprastai būna mažesni nei įprasti dideli projektai (pvz., jų didžiausias biudžetas – 100 000 EUR ⁽²⁾). Jie taip pat gali būti ribotos trukmės, o jų pagrindinis tikslas – finansuoti iniciatyvas daugelyje skirtingų tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų sričių, siekiant vietos poveikio ir paremti pagrindinių teminių ES programų tikslų įgyvendinimą (visų pirma stiprinant pasitikėjimą, kuriant palankias pagrindines sąlygas ir taikant principą „iš apačios į viršų“ bei steigiant naujas partnerystes). Žmonių tarpusavio ryšiais pagrįsti projektai yra nedidelės apimties projektai, kuriais visų pirma skatinami žmonių tarpusavio ryšiai ir bendradarbiavimas skirtingose sienos pusėse. Jiems paprastai numatytas mažesnis biudžetas ir jų trukmė yra ribota. Projekto veikla vykdoma mažesnėse geografinėse teritorijose (paprastai euroregiono lygmeniu), paprastai laikantis teritorinio požiūrio.
5. Žmonių tarpusavio ryšiais pagrįsti projektai ir nedidelės apimties projektai vykdomi įvairiose srityse, tokiose kaip kultūra (pvz., kaimyninės šalies kalbos mokymasis), sportas, turizmas, švietimas ir profesinis mokymas, ekonomika, mokslas, aplinkos apsauga ir ekologija, sveikatos priežiūra, transportas ir smulki infrastruktūra (tarpvalstybinės spragos), administracinis bendradarbiavimas, viešųjų ryšių veikla ir t. t.
6. Žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstais projektais ir nedidelės apimties projektais gali pasinaudoti įvairūs paramos gavėjai: savivaldybės, nevyriausybinės organizacijos (įvairaus pobūdžio asociacijos, platformos, tinklai, fondai, bažnyčios ir kt.), švietimo įstaigos (mokyklos, profesinio mokymo centrai ir universitetai), mokslinių tyrimų, paramos įmonėms institucijos ir t. t.
7. Šiuos projektus rėmė kelios tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų kartos. Dabartiniu laikotarpiu žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstus projektus ir nedidelės apimties projektus pagal 19 tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų (tai sudaro maždaug trečdalį jų) daugiausia finansuoja mažų projektų fondas arba panaši priemonė (kartais vadinama mikroprojektu, disponavimo fondu ar pagrindų projektu, skirtu smulkiems projektams ir iniciatyvoms remti). Šie mažų projektų fondai paprastai sudaro „pagrindinį projektą“, pagal kurį įgyvendinami keli mažesni daliniai projektai.
8. Apskritai finansavimas buvo gana nedidelis – nuo 1,5 proc. iki 20 proc. programoms skirtų lėšų (paklausa mažesnė senosiose ES valstybėse narėse, o naujosiose valstybėse narėse ir palei buvusias išorės sienas – gerokai didesnė).

⁽¹⁾ Reikia pažymėti, kad panašaus pobūdžio tarpvalstybinės iniciatyvos įgyvendinamos ir ne pagal tarpvalstybinio bendradarbiavimo programas (pvz., prie Prancūzijos ir Ispanijos sienos tarp Rytų Pirėnų departamento ir Katalonijos regiono ir kt.), kurių indėlis taip pat gali būti svarus.

⁽²⁾ Projektų, kuriems pagal bendrąjį („Omnibus“) reglamentą siūloma taikyti supaprastintą išlaidų apmokėjimo tvarką, dydis.

9. Nepriklausomi tarpvalstybinio bendradarbiavimo tyrimai ir visi iki šiol atlikti INTERREG vertinimai ⁽³⁾ patvirtina, kad INTERREG A programose geriausių kokybinių rezultatų pasiekta ne pavyzdiniais projektais – sėkmę dažniausiai lemia skirtingų iš tikrųjų tarpvalstybinių projektų, kuriais sprendžiami konkretaus regiono poreikiai tiesiogiai įtraukiant piliečius, vietos valdžios institucijas ir pilietinės visuomenės organizacijas, įvairovė. Gana dažnai šių INTERREG A programų (paprogramių) valdymas yra decentralizuotas. Nuo pat INTERREG pradžios (1990 m.) geriausių vertinimo rezultatų dažnai pasiekta tomis programomis, kurios buvo valdomos decentralizuotai, daugelyje jų numatant paramą žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstiems projektams ir nedidelės apimties projektams.

10. Nepaisant jų teigiamo poveikio, šie projektai susiduria su dideliais sunkumais. Jie nėra įtvirtinti teisės aktuose, vadovaujančiosios institucijos dažnai pirmenybę teikia didesniems projektams, kurie yra ekonomiškai efektyvesni (žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstų projektų administravimo išlaidos didesnės) ir jų poveikis kiekybiškai įvertinamas. Taip pat sunku susieti netiesioginių tokių projektų poveikį su strategijos „Europa 2020“ rodikliais, daugiausia dėmesio skiriant ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui (trūksta metodikos ir tinkamų vertinimo rodiklių).

11. Pagrindinis šios nuomonės tikslas – sudaryti įrodymais pagrįstą šių projektų pranašumų, pridėtinės vertės ir decentralizuoto įgyvendinimo euroregionuose ir panašiose struktūrose, pavyzdžiui, ETBG, sąrašą, pateikti rekomendacijų dėl tolesnio jų supaprastinimo ir, galiausiai, pateikti konkrečių pasiūlymų dėl būsimų tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų, tokiu būdu prisidedant prie diskusijų dėl sanglaudos politikos ateities po 2020 m.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

Žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstų projektų ir nedidelės apimties projektų pridėtinė vertė ir nauda

12. mano, kad žmonių tarpusavio ryšiais pagrįsti projektai ir nedidelės apimties projektai apskritai turi didelę Europos pridėtinę vertę ir labai prisideda siekiant bendro tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų tikslo – įveikti sienų sudaromas kliūtis ir integruoti pasienio teritorijas bei jų piliečius. Reikėtų pabrėžti šią konkrečią tokių projektų naudą, nes jie:

- padeda rengti platesnio masto projektus ir iš esmės prisideda prie veiksmingo bendradarbiavimo įgyvendinant visą tarpvalstybinio bendradarbiavimo programą:
 - gerina būtinus profesinius ir tarpkultūrinius paramos gavėjų įgūdžius ir stiprina gebėjimus vietos ir regionų lygmeniu;
 - apima teisinio ir administracinio bendradarbiavimo sritis;
 - suteikia galimybių eksperimentuoti – nedidelės apimties projektai yra svarbūs siekiant išbandyti tarpvalstybinio bendradarbiavimo novatoriškas idėjas bei priemones ir
 - atlieka „didesnių projektų inkubatorių“ vaidmenį, tokiu būdu prisidedami prie geresnės didelių projektų kokybės prieš tai išbandžius juos su mažais projektais;
- padeda susipažinti su kaimyninių vietovių kultūra, gerina tarpkultūrinius pasienio regionų piliečių gebėjimus;
- didina žmonių galimybes mokytis, dirbti ir užsiimti verslu kitose šalyse;
- sudaro palankesnes sąlygas žmonių komunikacijai. Skatindami mokytis kalbų, šie projektai dažnai padeda įveikti kalbos barjerą;
- padeda plėtoti žmonių tarpusavio ryšius ir kurti partnerystes. Žmonių tarpusavio ryšiais pagrįsti projektai ir nedidelės apimties projektai inicijuoja daug tarpvalstybinių partnerystių (taip pat ir mažesnių organizacijų), kurios vėliau išsivysto į ilgalaikį bendradarbiavimą;
- sutelkia platesnę pilietinę visuomenę ir net skatina kurti tarpvalstybinę pilietinę visuomenę, tokiu būdu svariai prisidedami prie teritorinės sanglaudos;
- skatina keistis patirtimi. Šie projektai sukuria puikią platformą visiems tarpvalstybinio bendradarbiavimo subjektams – pilietinės visuomenės dalyviams, vietos ir regionų valdžios institucijoms – dalytis patirtimi ir geriausios patirties pavyzdžiais;

⁽³⁾ Pavyzdžiui, Vidaus politikos GD: „Teritorinis valdymas ir sanglaudos politika“, Europos Parlamentas, Briuselis, 2015 m.; Panteia and partners, „2000–2006 m. Interreg III ex post vertinimas“, Europos Komisija, 2010 m.

- padeda spręsti vietos problemas, ieškoti sprendimų vietoje. Žmonių tarpusavio ryšiais pagrįsti projektai ir nedidelės apimties projektai padeda įgyvendinti bendras vizijas. Daug problemų gali būti išspręsta tik bendradarbiaujant vietos lygmeniu;
- padeda spręsti kasdienio gyvenimo klausimus (pvz., geresnių viešųjų paslaugų užtikrinimas) ir siūlo nepolitinį požiūrį į pačių žmonių kuriamą dabartį ir ateitį;
- stiprina pasitikėjimą. Šiandien trūksta pasitikėjimo Europa. Šie realūs žmonių tarpusavio ryšiais pagrįsti projektai yra puiki priemonė susigrąžinti pasitikėjimą ne tik Europoje, bet ir už jos sienų. Tai yra investicija į ateitį;
- padeda naikinti stereotipus ir išankstines nuostatas, kuriuos suformavo kartais sudėtinga pasienio regionų istorija ar net dabartinės permainos. Tarpvalstybinis bendradarbiavimas ir ypač žmonių tarpusavio ryšiais pagrįsti projektai padeda užgydyti sienų sukeltas „žaidzas“. Jie propaguoja tolerancijos ir pagarbos principus. Jie gali atlikti svarbų vaidmenį siekiant susitaikymo prie probleminių sienų Vakarų Balkanuose ir Rytų partnerystės šalyse;
- padeda propaguoti Europos idėją. Europos integracijos nauda juntama būtent žmonių tarpvalstybinėje veikloje ir bendradarbiaujant su kaimynais. Šie ES remiami projektai gali padėti susigrąžinti entuziazmą Europos atžvilgiu;

Decentralizuoto valdymo pranašumai

13. vis dėlto mano, kad naudinga būtų sudaryti daugiau partnerysčių kriterijus atitinkančiose teritorijose, kurios yra didesnės, tačiau supranta, jog galimas neigiamas poveikis – programose vis sudėtingiau atspindėti konkrečius skirtingų didelės teritorijos dalių poreikius. Pastebima tendencija remti didesnius projektus ir ši parama tampa mažiau prieinama vietos ir (arba) regionų subjektams;

14. mano, kad decentralizuotas šių programų valdymas, pavyzdžiui, skatinant paprogrames ir sudarant sąlygas finansuoti žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstus projektus ir nedidelės apimties projektus, yra geriausias sprendimas, kad ši tendencija nesutrukdytų programoms likti arčiau piliečių;

15. atkreipia dėmesį į mažų projektų fondų (arba panašių priemonių žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstiems projektams ir nedidelės apimties projektams finansuoti) pranašumus, nes jie valdomi decentralizuotai:

- vystant projektus, o ne tik juos administruojant. Decentralizuotas valdymas sudaro sąlygas dirbti su potencialiais pareiškėjais vietoje ir padėti sėkmingai įgyvendinti projektus, užmegzti partnerių abipus sienų tarpusavio ryšius, plėtoti projektų idėjas, padėti šias idėjas paversti faktinėmis projektų paraiškėmis, vykdyti projektų stebėseną, ypač daug dėmesio skiriant prevencijai bei pagalbai taisant klaidas ir t. t.;
- užtikrinant glaudžias sąsajas su pareiškėjais. Tai ypač svarbu mažesnėms savivaldybėms, pilietinei visuomenei, ne pelno organizacijoms ir kt.;
- sudarant galimybes gauti finansavimą. Tokiems mažesniems projektams paprasčiau užtikrinti bendrą finansavimą ir išankstinį finansavimą. Paraiškų teikimo procedūros dažnai yra paprastesnės nei dideliems projektams;
- užtikrinant lankstumą. Ši priemonė tinka sprendžiant besikeičiančias konkrečias vietos problemas;

16. supranta, kad taikant šį požiūrį gali susidaryti palyginti didelės administravimo išlaidos. Reikėtų pabrėžti, kad, be įprasto projektų administravimo, vyksta dar daug kitos veiklos (pvz., informuotumo didinimas, konsultacijos rengiant, įgyvendinant projektus ir vykdamt apskaitą). Be šios decentralizuotos priežiūros ir principo „iš apačios į viršų“ tokius projektus įgyvendinti sudėtinga;

Euroregionų ir panašių tarpvalstybinių struktūrų vaidmuo

17. atkreipia dėmesį į tai, kad žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstų projektų ir nedidelės apimties projektų decentralizuoto įgyvendinimo didžiausia nauda pasiekama įtraukiant euroregionus ir panašias tarpvalstybines struktūras⁽⁴⁾. Jiems taip pat galėtų būti suteikta teisinė ETBG forma, kuri labai tiktų šiam vaidmeniui;

⁽⁴⁾ Euroregionų reikšmė plėtojant tarpvalstybinį bendradarbiavimą buvo pabrėžta Europos Parlamento rezoliucijoje dėl euroregionų vaidmens regioninės politikos plėtros srityje (2004/2257(INI)).

18. siekiant užtikrinti sėkmingą įgyvendinimą, rekomenduoja, kad šios struktūros turėtų didelės tarpvalstybinio bendradarbiavimo vietos ir regionų lygmeniu patirties. Jos turėtų būti:

- nuolatinės,
- tarpvalstybinės⁽⁵⁾,
- viešo pobūdžio⁽⁶⁾: jas daugiausia turėtų sudaryti vietos ir regionų valdžios institucijos,
- daugiausia dėmesio skiriančios tarpvalstybiniam bendradarbiavimui, kuris būtų pagrindinis jų tikslas ir
- įgijusios darbo su ES programomis ir projektais patirties;

Paprastinimas yra būtina sąlyga siekiant sėkmingai įgyvendinti nedidelius projektus

19. pabrėžia, kad siekiant išsaugoti žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstų projektų ir nedidelės apimties projektų pridėtinę vertę ir decentralizuotą jų valdymą, šie projektai ir procedūros turi būti labai paprasti;

20. atkreipia dėmesį į tai, kad Regionų komiteto pozicija buvo išdėstyta jo nuomonėje *ESI fondų supaprastinimas iš vietos ir regionų valdžios institucijų perspektyvos*⁽⁷⁾. Rekomendacijos dėl tarpvalstybinio bendradarbiavimo, pavyzdžiui, valstybės pagalbos taisyklių netaikymas Europos teritorinio bendradarbiavimo sričiai, arba lankstesnis požiūris į strategijos „Europa 2020“ teminius tikslus yra dar svarbesni žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstiems projektams ir nedidelės apimties projektams;

21. pažymi, kad paprastesnės procedūros turi būti proporcingos atitinkamoms sumoms, numatytoms šių projektų valdymui (administravimas, finansų valdymas, kontrolės mechanizmai ir t. t.) ir tikslinėms grupėms (administracinės naštos mažinimas, išankstinė tikslinėms grupėms skirta informacija, vieno karto principo taikymas⁽⁸⁾). Šios paprastesnės procedūros turi būti taikomos visais projekto ciklo etapais;

22. rekomenduoja atliekant kontrolę, stebėseną ir auditą daugiau dėmesio skirti turiniui ir rezultatams, o ne vien tik procesams;

23. ragina visus pasidalijamojo valdymo lygmenis tinkamą ir supaprastintą išlaidų apmokėjimą laikyti pagrindiniu metodu įgyvendinant žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstus projektus ir nedidelės apimties projektus ir jį taikyti. Nepaisant to, kad būtina kontroliuoti viešąjį finansavimą, atliekant šių projektų apskaitą RK ragina skatinti taikyti vieno karto principą, vienkartinę išmoką, fiksuotąsias sumas ir supaprastintas išlaidų atskaitas (pvz., fiksuotuosius vieneto įkainius);

Informavimas apie rezultatus – mažų projektų fondų vertinimas

24. mano, kad atsižvelgiant į dabartinę padėtį ES (stiprėjantis nacionalizmas, Jungtinės Karalystės išstojimas iš ES, migracijos krizė, ekonominiai ir piniginiai sunkumai), akivaizdu, kad darosi vis svarbiau informuoti apie konkrečią ES veiksmų naudą ir pridėtinę vertę. Tarpvalstybinis bendradarbiavimas, visų pirma žmonių tarpusavio ryšiais pagrįsti projektai ir nedidelės apimties projektai, yra vienas akivaizdžiausių tokios konkrečios naudos ir pridėtinės vertės kasdieniniame piliečių gyvenime pavyzdžių. Šioje srityje ES fondai daro aiškų teigiamą poveikį realiam ES piliečių gyvenimui, perspektyvoms ir požiūriui;

25. siūlo visiems subjektams dėti pastangas, kad būtų labiau matomi šių projektų rezultatai ir nauda – ne tiek pasienio regionuose, kuriuose jie yra akivaizdūs, bet ir nacionaliniu (valstybių narių) ir Europos (ES institucijų) lygmenimis, kuriais priimami sprendimai dėl sanglaudos politikos. Šia nuomone kartu su brošiūra, kurioje pateikiami konkretūs projektų pavyzdžiai, siekiama prisidėti prie šių pastangų. Informavimą apie šiuos rezultatus taip pat būtų galima skatinti per Europos bendradarbiavimo dieną;

26. pripažįsta, kad reikia įgyvendinti konkrečią metodiką, kad būtų galima įvertinti mažų projektų fondus (ir panašias priemones), kuriomis remiami žmonių tarpusavio ryšiais pagrįsti projektai ir nedidelės apimties projektai. Atsižvelgiant į nematerialių žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstų projektų pobūdį akivaizdu, kad šiam vertinimui netinka standartiniai rezultatų rodikliai (pvz., pasitikėjimo lygiui įvertinti ar išankstinėms nuostatoms įveikti). Šiuo atveju siūloma, kad vien tai, jog vyksta tarpvalstybinis pasienio regionų piliečių ir institucijų bendradarbiavimas, savaime būtų laikoma teigiamu

⁽⁵⁾ *De facto*, bet ne visada *de jure*.

⁽⁶⁾ Vadovaujantis Viešųjų pirkimų direktyva šios struktūros nebūtinai turi būti įsteigtos pagal viešąją teisę.

⁽⁷⁾ COR-2016-00008-00-00-AC-TRA.

⁽⁸⁾ Papildomų teisinių sistemų taikymas dėl vienu metu taikomų Europos, nacionalinių ir regioninių teisės aktų kelia painiavą.

rezultatu (panašiu į pagal studijų programą „Erasmus“ vis augantį užsienyje besimokančių studentų skaičių). Dalyvaujančių piliečių ir bendradarbiaujančių partnerių skaičius turėtų būti pakankamas. Nedidelės apimties projektai prisideda prie atitinkamų investicinių prioritetų rodiklių, bet ir tų projektų, kurie nėra tik žmonių tarpusavio ryšiais pagrįsti projektai, atveju turi būti atsižvelgiama į bendradarbiaujančių partnerių aspektą ir į tarpvalstybiniame bendradarbiavime aktyviai dalyvaujančių asmenų skaičių, nes jais grindžiamas šių partnerių gebėjimas ateityje toliau plėtoti tokį bendradarbiavimą. Tai išplečia ES vadovaujamų veiksnių mastą laikantis teritorinio požiūrio ir daugiausia dėmesio skiriant piliečiams, kurie įsipareigoja kurti glaudesnę Europą vietos lygmeniu. Labai dažnai tarpvalstybinio projekto grupės narių įgyti profesiniai ir tarpkultūriniai įgūdžiai yra vertingesni už patį projekto rezultatą (nedidelės apimties investicija);

Rekomendacijos būsimoms tarpvalstybinio bendradarbiavimo programoms laikotarpiu po 2020 m.

27. rekomenduoja žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstus projektus ir nedidelės apimties projektus įtvirtinti ES paramą tarpvalstybiniam bendradarbiavimui reguliuojančiuose teisės aktuose kaip teisėtą tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų priemonę ir ragina Komisiją priimti reikiamas nuostatas pasiūlyme dėl naujos kartos teisės aktu;

28. taip pat rekomenduoja, kad Komisija skatintų žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstus projektus ir nedidelės apimties projektus dalyvauti tarpvalstybinio bendradarbiavimo programose, visų pirma kai yra tokių projektų poreikis vietos ir regionų lygmeniu. Turėtų būti skirta pakankamai lėšų šiam poreikiui „iš apačios į viršų“ patenkinti. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas sienoms, kurioms darys poveikį JK išstojimas iš ES⁽⁹⁾. Šiuo klausimu reikėtų rasti sprendimus dėl tolesnio bendradarbiavimo su JK vietos ir regionų valdžios institucijomis ir kitais partneriais;

29. atkreipia dėmesį į tai, kad visapusišką šių projektų naudą galima pasiekti užtikrinant centralizuotą valdymą per mažų projektų fondus arba taikant bet kokias kitas panašias priemones ar tiesiogiai per iniciatyvinius komitetus vietoje. Svarbiausia, kad kiekvienas pasienio regionas laisvai naudotųsi savo turimomis priemonėmis ir procedūromis, kurių veiksmingumas buvo įrodytas per daugelį įgyvendinimo metų, užtikrinant šio finansavimo tęstinumą siekiant bendro tikslo – programas labiau priartinti prie piliečių;

30. rekomenduoja, kad euroregionai ar panašios struktūros ir Europos teritorinio bendradarbiavimo grupės (ETBG) būtų decentralizuota žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstų projektų ir nedidelės apimties projektų įgyvendinimą užtikrinanti sistema, garantuojanti jų tęstinumą atsižvelgiant į jau esamus šių struktūrų vaidmenis (pvz., „pagrindinio projekto“ naudos gavėjai), kurie pasirodė esą naudingi. Pasienio regionuose, kuriuose šių struktūrų nėra, jų kūrimas turėtų būti skatinamas arba turi būti ieškoma kitų tinkamų sprendimų kiek įmanoma laikantis pirmiau nurodytų principų;

31. pabrėžia, kad siekiant išsaugoti žmonių tarpusavio ryšiais pagrįstų projektų ir nedidelės apimties projektų pridėtinę vertę ir naudą, jie ir jų valdymas turi būti kuo paprastesni. Daugiau dėmesio reikėtų skirti turiniui, o ne procedūroms ir pirmenybę reikėtų teikti supaprastintam išlaidų apmokėjimui;

32. atkreipia dėmesį, kad dažnai tarpusavio ryšiais pagrįsti projektai suburia viešųjų arba pusiau viešųjų paslaugų partnerius ir padeda sušvelninti reguliavimo ir finansavimo skirtumus tarp organizacijų skirtingose valstybėse narėse. Tačiau po laikino projektų finansavimo, turėtų būti sudaryta galimybė tęsti sėkmingus tarpusavio ryšiais pagrįstus projektus jiems skiriant struktūrinį finansavimą. Kitu programavimo laikotarpiu reikėtų dėti daugiau pastangų ir nacionaliniams teisės aktų leidėjams perduoti pasienio regionuose įgytą patirtį. Valstybės narės turėtų laikytis tarpvalstybinio požiūrio siekiant sumažinti sienų poveikį, susijusį su nacionaliniu reglamentavimu ir finansavimu;

33. ragina valstybes nares, Komisiją ir Europos Parlamentą atsižvelgti į šias konkrečias rekomendacijas ir nustatyti visas būtinas taisykles joms įgyvendinti rengiant pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl naujos kartos tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų, kuriant šias programas ir jas sėkmingai įgyvendinant. Tai padės Europos pasienio regionų piliečiams pajusti didesnę Europos integracijos naudą.

Briuselis, 2017 m. liepos 12 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

⁽⁹⁾ Visų pirma tarp Airijos ir Šiaurės Airijos, o taip pat tarp Prancūzijos ir Anglijos.

Europos regionų komiteto nuomonė. Pradedančiųjų ir veiklą plečiančių įmonių Europoje stiprinimas – vietos ir regionų perspektyva

(2017/C 342/07)

Pranešėjas:	Balstogės meras Tadeusz Truskolaski (PL/EA)
Pamatinis dokumentas:	Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl prevencinio restruktūrizavimo mechanizmų, antrosios galimybės ir priemonių restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo procedūrų veiksmingumui gerinti, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/30/ES
	COM(2016) 723 final
	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui – Europos ateities lyderiai: pradedančiųjų ir veiklą plečiančių įmonių iniciatyva
	COM(2016) 733 final

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

1 pakeitimas

1 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>šia direktyva siekiama pašalinti naudojimosi pagrindinėmis laisvėmis, pavyzdžiui, kapitalo judėjimo ir įsisteigimo laisve, kliūtis, susidarancias dėl įvairiose šalyse taikomų skirtingų nacionalinės teisės aktų ir prevencinio restruktūrizavimo, nemokumo ir antrosios galimybės procedūrų. Tokios kliūtys šia direktyva būtų pašalintos užtikrinant, kad finansinių sunkumų patiriančios perspektyvios įmonės turėtų galimybę pasinaudoti veiksmingais nacionaliniais prevencinio restruktūrizavimo mechanizmais, kurie leistų joms tęsti veiklą; kad per daug įsiskolinusiems sąžiningiems verslininkams, praėjus pagrįstam laikotarpiui nuo visiško skolų panaikinimo, būtų suteikta antroji galimybė; ir padidinant restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų nurašymo procedūrų veiksmingumą, visų pirma jas sutrumpinant;</p>	<p>šia direktyva siekiama pašalinti naudojimosi su bendrąja rinka susijusiomis laisvėmis kliūtis, susidarancias dėl įvairiose šalyse taikomų skirtingų nacionalinės teisės aktų ir prevencinio restruktūrizavimo, nemokumo ir antrosios galimybės procedūrų. Tokios kliūtys šia direktyva būtų pašalintos užtikrinant, kad finansinių sunkumų patiriančios perspektyvios įmonės turėtų galimybę pasinaudoti veiksmingais prevencinio restruktūrizavimo mechanizmais, kurie leistų joms tęsti veiklą; kad per daug įsiskolinusiems sąžiningiems verslininkams, praėjus pagrįstam laikotarpiui nuo visiško skolų panaikinimo, būtų suteikta antroji galimybė; ir padidinant restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų nurašymo procedūrų veiksmingumą, visų pirma užtikrinant, kad jos atitiktų reikalavimą dėl darbuotojų teisės į konsultacijas (Pagrindinių teisių chartijos 27 straipsnis) ir jas sutrumpinant. Prevenciniai sprendimai, kartais vadinami „iki paketo“ vykdomais sprendimais, pasižymi didėjančia modernios nemokumo teisės tendencija pirmenybę teikti metodams, kurių tikslas, skirtingai nuo klasikinių metodų, pagal kuriuos numatoma krizės atveju likviduoti įmonę, yra įmonę gaivinti ar bent jau gelbėti įmonės dar ekonomiškai perspektyvias dalis.</p>

Paiškinimas

Savaime suprantama.

2 pakeitimas

1.1 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
a) prevencinių restruktūrizavimo procedūrų, kuriomis, iškilus nemokumo pavojui, gali pasinaudoti finansinių sunkumų patiriantys skolininkai;	a) prevencinių restruktūrizavimo procedūrų, kuriomis, iškilus nemokumo pavojui, gali pasinaudoti finansinių sunkumų patiriantys skolininkai ir kuriomis siekiama išspręsti konkrečią problemą, sumažinti įsipareigojimus visiems arba tam tikriems kreditoriams arba perkelti visas arba dalį gyvybingų įmonės veiklos rūšių kitai įmonei tokiomis sąlygomis, kuriomis kreditoriams būtų užtikrinti mažiausiai tokios vertės dividendai, kokius jie būtų gavę įmonę likvidavus;

Paiškinimas

Savaime suprantama.

3 pakeitimas

3.1 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Valstybės narės užtikrina, kad skolininkai ir verslininkai galėtų naudotis ankstyvojo perspėjimo priemonėmis, kurios leistų nustatyti verslo padėties blogėjimą ir pranešti skolininkui ar verslininkui, kad reikia skubiai imtis veiksmų.	Valstybės narės užtikrina, kad skolininkai ir verslininkai, taip pat darbuotojai ir jų atstovai galėtų naudotis ankstyvojo perspėjimo priemonėmis, kurios leistų nustatyti verslo padėties blogėjimą ir pranešti skolininkui ar verslininkui, kad reikia skubiai imtis veiksmų.

Paiškinimas

Savaime suprantama.

4 pakeitimas

3.2 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Valstybės narės užtikrina, kad skolininkai ir verslininkai galėtų susipažinti su aktualia, atnaujinta, aiškia, glausta ir vartotojui patogiai pateikta informacija apie galimybę naudotis ankstyvojo perspėjimo priemonėmis ir kitomis priemonėmis, kurias jie gali pasitelkti siekdami įmonės restruktūrizavimo ankstyvuju etapu arba asmeninių skolų panaikinimo.	Valstybės narės užtikrina, kad skolininkai ir verslininkai, taip pat darbuotojai ir jų atstovai galėtų susipažinti su aktualia, atnaujinta, aiškia, glausta ir vartotojui patogiai pateikta informacija apie galimybę naudotis ankstyvojo perspėjimo priemonėmis ir kitomis priemonėmis, kurias jie gali pasitelkti siekdami įmonės restruktūrizavimo ankstyvuju etapu arba asmeninių skolų panaikinimo.

Paiškinimas

Savaime suprantama.

5 pakeitimas

3.3 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<i>Valstybės narės gali nustatyti, kad 1 ir 2 dalyse nurodytomis priemonėmis gali naudotis tik mažosios ir vidutinės įmonės arba verslininkai.</i>	

Paaiškinimas

Neaišku, kodėl ir remiantis kokiais kriterijais (darbuotojų skaičius, apyvarta ir t. t.) tam tikroms bendrovėms neturėtų būti taikomi išankstinio perspėjimo mechanizmai.

6 pakeitimas

4 straipsnis (po 4 straipsnio 4 dalies įterpti naują dalį)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	<i>Valstybės narės nustato konkrečias nuostatas, pagal kurias darbuotojams leidžiama apsvarstyti galimybę iki restruktūrizavimo išpirkti įmonę susibūrus į kooperatyvą, taip pat, be kita ko, pradėti diskusijas su kreditoriais, administratoriais, auditoriais, finansų įstaigomis, profesinėmis sąjungomis ir valdžios institucijomis, kad būtų galima pasiūlyti tinkamą ir ilgalaikį išpirkimo variantą, kuris nebūtų laikomas kraštutiniu atveju taikomu sprendimu.</i>

Paaiškinimas

Iš esmės restruktūrizuojant arba likviduojant įmonę prarasti ištekliai yra nuostolis visai ES ekonomikai. Siekiant išsaugoti įmonę reikėtų užtikrinti kuo daugiau galimybių, įskaitant variantą pertvarkyti įmonę į kooperatyvą.

7 pakeitimas

8.1 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
f) plano sąlygos, įskaitant (tačiau ne tik): i) siūlomą jo įgyvendinimo trukmę; ii) visus pasiūlymus skolas atidėti, nurašyti arba pakeisti kitų formų išsipareigojimais; iii) bet kokį naują finansavimą, kurio tikimasi pagal restruktūrizavimo planą;	f) plano sąlygos, įskaitant (tačiau ne tik): i) siūlomą jo įgyvendinimo trukmę; ii) visus pasiūlymus skolas atidėti, nurašyti arba pakeisti kitų formų išsipareigojimais; iii) bet kokį naują finansavimą, kurio tikimasi pagal restruktūrizavimo planą; iv) <i>restruktūrizavimo planų poveikį darbuotojams ir subrangovams;</i> v) <i>poveikį į pensiją išėjusių darbuotojų pensijoms;</i>

Paaiškinimas

Savaime suprantama.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

1. palankiai vertina Europos Komisijos komunikatą „Europos ateities lyderiai: pradedančiųjų ir veiklą plečiančių įmonių iniciatyva“, kuriuo vystoma ir išplečiama Europos iniciatyva „Small Business Act“; taip pat ragina Komisiją atnaujinti Europos iniciatyvą „Small Business Act“ ir užtikrinti jos vientisumą;
2. pritaria komunikate išreikštam susirūpinimui dėl neigiamo vis dar pernešamų susiskaidžiusios bendrosios rinkos (taip pat bendrosios skaitmeninės rinkos) poveikio pradedančiųjų ir veiklą plečiančių įmonių augimo galimybėms;
3. patvirtina tvirtai remias priemones novatoriškam verslumui plėtoti ir vystymosi galimybes ribojančioms kliūtims šalinti;
4. atkreipia dėmesį į tai, kad pradedančiosios bei veiklą plečiančios įmonės yra linkusios rinktis lanksčias užimtumo formas, įskaitant nuotolinį darbą, lanksčias darbo valandas, darbą per laikinojo įdarbinimo įmones ir darbuotojo skolinimą, darbą pagal sutartį ir dalijimąsi darbu. Suteikęs darbuotojui realią galimybę rinktis tokias užimtumo formas, jos gali turėti teigiamą poveikį užtikrinant darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą ir padėti spręsti ilgalaikio nedarbo problemą;
5. pabrėžia, kad partnerystė grindžiamas viešųjų Europos, nacionalinio, regionų ir vietos lygmens institucijų bendradarbiavimas yra labai svarbus kuriant palankias sąlygas pradedančiųjų įmonių plėtrai;
6. ragina Komisiją imtis priemonių, skirtų paskatinti valstybes nares užtikrinti, kad visuose švietimo lygmenyse (tiek susijusiuose, tiek nesusijusiuose su verslu) būtų labiau atsižvelgta į tokias temas, kaip kūrybiškumas, verslumas, ekonomika ir finansai;
7. akcentuoja regionų ir miestų indėlio poveikį inovacijų skatinamam pasaulio ekonomikos augimui, nes jie sugeba lanksčiai prisitaikyti prie kintančių rinkos, technologijų ir kultūrinių aplinkybių;
8. pabrėžia, kad parama inovacinę veiklą vykdančioms subjektams, kuriems būdingas ypač spartus augimas, daro poveikį ir kitiems rinkos dalyviams. Kartu su šiuo metu į žiedinės ekonomikos, socialinės ekonomikos ir bendro vartojimo ekonomikos rėmimą⁽¹⁾ nukreiptas pastangas, paramos priemonių ir įstatymų numatytų lengvatų sinergija taip pat prisidės prie visos visuomenės vystymosi;
9. pabrėžia, kad lemiamos reikšmės turės tos priemonės, kurios glaudžiau susies tarpsektorines strategijas ir sukurs mokslo, ekonomikos ir viešųjų įstaigų visais lygmenimis sąsają, padedančią įgyvendinti bendrus tikslus;

Reguliavimo, informavimo ir teisinių kliūčių šalinimas

10. pabrėžia, kad skirtingi ir kaskart besikeičiantys teisės aktai ES valstybėse narėse yra viena pagrindinių Europos pradedančiųjų įmonių plėtros kliūčių⁽²⁾;
11. ragina Komisiją parengti aiškią pradedančiųjų ir veiklą plečiančių įmonių apibrėžtį ir dar labiau supaprastinti MVĮ skirtus teisinius sprendimus;
12. palankiai vertina pagal programą „Horizontas 2020“ sukurtą analitinį metodą (dėl galimybės prašyti ekspertų konsultacijos) ir Europos įmonių grupių ir pramonės permainų stebėjimo centro darbą;
13. siūlo po trijų vertinimo ciklų peržiūrėti priemonių rinkinį ir rodiklius, kad būtų renkami ne tik aiškinamieji duomenys apie pradedančiąsias ir veiklą plečiančias įmones, bet ir atliekami tyrimai dėl kokybinių aspektų, kurie padės nustatyti kylandžias problemas;

⁽¹⁾ Bendro vartojimo ekonomikos vietos ir regionų aspektas, pranešėja Benedetta Brighenti, CdR 2015/2698; Bendro vartojimo ekonomika ir interneto platformos. Bendra miestų ir regionų vizija, pranešėja Benedetta Brighenti, CdR 2016/4163; Socialinės ekonomikos vaidmuo atkuriant ekonomikos augimą ir kovojant su nedarbu, pranešėjas Luis Gomes, CdR 2015/1691.

⁽²⁾ MVĮ skirtas pažangus reglamentavimas, pranešėjas Buchmann Christian, CDR 5387/2016.

14. teigiamai vertina faktą, kad laikantis Europos Komisijos politinių prioritetų, nustatytų bendrosios rinkos strategijoje, COSME programos priemonės daugiausiai orientuotos į veiklą pradedančių ir veiklą plečiančių įmonių rėmimą;

15. yra susirūpinęs, kad priemonės mokesčių sistemų, visų pirma PVM sistemų, susiskaidymui šalinti 28 valstybėse narėse įgyvendinamos gana lėtai. Susiskaidymas apsunkina MVĮ ir ypač pradedančių įmonių augimą ir tarpvalstybinę prekybą;

16. siūlo Komisijai remti pradedančias įmones skiriant joms papildomų išteklių intelektualinės nuosavybės teisių apsaugos strategijoms kurti ir po to įgyvendinti;

Tolesnė ekonominė veikla – antroji galimybė

17. atkreipia dėmesį į valstybėse narėse nemokiems verslininkams taikomas neveiksmingas ir pernelyg ilgas procedūras, kurios iš sąžiningų, tačiau per daug išsiskolinusių verslininkų atima antrąją galimybę;

18. palankiai vertina 2016 m. lapkričio 22 d. pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl prevencinio restruktūrizavimo mechanizmų, antrosios galimybės ir priemonių restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo procedūrų veiksmingumui gerinti, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/30/ES (COM(2016) 723), kuriuo siekiama pašalinti pagrindines kliūtis laisvam kapitalo judėjimui, kylančias dėl valstybėse narėse taikomų skirtingų restruktūrizavimo ir nemokumo mechanizmų; tačiau reiškia susirūpinimą, kad pasiūlymas apsiriboja tik finansiniais aspektais ir įmonėje dirbantys darbuotojai pagal šį pasiūlymą traktuojami kaip kreditoriai – taip pat kaip bankai ar kiti investuotojai, o įmonės atkūrimas apibūdinamas tik kaip finansinis jos suinteresuotųjų subjektų pertvarkymas;

19. mano, kad Komisija įtikinamai pagrindė pridėtinę vertę, kuri sukuriama įgyvendinus siūlomus teisinius sprendimus ES lygmeniu, todėl pažymi, kad pasiūlymas dėl direktyvos nepažeidžia subsidiarumo principo; dėl tos pačios priežasties mano, kad pasiūlymas dėl direktyvos taip pat atitinka proporcingumo principą;

20. vis dėlto nuogaštuoja, kad ši teisėkūros priemonė, negalinti šiuo metu suvienodinti valstybių narių teisės sistemų nemokumo procedūrų srityje, neturės esminio poveikio daugiau pradedančiųjų įmonių rinkoje galimybėms išsilaikyti ilgiau nei dvejus ar trejus metus;

21. primena 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos priimtą Reglamentą (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų įvairiose valstybėse narėse ir remia požiūrį, pagal kurį nemokumo procedūros nebelaikomos tik likvidavimo procedūromis, o priemonėmis, kuriomis užtikrinamas įmonės išteklių išsaugojimas, taigi ginama ir darbuotojų teisė dirbti, jei įmanoma, užtikrinant įmonės išlikimą. Taip pat palankiai vertina tai, kad 2019 m. birželio mėn. kiekvienoje valstybėje narėje turės būti įsteigta elektroninė susietų nemokumo registrų sistema, kuria bus galima nemokamai naudotis per Europos e. teisingumo portalą. Vis dėlto atkreipia dėmesį į tai, kad reikia skirti papildomą paramą tikslinių mokymų tokiose procedūrose dalyvaujančių teisėjų rengimui ir paskirtų valdytojų profesionalizacijai;

22. palankiai vertina 2017 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento teisėkūros rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl pinigų rinkos fondų (COM(2013) 615) ir pasiūlymą sukurti naują pinigų rinkos fondų (PRF) kategoriją – mažo kintamumo grynosios turto vertės (MKGTV) PRF, specialiai skirtą mažoms įmonėms realiojoje ekonomikoje;

23. primygtinai ragina nacionalines, regionų ir vietos institucijas inicijuoti toliau išvardytas priemones ir aktyviai jose dalyvauti:

— kampanijos visuomenės informuotumui apie nesėkmių svarbą kuriant sėkmingą verslą didinti,

— kampanijos, skatinančios įmonių atkūrimo, o ne jų likvidavimo kultūrą,

— kampanijos ankstyvojo perspėjimo sistemoms remti,

— priemonės skatinti ekonominę ir finansinę verslininkų švietimą, visų pirma skirtos būsimiems verslininkams arba pradedančiosioms įmonėms, siekiant pagerinti jų žinias ir pakeisti jų požiūrį į įvairius kapitalo šaltinius,

— naują veiklą pradedantiems verslininkams skirtos tikslinės mokymo programos ir finansinės paramos priemonės, kuriomis palankiomis sąlygomis galim pasinaudoti sunkumų patiriančioms, tačiau ateityje perspektyvą turinčioms įmonėms sanuoti;

Naujų galimybių kūrimas

24. mano, kad bendrojoje rinkoje reikia sudaryti geresnes sąlygas pradedančiosioms MVĮ, visų pirma nustatant tinkamas ribas, pagal kurias jos būtų atleidžiamos nuo nacionalinių reorganizavimo ir perregistravimo reikalavimų;

25. ragina Komisiją imtis būtinų veiksmų siekiant sukurti pagrindą pradedančiųjų įmonių vizoms ir sąlygoms nustatyti, kad būtų galima iš trečiųjų šalių saugiai ir palankiomis sąlygomis priimti kvalifikuotą intelektualinį kapitalą, galintį prisidėti prie Europos Sąjungos ekonomikos plėtros;

26. palankiai vertina Komisijos pastangas suteikti pradedančiosioms ir veiklą plečiančioms įmonėms daugiau galimybių dalyvauti viešuosiuose pirkimuose ir pabrėžia, kad reikia atidžiai stebėti, kaip valstybių narių lygmeniu į nacionalinę teisę perkeliama ir įgyvendinama Direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, siekiant užtikrinti, kad valstybės narės visapusiškai pasinaudotų esamomis nuostatomis ir pagerintų MVĮ galimybes dalyvauti viešuosiuose pirkimuose;

27. palankiai vertina pasiūlymą skirti inovacijų tarpininkus, siekiant kurti pirkėjų, suinteresuotų viešaisiais inovacijų pirkimais, tinklus, sujungti juos su novatoriškomis įmonėmis ir padėti įmonėms gauti rizikos finansavimą;

28. palankiai vertina programai „Horizontas 2020“ skirtus pakeitimų pasiūlymus, kuriais siekiama remti principą „iš apačios į viršų“ ir įvairius sektorius apimančių požiūrį bei visuomenei svarbias ir didelį augimo potencialą turinčias radikalias inovacijas;

29. palankiai vertina tolesnį Europos įmonių tinklo (EIT) stiprinimą, kuris išplės savo konsultavimo paslaugas pasitelkdamas paskirtuosius konsultantus veiklą plečiančių įmonių klausimais ir teiks informaciją klausimais, susijusiais su nacionalinėmis ir Europos taisyklėmis, finansavimo galimybėmis, partneryste ir galimybėmis pasinaudoti tarpvalstybiniais viešaisiais pirkimais;

30. pabrėžia, jog svarbu, kad regioniniai EIT biurai užmegztų tvirtus bendradarbiavimo ryšius su vietos verslo inkubatoriais, verslo akceleratoriais bei mokslo ir technologijų parkais, nes būdami arčiausiai pradedančiųjų įmonių jie gerai žino tikras jų problemas ir poreikius;

31. pabrėžia, kad Komisijos paskelbtas priemonių, skirtų klasteriams bei vietos ir regionų verslo ekosistemoms susieti, stiprinimas, visų pirma susijęs su pagalba investuotojams ir didelėms įmonėms užmegzti ryšius ir kurti regionų lygiu sprendimus priimančių subjektų tinklą, turėtų apimti ir pradedančiųjų įmonių susiejimą su mokslo įstaigomis, galinčiomis pasiūlyti technologinius ir ne technologinius novatoriškus sprendimus;

32. ragina Komisiją pradėti taikyti paramos priemonės siekiant steigti naujoviškus verslo inkubatorius, skirtus padėti verslininkams ir juos remti pradiniuose jų verslo etapuose, gerinant jų verslo valdymo įgūdžius, suteikiant alternatyvių finansavimo galimybių, sudarant susitarimus su varomąją jėgą turinčiomis įmonėmis (pasitelkiant trumpą dalykinį pristatymą, angl. *elevator pitch*), remiant tarptautinę plėtrą ir t. t.;

33. atkreipia dėmesį į didėjančią technologinį atotrūkį tarp miestų regionų ir mažiau išsivysčiusių arba periferinių regionų; atsižvelgdamas į tai, siūlo Komisijai imtis priemonių ir skatinti tinklų kūrimą tarp pažangių regionų ir kitų, daugiausia į žemės ūkį orientuotų, regionų;

34. nors dar daug reikia nuveikti, tačiau palankiai vertina pažangą, kurios buvo pasiekta skatinant verslumą mažiau išsivysčiusiuose regionuose, ir mano, kad Komisija turėtų ir toliau remti esamas iniciatyvas, kuriomis siekiama skatinti verslo plėtrą šiuose regionuose ir apvarstyti naujas iniciatyvas, pavyzdžiui, atskirą priemonę, skirtą tinklų kūrimo projektams;

35. pabrėžia, kad labai pageidautina imtis papildomų priemonių siekiant stiprinti ir susieti verslumą tradiciniuose ekonomikos sektoriuose, įskaitant amatų sektorių ir kultūros ir kūrybos pramonę, kaimo ir atokiuose regionuose bei užmiesčio vietovėse skatinančius subjektus;

36. palankiai vertina Komisijos pasiūlymą sukurti platformą, skirtą padėti pradedančiosioms įmonėms užmegzti ryšius su galimais partneriais (kartu su esamomis viešosiomis ir privačiomis platformomis). Ši priemonė padėtų išplėsti verslo ekosistemų ir klasterių tinklą Europoje;
37. palankiai vertina numatytą Komisijos priemonių kryptį šioje srityje (kurią atspindi iniciatyvos „Skaitmeninių įgūdžių ir užimtumo koalicija“, „Sektorių bendradarbiavimo įgūdžių srityje planas“ ir „priemonė „Big Data“);
38. pritaria iniciatyvai išplėsti programą „Erasmus“ jauniems verslininkams, įtraukiant verslo inkubatorius ir verslininkus tarptautinėse rinkose;
39. yra susirūpinęs, kad šiame, ypač išsamius klausimus nagrinėjančiame komunikate, pernelyg paviršutiniškai nagrinėjamos planuojamos priemonės ir aptariama vos keletas pasirinktų būsimų veiksmų – pavyzdžiui, trūksta informacijos apie skaitmeninių inovacijų centrų programą ir tik trumpai užsimenama apie Europos inovacijų tarybos steigimą, nenurodant, kaip konkrečiai ji veiks;
40. ragina Komisiją pateikti išsamesnės informacijos apie nustatytas šios tarybos kompetencijas ir teisinį pagrindą;
41. atkreipia dėmesį į tai, kad tinkamo įmonių, atitinkamos aplinkos bei mokslo bendruomenės ir valdžios institucijų atstovavimo Europos inovacijų taryboje (EIT) užtikrinimas yra veiksnys, iš esmės lemiantis jos darbo kokybę;
42. skatina Komisiją išnagrinėti galimybę remti vietos ir regionų valdžios institucijas, sudarant patyrusių verslo atstovų grupes, kurios padėtų vystyti verslumą ir remtų pradedančiąsias bei veiklą plečiančias įmones vietos ar regiono valdžios institucijos administruojamoje vietovėje;
43. pabrėžia svarbų vaidmenį, kurį vietos ir regionų valdžios institucijos, akademinė bendruomenė ir pačios įmonės (t. y. vadinamoji „triguba spiralė“) atlieka ir ateityje atliks skatindamos verslumą, ugdydamos mokslo ir inovacijų Europos regionuose kultūrą bei plėsdamos stiprias regionines verslumo ekosistemas;
44. ragina Komisiją vietos ir regionų valdžios institucijas įtraukti į planuojamą tarpusavio vertinimą, kuriame bus vertinamos visų valstybių narių taisyklės ir praktika, susijusi su pradedančiosiomis bei veiklą plečiančiomis įmonėmis. Vietos ir regionų valdžios institucijos yra arčiausiai vietos įmonių, todėl vertėtų pasinaudoti jų išsamiais žiniomis apie vietos verslo aplinką;
45. mano, kad įtvirtinus bendrą skaitmeninę rinką konkurencija įgaus naują dimensiją ir kad visiems regionams teks konkuruoti su kitais Europos subjektais, kuriems taikomas tas pats teisinis pagrindas. Taigi tai atvers galimybes pradedančiosioms įmonėms, kurios iki šiol neturėjo daug galimybių plėtoti veiklą tarptautiniu lygmeniu ir patekti į naujas tarpvalstybines rinkas;

Galimybė gauti finansavimą

46. pabrėžia, kad pradedančiosios bei veiklą plečiančios įmonės taiko netipinius ir inovacinius sprendimus, todėl galima tik iš dalies numatyti jų poveikį. Tai savo ruožtu sunkina galimybes gauti finansavimą pagal įprastines programas;
47. ragina Komisiją švelninti finansavimo sistemą siekiant užtikrinti didesnę lankstumą inovacinėms idėjoms ir paskatinti už Europos lėšų skirstymą atsakingus subjektus atsakingiau rinkti ekspertus;
48. palankiai vertina Komisijos pasiūlymą sukurti Europos rizikos kapitalo fondą, kuris galėtų padėti sumažinti ES rizikos kapitalo fondų susiskaidymą;
49. siūlo išanalizuoti būdus, kaip sutelkti vietos kapitalą teritoriniu lygmeniu;
50. ragina Komisiją skatinti įvairių finansavimo šaltinių diferencijavimą; Europoje vis dar yra menkai išvystyti rizikos kapitalo fondai, privatus akcinis kapitalas ir neformalių investuotojų (angl. *business angels*) veikla;
51. labai palankiai vertina pasiūlymą padidinti COSME biudžetą, ir iš esmės pasiūlymą padidinti ESIF biudžetą, tačiau su sąlyga, kad nebus atimtos lėšos iš Europos infrastruktūros tinklų priemonės ar programos „Horizontas 2020“, siekiant skirti papildomą MVĮ finansavimą veiklos pradžios bei plėtros etapais. Būtų ypač naudinga skatinti MVĮ ir pradedančiųjų įmonių

integraciją ir partnerystes;

52. palankiai vertina Komisijos numatytas priemones siekiant suteikti papildomų paskatų rizikos kapitalo finansavimui, pavyzdžiui, sistemas, leidžiant privačių asmenų arba vietos valdžios institucijų turimiems ir valdomiems investavimo fondams gauti naudos iš valstybės garantijos imant paskolas, nes taip galima prisidėti prie kapitalo didinimo ir didesnių investicijų į pradedančiųjų ir veiklą plečiančių įmonių skolos priemones;

53. pritaria tam, kad ES lygmeniu būtų sukurta nefinansinės paramos pradedančiosioms ir veiklą plečiančioms įmonėms programa, kuri padėtų atverti naujas rinkas ir prisidėtų kuriant naujas darbo vietas ir vystant inovacijas ES;

54. mano, kad būtina stiprinti struktūruotą Europos investicijų ekosistemą taikant ekonominės ir fiskalinės paramos priemones, kurios pritrauktų ir skatintų privačias investicijas į novatoriškas įmones, kad jos galėtų vystytis ir augti optimaliomis ekonominėmis ir finansinėmis sąlygomis ir pasiekti aukštą konkurencingumo lygį. Šiuo tikslu ypač svarbu stiprinti alternatyvias finansavimo priemones (rizikos kapitalą, kapitalo paskolas, garantijas ir t. t.). Todėl reikia iš tikrųjų supaprastinti finansinių priemonių, kurios bendrai finansuojamos struktūrinių fondų lėšomis, įgyvendinimo būdą;

55. atkreipia dėmesį į intensyvią sutelktinio finansavimo platformų, kaip alternatyvaus finansavimo šaltinio pradedančiųjų įmonių inovaciniams sprendimams, plėtrą;

56. ragina Komisiją išnagrinėti sutelktinio finansavimo galimybes ir riziką Europos visuomenei, visų pirma susijusias su tiesioginiu poveikiu investuotojams, kurie, palyginti su profesionaliais investuotojais, gali neturėti lygiavertės prieigos prie informacijos ir gali būti menkiau pasirengę tokio pobūdžio operacijoms;

57. atkreipia dėmesį į tai, kad atitinkama teisinė sistema, reglamentuojanti sutelktinio finansavimo platformų veiklą ES, leistų visiškai išnaudoti šio finansavimo šaltinio potencialą. Neatsiejama šios teisinės sistemos dalimi turėtų būti investuotojų interesų apsaugos užtikrinimo standartai;

58. pritaria, kad reikia stiprinti iniciatyvą „Startup Europe“ ir išplėsti jos taikymo sritį apimant ne tik IRT ir interneto pradedančiųjų įmonių sektorių; todėl rekomenduoja toliau paprastinti šią iniciatyvą, kad būtų galima sklandžiau ir veiksmingiau orientuoti pradedančiąsias įmones, norinčias pasinaudoti gausiomis Europos programų galimybėmis;

Pradedančiųjų įmonių veikla visuomenei itin aktualiose srityse

59. ragina Europos Komisiją patvirtinti inovacinių socialinės pakraipos verslo iniciatyvų, darančių poveikį gyvenimo kokybei, strategiją, grindžiamą esamomis ypač svarbiomis sritimis (senjorų ekonomika, socialiniu verslumu, „trigubos spiralės“ modeliu), kad skatinimo priemonėmis būtų galima didinti dalyvavimą vietos lygiu ir socialinį kūrybingumą;

60. atkreipia dėmesį į pradedančiųjų ir veiklą plečiančių įmonių bei didelių įmonių bendradarbiavimo mastą. Svarbu taikyti ES regionų gerosios patirties pavyzdžius, kai bendradarbiaujant skatinama skirtingo dydžio ir skirtingų sektorių įmonių sinergija;

61. palankiai vertina Komisijos išsipareigojimą dėl „socialinių inovacijų iššūkių platformos“ visuomenės problemoms spręsti;

62. atkreipia dėmesį į tai, kad šią platformą susiejus su viešųjų pirkimų sistema, būtų sukurta pridėtinė vertė, o tai galėtų turėti poveikį socialinių įmonių augimui. Tačiau reikėtų užtikrinti didesnę sistemos lankstumą, siekiant užtikrinti kūrybingą, t. y. galutiniam naudai gavėjui naudingą problemos sprendimą, o ne tokį, kuris numanomas vadovaujantis nustatytais kriterijais.

2017 m. liepos 12 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė. MVĮ skirtas pažangus reglamentavimas

(2017/C 342/08)

Pranešėjas: Christian Buchmann (AT/EPP), Štirijos žemės regioninio parlamento narys

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

MVĮ palanki reglamentavimo aplinka

1. pabrėžia, kad MVĮ – Europos pagrindinėms ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo varomosioms jėgoms – reikalinga paprasta, aiški, nuosekli ir teisiškai stabili reglamentavimo ir ekonominė aplinka, pagrįsta pakankamu viešųjų ir privačiųjų investicijų pajėgumų lygmeniu;
2. atkreipia dėmesį į neproporcingai didelį biurokratizmo poveikį MVĮ, dėl kurio jų santykinės reikalavimų laikymosi išlaidos mokesčių, prievolių teikti ataskaitas ar panašiose srityje yra didesnės, palyginti su didesnių bendrovių patiriamomis išlaidomis;
3. todėl primygtinai pabrėžia, kad Europos reglamentavimo aplinką būtina padaryti palankesnę MVĮ, šalinant kliūtis įmonių steigimui ir augimui visais lygmenimis;
4. pripažįsta pažangą, padarytą įgyvendinus 2008 m. Europos iniciatyvą „Small Business Act“ (SBA)⁽¹⁾, 2011 m. atlikus SBA apžvalgą⁽²⁾ ir priėmus 2013 m. veiksmų planą „Verslumas 2020“⁽³⁾;
5. pakartoja, kad pritaria Komisijos tikslui supaprastinti PVM registravimo ir ataskaitų teikimo prievoles pagal bendrosios rinkos strategiją, kaip nurodyta nuomonėje „Bendrosios rinkos tobulinimas“⁽⁴⁾; tačiau apgailestauja, kad su vietos ir regionų valdžios institucijų atstovais nebuvo oficialiai konsultuojamasi siekiant užtikrinti, kad būtų visapusiškai atsižvelgta į jiems rūpimus klausimus, pvz., dėl MVĮ poreikių pasienio regionuose;
6. pabrėžia, kad išlieka būtinybė parengti nuoseklią, matomą ir atnaujintą Europos MVĮ politiką, orientuotą į rezultatus ir įgyvendinimą, remiantis ankstesnėmis iniciatyvomis bei jas stiprinant ir įtraukiant principą „visų pirma galvokime apie mažuosius“ į visus valdymo lygmenis ir politikos sritis;
7. todėl dar kartą ragina persvarstyti ir sustiprinti SBA ir didesnę vaidmenį skirti regionams ir miestams įgyvendinant SBA principus; dar kartą patvirtina savo išsipareigojimą skatinti SBA įgyvendinimą vykdant Europos verslių regionų (EVR) iniciatyvą;
8. atkreipia dėmesį į tai, kad MVĮ atstovų tinklas veikia kaip pagrindinė sąsaja tarp Europos Komisijos ir nacionalinių politikos formuotojų; ragina Komisiją oficialiai ir nuolat į šį tinklą įtraukti regionų ir vietos MVĮ atstovus;
9. pripažįsta, kad ES yra sukūrusi iš esmės verslui palankią reglamentavimo aplinką; tačiau pabrėžia, kad išlieka skirtumų dėl įmonių steigimo procedūrų trukmės, sąnaudų ir skaičiaus; ragina valstybes nares išsipareigoti suderinti savo taisykles su geriausių rezultatų pasiekusių šalių taisyklėmis, laikantis subsidiarumo principo ir patikrinus tinkamumą; atkreipia dėmesį į tai, kad geroji patirtis, pvz., be kita ko, *Iniciativa Lisboa*, kuri leidžia įmonę įsteigti per 36 minutes, gali tapti pavyzdžiu šioje srityje;

⁽¹⁾ Komisijos komunikatas „Visų pirma galvokime apie mažuosius“. Europos iniciatyva „Small Business Act“, 2008 m. birželio 25 d. (COM(2008) 394 final).

⁽²⁾ Komisijos komunikatas „Smulkiojo verslo akto Europai apžvalga“, 2011 m. vasario 23 d., (COM(2011)78 final).

⁽³⁾ Komisijos komunikatas „Veiksmų planas „Verslumas 2020“. Verslumo dvasios atkūrimas Europoje“, 2013 m. sausio 9 d. (COM(2012)795 final).

⁽⁴⁾ RK nuomonė „Bendrosios rinkos tobulinimas“, CdR 6628/2015, 12.

10. atkreipia dėmesį į klasterių vaidmenį padedant smulkiajam verslui plėsti veiklą vykdant rinkos tyrimus ir analizę, diegti inovacijas ir didinti kvalifikaciją, bei rekomenduoja skirti tikslinę paramą šioms veiklos rūšims pagal tokias programas kaip COSME;

11. pabrėžia ECON komisijos seminaro „Pažangus reglamentavimas – pažangus augimas“, vykusio Seggauberge (Štirija), rezultatus ir po to vykusį piliečių dialogą, kurie rodo, kad būtina siekti konkrečių rezultatų taikant naujus ir inovatyvius metodus;

Įtraukti principą „visų pirma galvokime apie mažuosius“

12. pabrėžia, kaip svarbu principą „visų pirma galvokime apie mažuosius“ įtraukti į ES politikos sritis ir visą sprendimų priėmimo procesą; ragina poveikio vertinimo kriterijus palankiau pritaikyti MVĮ naudai ir sistemingiau svarstyti taisyklių teritorinį poveikį;

13. pabrėžia, kad besidubliuojančios ir priešaringos taisyklės įvairiose ES politikos srityse – regioninėje politikoje, valstybės pagalbos, viešųjų pirkimų, aplinkos apsaugos srityse, įtampos tarp klasterių paramos ir konkurencijos bei atitikties taisyklių klausimu – daro neproporcingai didelį poveikį MVĮ;

14. yra susirūpinęs dėl kliūčių dėl nenuoseklių reikalavimų ir prieštaraujančių apibrėžčių visoje ES sektorių politikoje, pavyzdžiui, atskiruose taisyklių, susijusių su viešaisiais pirkimais, regionine ir konkurencijos politika ⁽⁵⁾, rinkiniuose, ar dėl inovacijų skirtingų apibrėžčių regioninėje ir konkurencijos politikoje ⁽⁶⁾;

15. yra įsitikinęs, kad reikalavimų dėl ataskaitų teikimo našta MVĮ negali būti panaikinta supaprastinant vieną teisės aktą; todėl ragina Komisiją ir valstybes nares taikyti holistinį požiūrį, grindžiamą išsamiu visų ataskaitų teikimo reikalavimų, su kuriais susiduria MVĮ, įvertinimu;

16. siūlo apsvarstyti galimybes sumažinti našta MVĮ tokiomis priemonėmis kaip ribos, žemiau kurios bendrovės turi pateikti mažiau informacijos, nustatymas, mažesnis privalomų klausimynų skaičius ir vengimas rengti naujus klausimynus, pavyzdžiui, statistinę informaciją įtraukiant į jau esamus;

17. teigiamai vertina tai, kad naujos kartos ES laisvosios prekybos susitarimuose MVĮ yra numatyti atskiri skyriai, siekiant sudaryti sąlygas būtent MVĮ patekti į kitą rinką, visų pirma užtikrinant didesnę teisinį tikrumą, sumažinant arba pašalinant netarifines kliūtis, išplečiant kriterijus dėl geriausias sąlygas pasiūliusio konkurso dalyvio ir sustiprinant intelektinės ir pramoninės nuosavybės teisių apsaugą ir nurodo savo 2015 m. vasario 12 d. nuomonę dėl TPIP;

Geresnio reglamentavimo darbotvarkę ir programą REFIT labiau orientuoti į MVĮ poreikius

18. palankiai vertina pastangas sumažinti MVĮ tenkančią našta pagal geresnio reglamentavimo darbotvarkę, programą REFIT ir Tarpinstitucinį susitarimą dėl geresnės teisėkūros;

19. pakartoja savo susirūpinimą, išreikštą nuomonėje dėl programos REFIT ⁽⁷⁾, kad išrinkti vietos ir regionų valdžios institucijų atstovai, taip pat RK kaip institucinis atstovas, nėra įtraukti į Tarpinstitucinį susitarimą dėl geresnės teisėkūros, nepaisant Lisabonos sutartimi jiems suteiktų įgaliojimų ir svarbos;

20. palankiai vertina geresnio reglamentavimo principų integravimą į visą politikos ciklą ir Europos Parlamento ir Tarybos įtraukimą į poveikio vertinimų procesą; apgailestauja, kad Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nenumatytas Tarybos ir Parlamento įsipareigojimas sistemingai atlikti poveikio vertinimus;

21. pabrėžia, kad pakeitimų ar papildomų taisyklių vėlesniuose teisėkūros proceso etapuose nustatymas ar valstybių narių atliekamas ES direktyvų perkėlimas į nacionalinę teisę turėtų būti neatsiejamas nuo įsipareigojimo atlikti poveikio vertinimus, kad būtų išvengta perteklinio reglamentavimo ir užtikrinta, kad tam tikros taisyklės REFIT aspektas nebūtų susilpnintas;

⁽⁵⁾ Žr. „Europa Decentraal“ (2016 m.). *Bridge! – Better EU regulation for local and regional authorities* („Tiltas! – Vietos ir regionų valdžios institucijoms skirtas geresnis ES reglamentavimas“).

⁽⁶⁾ Žr. Nyderlandų provincijų rūmai (2015 m.). *Dutch Provinces for Better Regulation* („Nyderlandų provincijos už geresnį reglamentavimą“).

⁽⁷⁾ RK nuomonė „Programa REFIT: vietos ir regionų perspektyva“, CdR 983/2016, 5.

22. pripažįsta konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais svarbą rengiant pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų; tačiau pažymi, kad, pasibaigus konsultacijoms, respondentams gali būti neaišku, kokių mastu buvo atsižvelgta į jiems rūpimus klausimus; siūlo vietos ir regionų atstovus įtraukti į poveikio vertinimo valdybas, kad jie galėtų papildomai kruopščiai patikrinti Komisijos pasiūlymus;

23. pabrėžia, kad RK institucinio vaidmens REFIT platformoje nereikėtų painioti su kitų suinteresuotųjų subjektų vaidmeniu; todėl mano, kad RK komisijų atstovai turėtų turėti galimybę remti RK atstovą platformoje, dalyvaudami tuose platformos posėdžiuose, kuriuose svarstomi jų kompetencijai priklausantys klausimai;

24. išipareigoja geresnio reglamentavimo principus įtraukti į visas savo darbo sritis, remiantis atitinkamų komisijų patirtimi rengiant nuomones, kurios daro poveikį MVĮ;

25. atkreipia dėmesį į tai, kad REFIT platformos darbe daugiausia dėmesio skiriama konkreitiems ES teisės aktuose išdėstytiems klausimams, kurie gali būti patobulinti iš esmės nekeičiant viso teisės akto; mano, kad toks siauras požiūris turėtų būti gerokai išplėstas, siekiant struktūrinių ES reglamentavimo sistemos patobulinimų vidutinės trukmės laikotarpiu;

26. mano, kad būtų galima nustatyti konkrečius MVĮ skirto pažangaus reglamentavimo prioritetus, susijusius su MVĮ galimybėmis dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, PVM ir mokesčių taisyklėmis; taip pat išvelgia akivaizdžią būtinybę imtis veiksmų dėl MVĮ galimybių patekti į bendrąją rinką, gauti finansavimą, gauti paramą iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondų), užtikrinant geresnę pusiausvyrą tarp MVĮ poreikių ir darbuotojų, vartotojų ir aplinkos apsaugos;

MVĮ dalyvavimas viešuosiuose pirkimuose

27. palankiai vertina Europos viešųjų pirkimų teisės supaprastinimą, atliktą naujomis viešųjų pirkimų direktyvomis ir Europos bendroju viešųjų pirkimų dokumentu⁽⁸⁾; ragina valstybes nares užtikrinti, kad būtų visiškai įgyvendinta ir teisingai taikoma supaprastinta Europos Sąjungos viešųjų pirkimų teisės sistema;

28. atkreipia dėmesį į svarbų vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį sudarant MVĮ galimybes dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, todėl mano, kad regionams ir miestams yra itin svarbu, kad sumažėtų kliūčių MVĮ dalyvauti viešuosiuose pirkimuose;

29. yra susirūpinęs, kad esamos MVĮ palankios viešųjų pirkimų taisyklės dažnai nebūna visapusiškai panaudojamos; pabrėžia, kad šios taisyklės turi būti ir tinkamai įgyvendinamos;

30. ragina visų lygmenų valdžios institucijas užtikrinti, kad jų konkursai būtų rengiami taip, kad tinkamumo reikalavimai ir mokėjimo sąlygos būtų palankūs MVĮ ir pradedančiosioms įmonėms, reikalingas garantijas pritaikant pagal MVĮ ypatumus, sumažinant mokėjimų vėlavimą ir užtikrinant mokėjimų drausmę; ragina visų lygmenų valdžios institucijas išipareigoti laikytis bendrų MVĮ palankių viešųjų pirkimų standartų;

31. atkreipia dėmesį į tai, kad geroji patirtis, be kita ko, įskaitant Paryžiaus miesto viešųjų pirkimų tarnybą, kuri sudarė MVĮ kur kas geresnes galimybes patekti į viešąsias rinkas ir sumažino mokėjimų vėlavimą, gali būti geru pavyzdžiu visų lygmenų valdžios institucijoms;

32. ragina visas valdžios institucijas skatinti MVĮ dalyvauti inovacijų viešuosiuose pirkimuose, vengiant pernelyg smulkmeniškų techninių sąlygų, pirmenybę teikiant į rezultatus orientuotoms techninėms sąlygoms, informaciją teikiant nemokamai ir, prieš nustatant galutines sąlygas, naudojantis tokiomis alternatyvomis kaip konkurencinis dialogas ir konkurso procedūra su derybomis;

33. pabrėžia, kad MVĮ paprasčiau pasinaudoti ES programose, ypač COSME, numatytais finansinėmis priemonėmis. Šios priemonės MVĮ yra daug paprastesnės nei įprastesni finansavimo šaltiniai. Šiuo požiūriu Komitetas pabrėžia Europos

⁽⁸⁾ Direktyvos 2014/23/ES, 2014/24/ES, 2014/25/ES, Įgyvendinimo reglamentas (ES) 2016/7.

strateginių investicijų fondo MVĮ skirto skyriaus svarbą, nes juo galėtų būti paskatinta numatyti finansavimo eilutes pradedančiosioms ir labai mažoms įmonėms, ieškančioms galimybės gauti kreditą;

MVĮ palankios PVM ir mokesčių taisyklės

34. ragina dar labiau supaprastinti ir suderinti mokesčių taisykles, kurias dauguma Europos MVĮ laiko labiausiai apsunkinančia politikos sritimi;

35. pakartoja, kad remia pasiūlymą, išdėstytą savo nuomonėje „PVM veiksmų planas“, dėl PVM išimties panaikinimo smulkių siuntų importui iš tiekėjų trečiojoje šalyje ir vykdyti patikras atliekant tarpvalstybinę veiklą vykdančių įmonių bendrą auditą, siekiant panaikinti dėl šios išimties susidarantią ES MVĮ nepalankią konkurencinę padėtį, palyginti su trečiųjų šalių MVĮ⁽⁹⁾;

36. pabrėžia, kad dėl suskaidytos ir sudėtingos PVM sistemos MVĮ, kurios verčiasi tarpvalstybine prekyba ir daro didelį poveikį pasienio regionams, patiria didelių reikalavimų laikymosi išlaidų; todėl ragina dar labiau supaprastinti taisykles ir procedūras, susijusias su skirtinga PVM tvarka vykdančią tarpvalstybinę prekybą, nuotoliniam prekių ir paslaugų pardavimu taikyti minimalų vieno langelio principą, kuris šiuo metu taikomas tik telekomunikacijų, transliavimo ir elektroninėms paslaugoms, ir nustatyti bendrą ES tarpvalstybinę ribą, žemiau kurios nebūtų taikomas PVM;

37. ragina mažinti su PVM susijusią administracinę našta, pavyzdžiui, dėl ataskaitų teikimo reikalavimų, terminų ir dokumentų saugojimo laikotarpių, ir paspartinti PVM deklaracijų tvarkymo administracinę praktiką;

MVĮ galimybes patekti į bendrąją rinką

38. atkreipia dėmesį į tai, kad paslaugų bendrojoje rinkoje vis dar yra daug suvaržymų, kurie neigiamai veikia MVĮ, įskaitant profesinį licencijavimą, steigimo taisykles, fiksuotas arba mažiausias kainas, teisinės formos reikalavimus ir konkreitiems sektoriams taikomas taisykles; ragina imtis plataus užmojo supaprastinimo ir suderinimo paslaugų sektoriuje, skatinti augimą dėl masto ekonomijos, inovacijų diegimą stiprinant importo konkurenciją ir pritraukti užsienio investicijų, mažinant rinkos susiskaidymą;

39. atkreipia dėmesį į nacionalinio produktų rinkos reguliavimo skirtumus, kurie yra pagrindinė kliūtis MVĮ, nes dėl to atsiranda būtinybė gaminti skirtingas produktų linijas skirtingose valstybėse narėse, o tai trukdo plėtoti visos Europos tiekimo grandines; ragina Komisiją ir valstybes nares siekti didesnio suderinimo šioje srityje;

MVĮ galimybės gauti finansavimą

40. atkreipia dėmesį į naujoms įmonėms taikomų alternatyvių finansavimo metodų svarbą; yra susirūpinęs, kad pradedančiųjų įmonių galimybės gauti sutelktinį finansavimą nėra iki galo išnaudojamos dėl skirtingų valstybių narių sistemų, todėl pradedančiosioms įmonėms sunku pritraukti lėšų tarpvalstybiniu mastu, ir dėl apribojimų, susijusių su akcinio kapitalo pasiūlymu potencialiai dideliu investuotojų skaičiui, nes pradedančiosios įmonės paprastai renkasi „pigios“ bendrovės formą;

41. ragina sukurti suderintą reglamentavimo sistemą, skirtą Europos paso sutelktinio finansavimo platformoms sukūrimui, pagal kurią būtų reikalingas tik vienas bendras kompetentingos institucijos Europos Sąjungoje leidimas teikti paslaugas kitose valstybėse narėse, taip sudarant sąlygas sukurti tikrą Europos sutelktinio finansavimo rinką;

ESI fondų parama MVĮ

42. dar kartą perspėja, kaip ir savo nuomonėje dėl ESI fondų supaprastinimo⁽¹⁰⁾, kad šių fondų naudojimo procedūros tampa vis sudėtingesnės ir nepatogesnės; todėl ragina skubiai supaprastinti taisykles, reglamentuojančias ESI fondų finansinių priemonių steigimą, ataskaitų teikimo reikalavimus ir auditą;

⁽⁹⁾ RK nuomonė „PVM veiksmų planas“, CdR 2419/2016, 34.

⁽¹⁰⁾ RK nuomonė „ESI fondų supaprastinimas“, COR-2016-00008-00-00-AC-TRA.

43. atkreipia dėmesį į tai, kad MVĮ susiduria su ypatingais sunkumais naudodamos ESI fondų lėšas, kaip parodė 2016 m. atliktas Verslių Europos regionų (VER) tyrimas, kuriuo buvo nustatyta, kad MVĮ dalyvavimas ESI fondų lėšomis finansuojamuose projektuose yra pats svarbiausias prioritetas siekiant palengvinti MVĮ veiklą;

44. primena, kaip svarbu sumažinti reglamentavimo sudėtingumą, pernelyg didelį spaudimą dėl auditų ir dideles vykdymo sąnaudas, trukdančias MVĮ gauti paramą iš ESI fondų, ir supaprastinti ne tik specialias taisykles, bet ir visus deleguotuosius ir įgyvendinimo aktus, taip pat privalomos teisinės galios neturinčius aktus, pavyzdžiui, rekomendacijas valdžios institucijoms ir MVĮ;

45. pabrėžia, kad, norint pasiekti ir ESI fondų, ir ES MVĮ politikos tikslus, ESI fondų taisyklės turėtų būti svarstomos proporcingumo požiūriu, sudarant partnerystę siekti supaprastinimo atsižvelgiant į visų subjektų interesus; ragina užmegzti pasitikėjimu grindžiamus santykius, o ne demonstruoti visišką nepasitikėjimą, kaip dabar dažnai daro ES institucijos nacionalinių, regioninių ir vietos valdžios institucijų atžvilgiu;

Pusiausvyra tarp MVĮ poreikių ir darbo, vartotojų ir aplinkos apsaugos

46. pabrėžia, kad būtina rasti pusiausvyrą tarp, viena vertus, darbuotojų teisių, sveikatos, saugos, vartotojų ir aplinkos apsaugos ir, kita vertus, reglamentavimo naštos MVĮ;

47. pažymi, kad dėl pirmojo darbuotojo įdarbinimo bendrovei gali būti itin sunku augti ir plėsti veiklą ir kad darbo teisės aktai MVĮ daro didesnę poveikį nei didelėms bendrovėms, todėl MVĮ dvejoja dėl darbuotojų įdarbinimo; pabrėžia, kad naujas požiūris šioje srityje gali padaryti vertingą poveikį, visų pirma mažinant jaunimo nedarbą;

48. todėl siūlo sukurti europinę „Take One“ sistemą, skatinančią pavienį verslininką ar labai mažą įmonę įdarbinti pirmą darbuotoją taikant finansines paskatas ir lanksčias taisykles; mano, kad tokia sistema galėtų būti finansuojama pagal programą COSME;

49. ragina Komisiją skatinti supaprastinti teisės aktus, kad jie būtų palankūs amatininkų įmonėms ir labai mažoms įmonėms, nes dėl dabartinės pernelyg sudėtingos sistemos kyla pavojus jų veiklai ir svarbiam jų vaidmeniui kuriant darbo vietas ir užtikrinant regionų ir vietų ekonominę vystymąsi, taip pat kartais saugant kultūros ir vietos paveldą;

50. mano, kad ne prekybai skirtose patalpose sudarytų sutarčių apibrėžtis Vartotojų teisių direktyvoje yra pernelyg plati, gali kenkti amatininkams, kuriuos vartotojas užsako atvykti į namus; todėl ragina nustatyti tikslingesnę apibrėžtį, atsižvelgiant į MVĮ ir labai mažų įmonių poreikius;

Inovatyvus požiūris į reglamentavimą

51. pabrėžia, kad pažangus reglamentavimas nebūtinai reiškia mažesnę reglamentavimą, kuris gali būti susijęs su netikrumo ir suskaidyto reglamentavimo rizika, bet veikiau aiškesnes ir paprastesnes taisykles, kurios palengvintų MVĮ veiklos sąlygas, kartu sudarant galimybes pasiekti tam tikros srities politikos tikslus;

52. pabrėžia, kokios svarbios yra inovacijoms palankios taisyklės, kurios prireikus atveria galimybes eksperimentuoti, be kita ko, kuriant bandomiesiems projektams ribotų taisyklių zonas ir laikino galiojimo sąlygas įtraukiant į novatoriškas ir sparčiai kintančias sritis, kaip rodo Flandrijos ir panašūs pavyzdžiai;

53. pabrėžia, kad savanoriško savireguliacijos metodai, pavyzdžiui, savanoriški susitarimai, įsipareigojimai ar praktikos kodeksai, gali ugdyti įmonių ir valdžios bendradarbiavimo kultūrą; mano, kad Škotijos reglamentavimo peržiūros grupė gali būti geras pavyzdys įvairių lygmenų valdžios institucijoms;

54. pabrėžia Danijos „Burden Hunter“ projektą kaip gerosios patirties pavyzdį nacionaliniu lygmeniu, leidžiantį identifikuoti kliūtis tiesioginio dialogo metu ir kartu ieškoti sprendimų; ragina Komisiją visapusiškai atsižvelgti į tokius pavyzdžius ir skatinti jų taikymą bei sklaidą, kai tai įmanoma;

55. pabrėžia, kad reikia skatinti verslumą visais valdymo lygmenimis ir sudaryti sąlygas novatoriškiems sprendimams pagal principą „iš apačios į viršų“, sukuriant „teisės ginčyti“ mechanizmą, kad vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų laikinai sustabdyti galiojančių taisyklių taikymą ir išbandyti alternatyvius sprendimus, kai yra įrodymų, kad šiuos tikslus galima geriau pasiekti novatoriškais metodais.

2017 m. liepos 13 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė „Europos mažataršio judumo strategija“

(2017/C 342/09)

Pranešėjas: József Ribányi (HU/EPP), Tolnos apygardos tarybos pirmininko pavaduotojas

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

1. teigiamai vertina faktą, kad dabartinė strategija yra daugiadisciplinė ir visuotinė, apimanti sociologinius ir ekonominius aspektus, inovacijas energetikos, infrastruktūros ir skaitmeniniame sektoriuose, pramonės konkurencingumo ir įgūdžių ugdymo srityse;
2. pritaria strategijos tikslams, kurie jau buvo išdėstyti 2011 m. baltojoje knygoje ⁽¹⁾, pirmiausia transporto išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimui ne mažiau kaip 60 proc. palyginti su 1990 m.;
3. vis dėlto teigia, kad strategijoje, remiantis 2011 m. baltąja knyga, reikėtų atsižvelgti į nuo 2011 m. padarytą pažangą transporto sistemos efektyvumo didinimo požiūriu ir į dabartinę ES 2030 m. energetikos ir klimato politikos programą bei į 2015 m. Paryžiaus susitarimu ES prisiimtus įsipareigojimus;

TRANSPORTO SISTEMOS OPTIMIZAVIMAS IR EFEKTYVUMO DIDINIMAS

Skaitmeninio judumo sprendimai

4. pabrėžia, kad panaudojus skaitmeninių technologijų potencialą bus galima optimizuoti vežimą ir sukurti daugiarūšio transeuropinio transporto tinklą (TEN-T). Tam būtinos intelektinės transporto sistemos ir infrastruktūra. Be to, svarbu atsižvelgti į ekosistemas, atspindinčias vietos aplinkos ypatumus, ir užtikrinti vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą įgyvendinimo etapu;
5. pabrėžia, kad aktyviai dalyvaudami kuriant pažangiąją telekomunikacijų ir transporto infrastruktūrą Europos miestai ir regionai, siekdami įgyvendinti tvaraus judumo mieste planus, gali užtikrinti, kad valstybių narių sienas ir teritorijas miesto zonos kertančio transeuropinio transporto tinklo (TEN-T) koridoriuose būtų veiksmingai naudojamos susietosios ir automatizuotos transporto priemonės ir įgyvendinami pagrindiniai regionų tvaraus transporto planai;
6. pripažįsta, kad informacinių technologijų sprendimai formuoja transporto verslo modelius ir būdus. Vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų taikyti lengvai naudojamus įtraukius informacinių technologijų sprendimus, kad savo kuriamame „pažangiajame mieste ir judumo aplinkoje“ diegtų intelektines transporto sistemas;
7. atkreipia dėmesį į tai, kad reikia supaprastintų duomenų bazių ir jų tarpusavio sąveikos, ir siūlo parengti Europos standartus, kurie palengvintų duomenų, paslaugų ir techninių sprendimų sąveikumą visais lygmenimis. Šiuos duomenis teiks ir jų tikslumą užtikrins atitinkamos regioninės transporto institucijos toje pačioje duomenų glaudinimo sistemoje;

Teisinga ir efektyvi transporto kainodara

8. mano, kad vietos ir regionų valdžios institucijos pačios turi nemažai teisinės kompetencijos ir finansinių galimybių (pavyzdžiui, naudodamos automobilių statymo vietas, autobusams skirtas juostas, pirkimo paskatas, žaliuosius registracijos numerius arba mažindamos kelių mokesčius), kad galėtų daryti įtaką vartotojų prioritetams ir pasirinkimui, skatindamos naudoti alternatyviais degalais varomas transporto priemones; atkreipia Europos Komisijos dėmesį į tai, kad šias priemones

⁽¹⁾ Baltoji knyga „Europos transporto erdvės kūrimo planas. Konkurencingos efektyviu išteklių naudojimu grindžiamos transporto sistemos kūrimas“, Briuselis, 2011 m. kovo 28 d., COM(2011) 144 final.

riboja ESI fondų naudojimui nustatytos sąlygos, pagal kurias neleidžiama teikti subsidijų privačių transporto priemonių ar automobilių parkų atnaujinimui, todėl šis atnaujinimas vėluoja ir prarandamos galimybės padidinti transporto sektoriaus veiksmingumą ir konkurencingumą ir pagerinti oro kokybę miestuose darant patobulinimus energetikos ir aplinkos srityse, pavyzdžiui, susijusius su taksi paslaugomis ar galutinės paskirties atkarpomis;

9. pabrėžia, kad kainodaros tikslais būtina suderinti iš skirtingų su judumu susijusių šaltinių gaunamą informaciją apie transportą. Vis dar kyla kliūčių plačiau naudoti integruotąjį bilietų pardavimą, nes įvairių viešojo transporto rūšių pelningumas yra skirtingas. Integruotojo bilietų pardavimo įdiegimo sąnaudos gali sumažinti tam tikros transporto rūšies bendrą finansinį pelną arba jį paversti bendrais finansiniais nuostoliais;

10. atkreipia dėmesį į tai, kad nepaisant didelių pastangų ir gausių išteklių, sutelktų siekiant paremti viešąjį ir daugiarūšį transportą, daugiarūšiu transportu besinaudojantiems keleiviams teikiamos informacijos visiškai nepakanka. Padėtis dar blogesnė bilietų pardavimo paslaugų srityje. Taip yra ne dėl techninių kliūčių naudotojams teikti išsamią ir suprantamą informaciją apie daugiarūšį transportą ar paslaugas ir informuoti keleivius bilietų klausimais; priežastis – viešojo transporto paslaugų teikėjų nenoras teikti šią informaciją ir paslaugas. Todėl ES turėtų priimti teisės aktus, pagal kuriuos būtų privaloma skelbti tvarkaraščius ir kitą su kelionėmis susijusią informaciją ir užtikrinti visišką šių duomenų prieinamumą visiems ES piliečiams taip, kad jie galėtų kuo paprasčiau ir veiksmingiau jais naudotis; šiuo klausimu atkreipia dėmesį į Europos regionų komiteto nuomonę „Kelionių daugiarūšiu transportu informacijos, planavimo ir bilietų pardavimo paslaugos“, CdR 4895/2014;

11. nurodo, kad visos transporto rūšys, vadovaujantis principu „teršėjas moka“, turėtų proporcingai savo taršos mastui prisidėti prie jų sukurtų išorės sąnaudų;

12. pažymi, kad norint tinkamai pasirengti naujoms ir inovatyvioms transporto rūšims, įskaitant baterines elektra arba vandenilio kuro elementais varomas transporto priemones, reikės modernizuoti energijos tinklus, elektros energijos kaupimą, prekybą ja ir viešosios infrastruktūros valdymą, taip pat transporto taisykles ir transporto priemonių apmokestinimą. Todėl taip pat rekomenduojami sąveikūs ir nesudėtingi apmokejimo už tokio tipo elektromobilių įkrovimą sprendimai;

13. atkreipia dėmesį į faktą, kad aviacijos degalams ir tarptautinių skrydžių bilietams taikoma mokesčių lengvatų sistema akivaizdžiai iškreipia rinką transporto sektoriuje; ragina ES valstybes narses su Tarptautine civilinės aviacijos organizacija aptarti galiojančią tarptautinę degalų apmokestinimo sistemą, kad būtų užtikrinta atitiktis tarptautiniams įsipareigojimams dėl klimato kaitos, nedarant poveikio atokiausių regionų ypatumų ir interesų pripažinimui;

Daugiarūšio transporto skatinimas

14. tvaraus judumo mieste planų požiūriu remia transporto daugiarūšiškumą ir koordinuotą mažataršio arba netaršaus miesto ir regioninio transporto ir logistikos naudojimą bei geležinkelių, jūrų ir upių transportą. Išmetamų teršalų sumažinimo požiūriu itin didelį potencialą turi perėjimas nuo kelių transporto prie kitų mažiau taršių transporto rūšių. Bet koku atveju, didelį prioritetą reikėtų teikti perėjimo prie kitų transporto rūšių sprendimams, skatinantiems mažataršį judumą, pavyzdžiui, reikėtų iš naujo apsvarstyti esamo užslėpto ar atviro kelių transporto subsidijavimo klausimą;

15. ragina taikyti naują strategiją trumpųjų nuotolių laivybos atžvilgiu ir plėtoti ekologinio premijavimo schemas, o jūrų greitkelius laikyti infrastruktūra, kuriai valstybės pagalbos kontrolės požiūriu reikėtų jai pritaikytos strategijos. Ši strategija yra ypač svarbi toms vietovėms, kurios yra Europos transporto koridorių periferinėse zonose;

16. atsižvelgiant į tai, ypatingas dėmesys turi būti skiriamas miestų transporto mazgams ir logistikos platformoms, kaip apibūdinta pagal TEN-T (pagrindinis ir visuotinis tinklas) ir 2013 m. reglamente dėl EITP, dėl jų atliekamo vaidmens formuojant tvarų įvairiarūšį judumą valstybėse narėse, jų regionuose ir visoje ES; todėl siūlo šią problemą apsvarstyti įvairiuose Europos forumuose dėl daugiarūšio transporto koridorių, kuriuose konkrečiai sprendžiamas transporto mazgų klausimas;

17. pritaria tam, kad ES aktyviai veiktų Tarptautinėje civilinės aviacijos organizacijoje ir Tarptautinėje jūrų organizacijoje, siekdama sumažinti taršą jūrų ir oro transporto sektoriuose. Reikėtų skatinti kurti ir diegti naujas mažiau taršias technologijas;

PLATESNIS MAŽATARŠĖS ALTERNATYVIOS ENERGIJOS NAUDOJIMAS TRANSPORTUI

Efektyvi mažataršės alternatyvios energijos teisinė sistema

18. ragina, paremiant energetikos sektoriaus vystymą, įvesti alternatyvius energijos šaltinius transporte, tuo paruošiant dirvą netaršioms transporto priemonėms;

19. pabrėžia, kad vykdant sanglaudos politiką teikiamomis negrąžinamomis dotacijomis valstybės narės, regionai ir savivaldybės skatinamos investuoti į alternatyvią transportui skirtą energiją, atsižvelgiant į Direktyvoje 2014/94/ES dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo numatytą technologinio neutralumo principą;

20. pritaria platesniam ekologiškai pagamintų pažangiųjų biodegalų iš atsinaujinančiųjų išteklių, kuriuos naudojant išmetama mažiau anglies dioksido nei naudojant įprastus iškastinius degalus, naudojimui, siekiant sumažinti transporto sektoriaus priklausomybę nuo iškastinio kuro. Todėl prioritetą reikėtų teikti nemaistinės kilmės (sintetiniams) arba pašarinės kilmės biodegalams. Numatomas teigiamas poveikis yra darbo galimybės ir naujos darbo vietos kaimo ir mažiau išsivysčiusiose vietovėse, be to, sukuriama papildoma ekonominė pridėtinė vertė. Kadangi pažangieji biodegalai šiuo metu nelaikomi konkurencingais energijos šaltiniais be paramos, jų gamybą reikėtų subsidijuoti, kad jie galėtų konkuruoti su iškastiniu kuru arba maistinės kilmės biodegalais;

21. primena, kad Direktyvoje dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo ⁽²⁾ jau nustatyti privalomi reikalavimai elektros, gamtinių dujų ir vandenilio naudojimui automobilių degalams;

22. pabrėžia, kad šiuo metu turima alternatyvia energija, biometanu ir biodegalais varomos transporto priemonės iš dalies pakeis įprastus dyzelinu ar benzinu varomus automobilius. Tai sumažins tradicinių degalų paklausą, taigi padidės energetinis saugumas;

23. ragina parengti visuotinai priimtina biodegalų apibrėžtį ir patvirtinti tvarumo ir išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimo kriterijus, kad būtų lengviau užtikrinti teisinį tikrumą bei teisės aktų vykdymą ir priimti sprendimus dėl investicijų į biodegalų gamybą ir naudojimą;

24. mano, kad svarbu atsižvelgti į konkrečią nacionalinę, regioninę ir vietos situaciją ir į tai, kokios žaliavos yra prieinamos vietos ir regionų lygmeniu. Reguluojant alternatyviųjų degalų iš atsinaujinančiųjų išteklių naudojimą, reikėtų atsižvelgti į bendrą energijos balansą (įskaitant degalų gamybą);

25. pabrėžia, kad regionų ir vietos požiūriu geriausia būtų, kad mažataršė alternatyvi energija būtų gaminama vietoje, vietoje kaupiama ir naudojama ar vartojama. Mažataršės energijos gamyba ir kaupimas vietiniam naudojimui yra dar svarbesni izoliuotų regionų, pavyzdžiui, salų ir atokiausių regionų, atveju siekiant sumažinti jų priklausomybę nuo išorės;

Alternatyviųjų degalų infrastruktūros kūrimas

26. pabrėžia, kad mažataršis arba netaršus judumas turėtų sukelti perversmą transporto srityje tinklų, transporto priemonių ir degalų požiūriu. Būtina šio perversmo sąlyga yra pigi, prieinama energija ir degalai. Be netaršių elektra ir vandeniliu varomų variklių, pažangiesiems biodegalams, kurie nekonkuruoja su maisto produktų gamyba ir yra gaminami ekologiškai, tenka svarbus vaidmuo įgyvendinant išmetamųjų teršalų mažinimo tikslus. Todėl pirmiausia, nors ne išimtinai, reikėtų orientuotis į įperkamos elektra ir vandenilio kuro elementu varomų transporto priemonių įkrovimo infrastruktūros kūrimą, atsižvelgiant į dujų kaip degalų funkciją ir kaupimo pajėgumus. Tačiau taip pat reikėtų finansinėmis paskatomis remti mažataršias technologijas, pavyzdžiui, pažangiuosius biodegalus;

27. rekomenduoja nustatyti privalomus terminus visiems viešojo administravimo lygmenims, kad naujų transporto priemonių pirkimo automobilių parkui konkursai ir viešojo transporto paslaugų koncesijos būtų taikomi tik naujų rūšių energiją naudojančioms transporto priemonėms;

⁽²⁾ 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/94/ES dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo.

28. teigia, kad reikia naujos strategijos, kuri skatintų naudoti suskystintas gamtines dujas jūrų transportui ir prekybai, teikiant daugiau paramos uostų infrastruktūrai pritaikyti ir surandant bendrą požiūrį į suskystintų gamtinių dujų ir metanolio, gauto perdirbant atliekas, įrangos laivuose inovacijas ir finansavimą;

29. pritaria, kad reikia kurti elektros infrastruktūrą uostų prieklaikose siekiant sumažinti laivų, stovinčių uostuose įjungtu motoru, išmetamą CO₂ kiekį, kuris uostamiesčiuose sudaro didžiąją dalį taršos;

30. pažymi, kad elektra varomą transportą ir elektros įkrovimo infrastruktūrą, skirtą bateriniam elektra arba vandenilio kuro elementais varomam transportui, būtų galima labai greitai įdiegti miesto vietovėse ir miestų telkiniuose, kur vietos valdžia mano, kad tai tinkama. Elektra varomo transporto infrastruktūrą reikia statyti palei strateginius kelius, kurie jungia Europos regionus, nes tarpvalstybinis mobilumas naudojant elektra varomą transportą (elektromobilumas) gali įveikti vidaus rinkos fragmentiškumą. Dauguma Europos salų pagal savo dydį jau yra elektromobilumui tinkamos teritorijos, todėl tinkamas elektros įkrovimo infrastruktūros sukūrimas gali labai greitai padėti plačiai įdiegti elektromobilumą šiose teritorijose;

31. pabrėžia, kad vietoje pagaminta ir kaupiama elektros energija galėtų tapti stabilium ir nebrangiu degalų šaltiniu, paspartinsiančiu perėjimą prie mažataršio elektromobilumo. Laipsniškai įvedant tokį mobilumą būtų galima išspręsti jo konkurencinio silpnumo, palyginti su tradiciniais degalais, problemą. Į tinklus integruotas decentralizuotas energijos kaupimas gali suteikti daugiau paslaugų elektros energijos sistemai, pavyzdžiui, padėti įveikti energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių pasiūlos ir energijos paklausos piko ir mažos paklausos laikotarpiais neatitikimą arba padėti reguliuoti dažnį. Šiuo tikslu taip pat būtina sudaryti sąlygas vartotojams aktyviai dalyvauti elektros energijos sistemos valdyme, pavyzdžiui, sutelkiant paklausą, šalinant esamas reguliavimo kliūtis;

Elektromobilumo sąveikumas ir standartizavimas

32. pritaria Europos Komisijos nuomonei, kad, atsižvelgus į skirtingų valstybių narių ir regionų poreikius, reikia įvesti bendrus techninius ir technologinius standartus. Standartizacija paskatins vietos transporto sistemų sąveikumą tame pačiame regione ir tarp skirtingų regionų;

33. nerimauja, kad alternatyvių degalų infrastruktūros nacionalinių įgyvendinimo planų rengimas daugelyje valstybių narių vykdomas be aktyvaus kompetentingų regionų ir vietos valdžios institucijų dalyvavimo, nors akivaizdu, kad tie planai rengiami srityje, kurioje labiausiai reikia daugiapakopio valdymo, ir kad elektromobilumo skatinimo planams skiriama nepakankama politinė ir biudžeto parama;

34. pažymi, kad elektra varomų automobilių įkrovimo stotelės turėtų būti standartizuotos, ir ragina Europos Komisiją paremti elektros įkrovimo stotelių diegimą parengiant standartus, kurie leistų integruoti šias stoteles į esamus statinius ir infrastruktūrą, atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės teisės aktus;

NETARŠIŲ TRANSPORTO PRIEMONIŲ PERSPEKTYVA

Transporto priemonių bandymų tobulinimas siekiant atgauti vartotojų pasitikėjimą

35. teigiamai vertina pastarojo meto transporto priemonių išmetamų kenksmingų medžiagų kiekio nustatymui ir patikrinimui skirtas priemones, kuriomis siekiama, kad transporto priemonių ekologiškumo įvertinimas būtų skaidrus ir patikimas. Tai leis įgyvendinti oro taršos apribojimus ir padidinti vartotojų pasitikėjimą. Išmetamų oro teršalų didžiausios galimos ribos, taikomos lengviesiems automobiliams ir mažos keliamosios galios kroviniams transporto priemonėms, turi būti tinkamos siekiant užtikrinti, kad būtų pasiekti tikslai ir susitarimai dėl išmetamųjų teršalų ir žmonių sveikatos;

36. sutinka, kad būtų parengtos naujos automobilių žymėjimo gairės, nes tai padėtų išvengti vartotojų klaidinimo. Reikėtų patikslinti ir taisykles, kaip nustatomi ir skelbiami duomenys taikant naujas pasaulines suderintas lengvųjų automobilių bandymo procedūras (WLTP), ir senąją tvarką (naująją Europos važiavimo ciklą (NEDC)). Reikėtų pagalvoti, kaip pakeisti ne tik gaires, bet ir Direktyvą dėl ženklavimo⁽³⁾. Atitinkamai, Direktyvą dėl skatinimo naudoti netaršias ir

⁽³⁾ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai „2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/30/ES dėl su energija susijusių gaminių suvartojamos energijos ir kitų išteklių nurodymo ženklinant gaminį ir apie jį pateikiant standartinę informaciją peržiūra“, Briuselis, 2015 m. liepos 15 d., COM(2015) 345 final.

efektyviai energiją vartojančias kelių transporto priemones ⁽⁴⁾ reikėtų keisti iš esmės, kad ji atitiktų naujausius techninius laimėjimus;

Lengvųjų automobilių ir furgonų strategija po 2020 m.

37. pabrėžia, kad priemonės, kuriomis skatinama įvesti elektromobilumą, turėtų būti papildytos kiekybiniais parametrais ir laiko terminais, kad įvyktų perėjimas prie elektromobilumo;

Sunkvežimių, autobusų ir tolimojo susisiekimo autobusų strategija po 2020 m.

38. mano, kad turėtų ir toliau stiprėti viešojo transporto pranašumas prieš individualius automobilius, todėl siūlo paspartinti perėjimą prie elektromobilumo ir kitų rūšių degalų, kurie ES laikomi alternatyviais naftos produktams, naudojimo teikiant prioritetą elektra ir vandenilio kuro elementais varomų autobusų ir tramvajų gamybai ir naudojimui, taip pat gamtinių dujų naudojimui autobusams ir tolimojo susisiekimo autobusams, taip mažinant autobusų išmetamo anglies dioksido kiekį; tolimojo krovinių vežimo srityje siūlo paspartinti perėjimą nuo dyzeline priekinėmis dujomis varomų sunkvežimių parkų, kadangi tai vienintelis kuras, kuris gali pakeisti dyzeliną ir kurio išmetamųjų teršalų kiekis beveik lygus nuliui, o anglies kiekis mažesnis nei dyzelino;

39. palankiai vertina Europos Komisijos pastangas ES propaguoti ekologiškų autobusų diegimo iniciatyvą, siekiant paremti geresnį apsikeitimą informacija ir rinkos apimties augimą, suteikiant platformą miestams, regionams, operatoriams ir gamintojams. Tai stiprina Europos autobusų gamintojų pasitikėjimą būsima ekologiškų, alternatyviais degalais varomų autobusų paklausa, leidžia geriau panaudoti būsimus viešojo pirkimo konkursus ir yra efektyvesnė priemonė ieškoti finansavimo sprendimų nei didieji konkursai, vykstantys, pavyzdžiui, per Europos investicijų banką;

40. mano, kad būtina padidinti ES paramos intensyvumą, siekti didesnės Europos strateginių investicijų fondo (ESIF), Europos infrastruktūros tinklų priemonės, Europos struktūrinių ir investicijų fondų finansinių išteklių sinergijos ir naudoti dotacijas. Tokiu būdu bus sudarytos palankesnės sąlygos greitai pakeisti dabartines taršias viešojo transporto priemones ir užtikrinti geriausią turimų ES lėšų panaudojimą;

Oro transportas ir bėginis transportas

41. pabrėžia bėginių transporto rūšių, kurios eksploatuojamos naudojant iš atsinaujinančiųjų išteklių gaminamą elektros energiją arba alternatyviuosius degalus, kurie yra ekonomiškai tvarūs;

42. pažymi, kad tiek vietos, tiek regionų lygmeniu reikia sukurti būtiną infrastruktūrą tuose regionuose, kuriuose geležinkelių sektorius mažiau išvystytas, kad juose būtų galima naudotis geležinkelių transportu vienodomis sąlygomis kaip ir kitose valstybėse narėse, siekiant sukurti bendrą Europos geležinkelių erdvę;

MAŽATARŠIAM JUDUMUI PALANKIŲ SĄLYGŲ SUDARYMAS

Energetikos sąjunga. Transporto ir energetikos sistemų sąsajos

43. pritardamas konstatuoja, kad strategija laikoma teigiamu žingsniu įgyvendinant 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategiją, kurią 2014 m. spalio 23–24 d. priėmė Europos Sąjungos Taryba ⁽⁵⁾, taip pat atsižvelgiant į 2015 m. gruodžio 12 d. 21-osios Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferencijos pasirašytą Paryžiaus susitarimą ⁽⁶⁾, nes susiejami dviejų svarbių ES sektorių subjektai: paklausos požiūriu – transporto, o pasiūlos požiūriu – svarbūs energijos gamybos ir skirstymo subjektai;

⁽⁴⁾ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/33/EB dėl skatinimo naudoti netaišias ir efektyviai energiją vartojančias kelių transporto priemones. Direktyva 2009/33/EB.

⁽⁵⁾ Europos Vadovų Tarybos išvados (2014 m. kovo 23–24 d.), Briuselis, 2014 m. spalio 24 d., EUCO 169/14.

⁽⁶⁾ 2015 m. lapkričio 30–gruodžio 11 d. Paryžiaus klimato susitarimas.

44. mano, kad dokumentų rinkiniu „Švarioji energija visiems europiečiams“⁽⁷⁾ prisidedama prie ES pastangų pirmauti siekiant pažangesnės ir švaresnės energijos visiems, remiant ekonomikos augimą, skatinant investicijas bei užimant lyderės pozicijas technologijų srityje, kuriant naujas darbo vietas ir didinant piliečių gerovę ES regionuose ir miestuose;

Moksliniai tyrimai, inovacijos ir konkurencingumas

45. mano, kad elektromobilumas yra viena inovacijų ir technologinės plėtros varomųjų jėgų, nes jis naudos duoda iš karto ir atlieka svarbų vaidmenį mažinant poveikį aplinkai;

46. yra įsitikinęs, kad perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio transporto galima pasiekti pirmiausia vykdant regioninę ir sanglaudos politiką. Investuodami į mokslinius tyrimus ir inovacijas, regionai ir savivaldybės gali remti mažataršę atsinaujinančiųjų išteklių energiją, pažangiuosius tinklus ir darnų miesto transportą;

47. sutinka, kad reikia pasinaudoti bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Horizontas 2020“ rezultatais, ieškant novatoriškesnių mažataršio judumo sprendimų, apimančių paslaugas ar investicijas;

48. ragina vystyti novatoriškas technologijas, skirtas suskystintų gamtinių dujų talpykloms laivuose ir keleiviniuose tolimojo susisiekimo autobusuose, siekiant optimizuoti šių pakaitinių degalų laikymo efektyvumą, ir ragina finansuoti šiuo tikslu rengiamus demonstracinius projektus kroviniuose ir keleiviniuose laivuose, taip pat keleiviniuose tolimojo susisiekimo autobusuose;

49. taip pat ragina kurti naujoviškas technologijas, kurios leistų kroviniuose bei keleiviniuose laivuose naudoti biokurą, pavyzdžiui, metanolį, gautą perdirbant atliekas, ir prašo tam skirti finansavimą;

50. be to, ragina skirti finansavimą elektros energijos infrastruktūrai uostų prieplaukose kurti ir ypač nustatyti visiems ES uostams taikomą privalomą reglamentavimo sistemą;

Skaitmeninės technologijos. Intelektinės transporto sistemos, susietosios ir savaeigės transporto priemonės

51. pažymi, kad informacinių technologijų sprendimai skatina judumą, paremtą visų keleivinio ir krovinio transporto rūšių naudojimo derinimu (pavyzdžiui, integruotu bilietų pardavimu ir rinkliavų sistemomis, įvairiarūšio krovinių vežimo dokumentais, elektroniniu maršruto planavimu, keleivių informacija realiuoju laiku ir kt.);

52. atkreipia dėmesį į tai, kad atsiradus skaitmenines technologijas naudojančioms susietosioms ir automatizuotoms (savaeigėms) transporto priemonėms gali atsirasti ir daug galimybių spręsti neigiamo transporto poveikio problemas ir rečiau apgyvendintose vietovėse teikti viešojo transporto paslaugas; primygtinai ragina, laikantis Amsterdamo deklaracijos⁽⁸⁾, įgyvendinti priemones dėl susietojo ir automatizuoto vairavimo; palankiai vertina šiuo klausimu 2016 m. lapkričio 30 d. priimtą ES strategiją dėl bendradarbiavimo pagrįstų sąveikių intelektinių transporto sistemų⁽⁹⁾; šiuo požiūriu ragina sukurti labiau suderintą tvaraus ir novatoriško transporto vystymo viziją ir labiau susieti įvairius glaudžiai susijusius Komisijos darbo paketus ir atitinkamą komunikaciją;

53. pabrėžia, kad Europos regionai nori dalyvauti kuriant pažangią telekomunikacijos ir transporto infrastruktūrą. Tokiu būdu susietosios ir automatizuotos transporto priemonės gali būti veiksmingai ir be kliūčių naudojamos transeuropinio transporto tinklo (TEN-T) koridoriuose tiek miesto, tiek ir kaimo vietovėse;

54. pabrėžia, kad proporcingumo ir subsidiarumo principai turėtų suteikti vietos ir regionų valdžios institucijoms galimybę spręsti, ar joms reikia ir kaip reikia diegti intelektines transporto sistemas ir ekologiškas transporto priemones, kaip pripažįstama ES judumo mieste veiksmų plane, kad būtų mažinama jų transporto tarša ir sprendžiamos grūčių problemos bei skatinama socialinė įtrauktis;

⁽⁷⁾ „Švarioji energija visiems europiečiams – Europos augimo potencialas“, Europos Komisijos pranešimų spaudai duomenų bazė. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4009_lt.htm

⁽⁸⁾ „Amsterdamo deklaracija. Bendradarbiavimas susietojo ir automatizuoto transporto priemonių vairavimo srityje“, 2016 m. balandžio 14–15 d.

⁽⁹⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos sąveikiųjų intelektinių transporto sistemų strategija – svarbus žingsnis į sąveikų, susietąjį ir automatizuotą judumą“, Briuselis, 2016 m. lapkričio 30 d., COM(2016) 766 final.

Igūdžiai

55. pripažįsta, kad perėjimas prie mažataršio judumo kelia sunkumų darbo rinkai, todėl būtina pirmiausia užtikrinti darbo jėgos perkvalifikavimą naujoms darbo vietoms. Nepaisant didelio nedarbo, daugelyje svarbių transporto sektoriaus sričių trūksta darbuotojų, pirmiausia dėl nepakankamo skaitmeninio raštingumo;

56. apgailestauja, kad šiame komunikate – priešingai nei 2009 m. komunikate dėl judumo mieste – nenumatytas reikalavimas vietos valdžios institucijoms parengti tvaraus judumo mieste planus; todėl pabrėžia, kad šioje strategijoje arba iniciatyvose ir jų įgyvendinimo aktuose turi būti aiškiai nurodyta, kad integruotas miestų planavimas yra svarbiausias veiksnys siekiant užtikrinti tvarų judumą, be kita ko, rengiant ir įgyvendinant tvaraus judumo mieste planus;

57. pabrėžia dualinio mokymo sistemų svarbą ir siūlo ES regionams intensyviai keistis patirtimi, susijusia su gerąja praktika mažataršio judumo srityje, įtraukiant profesinio rengimo lygmenį ir įmones;

Investicijos

58. teigiamai vertina faktą, kad Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) tikslai skatinti investicijų (viešųjų ir privačių) į transportą ir infrastruktūrą derinimą remiasi inovacijomis ir infrastruktūros vystymu. ESIF, kartu su negrąžinamomis Europos struktūrinių ir investicijų fondų dotacijomis, galėtų paremti intensyvesnį vietos ir regionų lygmenų dalyvavimą tiek nedideliuose, tiek dideliuose tokio pobūdžio projektuose;

59. siūlo planuojant kitą daugiametę finansinę programą padidinti pagal programą „Horizontas 2020“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonę mažataršiam transportui skiriamas lėšas. Europos infrastruktūros tinklų priemonę reikėtų labiau propaguoti, nes jos svarto poveikis yra nemažas – kiekvienas išleistas šios programos dotacijos euras generuoja 3–3,5 EUR investicijas į mažataršį transportą;

60. pažymi, kad viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė bei valdžios institucijų veikla paremti poslinkiai miestuose ir regionuose galėtų tapti reikiamu efektyvaus finansavimo ir mažataršio judumo sprendimų vykdymo svertu; taip pat siūlo finansuojant vietos, novatoriško ir mažataršio transporto sprendimus prioritetą teikti ESIF ir ESI fondams. Šiems tikslams strateginėje programoje po 2020 m. reikėtų numatyti negrąžinamas dotacijas;

61. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka svarbus vaidmuo skatinant vietos energijos gamybą, taip pat integruotą ir pažangiųjų elektros tinklų srityje. ESI fondai turėtų skatinti reikiamas investicijas teikdami negrąžinamas dotacijas, pirmiausia mažiau išsivysčiusiuose ir labiausiai atsiliekančiuose ES regionuose;

62. pažymi, kad Investicijų plane Europai taip pat numatytas viešasis mažataršio transporto projektų ir pažangiųjų tinklų finansavimas nuo 2015 m. pradžios iki 2017 m. pabaigos;

Miestų veiksmas

63. siūlo, vykdant miestų ir tarpmiestinių planavimą Europos miestuose ir didmiesčiuose, tvaraus judumo mieste planuose numatyti specialias vietas mažataršems transporto priemonėms ir judumui. Vykdamas miestų planavimą pirmenybę reikėtų teikti aktyviam transportui (dviračiams ir vaikščiojimui), viešojo keleivinio transporto sprendimams, dalijimuisi automobiliu (angl. *car sharing* ar *car pooling*); todėl ragina parengti perspektyvią ES transporto investicijų politiką, kurią taikant būtų gerinama visuomenės sveikata ir, visiškai atsižvelgiant į Paryžiaus susitarimą, pasiektą 21-ojoje JT BKKK šalių konferencijoje, bent 10 proc. ES transporto srities finansavimo būtų investuojama į dviračių transportą tuose regionuose, kuriuose yra tam palankios geografinės sąlygos;

64. siūlo atlikti preliminarų judumo, atsiradusio dėl miestų ir teritorijų planavimo, tyrimą metropolinėse zonose. Būtina skatinti miestų ir metropolinių zonų tankinimą siekiant, viena vertus, paslaugas priartinti prie piliečių ir taip sumažinti poreikį keliauti variklinėmis transporto priemonėmis, kita vertus, sudaryti sąlygas tobulinti viešojo transporto tinklus padidinant jo socialinį ir ekonominį efektyvumą bei naudojimą;

65. pabrėžia, kad teritorijų planavimas yra labai svarbus mažataršio judumo požiūriu. Apgyvendinimo struktūra ir miestų aplinkos planavimas ilgainiui sudaro mažataršiam judumui palankias topografines sąlygas. Rekomenduojama, kad tais atvejais, kai vietos ir regionų valdžios institucijos turi kompetenciją teritorijų planavimo srityje pagal jų valstybės narės teisinę ar konstitucinę sistemą, tokio pobūdžio veiksmai būtų įtraukti į regioninius, viršmunicipalinius ir metropolinius veiksmų planus;

66. pripažįsta, kad važiavimą dviračiu, kaip teigiama Regionų komiteto nuomonėje „ES dviračių transporto gairės“⁽¹⁰⁾, reikėtų stiprinti kaip transporto rūšį, didinant ES viešojo finansavimo, kuris skiriamas dviračių transporto projektams, vaidmenį, ir pakartoja savo raginimą į Komisijos 2018 m. darbo programą įtraukti ES dviračių transporto gaires. Aktyviai propaguojamos dviračių transportą, o tuo pačiu ir žaliuosius pirkimus, savivaldybės gali padidinti savo vaidmenį kovojant su klimato kaita, įsitraukdamos į tokias iniciatyvas kaip Europos žaliaji sostinė ar „Mokslas ir regionai“. Būtų galima pateikti pasiūlymų, kaip integruoti konkrečias, dideles dviračių transporto atkarpas į TEN-T tinklą;

67. pabrėžia, kad laikantis Pastatų energinio naudingumo direktyvos⁽¹¹⁾ naujuose ES statomuose pastatuose turėtų būti įrengti elektra varomų transporto priemonių įkrovimo punktai (pageidautina su kaupimo įrenginiais). Atitinkamai tokius pat statybos darbus reikėtų atlikti atnaujinant daugiabučius⁽¹²⁾;

68. pažymi, kad pažangaus įkrovimo sistemų įdiegimas pastatuose padėtų palaikyti elektros tinklo lankstumą, t. y. elektra varomų automobilių baterijose kaupiama energija galėtų būti sugrąžinta į tinklą. Reikia holistinio požiūrio, kad, pavyzdžiui, elektra varomos transporto priemonės būtų laikomos neatsiejama statinių dalimi;

69. pabrėžia, kad didmiesčiai, miestai ir miesteliai yra demografiniai centrai ir pagrindiniai transporto srities suinteresuotieji subjektai, ir pažymi, kad judumo mieste problemų negalima išspręsti taikant vien sektorinį požiūrį. Todėl primena apie realią pridėtinę vertę vietos ir regionų valdžios institucijoms, kurios rengia savo tvaraus judumo mieste planus⁽¹³⁾ kartu su savo tvarios energijos veiksmų planais, ir siūlo atsižvelgti į transporto politikos miesto dimensijos ir platesnės teritorijų planavimo koncepcijos ryšį, kuris apima realius ir pageidautinus vietos energijos rūšių derinius. Tokias vietos pastangas būtų galima papildyti Merų pakto teikiamomis profesionaliomis gairėmis ir pagalba, nes tai padėtų sukurti įtraukesnį mažesne oro ir triukšmo tarša pasižymintį vietos transportą;

70. be to, tais atvejais, kai regionai turi kompetenciją teritorijų planavimo srityje pagal teisinę ar konstitucinę sistemą, rekomenduoja tokio pobūdžio veiksmus įtraukti ir į tvaraus judumo mieste planus;

71. siūlo mažataršiam judumui skatinti sukurti teminius Europos miestų tinklus. Tokie tinklai leistų vietos įmonėms ir netgi plačiau visuomenei labiau įsitraukti į mažataršio judumo pokyčių įgyvendinimą, pavyzdžiui, teikiant bendro judumo paslaugas. Naudodami šiuolaikiškus informacinių technologijų sprendimus tokie miestų tinklai taip pat galėtų mobilizuoti atitinkamas tikslines grupes platesniam mažataršio judumo įgyvendinimui.

2017 m. liepos 13 d., Briuselis

Europos regionų komiteto
pirmininkas

Markku MARKKULA

⁽¹⁰⁾ „ES dviračių transporto gairės“, Regionų komitetas, priimta 2016 m. spalio 12 d.

⁽¹¹⁾ 2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo.

⁽¹²⁾ ENVE-VI-019 rengiama nuomonė „Energijos vartojimo efektyvumas ir pastatai“ (M. Rijsberman (ALDE/NL)).

⁽¹³⁾ RK nuomonė dėl tvaraus judumo mieste planų, COTER-V-048 – Judumo mieste dokumentų rinkinys.

III

(Parengiamieji aktai)

REGIONŲ KOMITETAS

124-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2017 M. LIEPOS 12–13 D.

Europos regionų komiteto nuomonė. Socialinės apsaugos sistemų koordinavimas

(2017/C 342/10)

Pranešėja: Ulrike Hiller (DE/ESP), Brėmeno senato narė**Pamatinis dokumentas:** Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo ir Reglamentas (EB) Nr. 987/2009, nustatantis Reglamento (EB) Nr. 883/2004 įgyvendinimo tvarką (Tekstas svarbus EEE ir Šveicarijai)COM(2016) 815 *final*

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

1 pakeitimas

Pasiūlymas dėl reglamento

6 konstatuojamoji dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
ilgalaikės priežiūros išmokos kol kas nebuvo aiškiai įtrauktos į Reglamento (EB) Nr. 883/2004 materialinę taikymo sritį, tačiau buvo koordinuojamos kaip ligos išmokos, ir tai kėlė teisinį netikrumą tiek institucijoms, tiek asmenims, teikiantiems prašymą mokėti tokias išmokas. Todėl Reglamentu reikia sukurti stabilią teisinę sistemą, pritaikytą ilgalaikės priežiūros išmokoms, ir įtraukti aiškią tokių išmokų apibrėžtį;	ilgalaikės priežiūros išmokos kol kas nebuvo aiškiai įtrauktos į Reglamento (EB) Nr. 883/2004 materialinę taikymo sritį, tačiau buvo koordinuojamos kaip ligos išmokos. Todėl Reglamentu reikia sukurti stabilią teisinę sistemą, pritaikytą ilgalaikės priežiūros išmokoms;

Paaiškinimas

Geresnis priežiūros išmokų koordinavimas yra sveikintinas. Be to, dėl skirtingų valstybių narių taisyklių šiuo metu gali nepavykti visur aiškiai atskirti ilgalaikės priežiūros ir ligos išmokų.

Tolesniam koordinavimui svarbu, kad visose valstybėse narėse būtų pripažinta ir plėtojama ilgalaikės priežiūros išmokos kategorija, papildanti ligos išmokas. Todėl šiuo metu pirmenybę reikia teikti 34 straipsnio pritaikymui, o ne naujo, ilgalaikiai priežiūrai skirto skyriaus įtraukimui.

2 pakeitimas

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 3 dalies 1 punktą

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
<p>Po 5 konstatuojamosios dalies įterpiama:</p> <p>„(5a) Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad valstybės narės gali nuspręsti ekonomiškai neaktyviems piliečiams priimančiojoje valstybėje narėje teisę į socialinės apsaugos išmokas, kurios nėra laikomos socialine parama, kaip apibrėžta Direktyvoje 2004/38/EB, suteikti tik kai jie turi teisę gyventi toje valstybėje narėje, kaip nustatyta minėtoje direktyvoje. Tikrinimas, ar asmuo turi teisę gyventi šalyje, atliekamas laikantis Direktyvos 2004/38/EB nustatytų reikalavimų. Šiuo tikslu ekonomiškai neaktyvus pilietis turi būti aiškiai atskirtas nuo darbo ieškančio piliečio, kurio teisė gyventi šalyje yra aiškiai nustatyta Europos Sąjungos sutarties 45 straipsnyje. Kad piliečiams ir institucijoms padidėtų teisinis aiškumas, būtina susisteminti šią teismo praktiką.</p>	<p>Po 5 konstatuojamosios dalies įterpiama:</p> <p>„(5a) Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad valstybės narės gali nuspręsti ekonomiškai neaktyviems piliečiams priimančiojoje valstybėje narėje teisę į socialinės apsaugos išmokas, kurios kartu laikomos socialine parama, kaip apibrėžta Direktyvoje 2004/38/EB, suteikti tik kai jie turi teisę gyventi toje valstybėje narėje, kaip nustatyta minėtoje direktyvoje. Tikrinimas, ar asmuo turi teisę gyventi šalyje, atliekamas laikantis Direktyvos 2004/38/EB nustatytų reikalavimų. Šiuo tikslu ekonomiškai neaktyvus pilietis turi būti aiškiai atskirtas nuo darbo ieškančio piliečio, kurio teisė gyventi šalyje yra aiškiai nustatyta Europos Sąjungos sutarties 45 straipsnyje. Kad piliečiams ir institucijoms padidėtų teisinis aiškumas, būtina susisteminti šią teismo praktiką.</p>

Paaiškinimas

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas savo sprendimuose nustatė, kad socialinės išmokos, kurios remiantis Reglamento (EB) Nr. 883/2004 70 straipsniu laikytinos neįmokomis pinigais, taip pat yra socialinės paramos išmokos pagal Direktyvos 2004/38/EB 24 straipsnio II 2 dalį. Kadangi jos tuo pat metu yra socialinės paramos išmokos, tai pagrindžia šiuo atveju numatytą valstybių narių atsakomybę. Siūlomu pakeitimu norima šį aspektą patikslinti.

3 pakeitimas

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 3 dalies trečia pastraipa

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
<p>(5c) nepaisant vienodo požiūrio į ekonomiškai neaktyvius piliečius apribojimų, kylančių dėl Direktyvos 2004/38/EB ar Sąjungos teisės taikymo, jokia šio Reglamento nuostata neturėtų riboti pagrindinių teisių, pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, visų pirma teisės į žmogaus orumą (1 straipsnis), teisės į gyvybę (2 straipsnis) ir teisės į sveikatos priežiūrą (35 straipsnis).“</p>	<p>(5c) nepaisant vienodo požiūrio į ekonomiškai neaktyvius piliečius apribojimų, kylančių dėl Direktyvos 2004/38/EB ar Sąjungos teisės taikymo, jokia šio Reglamento nuostata neturėtų riboti pagrindinių teisių, pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, visų pirma teisės į žmogaus orumą (1 straipsnis), teisės į gyvybę (2 straipsnis), teisės į socialinę apsaugą ir socialinę paramą (34 straipsnis) ir teisės į sveikatos priežiūrą (35 straipsnis).</p>

Paaiškinimas

Savaime suprantama.

4 pakeitimas

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 13 punktas

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>12 straipsnis pakeičiamas taip:</p> <p>„12 straipsnis</p> <p>Specialios taisyklės</p> <p>1. Asmeniui, kuris dirba pagal darbo sutartį valstybėje narėje darbdaviui, kuris joje paprastai vykdo savo veiklą, ir kurį tas darbdavys komandiruoja, kaip nustatyta 1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje ⁽¹⁾ arba išsiunčia į kitą valstybę narę dirbti tam darbdaviui, toliau taikomi pirmosios valstybės narės teisės aktai, su sąlyga, kad numatyta tokio darbo trukmė neviršija 24 mėnesių ir jis nekomandiruojamas ir nesiunčiamas pakeisti kito pagal darbo sutartį ar savarankiškai dirbančio asmens, kuris buvo anksčiau komandiruotas ar siųstas pagal šį straipsnį.</p> <p>2. Asmeniui, kuris paprastai vykdo veiklą kaip savarankiškai dirbantis asmuo valstybėje narėje ir kuris vyksta dirbti panašios veiklos į kitą valstybę narę, toliau taikomi pirmosios valstybės narės teisės aktai, su sąlyga, kad numatyta tokios veiklos trukmė neviršija 24 mėnesių ir kad tas asmuo nepakeičia kito komandiruito pagal darbo sutartį ar savarankiškai dirbančio asmens.“</p> <p>⁽¹⁾ OL L 018, 1997 1 21, p. 1.</p>	<p>12 straipsnis pakeičiamas taip:</p> <p>„12 straipsnis</p> <p>Specialios taisyklės</p> <p>1. Asmeniui, kuris dirba pagal darbo sutartį valstybėje narėje darbdaviui, kuris joje paprastai vykdo savo veiklą, ir kurį tas darbdavys komandiruoja, kaip nustatyta 1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje ⁽¹⁾ arba išsiunčia į kitą valstybę narę dirbti tam darbdaviui, toliau taikomi pirmosios valstybės narės teisės aktai, su sąlyga, kad numatyta tokio darbo trukmė neviršija 12 mėnesių ir jis nekomandiruojamas ir nesiunčiamas pakeisti kito pagal darbo sutartį ar savarankiškai dirbančio asmens, kuris buvo anksčiau komandiruotas ar siųstas pagal šį straipsnį.</p> <p>2. Asmeniui, kuris paprastai vykdo veiklą kaip savarankiškai dirbantis asmuo valstybėje narėje ir kuris vyksta dirbti panašios veiklos į kitą valstybę narę, toliau taikomi pirmosios valstybės narės teisės aktai, su sąlyga, kad numatyta tokios veiklos trukmė neviršija 12 mėnesių ir kad tas asmuo nepakeičia kito komandiruito pagal darbo sutartį ar savarankiškai dirbančio asmens.“</p> <p>⁽¹⁾ OL L 018, 1997 1 21, p. 1.</p>

Paaiškinimas

Siūlymas sutrumpinti terminą, kuriam suėjus komandiruotam darbuotojui turi būti visapusiškai taikoma priimančiosios šalies teisė, atitinka priimtą RK poziciją dėl Darbuotojų komandiravimo direktyvos (COR-2016-02881).

5 pakeitimas

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 16 punktas

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
34 straipsnis išbraukiamas.	<p data-bbox="1050 434 1174 465">34 straipsnis</p> <p data-bbox="810 477 1241 508">Ilgalaikės priežiūros išmokų sutapimas</p> <p data-bbox="810 519 1418 943"><u>1. Jeigu ilgalaikės priežiūros išmokų pinigais, kurios turi būti laikomos ligos išmokomis ir todėl mokamos tos valstybės narės, kuri yra atsakinga už išmokas pinigais pagal 21 ar 29 straipsnių nuostatas, gavėjas tuo pačiu metu ir pagal šio skyriaus nuostatas turi teisę reikalauti tam pačiam tikslui skirtų išmokų natūra iš gyvenamosios vietos arba buvimo vietos įstaigos kitoje valstybėje narėje, o įstaigos pirmojoje valstybėje narėje taip pat reikalaujama kompensuoti šių išmokų natūra išlaidas pagal 35 straipsnio nuostatas, taikoma bendroji išmokų sutapimo vengimo nuostata, išdėstyta 10 straipsnyje, išskyrus tik šį apribojimą: išmokos pinigais suma sumažinama už išmokas natūra kompensuotina suma, kurios galima prašyti pagal 35c straipsnį iš pirmosios valstybės narės įstaigos.</u></p> <p data-bbox="810 954 1418 1070"><u>2. Administracinė komisija parengia išsamų ilgalaikės priežiūros išmokų, tenkinančių šio reglamento 1 straipsnio vb punkte nustatytus kriterijus, sąrašą, kuriame nurodoma, kurios iš jų mokamos natūra ir kurios – pinigais.</u></p> <p data-bbox="810 1081 1418 1227"><u>3. Dvi ar daugiau valstybių narių arba jų kompetentingų valdžios institucijų gali susitarti dėl kitų arba papildomų priemonių, kurios atitinkamiems asmenims negali būti mažiau palankios negu 1 dalyje išdėstyti principai.</u></p>

Paaiškinimas

Atsisakius įtraukti 1a skyrių (5 pakeitimas) reikia reformuluoti 34 straipsnio 2 dalį, siekiant patikslinti, kokios formos sąrašą turėtų parengti administracinė komisija. Paaiškinimas dėl turinio: žr. 1 pakeitimo (6 konstatuojamoji dalis) paaiškinimą.

Sekretoriato informacija: Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo 34 straipsnio 2 dalies originalus tekstas: „2. Administracinė komisija parengia sąrašą išmokų pinigais ir natūra, kurioms taikomos 1 dalies nuostatos“.

6 pakeitimas

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 17 punktas

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
<p data-bbox="177 1966 596 1998">Po 35 straipsnio įterpiamas šis skyrius:</p> <p data-bbox="177 2009 336 2040">„1A SKYRIUS</p> <p data-bbox="177 2051 483 2083">Ilgalaikės priežiūros išmokos</p>	

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
<p>35a straipsnis</p> <p>Bendrosios nuostatos</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Nepažeidžiant specialių šio skyriaus nuostatų, 17–32 straipsniai mutatis mutandis taikomi ilgalaikės priežiūros išmokoms.</i> 2. <i>Administracinė komisija parengia išsamų ilgalaikės priežiūros išmokų, tenkinančių šio reglamento 1 straipsnio vb punkte nustatytus kriterijus, sąrašą, kuriame nurodoma, kurios iš jų mokamos natūra ir kurios – pinigais.</i> 3. <i>Nukrypstant nuo 1 dalies, valstybės narės gali mokėti ilgalaikės priežiūros išmokas pinigais laikydamosi kitų III antraštinės dalies skyrių nuostatų, jei išmoka ir specialios tai išmokai taikomos sąlygos yra nurodytos XII priede ir jei tokio koordinavimo rezultatas yra ne mažiau palankus išmokos gavėjams nei rezultatas, kuris būtų gautas, jei išmokos būtų koordinuojamos pagal šio skyriaus nuostatas.</i> <p>35b straipsnis</p> <p>Ilgalaikės priežiūros išmokų sutapimas</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Jeigu ilgalaikės priežiūros išmokų pinigais, mokamų pagal kompetentingos valstybės narės teisės aktus, gavėjas tuo pačiu metu ir pagal šio skyriaus nuostatas gauna ilgalaikės priežiūros išmokas natūra iš gyvenamosios vietos arba buvimo vietos įstaigos kitoje valstybėje narėje, o įstaigos pirmojoje valstybėje narėje taip pat reikalaujama kompensuoti šių išmokų natūra išlaidas pagal 35c straipsnio nuostatas, taikoma bendroji išmokų sutapimo vengimo nuostata, išdėstyta 10 straipsnyje, išskyrus tik šį apribojimą: išmokos pinigais suma sumažinama už išmokas natūra kompensuotina suma, kurios galima prašyti pagal 35c straipsnį iš pirmosios valstybės narės įstaigos.</i> 2. <i>Dvi ar daugiau valstybių narių arba jų kompetentingų valdžios institucijų gali susitarti dėl kitų arba papildomų priemonių, kurios atitinkamiems asmenims negali būti mažiau palankios negu 1 dalyje išdėstyti principai.</i> <p>35c straipsnis</p> <p>Atsiskaitymai tarp įstaigų</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>35 straipsnis mutatis mutandis taikomas ilgalaikės priežiūros išmokoms.</i> 2. <i>Jei valstybės narės, kurioje yra šiam skyriui aktuali kompetentinga įstaiga, teisės aktuose ilgalaikės priežiūros išmokos natūra nėra nustatytos, 1a skyriui aktualia kompetentinga įstaiga laikoma ta institucija, kuri yra arba būtų kompetentinga tos valstybės narės institucija, atsakinga už kitoje valstybėje narėje išmokėtų ligos išmokų natūra kompensavimą pagal 1 skyrių.“</i> 	

Paaiškinimas

Žr. 1 pakeitimo (6 konstatuojamoji dalis) paaiškinimą.

7 pakeitimas

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 22 dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
<p>2. Nukrypstant nuo 1 dalies, visiškas bedarbis, kuris, dirbdamas paskiausią darbą pagal darbo sutartį arba savarankiškai, gyveno valstybėje narėje, kuri nėra kompetentinga valstybė narė, ir kuris nėra sukaupęs bent 12 mėnesių trukmės draudimo nuo nedarbo laikotarpio išskirtinai pagal kompetentingos valstybės narės teisės aktus, turi būti gyvenamosios valstybės narės įdarbinimo tarnybų žinioje. Išmokas toks asmuo gauna pagal gyvenamosios valstybės narės teisės aktų nuostatas, tartum jis visus draudimo laikotarpius būtų įgijęs pagal tos valstybės narės teisės aktus. Šias išmokas moka gyvenamosios valstybės narės įstaiga. <i>Jeigu šioje dalyje nurodytas visiškas bedarbis, kuriam teisė į bedarbio išmokas būtų suteikta pagal kompetentingos valstybės narės teisės aktus tik tuo atveju, jei jis ten gyventų, gali nuspręsti pateikti savo duomenis tos valstybės narės įdarbinimo tarnyboms ir gauti išmokas pagal tos valstybės narės teisės aktus, tartum jis gyventų toje valstybėje narėje.</i></p>	<p>2. Nukrypstant nuo 1 dalies, visiškas bedarbis, kuris, dirbdamas paskiausią darbą pagal darbo sutartį arba savarankiškai, gyveno valstybėje narėje, kuri nėra kompetentinga valstybė narė, ir kuris nėra sukaupęs bent 12 mėnesių trukmės draudimo nuo nedarbo laikotarpio išskirtinai pagal kompetentingos valstybės narės teisės aktus, turi būti gyvenamosios valstybės narės įdarbinimo tarnybų žinioje. Išmokas toks asmuo gauna pagal gyvenamosios valstybės narės teisės aktų nuostatas, tartum jis visus draudimo laikotarpius būtų įgijęs pagal tos valstybės narės teisės aktus. Šias išmokas moka gyvenamosios valstybės narės įstaiga.</p>

Paaiškinimas

Ši išimtis nedaro poveikio, kai dėl trumpo (trumpesnio nei 12 mėn.) darbo laikotarpio, teisė į išmoką neįgyjama. Tokiu atveju jos galima atsisakyti. Tačiau jei teisė būtų įgyjama, būtent remiantis 6 straipsniu sumuojant darbo laikotarpius kitose valstybėse narėse, tokiu atveju reikėtų pagrįsti, kodėl gyvenamoji valstybė narė turi mokėti išmokas, nors įmokos buvo mokamos kitose valstybėse narėse. Be to, ši išimtis nedera su 64 straipsnyje siūlomomis taisyklėmis, pagal kurias tokiais atvejais užtikrinamas išmokų eksportas.

8 pakeitimas

Pasiūlymas dėl reglamento

2 straipsnio 11 dalies 1 punktą

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
<p>Po 19 straipsnio 2 dalies įterpiamos šios dalys:</p> <p>3. Įstaiga, gavusi prašymą išduoti pirmiau nurodytą pažymėjimą, atlieka bendrą visų atitinkamų faktų įvertinimą <i>ir užtikrina, kad informacija, kuria remiantis išduodamas pažymėjimas, būtų teisinga.</i></p>	<p>Po 19 straipsnio 2 dalies įterpiamos šios dalys:</p> <p>3. Įstaiga, gavusi prašymą išduoti pirmiau nurodytą pažymėjimą, atlieka bendrą visų atitinkamų faktų įvertinimą.</p>

Paaiškinimas

Pažymėjimą išduodančios institucijos negali užtikrinti, kad ši informacija yra teisinga. Jos turi pasikliauti, kad darbdavys duomenis pateikė tinkamai. Pažymėjimą išduodanti įstaiga negali atsakyti už neteisingą informaciją, jei ji pati buvo klaidingai informuota.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

Bendrosios pastabos

1. pripažįsta laisvą ir sąžiningą darbuotojų judumą ir todėl palankiai vertina taisyklių dėl socialinės apsaugos koordinavimo peržiūrą atsižvelgiant į didėjantį piliečių judumą ES;
2. pažymi, kad laisvas darbuotojų judėjimas yra neigiama vidaus rinkos integracija, todėl jį reikia papildyti koordinuojama socialine apsauga, kuri yra teigiama integracija, remiantis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika;
3. mano, kad Europos Komisijos pateiktas pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo, ir pasiūlymas dėl Reglamento (EB) Nr. 987/2009, nustatančio Reglamento (EB) Nr. 883/2004 įgyvendinimo tvarką (Tekstas svarbus EEE ir Šveicarijai), apskritai yra tinkami ir tikslingi, todėl juos vertina palankiai;
4. primena Komisijai jos iniciatyvą dėl geresnio reglamentavimo ir atkreipia dėmesį į tai, kad sudėtingas Reglamento (EB) Nr. 883/2004 ir Reglamento (EB) Nr. 987/2009 taisyklių sąvadas turi būti suprantamas tiek institucijoms, tiek ir piliečiams nustatant teisinę padėtį;
5. pabrėžia regioninių konsultavimo ir paramos tinklų svarbą judiems Sąjungos piliečiams. Jie yra būtini siekiant užkirsti kelią judžių darbuotojų išnaudojimui ir organizuotam sukčiavimui. RK pasisako už šių tinklų stiprinimą;
6. pabrėžia, kad Komisijos pasiūlymai yra būtini norint užtikrinti laisvą darbuotojų judėjimą. Todėl atsižvelgiant į aiškų SESV 48 straipsnio teisinį pagrindą su subsidiarumu susijusių klausimų dėl Komisijos pateikto dokumento nekyla. Iš tiesų siūlomų veiksmų tikslai negali būti tinkamai pasiekti valstybių narių lygmeniu, tačiau dėl šių veiksmų masto ir (arba) poveikio tų tikslų geriau siekti ES lygmeniu, nes siūlomi veiksmai apima transnacionalinius aspektus, kurie negali būti tinkamai reglamentuojami pavienių valstybių narių ir (arba) regionų ir vietos valdžios institucijų;
7. pabrėžia, jog yra labai suinteresuotas tęsti dalykinį dialogą su Komisija šiuo klausimu ir šiuo požiūriu pabrėžia poveikio vertinimo ataskaitos, kurią, remdamasi Bendradarbiavimo su RK susitarimu, Komisija pateiks reikiamu metu, svarbą;

Darbuotojų komandiravimas

8. Darbuotojų komandiravimas pastebi pažangą, padarytą komandiravimo reglamentavimo ir komandiravimo pažymėjimo tobulinimo srityse; palankiai vertina tai, kad įtraukiant 76 a straipsnį Komisijai suteikiamos galios remiantis SESV 291 straipsniu išleisti įgyvendinimo aktą, kuriuo nustatoma standartinė perkeliamojo dokumento A1 (vadinamasis A1 pažymėjimas) išdavimo, užginčijimo ir anuliavimo tvarka, apsunkinanti neteisėtą šio dokumento naudojimą. Siekiama tvarka visų pirma gali būti naudinga norint išvengti ilgų teisinių ginčų iki pažeidimo nagrinėjimo procedūros ir taip prisidėti prie teisinio stabilumo Europos viduje;
9. primena, kad šis pasiūlymas dėl Reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 883/2004, ir vadinamojo A1 pažymėjimo išdavimo tvarkos atnaujinimas yra labai svarbūs gerinant apsaugą nuo socialinio piktnaudžiavimo, susijusio su komandiruotais darbuotojais, tuo pat metu vykstant Darbuotojų komandiravimo direktyvos Nr. 96/71/EB peržiūrai. Atsižvelgiant į šio aspekto svarbą kiekvienas žingsnis siekiant privalomo, aiškaus ir tiesioginio būsimą A1 pažymėjimo nustatymo yra itin svarbus ir tam reikėtų atitinkamai skirti ypatingą dėmesį;
10. kalbant apie darbuotojų komandiravimą atkreipia dėmesį į tai, kad socialinė apsauga labai priklauso nuo taisyklių ir apibrėžčių paaiškinimo, todėl nedviprasmiškas svarbių sąvokų, pavyzdžiui, „savarankiškas darbas“ arba „įsisteigimo vieta“, aiškinimas padėtų veiksmingai spręsti su fiktyviu savarankišku darbu arba priedangos įmonėmis susijusių problemų sprendimą;

11. šiuo klausimu pakartoja Komiteto nuomonę, kad iki 12 mėnesių reikėtų sutrumpinti terminą, kuriam suėjus komandiravimo atvejais darbo santykiams visapusiškai taikoma priimančiosios šalies teisė⁽¹⁾;

12. apgailestauja, kad vėluojama įdiegti elektroninius socialinės apsaugos informacijos mainus (EESSI). Komitetas mano, kad Europos elektroniniai duomenų mainai yra būtini;

Ligos ir ilgalaikės priežiūros išmokos

13. pažymi, kad ilgalaikės priežiūros išmokų koordinavimas išplečia koordinuojamosios teisės taikymo sritį, o tai būtina norint pasiekti siūlomos priemonės tikslus; vis dėlto bus sunku išvengti ligos ir ilgalaikės priežiūros išmokų sutapimo;

14. nurodo, kad valstybėje narėje esančių sergančių asmenų apsauga turi būti užtikrinta ir tuo atveju, kai jiems toje valstybėje narėje nėra suteikta teisė gyventi. Tačiau pirmiausia Komitetas norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad dažnai sunkumų kyla pagal galiojančią ES teisę pripažįstant užsienyje įgytą sveikatos draudimą ir kai kuriose ES valstybėse asmenims, turintiems mažų garantijų darbą, neretai visiškai ir nepagrįstai atsisakoma suteikti sveikatos draudimą;

15. todėl iš esmės palankiai vertina tai, kad ekonomiškai neaktyvių ir nepasiturinčių ES piliečių atveju sveikatos draudimui suteikti pakanka faktinės gyvenamosios vietos vienoje iš valstybių narių, o ne suteiktos teisės gyventi šalyje. Tokiais atvejais būtina nustatyti priimančiosios valstybės narės teisę į kompensaciją, kurią mokėtų kompetentinga valstybė narė;

Bedarbio pašalpos

16. naują bedarbio išmokų koordinavimo tvarką laiko teisinga. Nors griežtai vertinant Reglamento Nr. 883/2004 65 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtis trumpalaikiams darbo santykiams iki 12 mėn. nebūtinai yra reikalinga, ji tekstą patikslina;

17. palankiai vertina numatytą bedarbio išmokų eksporto pratęsimą nuo trijų iki šešių mėnesių. Vis dėlto Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad tai turėtų būti susieta su atitinkama aktyvia darbo rinkos politika, kuri yra vienas pagrindinių elementų, sudarančių vadinamąsias aktyvumo skatinimo strategijas, skirtas sąveikai tarp nedarbo draudimo ir paramos sistemų, aktyvios darbo rinkos politikos ir išmokų mokėjimo sąlygų. RK nuomone, reikia paaiškinti, kaip valstybės narės galėtų pratęsti pagal galiojančią Europos teisę nustatytą eksporto laikotarpį. RK vis dėlto kyla abejonių dėl trumpesniame nei 12 mėn. darbo laikotarpiui taikomos specialios tvarkos;

Išmokos šeimai

18. pabrėžia, kad visi ES piliečiai turi teisę į šeimos socialines išmokas šalyje, kurioje jie yra registruoti, dirba arba turi mokėti mokesčius, nors galimi nemaži valstybių narių skirtumai, susiję su šeimos ir socialinėmis teisėmis;

Specialios neįmokinės išmokos pinigais

19. pripažįsta su Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika dėl valstybių narių įgaliojimų nustatyti socialinę paramą ekonomiškai neaktyviems asmenims susijusią atsakomybę ir palankiai vertina nuorodą, kad ją nustatant kaip svarbaus naujo požiūrio turi būti laikomasi Europos pagrindinių teisių ir žmogaus teisių. Sveikintina tai, kad ateityje neatsitiks taip, kad šie asmenys neteks sveikatos draudimo remiantis faktine gyvenamąja vieta ir pažymi, kad jiems gali būti leidžiamą, remiantis jų įprastine gyvenamąja vieta, mokėti proporcingus sveikatos draudimo įnašus. Vis dėlto išlieka klausimas, kuo bus grindžiamas socialinės paramos apribojimas arba atsisakymas ją suteikti. Tuo pat metu šio principo taikymas ES piliečiams, faktiškai gyvenantiems kitoje nei savo pilietybės valstybėje, turi būti reglamentuojamas, visų pirma siekiant užtikrinti vienodas sąlygas ir vienodą atsakomybę valstybėms narėms;

Abipus sienos dirbantys asmenys

20. apgailestauja, jog trūksta patikimų duomenų ir informacijos apie pasienio darbuotojų skaičių remiantis Reglamente Nr. 883/2004 pateikta teisine apibrėžtimi;

⁽¹⁾ Nuomonė „Darbuotojų komandiravimo direktyvos persvarstymas“ (COR-2016-02881).

21. atkreipia dėmesį į tai, kad pasienio regionai turi sukaupę didelę su judžiais darbuotojais susijusią patirtį. RK ragina Komisiją ir valstybes nares pasinaudoti šia patirtimi. Šiuo atžvilgiu Komitetas ragina Komisiją stiprinti paramos tarpvalstybiniam darbo jėgos judumui paslaugas, kurias teikia EURES, pasitelkiant ir esamas EURES tarpvalstybines partnerystes, kartu skatinant kurti naujas partnerystes, ir suteikti joms galimybę gauti patikimos informacijos apie pasienio darbuotojų ir jų darbdavių skaičių ir profilį.

Briuselis, 2017 m. liepos 12 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė „Teritoriniai klasifikatoriai ir tipologijos“

(2017/C 342/11)

Pranešėjas:	Mieczysław Struk (PL/EPP), Pamaro vaivadijos maršalka
Pamatinis dokumentas:	Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamento (EB) Nr. 1059/2003 nuostatos dėl teritorijų tipologijų (TERCET)
	COM(2016) 788 <i>final</i>

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

1 pakeitimas

COM(2016) 788 *final*

1 straipsnis

Iš dalies pakeisti 1 dalį:

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
1 straipsnis	1 straipsnis
Reglamentas (EB) Nr. 1059/2003 iš dalies keičiamas taip:	Reglamentas (EB) Nr. 1059/2003 iš dalies keičiamas taip:
1) 1 straipsnis pakeičiamas taip:	1) 1 straipsnis pakeičiamas taip:
„1 straipsnis	„1 straipsnis
Dalykas	Dalykas
1. Šis reglamentas nustato bendrą teritorinių statistinių vienetų klasifikatorių (NUTS), kurį taikant ES renkami, kaupiami ir platinami suderinti skirtingų teritorinių lygių statistiniai duomenys.	1. Šis reglamentas nustato bendrą teritorinių statistinių vienetų klasifikatorių (NUTS), kurį taikant ES renkami, kaupiami ir platinami suderinti skirtingų teritorinių lygių statistiniai duomenys.
2. NUTS klasifikatorius išdėstytas I priede.	2. NUTS klasifikatorius išdėstytas I priede.
3. NUTS klasifikatorių papildo 4 straipsnyje nurodyti vietos administraciniai vienetai (LAU) .	3. NUTS klasifikatorių papildo 4 straipsnyje nurodyti vietos administraciniai vienetai (LAU) .
4. NUTS klasifikatorių papildo 4a straipsnyje nurodyti statistiniai tinkleliai. Jie naudojami gyventojų skaičiumi pagrįstoms teritorijų tipologijoms apskaičiuoti.	4. NUTS klasifikatorių papildo 4a straipsnyje nurodyti statistiniai tinkleliai. Jie naudojami gyventojų pasiskirstymu ir tankiu pagrįstoms teritorijų tipologijoms apskaičiuoti.
5. NUTS klasifikatorių papildo 4b straipsnyje nurodytos Sąjungos teritorijų tipologijos, teritoriniams vienetams priskiriant tipus.“;	5. NUTS klasifikatorių papildo 4b straipsnyje nurodytos Sąjungos teritorijų tipologijos, teritoriniams vienetams priskiriant tipus.“;

Paaiškinimas

Tiksliau formuluojama.

2 pakeitimas

COM(2016) 788 *final*

1 straipsnis

Iš dalies pakeisti 5 dalį:

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
5) Įterpiami 4a ir 4b straipsniai:	5) Įterpiami 4a ir 4b straipsniai:
(...)	(...)
<i>4b</i> straipsnis	<i>4b</i> straipsnis
Sąjungos teritorijų tipologijos	Sąjungos teritorijų tipologijos
(...)	(...)
3. Nustatomos tokios LAU lygio tipologijos:	3. Nustatomos tokios LAU lygio tipologijos:
a) urbanizacijos lygis (DEGURBA):	a) urbanizacijos lygis (DEGURBA):
— miesto vietovės;	— miesto vietovės;
— didmiesčiai arba tankiai apgyvendintos vietovės;	— tankiai apgyvendintos vietovės;
— miestai ir priemiesčiai arba vidutiniškai apgyvendintos vietovės;	— vidutiniškai apgyvendintos vietovės;
— kaimo vietovės arba retai apgyvendintos vietovės;	— retai apgyvendintos vietovės;
b) funkcinės miesto vietovės:	b) funkcinės miesto vietovės:
— didmiesčiai ir jų aplinkinės zonos;	— miesto vietovės ir jų aplinkinės zonos;
c) pakrantės vietovės:	c) pakrantės vietovės:
— pakrantės vietovės;	— pakrantės vietovės;
— ne pakrantės vietovės.	— ne pakrantės vietovės.
Jei valstybėje narėje yra daugiau nei vieno administracinio lygmens LAU, Komisija (Eurostatas) konsultuojasi su ta valstybe nare, kad nustatytų LAU administracinį lygmenį, kuris bus taikomas tipologijoms priskirti.	Jei valstybėje narėje yra daugiau nei vieno administracinio lygmens LAU, Komisija (Eurostatas) konsultuojasi su ta valstybe nare, kad nustatytų LAU administracinį lygmenį, kuris bus taikomas tipologijoms priskirti.
4. Nustatomos tokios NUTS 3 lygio tipologijos ir pavadinimai:	4. Nustatomos tokios NUTS 3 lygio tipologijos ir pavadinimai:

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>a) miesto ir kaimo vietovių tipologija:</p> <ul style="list-style-type: none"> — daugiau miesto regionai; — tarpiniai regionai; — daugiau kaimo regionai; <p>b) metropolinė tipologija:</p> <ul style="list-style-type: none"> — metropoliniai regionai; — ne metropoliniai regionai; <p>c) pakrantės tipologija:</p> <ul style="list-style-type: none"> — pakrantės regionai; — ne pakrantės regionai. 	<p>a) miesto ir kaimo vietovių tipologija:</p> <ul style="list-style-type: none"> — daugiau miesto regionai; — tarpiniai regionai; — daugiau kaimo regionai; <p>b) metropolinė tipologija:</p> <ul style="list-style-type: none"> — metropoliniai regionai; — ne metropoliniai regionai; <p>c) pakrantės tipologija:</p> <ul style="list-style-type: none"> — pakrantės regionai; — ne pakrantės regionai; <p>d) salų tipologija:</p> <ul style="list-style-type: none"> — <i>salų regionai;</i> — <i>ne salų regionai;</i> <p>e) kalnų tipologija:</p> <ul style="list-style-type: none"> — <i>kalnų regionai;</i> — <i>ne kalnų regionai;</i> <p>f) pasienio tipologija:</p> <ul style="list-style-type: none"> — <i>pasienio regionai;</i> — <i>ne pasienio regionai;</i> <p>g) gyventojų tipologija:</p> <ul style="list-style-type: none"> — <i>retai apgyvendinti regionai;</i> — <i>ne retai apgyvendinti regionai;</i> — <i>regionai, kurių visuomenė senėja;</i> — <i>regionai, kurių visuomenė nesenėja;</i> — <i>regionai, kuriuose mažėja gyventojų skaičius;</i> — <i>regionai, kuriuose gyventojų skaičius nemažėja;</i> <p>h) periferinė tipologija:</p> <ul style="list-style-type: none"> — <i>periferiniai regionai;</i> — <i>neperiferiniai regionai.</i>

Paaiškinimas

Tam tikrų ypatybių (geografinių, ekonominių, socialinių ir demografinių) turinčios teritorijos galės naudotis atitinkamais rodikliais, padedančiais įgyvendinti viešąją politiką, skirtą spręsti joms kylančias problemas.

3 pakeitimasCOM(2016) 788 *final*

1 straipsnis

Iš dalies pakeisti 5 dalį:

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
5) Įterpiami 4a ir 4b straipsniai:	5) Įterpiami 4a ir 4b straipsniai:
(...)	(...)
4b straipsnis	4b straipsnis
Sąjungos teritorijų tipologijos	Sąjungos teritorijų tipologijos
(...)	(...)
5. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustato vienodas tipologijos taikymo sąlygas visose valstybėse narėse ir Sąjungos lygmeniu. Šie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 7 straipsnyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.	5. Komisija, pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis ir regionais , priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustato vienodas tipologijos taikymo sąlygas visose valstybėse narėse ir Sąjungos lygmeniu.
	6. 3 ir 4 dalyse nurodytos tipologijos galėtų būti papildytos naujomis, jei yra pagrįstas poreikis, nustatytas valstybių narių arba Regionų komiteto ir patvirtintas Komisijos.

Paaiškinimas

Tam tikrų ypatybių (geografinių, ekonominių, socialinių ir demografinių) turinčios teritorijos galės naudotis atitinkamais rodikliais, padedančiais įgyvendinti viešąją politiką, skirtą spręsti joms kylančias problemas.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

1. pabrėžia, kad Europos regionų statistiniai duomenys yra svarbūs kaip tikslingo politikos formavimo priemonė ir naudingi siekiant suprasti ir įvertinti politinių sprendimų poveikį konkrečiose teritorijose. Šiuos statistinius duomenis įvairiausiais tikslais naudoja viešojo ir privačiojo sektorių naudotojai, įskaitant regionų ir vietos valdžios institucijas, ir jie yra objektyvus pagrindas remti sprendimų priėmimo procesus daugelyje viešosios intervencijos sričių, pavyzdžiui, paramos MVĮ, inovacijų politikos, švietimo, darbo rinkos, transporto, turizmo ir jūrų pramonės;

2. patvirtina, kad pagal Europos statistinius duomenis nustatytoms teritorijų tipologijoms tenka svarbus vaidmuo regioninėje politikoje, kadangi jos gali prisidėti prie įrodymais grindžiamos politikos priemonių ir labiau integruoto teritorinio požiūrio, kuris atspindi ES regionų skirtumus;

3. atkreipia dėmesį į Europos Komisijos iniciatyvą iš dalies pakeisti Reglamento (EB) Nr. 1059/2003 nuostatas, susijusias su teritorijų tipologijomis (TERCET). Šių tipologijų kodifikavimas viename teisės akte gali suteikti galimybę kaupti duomenis apie skirtingų tipų teritorijas užtikrinant darnų ir skaidrų esamos metodikos taikymą tiek ES, tiek valstybių narių lygmeniu; tačiau negalima leisti, kad naujas klasifikatorius TERCET taptų bet kurios ES politikos, įskaitant sanglaudos politiką, tinkamumo finansuoti taisyklėmis;

4. daro išvadą, kad pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1059/2003, atitinka subsidiarumo principą, kadangi tikslas ES lygmeniu nustatyti, koordinuoti ir prižiūrėti suderintus statistinius klasifikatorius statistikos tikslais negali būti tinkamai pasiektas valstybėms narėms veikiant pavieniui. Tačiau, kita vertus, subsidiarumą galima užtikrinti tik tuo atveju, jei teritorijų tipologijos bus derinamos vedant intensyvų dialogą su valstybėmis narėmis ir regionais. Be to, pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto iš principo neviršija to, kas būtina jo tikslams pasiekti, todėl galima manyti, kad jis atitinka proporcingumo principą;

5. pabrėžia, kad būtinas glaudesnis dialogas su nacionalinėmis statistikos tarnybomis ir vietos (regionų) valdžios institucijomis siekiant užtikrinti, kad kuriant naują klasifikatorių TERCET būtų deramai atsižvelgta į įvairių teritorijų socialinius, ekonominius, teritorinius ir administracinius ypatumus;
6. pabrėžia, kad svarbu atsižvelgti į išskirtinę tam tikrų geografinių, ekonominių, socialinių ir demografinių ypatumų turinčių teritorijų padėtį ir jas tinkamai įtraukti į Europos regionų statistinius duomenis siekiant sustiprinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą, kaip nustatyta SESV 174 straipsnyje;
7. atsižvelgdamas į tai, atkreipia dėmesį į:
 - a) SESV 174 straipsnį, kuriame nustatyta, kad ypatingas dėmesys skiriamas kaimo vietovėms, pramonės pereinamojo laikotarpio vietovėms bei didelių ir nuolatinių gamtinių arba demografinių trūkumų turinčioms vietovėms, pavyzdžiui, labai retai apgyvendintiems toliausiai į šiaurę esantiems regionams bei salų, pasienio ir kalnuotiems regionams;
 - b) *Žaliąją knygą dėl teritorinės sanglaudos (COM(2008) 616 final)* ir pridėdamą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą (SEC (2008) 2550), kuriame pateikiama tokia teritorijų tipologija: pasienio regionai, kalnų regionai, salų regionai ir retai apgyvendinti regionai. Ši tipologija nurodyta ir *Penktojoje ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ataskaitoje* (paskelbta 2010 m. lapkričio mėn.);
 - c) RK nuomonę dėl pirmiau minėtos žaliosios knygos (COTER-IV-020), kurioje Europos Komisija raginama atlikti išsamesnius mokslinius tyrimus ir nustatyti reikiamus rodiklius, kurie atspindėtų konkrečias socialines ir ekonomines problemas, kurių turi įvairūs regionai, visų pirma kalnų, salų, mažo gyventojų tankumo ir pasienio regionai, ir iš esmės patobulinti statistinius duomenis, taip pat ir jų geografinį reprezentatyvumą, kad tie duomenys atspindėtų realią padėtį;
 - d) RK nuomonę dėl *Šeštosios ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ataskaitos* (COTER-V-052), kurioje raginama labiau laikytis SESV 174 straipsnio nuostatų;
 - e) RK nuomonę *Teritorinio vystymosi rodikliai – BVP ir kiti rodikliai* (COTER-VI-009), kurioje pabrėžiama, kad trūksta kiekybinės informacijos apie įvairius ES regionus, kuriems būdingi specifiniai ir vystymuisi įtakos turintys teritoriniai ypatumai, pavyzdžiui, geografiniai, aplinkos, ekonominiai ir socialiniai, ir Komisijai (Eurostatui) siūloma vadovautis Sutartyje apibrėžtomis teritorijų kategorijomis, kuriomis remiantis ES politika ir veiksmai būtų tinkamai priderinti teritorijoms;
 - f) RK nuomonės projektą *Verslumas salose. Teritorinės sanglaudos skatinimas* (COTER-VI/022), kuriame siūloma įtraukti salas kaip papildomą kategoriją į pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas TERCET reglamentas;
8. apgailestauja dėl to, kad Komisijos pasiūlyme numatomas ribotas skaičius teritorijų tipologijų ir neatsižvelgiama į kitas tipologijas, susijusias su teritorijomis, turinčiomis konkrečių geografinių, ekonominių, socialinių ir demografinių ypatybių, kurios jau sukurtos ir naudojamos, t. y. salų regionų, kalnų regionų, pasienio regionų ir retai apgyvendintų regionų arba atokiausių regionų tipologijos. Norint geriau aprėpti šias teritorijas labai svarbu, kad būtų patvirtintos tinkamos teritorijų tipologijos, galinčios statistiškai atspindėti šių regionų įvairovę ir sudėtingumą; todėl RK rekomenduoja iš dalies keičiant TERCET reglamentą įtraukti nuorodas į minėtas teritorijų tipologijas, šiame procese dalyvaujant valstybėms narėms ir regionams.

2017 m. liepos 13 d., Briuselis

Europos regionų komiteto
pirmininkas

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė „Atsinaujinančių išteklių energija ir elektros energijos vidaus rinka“

(2017/C 342/12)

Pranešėja:	Daiva Matonienė (LT/ECR), Šiaulių miesto savivaldybės tarybos narė
Pamatiniai dokumentai:	Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija)
	COM(2016) 767 <i>final</i>
	Pasiūlymas dėl reglamento dėl elektros energijos vidaus rinkos (nauja redakcija)
	COM(2016) 861 <i>final</i>
	Pasiūlymas dėl direktyvos dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių (nauja redakcija)
	COM(2016) 864 <i>final</i>
	Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (nauja redakcija)
	COM(2016) 863 <i>final</i>
	Pasiūlymas dėl reglamento dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje
	COM(2016) 862 <i>final</i>

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

1 pakeitimas

7 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 *final* – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>todėl dera nustatyti, kad privalomas Sąjungos atsinaujinančių išteklių energijos dalies rodiklis būtų bent 27 %. Savo veiksmus, kuriais sieks šio rodiklio, valstybės narės turėtų apibrėžti savo integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, laikydamosi [Valdymo] reglamente nustatyto proceso;</p>	<p>todėl dera nustatyti, kad privalomas Sąjungos atsinaujinančių išteklių energijos dalies rodiklis būtų bent 27 %. Savo veiksmus, kuriais sieks šio rodiklio, valstybės narės turėtų apibrėžti savo integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, laikydamosi [Valdymo] reglamente nustatyto proceso.</p> <p><i>Siekiant nuoseklumo su Paryžiaus susitarimu, reikės, kad valstybės narės nusistatytų privalomus didesnės atsinaujinančių išteklių energijos dalies tikslus;</i></p>

Paaiškinimas

Valstybės narės turėtų turėti galimybę nustatyti privalomus nacionalinius platesnio užmojo tikslus, susijusius su atsinaujinančių išteklių energijos naudojimu. Vykstant šiam procesui jos galėtų siekti didesnės atsinaujinančių išteklių energijos dalies nei nustatytas 27 % ES privalomas tikslas. Tačiau nacionalinius tikslus turėtų nustatyti pačios valstybės

narės, įvertinusios savo galimybes, sąlygas ir aplinkybes. ES lygmeniu neturėtų būti nustatomi aukštesni privalomi tikslai.

2 pakeitimas

13 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Komisija turėtų sudaryti geresnes sąlygas kompetentingoms nacionalinėms arba regioninėms valdžios institucijoms arba įstaigoms keistis geriausios patirties pavyzdžiais, pavyzdžiui, reguliariai rengiamuose susitikimuose, kad būtų surasti bendri metodai, kuriais būtų skatinamas didesnis ekonomiškai efektyvus atsinaujinančių išteklių energijos projektų įgyvendinimas, skatinamos investicijos į naujas, lanksčias ir švarias technologijas ir būtų nustatyta tinkama skaidriais kriterijais ir patikimais rinkos kainos signalais grindžiama strategija, kaip atsisakyti technologijų, kurios nepadaeda mažinti išmetamųjų teršalų kiekio arba yra nepakankamai lanksčios;</p>	<p>Komisija turėtų sudaryti geresnes sąlygas kompetentingoms nacionalinėms arba regioninėms ir vietos valdžios institucijoms arba įstaigoms keistis geriausios patirties pavyzdžiais, pavyzdžiui, reguliariai rengiamuose susitikimuose, kad būtų surasti bendri metodai, kuriais būtų skatinamas didesnis ekonomiškai efektyvus atsinaujinančių išteklių energijos projektų įgyvendinimas, skatinamos investicijos į naujas, lanksčias ir švarias technologijas ir būtų nustatyta tinkama skaidriais kriterijais ir patikimais rinkos kainos signalais grindžiama strategija, kaip atsisakyti technologijų, kurios nepadaeda mažinti išmetamųjų teršalų kiekio arba yra nepakankamai lanksčios;</p>

Paaiškinimas

Komisijos pasiūlymą siūloma papildyti į tekstą įtraukiant vietos valdžios institucijas. Tai yra svarbu, nes energetikos sektoriuje vietos valdžios institucijos tiesiogiai prisideda prie atsinaujinančios energijos plėtojimo savo teritorijose bei prie nacionalinių energijos tikslų įgyvendinimo.

3 pakeitimas

15 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>įsitikinta, kad paramos schemas, skirtos iš atsinaujinančių išteklių gaminamai elektros energijai, yra veiksmingas būdas skatinti elektros energijos gamybą iš atsinaujinančių išteklių. Jei ir kai valstybės narės nutaria taikyti paramos schemas, tokia parama turėtų būti teikiama taip, kad kuo mažiau iškreiptų elektros energijos rinkos veikimo sąlygas. Todėl vis daugiau valstybių narių nustato paramą skirti kaip priedą prie rinkos pajamų;</p>	<p>įsitikinta, kad paramos schemas, skirtos iš atsinaujinančių išteklių gaminamai elektros energijai, yra veiksmingas būdas skatinti elektros energijos gamybą iš atsinaujinančių išteklių. Jei ir kai valstybės narės nutaria taikyti paramos schemas, tokia parama turėtų būti teikiama taip, kad kuo mažiau iškreiptų elektros energijos rinkos veikimo sąlygas. Todėl vis daugiau valstybių narių nustato paramą skirti kaip priedą prie rinkos pajamų ir dėl to būtina skatinti atsinaujinančios energijos išteklių gamintojus reaguoti į rinkos signalus;</p>

Paaiškinimas

ES direktyvoje dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją pabrėžiama, kad atsinaujinančios energijos išteklių paramos schema neturi iškraipyti rinkos, todėl būtina skatinti atsinaujinančios energijos išteklių gamintojus reaguoti į rinkos signalus.

4 pakeitimas

33 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 *final* – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
nacionaliniu ir regioniniu lygmeniu taisyklės ir įpareigojimai, kuriais nustatyti minimalūs atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo naujuose ir atnaujintuose pastatuose reikalavimai, labai paskatino atsinaujinančių išteklių energijos naudojimą. Tos priemonės turėtų būti skatinamos platesniame Sąjungos kontekste, kartu statybos reglamentuose ir kodeksuose skatinant energijos požiūriu efektyvų atsinaujinančių išteklių energijos naudojimą.	nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmeniu taisyklės ir įpareigojimai, kuriais nustatyti minimalūs atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo naujuose ir atnaujintuose pastatuose reikalavimai, labai paskatino atsinaujinančių išteklių energijos naudojimą. Tos priemonės turėtų būti skatinamos platesniame Sąjungos kontekste, kartu statybos reglamentuose ir kodeksuose skatinant energijos požiūriu efektyvų atsinaujinančių išteklių energijos naudojimą.

Paaiškinimas

Siūloma įtraukti vietos valdžios institucijas. Savivaldybės, rengdamos darnios energetikos ar atsinaujinančių energetikos išteklių naudojimo plėtros planus, nustato minimalius atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo reikalavimus.

5 pakeitimas

54 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 *final* – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
kai vietos gyventojai, susibūrę į atsinaujinančių išteklių energetikos bendruomenes, dalyvauja atsinaujinančių išteklių energijos projektuose, sukuriama didelė papildoma nauda, matuojama vietinio pritarimo atsinaujinančių išteklių energijai laipsniu ir galimybe gauti daugiau privačiojo kapitalo. Tokio vietos gyventojų dalyvavimo reikšmė tik didės siekiant ateityje padidinti atsinaujinančių išteklių energijos pajėgumą.	kai vietos gyventojai, susibūrę į atsinaujinančių išteklių energetikos bendruomenes, dalyvauja atsinaujinančių išteklių energijos projektuose, sukuriama didelė papildoma nauda, matuojama vietinio pritarimo atsinaujinančių išteklių energijai laipsniu ir galimybe gauti daugiau privačiojo kapitalo. Tokio vietos gyventojų dalyvavimo reikšmė tik didės siekiant ateityje padidinti atsinaujinančių išteklių energijos pajėgumą. Nacionaliniu, regionų ir vietos lygmeniu turi būti skatinamas tokių bendruomenių kūrimasis.

Paiškinimas

Komisijos pasiūlymuose akcentuojama, kad vartotojai turi tapti aktyviais naujosios elektros energijos rinkos dalyviais. Vietos energijos bendruomenės gali būti veiksmingas būdas valdyti energiją bendruomenės lygmeniu, jų pagamintą elektros energiją vartojant arba tiesiogiai energijos tiekimui, arba šildymui ir vėsinimui, todėl visais valdžios lygmenimis turi būti skatinamas tokių bendruomenių kūrimasis.

6 pakeitimas

55 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>vietinėms atsinaujinančių išteklių energetikos bendruomenėms būdingos ypatybės (dydis, nuosavybės struktūra ir projektų skaičius) gali trukdyti joms vienodomis sąlygomis varžytis su dideliais konkurentais, turinčiais daugiau projektų arba veikiančių įvairesnėse srityse. Šiuos neigiamus veiksnius galima kompensuoti sudarius sąlygas energetikos bendruomenėms veikti energijos sistemoje ir palengvinus jų integravimąsi į rinką.</p>	<p>vietinėms atsinaujinančių išteklių energetikos bendruomenėms būdingos ypatybės (dydis, nuosavybės struktūra ir projektų skaičius) gali trukdyti joms vienodomis sąlygomis varžytis su dideliais konkurentais, turinčiais daugiau projektų arba veikiančių įvairesnėse srityse. Šiuos neigiamus veiksnius galima kompensuoti sudarius sąlygas energetikos bendruomenėms veikti energijos sistemoje ir palengvinus jų integravimąsi į rinką. Valstybėms narėms rekomenduojama bendradarbiaujant su Europos Komisija ir savo vietos bei regionų valdžios institucijomis parengti rekomendacijas, kuriose būtų išdėstyti pagrindiniai bendruomenių kūrimosi ir veiklos principai.</p>

Paiškinimas

Komisija pasiūlymuose akcentuoja, kad piliečiai turi būti suinteresuoti energetikos pertvarka, naudotis naujų technologijų privalumais, kad už suvartotą energiją mokėtų mažiau, ir aktyviai dalyvauti rinkoje ir vietos energijos bendruomenės gali būti veiksmingas būdas valdyti energiją bendruomenės lygmeniu. Siekiant šių tikslų labai svarbu gyventojams suteikti išsamią informaciją, susijusią su bendruomenių kūrimusi, jų veikla, galimybėmis ir pranašumais.

7 pakeitimas

3 straipsnio 1, 2 ir 4 dalys

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>1. Valstybės narės drauge užtikrina, kad bendro galutinio Sąjungos energijos suvartojimo dalis, kurią sudaro atsinaujinančių išteklių energija, 2030 m. būtų bent 27 %.</p>	<p>1. Valstybės narės drauge užtikrina, kad bendro galutinio Sąjungos energijos suvartojimo dalis, kurią sudaro atsinaujinančių išteklių energija, 2030 m. būtų bent 27 %. Įvertinusios vietos reikalavimus ir aplinkybes valstybės narės gali nustatyti savo privalomus tikslus, kuriais siekiama didesnės atsinaujinančių šaltinių energijos dalies.</p>

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>2. Pagal [Valdymo] reglamento 3–5 straipsnius ir 9–11 straipsnius atitinkami valstybių narių įnašai, kuriais jos prisideda prie šio bendro 2030 m. rodiklio, nustatomi jų integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose ir apie tuos įnašus pranešama Komisijai.</p> <p>4. Didelius valstybių narių užmojus Komisija remia per sistemą, kuria sudaromos galimybės efektyviai naudoti Sąjungos lėšas, ypač finansines priemones, siekiant visų pirma sumažinti atsinaujinančių išteklių energijos projektų kapitalo sąnaudas.</p>	<p>2. Pagal [Valdymo] reglamento 3–5 straipsnius ir 9–11 straipsnius valstybių narių metodai, kuriais jos prisideda prie šio bendro 2030 m. rodiklio, nustatomi jų integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose ir apie tuos įnašus pranešama Komisijai.</p> <p>4. Didelius valstybių narių užmojus Komisija remia per sistemą, kuria sudaromos galimybės efektyviai naudoti Sąjungos lėšas, ypač finansines priemones, siekiant visų pirma sumažinti skirtingas atsinaujinančių išteklių energijos projektų ekonominės sąnaudas, taip pat tobulinti technologinius pajėgumus, didinti Europos gamintojų bei montuotojų konkurencingumą ir skatinti vartotojų susidomėjimą pirkti atsinaujinančių išteklių energiją. Be to, ES lėšų naudojimo srityje Komisija gali nustatyti mechanizmus, kurie, atsižvelgiant į skirtingus veiksnius ir aplinkybes, skatins regionus ar valstybes nares, galinčius atsinaujinančiųjų energijos išteklių srityje pasiekti didesnę nei vidutinę pažangą.</p> <p>6. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad bendro galutinio energijos suvartojimo dalis, kurią sudaro atsinaujinančių išteklių energija, apskaičiuota taip, kaip nurodyta šioje direktyvoje, 2030 m. pasiektų bent bendrą jos nacionalinį tiems metams nustatytą atsinaujinančių išteklių energijos dalies planinį rodiklį (suskirstytą pagal elektros energiją, šilumos suvartojimą ir transportą), kaip nurodyta I priede.</p>

Paaiškinimas

Dėl 3 straipsnio 1 dalies

Valstybės narės turėtų turėti galimybę nustatyti privalomus nacionalinius platesnio užmojo tikslus, susijusius su atsinaujinančių išteklių energijos naudojimu. Vykstant šiam procesui jos galėtų siekti didesnės atsinaujinančių išteklių energijos dalies nei nustatytas 27 % ES privalomas tikslas. Tačiau nacionalinius tikslus turėtų nustatyti pačios valstybės narės, įvertinusios savo galimybes, sąlygas ir aplinkybes. ES lygmeniu neturėtų būti nustatomi aukštesni privalomi tikslai.

Dėl 3 straipsnio 4 dalies

Šiuo pakeitimu siūloma mintis, kad daugiau Europos lėšų gali būti skiriama toms šalims (ir galbūt regionams), kurios veiksmingiausiai skatina naudoti iš atsinaujinančių išteklių pagamintą energiją. Taikant tokį mechanizmą turėtų būti atsižvelgta į skirtingas kiekvienos šalies aplinkybes ir jis turi būti paskata joms. Be to, siekiant darnaus ir konkurencingo vystymosi viešosios lėšos neturėtų būti skiriamos tik vienam tikslui pasiekti.

Dėl 3 straipsnio 6 dalies

Pakeitimu tekstas perkeliamas iš ankstesnės direktyvos, kurioje nurodoma, kad kiekviena valstybė narė privalo nustatyti ir įsipareigoti pasiekti savo nacionalinius tikslus. Taip pat siūloma šiuos tikslus tiksliai išskaidyti pagal elektros energijos, šilumos ir transporto aspektus.

8 pakeitimas

4 straipsnis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>1. Laikydamosi valstybės pagalbos taisyklių, valstybės narės gali taikyti paramos schemas, kad būtų pasiektas 3 straipsnio 1 dalyje nurodytas Sąjungos rodiklis. Iš atsinaujinančių išteklių pagamintai elektros energijai taikomos paramos schemas rengiamos taip, kad nebūtų nereikalingai iškreipiamos elektros energijos rinkos ir kad gamintojai atsižvelgtų į elektros energijos pasiūlą bei paklausą ir galimus tinklo suvaržymus.</p> <p>2. Parama iš atsinaujinančių išteklių pagamintai elektros energijai organizuojama taip, kad iš atsinaujinančių išteklių gaminama elektros energija būtų integruojama į elektros energijos rinką ir kad energiją iš atsinaujinančių išteklių gaminantys gamintojai reaguotų į rinkos kainos signalus.</p> <p>3. Valstybės narės užtikrina, kad iš atsinaujinančių išteklių pagamintai elektros energijai parama būtų skiriama atvirai, skaidriai, konkurencingai, be diskriminacijos ir ekonomiškai efektyviai.</p> <p>4. Savo paramos, skiriamos iš atsinaujinančių išteklių pagamintai elektros energijai, efektyvumą valstybės narės vertina bent kas ketverius metus. Tokio vertinimo rezultatais grindžiami sprendimai dėl tolesnio paramos skyrimo ir dėl naujos paramos organizavimo.</p>	<p>1. Laikydamosi valstybės pagalbos taisyklių, valstybės narės gali taikyti paramos schemas, kad būtų pasiektas 3 straipsnio 1 dalyje nurodytas Sąjungos rodiklis. Iš atsinaujinančių išteklių pagamintai elektros energijai taikomos paramos schemas (ir atitinkamai visos taisyklės, susijusios su jų rinką) rengiamos taip, kad nebūtų iškraipomos elektros energijos rinkos (atsižvelgiant į visų sąnaudų internalizavimą ir įskaitant aplinkosauginę riziką), tiekimo patikimumas ir kokybė, konkurencingumas ir įperkamumas, ir kad gamintojai atsižvelgtų į elektros energijos pasiūlą bei paklausą ir galimus tinklo suvaržymus.</p> <p>2. Parama iš atsinaujinančių išteklių pagamintai elektros energijai organizuojama taip, kad iš atsinaujinančių išteklių gaminama elektros energija būtų integruojama į elektros energijos rinką ir kad energiją iš atsinaujinančių išteklių gaminantys gamintojai reaguotų į rinkos kainos signalus.</p> <p>3. Valstybės narės užtikrina, kad iš atsinaujinančių išteklių pagamintai elektros energijai parama būtų skiriama atvirai, skaidriai, konkurencingai, be diskriminacijos ir ekonomiškai efektyviai.</p> <p>4. Valstybės narės gali pritaikyti finansinės paramos priemones atokiausiuose regionuose atsižvelgdamos į faktines gamybos sąnaudas, patiriamas dėl konkrečių ypatybių ar priklausomybės nuo išorės šaltinių, siekiant padidinti elektros energijos gamybą iš atsinaujinančių išteklių ir kitų vidaus rinkoje pagamintos švarios energijos šaltinių.</p> <p>5. Savo paramos, skiriamos iš atsinaujinančių išteklių pagamintai elektros energijai, efektyvumą valstybės narės vertina bent kas ketverius metus. Tokio vertinimo rezultatais grindžiami sprendimai dėl tolesnio paramos skyrimo ir dėl naujos paramos organizavimo.</p>

Paiškinimas

Dėl 4 straipsnio 1 dalies

Atsižvelgiant į rinkos iškraipymus, kuriuos sukelia nacionaliniai teisės aktai arba pagal juos veikiančios iškastinio kuro įmonės, būtų tikslinga šiame kontekste nurodyti rinkos iškraipymą, kuris minimas direktyvoje.

Iš atsinaujinančių energijos išteklių pagaminta elektra turėtų būti integruota į elektros rinką atsižvelgiant į kiekvienos technologijos savybes. Jei kaina bus vienintelis taikomas principas, tai neatspindės tikrosios padėties.

Dėl 4 straipsnio 2 dalies

Įvairūs atsinaujinantys išteklių ištraukiami atsižvelgiant į technologijų ypatumus. Bandant kainą laikyti vieninteliu rodikliu, gali būti iškreipta tikroji padėtis.

Dėl 4 straipsnio 3 ir 5 dalių

Centralizavimas prieštarautų Komisijos tikslui suteikti valstybėms narėms kuo didesnę veiksmų laisvę atviru, skaidriu, konkurencingu, nediskriminuojančiu ir ekonomiškai efektyviu būdu remiant iš atsinaujinančių išteklių pagamintą elektros energiją. Kadangi valstybės narės gali nustatyti savo tikslų įgyvendinimo kriterijus, privalomas orientavimasis į Europos standartus čia nedera.

9 pakeitimas

5 straipsnio 2 dalis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
2. Valstybės narės užtikrina, kad kitose valstybėse narėse esantiems įrenginiams kiekvienais metais nuo 2021 iki 2025 m. būtų skiriama bent 10 % naujam pajėgumui numatytos paramos, o kiekvienais metais nuo 2026 iki 2030 m. bent 15 % naujam pajėgumui numatytos paramos.	2. Valstybės narės užtikrina, kad kitose valstybėse narėse esantiems įrenginiams kiekvienais metais nuo 2021 iki 2025 m. būtų skiriama bent 10 % naujam pajėgumui numatytos paramos, o kiekvienais metais nuo 2026 iki 2030 m. bent 15 % naujam pajėgumui numatytos paramos. Investavimas pagal tarpvalstybinį bendradarbiavimą, kai numatomas tinkamo lygio tinklų sujungimas, taip pat turėtų būti skatinamas.

Paaiškinimas

Sušvelninant tarpvalstybinių konkursų tvarką bus pašalintas sistemos konkurencinis spaudimas. Vis dar neišnaudotas sąnaudų mažinimo potencialas. Todėl labai svarbu užtikrinti, kad būtų sukurti atitinkami sujungimų pajėgumai tarp valstybių narių.

10 pakeitimas

6 straipsnis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Nedarant įtakos paramos schemų adaptavimui taip, kad jos atitiktų valstybės pagalbos taisykles, valstybės narės užtikrina, kad atsinaujinančių išteklių energijos projektams teikiamos paramos dydis ir jos teikimo sąlygos nebūtų peržiūrėtos taip, kad neigiamai paveiktų pagal jas suteiktas teises ir remiamų projektų ekonominį pagrindą.	Nedarant įtakos paramos schemų adaptavimui taip, kad jos atitiktų valstybės pagalbos taisykles arba susiklosčiusias nenugalimos jėgos aplinkybes, kurias kiekvienu konkrečiu atveju kartu nustato valstybės narės ir Europos Komisija , valstybės narės užtikrina, kad atsinaujinančių išteklių energijos projektams teikiamos paramos dydis ir jos teikimo sąlygos nebūtų peržiūrėtos taip, kad neigiamai paveiktų pagal jas suteiktas teises ir remiamų projektų ekonominį pagrindą.

Paiškinimas

Valstybėms narėms turėtų būti suteiktas tam tikras lankstumas nenugalimos jėgos atvejais arba tais atvejais, kai kyla pavojus, jog bus sumažintos biudžeto lėšos, skirtos, pavyzdžiui, švietimui ir sveikatos priežiūrai, nors lėšos, skirtos skatinti atsinaujinančius energijos išteklius, išlieka neliečiamos.

11 pakeitimas

7 straipsnio 1 dalis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 *final* – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Apskaičiuojant, kokią valstybės narės bendro galutinio energijos suvartojimo dalį sudaro atsinaujinančių išteklių energija, laikoma, kad biodegalų ir skystųjų bioproduktų, taip pat transporto sektoriuje suvartotų biomasės degalų, jeigu jie pagaminti iš maistinių arba pašarinių augalų, įnašas yra ne didesnis kaip 7 % galutinio tos valstybės narės kelių ir geležinkelių transporto sektoriuose suvartotos energijos kiekio. Laikantis X priedo A dalyje nustatytos trajektorijos, ši riba 2030 m. sumažinama iki 3,8 %. Valstybės narės gali nustatyti mažesnę ribą ir atskirti įvairių rūšių biodegalus, skystuosius bioproduktus ir biomasės degalus, pagamintus iš maistinių ir pašarinių augalų, pavyzdžiui, mažesnę įnašo ribą nustatyti maistinių arba pašarinių augalų biodegalams, pagamintiems iš aliejinių augalų, atsižvelgdamos į netiesioginį žemės naudojimo keitimą.</p>	<p>Apskaičiuojant, kokią valstybės narės bendro galutinio energijos suvartojimo dalį sudaro atsinaujinančių išteklių energija, laikoma, kad biodegalų ir skystųjų bioproduktų, taip pat transporto sektoriuje suvartotų biomasės degalų, jeigu jie pagaminti iš maistinių arba pašarinių augalų, <i>išskyrus nedidelę netiesioginio žemės naudojimo keitimo riziką keliančius biodegalus, kaip nurodyta 2 straipsnio u punkte</i>, įnašas yra ne didesnis kaip 7 % galutinio tos valstybės narės kelių ir geležinkelių transporto sektoriuose suvartotos energijos kiekio. Laikantis X priedo A dalyje nustatytos trajektorijos, ši riba 2030 m. sumažinama iki 3,8 %. Valstybės narės gali nustatyti mažesnę ribą ir atskirti įvairių rūšių biodegalus, skystuosius bioproduktus ir biomasės degalus, pagamintus iš maistinių ir pašarinių augalų, pavyzdžiui, mažesnę įnašo ribą nustatyti maistinių arba pašarinių augalų biodegalams, pagamintiems iš aliejinių augalų, atsižvelgdamos į netiesioginį žemės naudojimo keitimą.</p>

Paiškinimas

Tradiciniai biodegalai, mažai kenkiantys klimatui ir pasižymintys tvarumu, įskaitant nedidelį išmetamų teršalų dėl netiesioginio žemės paskirties keitimo kiekį, neturėtų būti palaipsniui panaikinti. Maisto ir žemės ūkio organizacija pasisako už tvarią ir maisto, ir degalų gamybą. Dideli žemės ūkio paskirties žemės plotai ES paliekami pūdymui, o laipsniškas biodegalų atsisakymas trukdo lanksčiai naudoti išteklius ir plėtoti technologijas.

12 pakeitimas

9 straipsnio 1 dalis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 *final* – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>1. Dvi ar daugiau valstybių narių gali bendradarbiauti vykdydamos visų tipų bendrus projektus, susijusius su elektros energijos, šilumos arba vėsumos gamyba iš atsinaujinančių energijos išteklių. Į tą bendradarbiavimą gali būti įtraukti ir privatūs ūkio subjektai.</p>	<p>1. Dvi ar daugiau valstybių narių gali bendradarbiauti vykdydamos visų tipų bendrus projektus, susijusius su elektros energijos, šilumos arba vėsumos gamyba iš atsinaujinančių energijos išteklių. Į tą bendradarbiavimą gali būti įtraukti ir privatūs ūkio subjektai. <i>Išskirtinai pabrėžiama regioninio bendradarbiavimo nauda.</i></p>

Paaiškinimas

Svarbu išskirti ir pažymėti regioninio bendradarbiavimo svarbą atsinaujinančių energijos šaltinių rinkoje. Bendradarbiavimas regionų lygmeniu gali būti itin naudingas ekonominiu požiūriu bei sudaryti realias galimybes bendrai elektros energijos vidaus rinkai plėtoti.

13 pakeitimas

11 straipsnio 1 dalis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 *final* – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Viena ar kelios valstybės narės gali bendradarbiauti su viena ar keliomis trečiosiomis šalimis įgyvendindamos visų rūšių bendrus projektus, susijusius su elektros energijos gamyba iš atsinaujinančių energijos išteklių. Į tokių bendradarbiavimą gali būti įtraukti ir privatūs ūkio subjektai.</p>	<p>Viena ar kelios valstybės narės gali bendradarbiauti su viena ar keliomis trečiosiomis šalimis įgyvendindamos visų rūšių bendrus projektus, susijusius su elektros energijos gamyba iš atsinaujinančių energijos išteklių. Į tokių bendradarbiavimą gali būti įtraukti ir privatūs ūkio subjektai.</p> <p><i>Atsinaujinančios energijos gamybos įrenginiai trečiojoje šalyse, kurios yra įtrauktos į bendrus projektus, per savo gyvavimo ciklą turi atitikti aplinkos, socialinius, darbo ir saugumo standartus, taikomus Europos Sąjungoje ir valstybėse narėse, kurios ketina pasinaudoti šia energijos gamyba savo nacionalinėse sąskaitose.</i></p>

Paaiškinimas

Šia apsaugos priemone siekiama išvengti galimo dempingo atvejų vykdant energijos perdavimą į ES nepriklausančias šalis.

14 pakeitimas

16 straipsnio 1 dalis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 *final* – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Valstybės narės iki 2021 m. sausio 1 d. įsteigia vieną arba kelis bendruosius administracinius punktus ryšiams, koordinuosiančius visą leidimų išdavimą pareiškėjams, kurie kreipiasi leidimo statyti arba eksploatuoti įrenginius ir susijusią perdavimo ir skirstymo tinklo infrastruktūrą energijos gamybai iš atsinaujinančių išteklių.</p>	<p>Valstybės narės iki 2021 m. sausio 1 d. įsteigia vieną arba kelis bendruosius administracinius punktus ryšiams, koordinuosiančius visą leidimų išdavimą pareiškėjams, kurie kreipiasi leidimo statyti arba eksploatuoti įrenginius ir susijusią perdavimo ir skirstymo tinklo infrastruktūrą energijos gamybai iš atsinaujinančių išteklių. <i>Šie punktai ryšiams gali būti valdomi regionų ar vietos valdžios institucijų jų kompetencijos srityje.</i></p>

Paiškinimas

Tokiu būdu siekiama suteikti daugiau svarbos vietas ir regionų subjektams valdant atsinaujinančiosios energijos projektus. Šie subjektai turi įgaliojimų valdyti net tam tikrų rūšių įrangą.

15 pakeitimas

19 straipsnio 2 ir 7 dalys

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>2. [...]</p> <p>Valstybės narės užtikrina, kad kilmės garantijos būtų išduodamos gamintojui, kuriam pagal paramos schemą suteikta finansinė parama, skirta tai pačiai pagamintai atsinaujinančių išteklių energijai. Tokias kilmės garantijas išduoda valstybės narės ir perduoda jas rinkai parduodamos jas aukcione. Aukcione gautos lėšos naudojamos paramai, skiriamai atsinaujinantiems energijos ištekliams, kompensuoti.</p> <p>7. Kilmės garantijoje nurodoma bent tokia informacija:</p> <p>a) energijos išteklius, iš kurio buvo pagaminta energija, taip pat gamybos pradžios ir pabaigos datos;</p> <p>b) ar ji yra susijusi su:</p> <p>i) elektros energija arba</p> <p>ii) dujomis, arba</p> <p>iii) šildymu ar vėsinimu;</p> <p>c) įrenginio, kuriame pagaminta energija, identifikaciniai duomenys, vieta, tipas bei pajėgumas;</p> <p>d) ar įrenginiui buvo skirta parama investicijoms ir ar energijos vienetui buvo suteikta kitokia parama pagal nacionalinę paramos schemą ir paramos schemos rūšis;</p> <p>e) data, kai įrenginys pradėjo veikti, ir</p> <p>f) išdavimo data bei valstybė ir unikalus identifikacinis numeris.</p> <p>Supaprastinta informacija gali būti pateikiama apie kilmės garantijas, išduodamas energijai iš mažų įrenginių.</p>	<p>2. [...]</p> <p>Valstybės narės užtikrina, kad kilmės garantijos būtų išduodamos gamintojui, kuriam pagal paramos schemą suteikta finansinė parama, skirta tai pačiai pagamintai atsinaujinančių išteklių energijai.</p> <p>7. Kilmės garantijoje nurodoma bent tokia informacija:</p> <p>a) energijos išteklius, iš kurio buvo pagaminta energija, taip pat gamybos pradžios ir pabaigos datos;</p> <p>b) ar ji yra susijusi su:</p> <p>i) elektros energija arba</p> <p>ii) dujomis, arba</p> <p>iii) šildymu ar vėsinimu;</p> <p>c) įrenginio, kuriame pagaminta energija, identifikaciniai duomenys, vieta, tipas bei pajėgumas;</p> <p>d) ar įrenginiui buvo skirta parama investicijoms ir ar energijos vienetui buvo suteikta kitokia parama pagal viešąją paramos schemą ir paramos schemos rūšis;</p> <p>e) data, kai įrenginys pradėjo veikti, ir</p> <p>f) išdavimo data bei valstybė ir unikalus identifikacinis numeris.</p> <p>Supaprastinta informacija gali būti pateikiama apie kilmės garantijas, išduodamas energijai iš mažų įrenginių.</p>

Paaiškinimas

Dėl 19 straipsnio 2 dalies

Nepaprastai svarbu, kad atsinaujinančių išteklių energijos gamintojams kilmės garantija nebūtų teikiama du kartus – per valstybės pagalbos paramos schemas ir per kilmės garantijų aukcionus.

Dėl 19 straipsnio 7 dalies

Viešąją paramą turi teikti ne tik valstybės.

16 pakeitimas

20 straipsnis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>1. Prireikus valstybės narės įvertina, ar, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas dujų iš atsinaujinančių energijos išteklių integravimui, reikia išplėsti egzistuojančią dujų tinklo infrastruktūrą.</p>	<p>1. <i>Laikydamosi tinklo patikimumo ir saugumo išlaidų reikalavimų, grindžiamų skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, kuriuos apibrėžia kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos:</i></p> <p>a) <i>valstybės narės užtikrina, kad perdavimo ir skirstymo sistemų operatoriai savo teritorijoje garantuotų elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių, perdavimą ir skirstymą, įskaitant elektros energijos kaupimo sistemų ir energijos valdymo sistemų įrengimą, naudojant akumuliatorius, siekiant pašalinti kintamų atsinaujinančių energijos išteklių tiekimo sutrikimus ir užtikrinti elektros energijos tinklo stabilumą;</i></p> <p>b) <i>valstybės narės taip pat arba nustato pirmenybę elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių, gamintojams naudotis elektros tinklų sistema, arba užtikrina prieigą prie sistemos;</i></p> <p>c) <i>valstybės narės užtikrina, kad su elektros energijos gamybos įrenginiais susijusioje veikloje perdavimo sistemos operatoriai, kiek tai galima užtikrinant saugų nacionalinės elektros energijos sistemos veikimą ir remiantis skaidriais bei nediskriminaciniais kriterijais, pirmenybę teiktų gamybos įrenginiams, naudojamiems atsinaujinančius energijos išteklius. Valstybės narės užtikrina, kad būtų imtasi tinkamų su tinklu bei rinka susijusių veiklos priemonių siekiant kiek galima sumažinti elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių, tiekimo apribojimą. Jei imamasi esminių priemonių siekiant apriboti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą, kad būtų užtikrintas nacionalinės elektros energijos sistemos saugumas ir energijos tiekimo saugumas, valstybės narės užtikrina, kad atsakingi sistemų operatoriai apie tokias priemones praneštų kompetentingai reguliavimo institucijai ir nurodytų, kokių ištaisomųjų priemonių jie ketina imtis, kad būtų užkirstas kelias netinkamiems apribojimams;</i></p>

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>3. Vadovaudamosi savo atliktu būtinumo centralizuotam atsinaujinančių išteklių šilumos ir vėsumos tiekimui statyti naują infrastruktūrą, kad būtų pasiektas šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nurodytas Sąjungos rodiklis, įvertinimu, pagal [Valdymo] reglamento I priedą įtrauktu į integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, valstybės narės prireikus imasi veiksmų, kad plėtotų centralizuoto šilumos tiekimo infrastruktūrą, siekdamas sudaryti sąlygas šilumos ir vėsumos gamybai didelėse biomasės, saulės ir geoterminėse jėgainėse.</p>	<p>d) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad atlygis už atsinaujinančių išteklių energiją atitiktų skaidrius kriterijus, atsižvelgiant į elektros energijos gamybos iš iškastinio kuro sąnaudas elektros tinkle, į kurį bus teikiama atsinaujinančių išteklių energija, visų pirma mažuose atskiruose tinkluose, pašalinant iškraipymus, kuriuos lemia galima tradicinėms gamybos sistemoms ir iškastinio kuro tiekimo sistemoms skiriama pagalba ar paskatos, siekiant išvengti iškraipymų, skatinančių iškastinio kuro energijos šaltinius, o ne atsinaujinančių išteklių energiją;</p> <p>e) naudojant elektros energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių įrenginius, dažniausiai skirtus pasigaminti energiją namų ūkių vartojimui, turėtų būti užtikrinta, kad jų pagaminta perteklinė energija pateks į viešąjį elektros energijos tinklą pagal faktinį energijos suvartojimą nustatant pajėgumo ir energijos ribą, kad bus palengvintos leidimų išdavimo procedūros ir kad atlygio kaina būtų teisinga ir pagrįsta vartotojams tiekiamos energijos kaina.</p> <p>2. Prireikus valstybės narės įvertina, ar, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas dujų iš atsinaujinančių energijos išteklių integravimui, reikia išplėsti egzistuojančią dujų tinklo infrastruktūrą.</p> <p>3. Prireikus valstybės narės įvertina, ar, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas kuro iš atsinaujinančių energijos išteklių integravimui, reikia plėtoti egzistuojančią transporto kuro tinklo infrastruktūrą.</p> <p>4. Vadovaudamosi savo atliktu galimybių ir suinteresuotumo centralizuotam atsinaujinančių išteklių šilumos ir vėsumos tiekimui statyti naują infrastruktūrą, kad būtų pasiektas šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nurodytas Sąjungos rodiklis, įvertinimu, pagal [Valdymo] reglamento I priedą įtrauktu į integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, valstybės narės prireikus imasi veiksmų, kad plėtotų infrastruktūrą, skirtą šiluminei energijai naudoti (pavyzdžiui, per centralizuoto šilumos tiekimo sistemas), siekdamas sudaryti sąlygas šilumos ir vėsumos gamybai didelėse biomasės, saulės ir geoterminėse jėgainėse.</p>

Paaiškinimas

Dėl ankstesnės 20 straipsnio 2 dalies

Siūloma išlaikyti ankstesnės direktyvos dalį, kurioje pirmenybė teikiama prieigai prie elektros energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių, jos paskirstymui ir prisijungimui prie tinklo.

Dėl nuomonės 20 straipsnio 3 dalies

Kaip ir biudžetų atveju, supaprastinamas bet kokio kito kuro iš atsinaujinančiųjų išteklių įtraukimas į transporto degalų paskirstymo infrastruktūrą.

Dėl nuomonės 20 punkto 4 dalies

Termino „būtinumas“ reikėtų vengti, nes atrodo, kad centralizuotas šilumos ir vėsumos tiekimas yra vienintelis būdas pasiekti ES tikslus.

17 pakeitimas

Naujas straipsnis po 20 straipsnio

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	<p>Dėl verslo ir technologinės plėtros</p> <p>1. Šiuo metu Europos Sąjunga pirmauja pasaulyje atsinaujinančių energijos išteklių technologijų ir verslo, grindžiamų mūsų produktų ir paslaugų įmonių (įrangos gamintojų, montuotojų, konsultantų, prižiūrėtojų ar finansų įstaigų) konkurencingumu, srityje.</p> <p>Komisijos prioritetinis tikslas konsoliduoti ir išplėsti šią lyderės poziciją iki 2030 m.</p> <p>2. Ir Komisija, ir valstybės narės ne mažiau kaip 15 % savo lėšų skiria atsinaujinančiajai energijai remti ir veiksams, kuriais siekiama gerinti pajėgumus, įmonių konkurencingumą ir, ypač, jų technologinę plėtrą.</p> <p>Be to, ESI fondų atveju, Europos Komisija turėtų nustatyti priemones, kurios, atsižvelgiant į skirtingus veiksmus ir aplinkybes, leistų regionams arba valstybėms narėms, kurių pažanga šioje konkrečioje srityje yra didesnė nei vidutinė, skatinti atsinaujinančius energijos išteklius tose vietovėse.</p> <p>3. Tam, kad išlaikytų šią lyderės poziciją, Europos Komisija ir valstybės narės turėtų nustatyti šias prioritetines kryptis, nedarant poveikio kitiems prioritetams:</p> <p>A) Technologijų požiūriu:</p> <p>i) nuolat mažinti investicijų ir veiklos sąnaudas, taip pat apimančias informacines ir ryšių technologijas (IRT);</p>

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	<p>ii) didinti energijos našumą ir įrangos pritaikymą skirtingų vartotojų reikalavimams;</p> <p>iii) nedarant poveikio kitoms technologijoms, bus ypač svarbios fotovoltinės technologijos, energijos kaupimas, šilumos siurbliai, 3-iosios kartos biodegalai ir jūrų energija;</p> <p>iv) užtikrinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybą ir transportą;</p> <p>v) įgyvendinti didelius ir mažus technologinius patobulinimus visuose atsinaujinančiųjų energijos išteklių sektorių procesuose ir vertės grandinėse;</p> <p>B) Verslo požiūriu:</p> <p>i) kurti ir skleisti įvairias finansines priemones;</p> <p>ii) tobulinti savo verslo procesus atsižvelgiant į esamų ar potencialių klientų interesus ir lūkesčius, gerinant rinką ir rinkos tyrimus;</p> <p>iii) sudaryti palankesnes sąlygas keistis metodika ir skirtingų valstybių narių įmonių darbo būdais, pirmenybę teikiant ilgalaikiams prekybos susitarimams, didinti bendrovių dydį ir pajėgumus;</p> <p>iv) sudaryti palankesnes sąlygas informacijos tarp įmonių, universitetų ir technologijų centrų skleidimui.</p> <p>4. Komisija kartu su valstybėmis narėmis iki 2018 m. gruodžio 31 d. parengs konkrečią strategiją šioje srityje ir nustatys prioritėtines kryptis atsižvelgdama į pažangą skirtinguose atsinaujinančiųjų išteklių sektoriuose ir geografinėse vietovėse, kliūtis, galimybes ir viešąsias priemones, kurių galima imtis kitą dešimtmetį.</p> <p>5. Prireikus valstybės narės įvertina būtinybę plėtoti elektros energijos kaupimo infrastruktūrą siekiant sudaryti palankesnes sąlygas integruoti energiją iš atsinaujinančiųjų išteklių.</p>

Paaiškinimas

Dėl 1–4 punktų

Visiškai nėra tiesioginės ir aiškios nuorodos į šiuos itin svarbius klausimus (verslas ir technologijų plėtra), palyginti su tuo, kaip išsamiai nagrinėjami kiti klausimai. Taip neturėtų būti Europos direktyvoje.

Dėl 5 dalies

Atsinaujinančiųjų išteklių energijos skatinimo negalima atsieti nuo poreikio užtikrinti kaupimo infrastruktūrą. Tai ypač aktualu salų ir atokiausiems regionams, kuriems būdingi atskiri labai maži tinklai.

18 pakeitimas

22 straipsnio 1 dalis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 *final* – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Valstybės narės užtikrina, kad atsinaujinančių išteklių energetikos bendruomenės turėtų teisę tokią energiją gaminti, vartoti, kaupti ir parduoti, įskaitant pagal elektros energijos pirkimo sutartis, netaikant neproporcingų procedūrų ir sąnaudų neatitinkančių mokesčių.</p> <p>Taikant šią direktyvą, atsinaujinančių išteklių energetikos bendruomenė – MVĮ arba pelno nesiekianti organizacija, kurios akcininkai arba nariai bendradarbiaudami gamina, skirsto, kaupia arba tiekia atsinaujinančių išteklių energiją ir atitinka bent šiuos keturis iš šių kriterijų:</p> <p>a) akcininkai arba nariai yra fiziniai asmenys, vietos valdžios įstaigos, įskaitant savivaldybes, arba atsinaujinančių išteklių energijos sektoriuose veikiančios MVĮ;</p> <p>b) bent 51 proc. subjekto akcininkų arba balsavimo teisę turinčių narių yra fiziniai asmenys;</p> <p>c) bent 51 proc. subjekto akcijų arba dalyvavimo teisių priklauso vietiniams nariams, t. y. vietos viešųjų arba vietos privačiųjų visuomenės ir ūkio interesų atstovams arba piliečiams, tiesiogiai suinteresuotiems bendruomenės veikla ir jos poveikiu;</p> <p>d) bent 51 proc. vietų subjekto direktorių valdyboje arba valdymo organuose paskirta vietiniams nariams, t. y. vietos viešųjų arba vietos privačiųjų visuomenės ir ūkio interesų atstovams arba piliečiams, kurie tiesiogiai suinteresuoti bendruomenės veikla ir jos poveikiu;</p> <p>e) per pastaruosius penkerius metus bendruomenės įdiegtas vidutinis iš atsinaujinančių išteklių gaminamos elektros energijos, šilumos bei vėsumos ir transportui skirtos energijos pajėgumas ne didesnis kaip 18 MW.</p>	<p>Valstybės narės užtikrina, kad atsinaujinančių išteklių energetikos bendruomenės turėtų teisę tokią energiją gaminti, vartoti, kaupti ir parduoti, įskaitant pagal elektros energijos pirkimo sutartis, netaikant neproporcingų procedūrų ir sąnaudų neatitinkančių mokesčių.</p> <p>Taikant šią direktyvą, atsinaujinančių išteklių energetikos bendruomenė – MVĮ arba pelno nesiekianti organizacija, kurios akcininkai arba nariai bendradarbiaudami gamina, skirsto, kaupia arba tiekia atsinaujinančių išteklių energiją ir atitinka bent šiuos keturis iš šių kriterijų:</p> <p>a) akcininkai arba nariai yra fiziniai asmenys, vietos arba regionų valdžios įstaigos, įskaitant savivaldybes, arba atsinaujinančių išteklių energijos sektoriuose veikiančios MVĮ;</p> <p>b) bent 51 proc. subjekto akcininkų arba balsavimo teisę turinčių narių yra fiziniai asmenys;</p> <p>c) bent 51 proc. subjekto akcijų arba dalyvavimo teisių priklauso vietiniams nariams, t. y. vietos viešųjų arba vietos privačiųjų visuomenės ir ūkio interesų atstovams arba piliečiams, tiesiogiai suinteresuotiems bendruomenės veikla ir jos poveikiu;</p> <p>d) bent 51 proc. vietų subjekto direktorių valdyboje arba valdymo organuose paskirta vietiniams nariams, t. y. vietos viešųjų arba vietos privačiųjų visuomenės ir ūkio interesų atstovams arba piliečiams, kurie tiesiogiai suinteresuoti bendruomenės veikla ir jos poveikiu;</p> <p>e) per pastaruosius penkerius metus bendruomenės įdiegtas vidutinis iš atsinaujinančių išteklių gaminamos elektros energijos, šilumos bei vėsumos ir transportui skirtos energijos pajėgumas ne didesnis kaip 30 MW.</p>

Paaiškinimas

Atsinaujinančiųjų išteklių energetikos bendruomenė gali būti labai svarbi priemonė tvariai vietos energijos gamybai skatinti. Šiomis aplinkybėmis tam tikrą vaidmenį gali atlikti ir regionų valdžios institucijos, o tokių bendruomenių energijos gamybos viršutinė riba neturėtų būti pernelyg griežta.

19 pakeitimas

23 straipsnis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 final – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>1. Kad būtų sudarytos geresnės sąlygos atsinaujinančiųjų išteklių energetikai skverbtis į šildymo ir vėsinimo sektorių, kiekviena valstybė narė stengiasi šildymui ir vėsinimui tiekiamos atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį kasmet padidinti bent 1 procentiniu punktu, išreiškiamu nacionaline galutinės energijos suvartojimo dalimi ir apskaičiuojamu pagal 7 straipsnyje nustatytą metodiką.</p> <p>2. Remdamosi objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais, valstybės narės gali parengti ir paskelbti priemonių ir įgyvendinančių subjektų, pavyzdžiui, kuro tiekėjų, sąrašą, kuris padėtų didinti 1 dalyje nustatytą prieaugį.</p> <p>3. 1 dalyje nustatytą prieaugį galima įgyvendinti vienu arba keliais iš šių būdų:</p> <p>a) atsinaujinančiųjų išteklių energiją fiziškai įmaišyti į šildymui arba vėsinimui teikiamą energiją ir energinį kurą;</p> <p>b) taikyti tiesioginio mažinimo priemones, pavyzdžiui, pastatuose įrengti ypač našias atsinaujinančiųjų išteklių energiją vartojančias šildymo ir vėsinimo sistemas arba naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją pramoniniams šildymo ir vėsinimo procesams;</p> <p>c) taikyti netiesioginio mažinimo priemones, įgyvendinamas prekiniais sertifikatais, kuriais įrodoma, kad reikalavimų laikomasi remiant netiesioginio mažinimo priemones, kurias įgyvendina kitas ūkio subjektas, pavyzdžiui, nepriklausomas atsinaujinančiųjų energijos išteklių technologijos diegėjas arba energetinių paslaugų bendrovė, teikianti atsinaujinančiųjų energijos išteklių diegimo paslaugas.</p>	<p>1. Kad būtų sudarytos geresnės sąlygos atsinaujinančiųjų išteklių energetikai ir (arba) atliekinei šilumai ar vėsumai skverbtis į šildymo ir vėsinimo sektorių, kiekviena valstybė narė stengiasi šildymui ir vėsinimui tiekiamos atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir (arba) atliekinės šilumos ir vėsumos dalį kasmet padidinti bent 1 procentiniu punktu, išreiškiamu nacionaline galutinės energijos suvartojimo dalimi ir apskaičiuojamu pagal 7 straipsnyje nustatytą metodiką.</p> <p>2. Remdamosi objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais, valstybės narės gali parengti ir paskelbti priemonių ir bendradarbiaujančių subjektų, pavyzdžiui, energijos tiekėjų, sąrašą, kuris padėtų įgyvendinti ir vertinti 1 dalyje nustatytą prieaugį.</p> <p>3. 3. 1 dalyje nustatytas prieaugis bus įgyvendintas:</p> <p>a) fiziškai įtraukiant naują atsinaujinančiųjų išteklių energiją iš šildymo ir vėsinimo sistemų;</p> <p>b) procesai, tiesiogiai susiję su pastatais ir pramone arba kai kuriais pirminio sektoriaus procesais;</p> <p>c) taikyti kitas politikos priemones, kurių poveikis būtų lygiavertis 1 dalyje numatytiems dydžiams, pavyzdžiui nacionalines fiskalines priemones arba kitas ekonomines paskatas.</p>

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>4. 2 dalyje nurodytas priemonės įgyvendinti ir stebėti valstybės narės gali naudodamosi struktūromis sukurtomis pagal Direktyvos 2012/27/ES 7 straipsnyje nustatytas energijos vartojimo efektyvumo įpareigojimų sistemas.</p>	<p>4. Įgyvendinant įvairias priemones bus atsižvelgiama į tai, kad:</p> <p>a) šildymo ir vėsinimo rinka yra labai susiskaidžiusi, priklauso nuo vartotojų, centralizacijos lygio, anksčiau naudoto kuro ir kt.;</p> <p>b) šalinant kliūtis veiksmingesniam ir tvaresniam šildymui ir vėsinimui reikės imtis veiksmų vietos, regionų ir nacionaliniu lygmeniu remiantis palankia Europos sistema.</p> <p>Tokiu būdu valstybės narės gali pasinaudoti arba kurti:</p> <p>a) iniciatyvas finansavimui ir pelningumui gerinti;</p> <p>i) prekinis sertifikatus, kuriais įrodoma, kad reikalavimų laikomasi remiant netiesioginio mažinimo priemones, kurias įgyvendina kitas ūkio subjektas, pavyzdžiui, nepriklausomas atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijos diegėjas arba energinių paslaugų bendrovė, teikianti atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginių diegimo paslaugas;</p> <p>ii) atlikti savo nuosavybės įstatymų peržiūrą siekiant išspręsti klausimą, kaip nuomotojai ir nuomininkai arba daugiabučių gyventojai turėtų pasidalinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos patobulinimų teikiama nauda;</p> <p>iii) teikti paramą vietos ir regionų subjektams, kurie gali padidinti investicijų į šildymą ir vėsinimą iš atsinaujinančiųjų išteklių energijos patrauklumą bankams susiedami atskirus projektus į didesnius investicijų rinkinius (suvestiniai projektai);</p> <p>iv) įsteigti konsultacijas dėl investicijų skirtą vieno langelio skyrių (teikiantį patariamąsias paslaugas, paramą rengiant projektus ir projektų finansavimą);</p> <p>v) skatinti mažmeninius bankus pasiūlyti produktų privačiai nuomojamų pastatų renovacijai (pvz., atidėtų mokėjimų hipoteka, terminuotosios paskolos), kurių būtų galima remti viešąja parama;</p> <p>vi) bus vengiama tiesioginių subsidijų investicijoms, jei remiamas diegimas neturi tam tikros pridėtinės vertės inovacijų, didelio veiksmingumo, atkuriamumo ir kt. požymių;</p>

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	<p>b) <i>iniciatyvas visuomenės žinioms ir pasitikėjimui technologijomis bei tiekėjais gerinti:</i></p> <p>i) <i>naudotis katilų tikrinimu siekiant gauti informacijos apie atsinaujinančiųjų išteklių energijos sistemų naudą keičiant esamas šildymo ir vėsinimo sistemas;</i></p> <p>ii) <i>kurti ir reklamos tinklavietes, kuriose nurodomos kainos (taip pat aplinkosaugos klausimai, techninis prieinamumas ir patikimumas ir kt.), pateikiamos gyvavimo ciklo sistemos palyginimo priemonės siekiant padėti potencialiems arba esamiems vartotojams pasirinkti patrauklesnę įrangą, įdiegimą, kuro tiekėją ir kt.;</i></p> <p>iii) <i>kurti ir reklamuoti skaidrius naudotojų ir tiekėjų konfliktų sprendimo mechanizmus, kurie skatintų juos teikti geresnes paslaugas ir padidintų potencialių klientų pasitikėjimą;</i></p> <p>iv) <i>kurti ilgalaikes komunikacijos ir reklamos kampanijas, apibrėžtas atsižvelgiant į potencialius vartotojus, pasirinktą atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologiją arba suinteresuotąjį sektorių;</i></p> <p>c) <i>iniciatyvas, skirtas suteikti įgaliojimų diegimo, eksploataavimo ir priežiūros bendrovėms;</i></p> <p>i) <i>nepažeidžiant kitų technologijų plėtros iniciatyvų, bus organizuojami technologijų centrų, įrangos pramonės, inžinerijos bendrovių ir diegėjų sektorių apskritojo stalo renginiai siekiant padėti jiems gerinti savo paslaugas ir produktus;</i></p> <p>ii) <i>bendradarbiauti su suinteresuotaisiais subjektais (visų pirma įstaigomis, pavyzdžiui, vartotojų, diegėjų arba architektų asociacijomis), juos suskirstyti pagal segmentus ir didinti jų interesus, informuotumą ir prioritetus atsinaujinančiųjų išteklių energijos srityje siekiant paskatinti būtiną plačią komunikacijos kampaniją;</i></p>

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>5. Pagal 2 dalį paskirti subjektai užtikrina, kad jų įnašą būtų galima išmatuoti bei patikrinti, ir įstaigai, kurią paskyrė valstybė narė, nuo 2021 m. birželio 30 d. praneša apie:</p> <p>a) visą šildymui ir vėsinimui patiektos energijos kiekį;</p> <p>b) visą šildymui ir vėsinimui patiektos atsinaujinančių išteklių energijos kiekį;</p> <p>c) atsinaujinančių išteklių energijos dalį visame šildymui ir vėsinimui patiektos energijos kiekyje ir</p> <p>d) atsinaujinančių energijos išteklių rūšis.</p>	<p>d) iniciatyvas šiam sektoriui stiprinti.</p> <p>i) 2 dalyje nurodytas priemonės įgyvendinti ir stebėti naudojantis naudodamosi struktūromis sukurtais pagal Direktyvos 2012/27/ES 7 straipsnyje nustatytas energijos vartojimo efektyvumo įpareigojimų sistemas;</p> <p>ii) remti vietos ir regionų valdžios institucijas rengiant šildymo ir vėsinimo iš atsinaujinančių išteklių energijos propagavimo strategijas.</p> <p>5. Pagal 2 dalį paskirti subjektai užtikrina, kad jų įnašą būtų galima išmatuoti bei patikrinti, ir įstaigai, kurią paskyrė valstybė narė, nuo 2021 m. birželio 30 d. praneša apie:</p> <p>a) visą šildymui ir vėsinimui patiektos energijos kiekį;</p> <p>b) visą šildymui ir vėsinimui patiektos atsinaujinančių išteklių energijos ir (arba) atliekinę šilumą ir vėsumą kiekį;</p> <p>c) atsinaujinančių išteklių energijos ir (arba) atliekinės šilumos ir vėsumos dalį visame šildymui ir vėsinimui patiektos energijos kiekyje ir</p> <p>d) atsinaujinančių energijos išteklių rūšis ir įvairiuose vartojimo taškuose esančios šildymo ir vėsinimo įrangos pagrindines savybes.</p>

Paaiškinimas

Dėl 23 straipsnio 1, 3 ir 5 punktų

Svarbu numatyti, kad ne tik atsinaujinančios energijos ištekliai, bet taip pat ir perteklinė šiluma ir atliekų produktai būtų įtraukti į šildymo ir vėsinimo sektorių. Tai svarbu siekiant pakeisti iškastinį kurą ir mažinti pirminį energijos vartojimą. Taip pat svarbu yra numatyti galimybę rinktis ekonomines paskatas ir fiskalinės politikos priemones siekiant numatytų tikslų.

Dėl 23 straipsnio 2 dalies

Pakeitimu tiesiog siekiama paaiškinti šių subjektų reikšmę. Energijos tiekimo sąvoka apima ne tik degalus. Iš tiesų energija gali būti tiekama degalų, elektros energijos arba saulės energijos pavidalu.

Dėl 23 straipsnio 4 dalies

Šildymas ir vėsinimas yra labai svarbus klausimas ES. Praėjusiais metais Komisija paskelbė konkrečią strategiją. Daugelis šių idėjų neatsispindi šioje direktyvoje ir mes ištaisėme šią padėtį. Be to, įtraukėme naujų idėjų, pavyzdžiui, vengti tiesioginių subsidijų arba didinti vartotojų pasitikėjimą.

Dėl 23 straipsnio 5 dalies

Siekiant geriau suprasti šį sektorių ir būsimos plėtros galimybes, labai svarbu žinoti, kokia yra esamos įrangos būklė ir savybės. Šiuos duomenis gali rinkti kuro tiekėjai tokiu būdu suteikdami galimybę patikrinti administracijos užfiksuotus duomenis.

20 pakeitimas

24 straipsnis 4 punktas

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (nauja redakcija) – COM(2016) 767 *final* – 2016/0382 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Valstybės narės nustato būtinas priemones, siekdamos užtikrinti, kad atsinaujinančių išteklių šiluma ir vėsuma, taip pat atliekinė šiluma arba vėsuma galėtų vienodomis sąlygomis patekti į centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemas. Laikydami vienodų tiekimo sąlygų, tiekėjai, kurie nėra centralizuoto šilumos arba vėsumos tiekimo sistemos operatoriai, gali tokių išteklių šilumą arba vėsumą tiesiogiai tiekti klientams, prisijungusiems prie centralizuoto šilumos arba vėsumos tiekimo sistemų.</p>	<p>Valstybės narės nustato būtinas priemones, siekdamos užtikrinti, kad atsinaujinančių išteklių šiluma ir vėsuma, taip pat atliekinė šiluma arba vėsuma galėtų reguliuojamomis sąlygomis patekti į centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemas. Tiekėjai, kurie nėra centralizuoto šilumos arba vėsumos tiekimo sistemos operatoriai, gali tokių išteklių šilumą arba vėsumą tiekti centralizuoto šilumos arba vėsumos tiekimo sistemoms.</p>

Paaiškinimas

Bendra trečiųjų subjektų teisė vėsinimą arba šildymą parduoti tiesiogiai galutiniams naudotojams duotų priešingų rezultatų ir nebūtų ekonomiškai efektyvi. Tai sukuria netikrumą investicijoms ir neaiškia atsakomybę ilguoju laikotarpiu. Tinklo ir tiekimo operacijų atsiejimas didina išlaidas galutiniams naudotojams.

21 pakeitimas

6 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl peržiūrėto Reglamento dėl elektros energijos vidaus rinkos – COM(2016) 861 *final*

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>dėl didesnės rinkos integracijos ir nepastovios elektros energijos gamybos reikia daugiau pastangų koordinuoti nacionalinę energetikos politiką su kaimynais ir išnaudoti tarpvalstybinės prekybos elektros energija galimybes.</p>	<p>dėl didesnės rinkos integracijos ir nepastovios elektros energijos gamybos reikia daugiau pastangų koordinuoti nacionalinę energetikos politiką su kaimynais ir išnaudoti tarpvalstybinės prekybos elektros energija galimybes užtikrinant vienodas konkurencines sąlygas ir abipusiškumo principą.</p>

Paaiškinimas

Kai kurioms šalims narėms gali būti svarbus trečiųjų šalių dalyvavimas ES elektros vidaus rinkoje. Todėl labai svarbu užtikrinti vienodų konkurencinių sąlygų principą prekyboje su trečiosiomis šalimis bei užtikrinti lygias patekimo į rinką sąlygas (abipusiškumo principas).

22 pakeitimas

8 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl reglamento dėl elektros energijos vidaus rinkos (nauja redakcija) – COM(2016) 861 *final*

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>turėtų būti nustatyti pagrindiniai rinkos principai, kad elektros kainas nulemia paklausa ir pasiūla. Tos kainos turėtų rodyti, kada reikia elektros, ir taip užtikrinti rinkos paskatas investuoti į lankstumą užtikrinančius šaltinius, kaip antai lanksčią elektros energijos gamybą, jungiamąsias linijas, reguliavimą apkrova ar energijos kaupimą.</p>	<p>turėtų būti nustatyti pagrindiniai rinkos principai, kad elektros kainas nulemia paklausa ir pasiūla. Tos kainos turėtų rodyti, kada reikia elektros, ir taip užtikrinti rinkos paskatas investuoti į lankstumą užtikrinančius šaltinius, kaip antai lanksčią elektros energijos gamybą, jungiamąsias linijas, reguliavimą apkrova ar energijos kaupimą. Siekiant šių tikslų valstybės narės turėtų palaipsniui atsisakyti kainų reguliavimo.</p>

Paaiškinimas

Daugelyje valstybių narių elektros energijos kainos neatitinka paklausos ir pasiūlos, o yra reguliuojamos valdžios institucijų. Kainų reguliavimas gali stabdyti veiksmingos konkurencijos plėtrą, atgrasyti nuo investicijų ir naujų rinkos dalyvių atsiradimo. Nauju rinkos modeliu siekiama užtikrinti, kad valstybės nesikištų nustatant tiekimo kainas. Iš esmės pritariama EK siūlymui atsisakyti kainų reguliavimo, tačiau tai turėtų būti daroma palaipsniui.

23 pakeitimas

25 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl elektros energijos vidaus rinkos (nauja redakcija) – COM(2016) 864 *final*

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>visi vartotojai turėtų galėti pasinaudoti tiesioginio dalyvavimo rinkoje pranašumais – visų pirma savo vartojimo įpročius koreguoti pagal rinkos signalus ir savo ruožtu naudotis žemesnėmis elektros energijos kainomis ar kitomis finansinėmis lengvatomis. Tokio aktyvaus dalyvavimo privalumai greičiausiai didės laikui bėgant, kai elektros energija varomos transporto priemonės, šilumos siurbliai ir kiti lanksčios apkrovos veiksniai taps konkurencingesni. Vartotojai turėtų galėti dalyvauti visų formų reguliavimo apkrova procesuose, todėl jiems turėtų būti suteikta galimybė rinktis pažangiąją matavimo sistemą ir dinamiškos elektros energijos kainos sutartį. Tokiu būdu jie turėtų galėti koreguoti savo suvartojimą pagal tikralaikius kainų signalus, kurie rodo elektros energijos arba jos tiekimo vertę ir išlaidas įvairiais laikotarpiais, o valstybės narės turėtų užtikrinti, kad didmeninės kainos rizika vartotojams būtų pamatuota. Valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad tie vartotojai, kurie nenori aktyviai dalyvauti rinkoje, būtų ne baudžiami, o galėtų apgalvotai rinktis iš jiems prieinamų galimybių tokiomis sąlygomis, kurios kuo labiau atitinka šalies rinkos aplinkybes;</p>	<p>visi vartotojai turėtų galėti pasinaudoti tiesioginio dalyvavimo rinkoje pranašumais – visų pirma savo vartojimo įpročius koreguoti pagal rinkos signalus ir savo ruožtu naudotis žemesnėmis elektros energijos kainomis ar kitomis finansinėmis lengvatomis. Tokio aktyvaus dalyvavimo privalumai greičiausiai didės laikui bėgant, kai elektros energija varomos transporto priemonės, šilumos siurbliai ir kiti lanksčios apkrovos veiksniai taps konkurencingesni. Vartotojai turėtų galėti dalyvauti visų formų reguliavimo apkrova procesuose, todėl jiems turėtų būti suteikta galimybė rinktis pažangiąją matavimo sistemą ir dinamiškos elektros energijos kainos sutartį. Tokiu būdu jie turėtų galėti koreguoti savo suvartojimą pagal tikralaikius kainų signalus, kurie rodo elektros energijos arba jos tiekimo vertę ir išlaidas įvairiais laikotarpiais, o valstybės narės turėtų užtikrinti, kad didmeninės kainos rizika vartotojams būtų pamatuota. Valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad tie vartotojai, kurie nenori aktyviai dalyvauti rinkoje, būtų ne baudžiami, o galėtų apgalvotai rinktis iš jiems prieinamų galimybių tokiomis sąlygomis, kurios kuo labiau atitinka šalies rinkos aplinkybes. Nacionalinės, vietos ir regionų valdžios institucijos turi sudaryti sąlygas vartotojams gauti išsamią informaciją apie dalyvavimo rinkoje sąlygas ir galimybes. Valstybės narės taip pat turėtų pasirūpinti konkrečiomis priemonėmis, skirtomis tiems vartotojams, kurie yra pažeidžiamiausi energijos nepritekliaus požiūriu, kad užtikrintų jų aktyvų dalyvavimą rinkoje, apsaugotų jų teisę į prieigą prie energijos ir suteiktų jiems galimybę pasinaudoti novatoriškomis technologijomis, kurios sumažintų jų suvartojamą energijos kiekį.</p>

Paaiškinimas

Pakeitimu įtraukiama nuostata, kad visos valdžios institucijos turi skatinti vartotojus dalyvauti rinkoje ir suteikti jiems išsamią informaciją apie dalyvavimo sąlygas ir galimybes.

24 pakeitimas

30 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl elektros energijos vidaus rinkos (nauja redakcija) – COM(2016) 864 final

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>pritaikius paskirstytosios energijos gamybos technologijas ir vartotojams įgijus naujų galių veiksminga ir ekonomiškai efektyvia priemone, kuria patenkinami vartotojų poreikiai ir pateisinami lūkesčiai dėl energijos šaltinių, paslaugų ir vietos lygmens dalyvavimo, tapo bendruomeninė energetika ir energetikos kooperatyvai. Bendruomeninė energetika yra įtrauki galimybė visiems vartotojams tiesiogiai dalyvauti gaminant, vartojant energiją arba dalijantis ja tarpusavyje geografiškai apibrėžtame bendruomeniniame tinkle, kuris gali veikti atskirai arba būti prijungtas prie viešo skirstymo tinklo. Bendruomeninės energetikos iniciatyvų svarbiausias tikslas yra tiekti įperkama konkrečios rūšies, pvz., atsinaujinančių išteklių, energiją savo nariams arba akcininkams, o ne visų pirma siekti pelno, kaip tradicinėse energetikos bendrovėse. Pagal bendruomeninės energetikos iniciatyvas mezgami tiesioginiai ryšiai su vartotojais ir taip rodomas iniciatyvų potencialas lengviau integruotai įsisavinti naujas technologijas ir vartojimo modelius, įskaitant pažangiuosius skirstomuosius tinklus ir reguliavimą apkrova. Bendruomeninė energetika taip pat gali padėti didinti energijos vartojimo efektyvumą namų ūkių lygmeniu ir šalinti energijos nepriteklių mažinant vartojimą ir tiekimo tarifus. Bendruomeninė energetika taip pat suteikia galimybę dalyvauti energijos rinkoje toms namų ūkių vartotojų grupėms, kurios šiaip tokios galimybės neturėtų. Tais atvejais, kai tokios iniciatyvos sėkmingos įgyvendintos, jos bendruomenei suteikė ekonominės, socialinės ir aplinkosauginės vertės, kuri viršija vien tiesioginę naudą, gautą teikiant energetines paslaugas. Vietos energetikos bendruomenėms turėtų būti leidžiama rinkoje veikti vienodomis sąlygomis neiškreipiant konkurencijos. Namų ūkių vartotojams turėtų būti leidžiama savanoriškai dalyvauti bendruomeninės energetikos iniciatyvoje, taip pat pasitraukti iš jos neprarandant nei prieigos prie tinklo, eksploatuojamo pagal tą iniciatyvą, nei vartotojų teisių. Prieiga prie vietos energetikos bendruomenės tinklo turėtų būti suteikiama sąžiningomis ir išlaidas atspindinčiomis sąlygomis;</p>	<p>pritaikius paskirstytosios energijos gamybos technologijas ir vartotojams įgijus naujų galių veiksminga ir ekonomiškai efektyvia priemone, kuria patenkinami vartotojų poreikiai ir pateisinami lūkesčiai dėl energijos šaltinių, paslaugų ir vietos lygmens dalyvavimo, tapo bendruomeninė energetika ir energetikos kooperatyvai. Bendruomeninė energetika yra įtrauki galimybė visiems vartotojams tiesiogiai dalyvauti gaminant, vartojant energiją arba dalijantis ja tarpusavyje geografiškai apibrėžtame bendruomeniniame tinkle, kuris gali veikti atskirai arba būti prijungtas prie viešo skirstymo tinklo. Bendruomeninės energetikos iniciatyvų svarbiausias tikslas yra tiekti įperkama konkrečios rūšies, pvz., atsinaujinančių išteklių, energiją savo nariams arba akcininkams, o ne visų pirma siekti pelno, kaip tradicinėse energetikos bendrovėse. Pagal bendruomeninės energetikos iniciatyvas mezgami tiesioginiai ryšiai su vartotojais ir taip rodomas iniciatyvų potencialas lengviau integruotai įsisavinti naujas technologijas ir vartojimo modelius, įskaitant pažangiuosius skirstomuosius tinklus ir reguliavimą apkrova. Bendruomeninė energetika taip pat gali padėti didinti energijos vartojimo efektyvumą namų ūkių lygmeniu ir šalinti energijos nepriteklių mažinant vartojimą ir tiekimo tarifus. Bendruomeninė energetika taip pat suteikia galimybę dalyvauti energijos rinkoje toms namų ūkių vartotojų grupėms, kurios šiaip tokios galimybės neturėtų. Tais atvejais, kai tokios iniciatyvos sėkmingos įgyvendintos, jos bendruomenei suteikė ekonominės, socialinės ir aplinkosauginės vertės, kuri viršija vien tiesioginę naudą, gautą teikiant energetines paslaugas. Vietos energetikos bendruomenėms pagal aiškiai nustatytas taisykles turėtų būti leidžiama rinkoje veikti vienodomis sąlygomis neiškreipiant konkurencijos. Namų ūkių vartotojams turėtų būti leidžiama savanoriškai dalyvauti bendruomeninės energetikos iniciatyvoje, taip pat pasitraukti iš jos neprarandant nei prieigos prie tinklo, eksploatuojamo pagal tą iniciatyvą, nei vartotojų teisių. Prieiga prie vietos energetikos bendruomenės tinklo turėtų būti suteikiama sąžiningomis ir išlaidas atspindinčiomis sąlygomis;</p>

Paiškinimas

Vietos energijos bendruomenės gali būti veiksmingas būdas valdyti energiją bendruomenės lygmeniu. Siekiant skatinti bendruomenių kūrimąsi ir jų dalyvavimą elektros energijos rinkoje labai svarbus tinkamas teisinis reglamentavimas nustatantis aiškias bendruomenių veiklos energetikos rinkoje taisykles.

25 pakeitimas

38 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl direktyvos dėl elektros energijos vidaus rinkos (nauja redakcija) – COM(2016) 864 *final*

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>šiuo metu valstybėse narėse, įdiegus pažangiąsias matavimo sistemas, yra sukurta arba kuriama įvairių duomenų valdymo modelių. Nepriklausomai nuo duomenų valdymo modelio svarbu, kad valstybės narės nustatytų skaidrias taisykles, pagal kurias būtų galima nediskriminacinėmis sąlygomis prieiti prie duomenų, ir užtikrina aukščiausio lygio kibernetinį saugumą, duomenų apsaugą ir duomenis tvarkančių subjektų nešališkumą;</p>	<p>šiuo metu valstybėse narėse, įdiegus pažangiąsias matavimo sistemas, yra sukurta arba kuriama įvairių duomenų valdymo modelių. Nepriklausomai nuo duomenų valdymo modelio svarbu, kad valstybės narės nustatytų skaidrias taisykles, pagal kurias būtų galima nediskriminacinėmis sąlygomis prieiti prie duomenų, ir užtikrina aukščiausio lygio kibernetinį saugumą, duomenų apsaugą ir duomenis tvarkančių subjektų nešališkumą; Siekiant, kad vartotojai reaguotų į paklausą ir turėtų dinamiškų kainų sistemos galimybę, tiekėjai jiems turi suteikti galimybę sužinoti, kiek elektros energijos jie suvartoja kas valandą. Šią informaciją rekomenduojama pateikti visuose išmaniuosiuose elektros skaitikliuose ir įdiegti visam sutartam galios intervalui.</p>

Paiškinimas

Vietoj siūlymo privalomai teikti informaciją visuose išmaniuosiuose skaitikliuose, siūloma rašyti „rekomenduojama“ ir įdiegti visam sutartam galios intervalui.

26 pakeitimas

3 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl peržiūrėto Reglamento, įsteigiančio Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą – COM(2016) 863 *final* – 2016/0378 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Numatoma, kad būtinybė koordinuoti nacionalinių reguliavimo institucijų veiksmus ateinančiais metais dar labiau didės. Europos energetikos sistemoje vyksta didžiausi per kelis dešimtmečius pokyčiai. Dėl didesnės rinkos integracijos ir perėjimo prie labiau kintamos elektros energijos gamybos būtina dėti daugiau pastangų siekiant nacionalinę energetikos politiką koordinuoti su kaimyninėmis šalimis ir išnaudoti tarpvalstybinės prekybos elektros energija galimybes.</p>	<p>Numatoma, kad būtinybė koordinuoti nacionalinių reguliavimo institucijų veiksmus ateinančiais metais dar labiau didės. Europos energetikos sistemoje vyksta didžiausi per kelis dešimtmečius pokyčiai. Dėl didesnės rinkos integracijos ir perėjimo prie labiau kintamos elektros energijos gamybos būtina dėti daugiau pastangų siekiant nacionalinę energetikos politiką koordinuoti su kaimyninėmis šalimis ir išnaudoti tarpvalstybinės prekybos elektros energija galimybes. Taip pat svarbu stiprinti nacionalines reguliavimo institucijas (NRI). Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jų nacionalinės reguliavimo institucijos (NRI) būtų nepriklausomos ir kad nebūtų ribojamas jų vaidmuo. Turėtų būti skiriama pakankamai NRI veiklai reikalingų išteklių, taip pat joms turėtų būti leidžiama visomis teisėmis dalyvauti ES lygmens bendradarbiavimo veikloje.</p>

Paaiškinimas

Sveikintinas koordinavimo tarp ES valstybių narių stiprinimas energetikos sektoriuje. Tačiau ne mažiau svarbus yra kiekvienos ES valstybės narės nacionalinės reguliavimo institucijos vaidmuo. Svarbu pažymėti, kad valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jų nacionalinės reguliavimo institucijos būtų nepriklausomos ir kad nebūtų ribojamas jų vaidmuo. Tai pat svarbu skirti pakankamai išteklių kokybiškai NRI veiklai vykdyti.

27 pakeitimas

14 straipsnis

Pasiūlymas dėl peržiūrėto Reglamento, įsteigiančio Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą – COM(2016) 863 *final* – 2016/0378 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Aplinkybėmis, kurias aiškiai apibrėžė Komisija gairėse, priimtose pagal [naujoje Elektros energijos reglamento redakcijoje, parengtoje pagal pasiūlymą COM(2016) 861/2] 57 straipsnį arba Reglamento (EB) Nr. 715/2009 23 straipsnį ir sprendžiant klausimus, kuriuos spręsti ji buvo įsteigta, Agentūrai laikantis Sąjungos agentūroms suteikiamų vykdomųjų įgaliojimų apribojimų gali būti pavestos papildomos užduotys, kurios nesusijusios su sprendžiamosiomis galiomis.</p>	<p>Aplinkybėmis, kurias aiškiai apibrėžė Komisija gairėse, priimtose pagal [naujoje Elektros energijos reglamento redakcijoje, parengtoje pagal pasiūlymą COM(2016) 861/2] 57 straipsnį arba Reglamento (EB) Nr. 715/2009 23 straipsnį ir sprendžiant klausimus, kuriuos spręsti ji buvo įsteigta, Agentūrai laikantis Sąjungos agentūroms suteikiamų vykdomųjų įgaliojimų apribojimų gali būti pavestos papildomos užduotys.</p> <p>Europos Komisija turėtų užtikrinti, kad Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrai (ACER) būtų suteikti reikiami įgaliojimai, kad ji galėtų prašyti pagrindinių valstybių narių institucijų suteikti informaciją, kurios jai reikia pavestoms užduotims vykdyti.</p>

Paaiškinimas

Siekiant sklandaus darbo proceso organizavimo būtina užtikrinti, kad Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrai būtų suteiktos pakankamos teisės ir įgaliojimai operatyviai gauti pagrindinių valstybių narių institucijų informaciją, būtiną pavestoms užduotims atlikti.

28 pakeitimas

16 straipsnio 2 punktas

Pasiūlymas dėl peržiūrėto Reglamento, įsteigiančio Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą – COM(2016) 863 *final* – 2016/0378 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Agentūra kasmet skelbia 1 dalyje nustatytos stebėsenos rezultatų ataskaitą. Toje ataskaitoje ji nurodo visas kliūtis, trukdančias baigti kurti elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkas.</p>	<p>Agentūra kasmet skelbia 1 dalyje nustatytos stebėsenos rezultatų ataskaitą. Toje ataskaitoje ji nurodo visas kliūtis, trukdančias baigti kurti elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkas bei pateikia rekomendacijas.</p>

Paaiškinimas

Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrai bus suteikta didesnė atsakomybė ir resursai, turės didesnės galios sprendžiant tarpvalstybinius klausimus, kuriems reikės koordinuoto požiūrio. Todėl valstybėms narėms naudinga, kad Agentūra teikdama stebėsenos rezultatus ataskaitą pateiktų ir bendras rekomendacijas.

29 pakeitimas

13 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje, kuriuo panaikinama Direktyva 2005/89/EB – COM(2016) 862 final – 2016/0377 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>remdamasis bendra metodika, ENTSO-E turėtų reguliariai rengti ir atnaujinti regioninius krizės scenarijus ir nustatyti kiekvienam regionui aktualiausią riziką, tokią, kaip ekstremalios oro sąlygos, stichinės nelaimės, kuro trūkumas arba piktavališki išpuoliai. Nagrinėjant krizės dėl dujų trūkumo scenarijų, dujų tiekimo sutrikimo riziką reikėtų įvertinti remiantis dujų tiekimo ir infrastruktūros veikimo sutrikimo scenarijais, kuriuos Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklas parengė pagal <i>Dujų tiekimo saugumo reglamento [siūlomo Dujų tiekimo saugumo reglamento] 6 straipsnio 6 dalį</i>. Valstybės narės turėtų jais remtis rengdamos ir atnaujinamos (paprastai kas trejus metus) savo nacionalinius krizės scenarijus. Šiais scenarijais reikėtų remtis rengiant pasirengimo valdyti riziką planus. Nustatydamos riziką nacionaliniu lygmeniu, valstybės narės turėtų aprašyti ir galimą riziką, susijusią su energijos tiekimo saugumui svarbios infrastruktūros nuosavybės teisėmis, ir galimas priemones (jei tokių yra), kurių imamasi tokiai rizikai pašalinti (pvz., bendrąsias arba sektoriaus investicijų atrankos taisykles, specialias tam tikrų akcininkų teises ir t. t.), kartu nurodydamos, kodėl, jų manymu, tokios priemonės yra pagrįstos;</p>	<p>remdamasis bendra metodika, ENTSO-E turėtų reguliariai rengti ir atnaujinti regioninius krizės scenarijus ir nustatyti kiekvienam regionui aktualiausią riziką, tokią, kaip ekstremalios oro sąlygos, stichinės nelaimės, kuro trūkumas arba piktavališki išpuoliai. Nagrinėjant krizės dėl dujų trūkumo scenarijų, dujų tiekimo sutrikimo riziką reikėtų įvertinti remiantis dujų tiekimo ir infrastruktūros veikimo sutrikimo scenarijais, kuriuos Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklas parengė pagal <i>Dujų tiekimo saugumo reglamento [siūlomo Dujų tiekimo saugumo reglamento] 6 straipsnio 6 dalį</i>. Rekomenduojama regioniniuose bendradarbiavimo formatuose pristatyti ir aptarti regiono energetikos situaciją, identifikuojant galimybes ir grėsmes. Valstybės narės turėtų remtis šia informacija rengdamos ir atnaujinamos (paprastai kas trejus metus) savo nacionalinius krizės scenarijus. Šiais scenarijais reikėtų remtis rengiant pasirengimo valdyti riziką planus. Nustatydamos riziką nacionaliniu lygmeniu, valstybės narės turėtų aprašyti ir galimą riziką, susijusią su energijos tiekimo saugumui svarbios infrastruktūros nuosavybės teisėmis, ir galimas priemones (jei tokių yra), kurių imamasi tokiai rizikai pašalinti (pvz., bendrąsias arba sektoriaus investicijų atrankos taisykles, specialias tam tikrų akcininkų teises ir t. t.), kartu nurodydamos, kodėl, jų manymu, tokios priemonės yra pagrįstos;</p>

Paaiškinimas

Sveikintina ir naudinga numatyti, jog ENTSO-E reguliariai rengs ir atnaujins regioninius krizės scenarijus bei nustatyti kiekvienam regionui aktualiausią riziką, tokią, kaip ekstremalios oro sąlygos, stichinės nelaimės, kuro trūkumas arba piktavališki išpuoliai. Tačiau svarbu stiprinti regioninį bendradarbiavimą tarp valstybių narių. Valstybėms narėms naudinga, jog prieš rengiant savo nacionalinius krizės scenarijus, prieš tai būtų pristatyta ir aptarta regioniniame lygmenyje. Tai padėtų valstybėms narėms geriau identifikuoti ir suprasti nacionalines ir regionines priemones, skirtas efektyvesniam ir sklandesniam krizių suvaldymui.

30 pakeitimas

18 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje, kuriuo panaikinama Direktyva 2005/89/EB – COM(2016) 862 *final* – 2016/0377 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>siekiant užtikrinti bendrą požiūrį į krizių prevenciją ir valdymą, kiekvienos valstybės narės kompetentinga institucija, pasikonsultavusi su suinteresuotosiomis šalimis, turėtų parengti pasirengimo valdyti riziką planą. Planuose turėtų būti aprašytos veiksmingos, proporcingos ir nediskriminacinės priemonės, tinkamos visiems nustatytiems krizės scenarijams. Planais turėtų būti užtikrintas skaidrumas, ypač sąlygų, kuriomis galima taikyti ne rinkos priemonės krizinei padėčiai sušvelninti. Visos numatomos ne rinkos priemonės turėtų atitikti šiame reglamente nustatytas taisykles;</p>	<p>siekiant užtikrinti bendrą požiūrį į krizių prevenciją ir valdymą, kiekvienos valstybės narės kompetentinga institucija, pasikonsultavusi su suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant, kai įmanoma, vietos ir regionų valdžios institucijas, turėtų parengti pasirengimo valdyti riziką planą. Planuose turėtų būti aprašytos veiksmingos, proporcingos ir nediskriminacinės priemonės, tinkamos visiems nustatytiems krizės scenarijams. Planais turėtų būti užtikrintas skaidrumas, ypač sąlygų, kuriomis galima taikyti ne rinkos priemonės krizinei padėčiai sušvelninti. Visos numatomos ne rinkos priemonės turėtų atitikti šiame reglamente nustatytas taisykles;</p>

Paaškinimas

Svarbus yra bendras požiūris į krizių prevenciją ir valdymą kiekvienoje valstybėje narėje.

Todėl šiuo aspektu būtinas glaudus bendradarbiavimas su visomis suinteresuotomis šalimis, pabrėžiant glaudžią komunikaciją, kai aktualu, ir su regionų ir vietos valdžios institucijomis.

31 pakeitimas

16 straipsnio 1 dalis

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje, kuriuo panaikinama Direktyva 2005/89/EB – COM(2016) 862 *final* – 2016/0377 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Kuo skubiau ir ne vėliau kaip per šešias savaites po krizinės elektros energijos sektoriaus padėties paskelbimo, atitinkamos kompetentinga institucijos, pasikonsultavusios su savo nacionaline reguliavimo institucija (jei ji nėra kompetentinga institucija), Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupei ir Komisijai pateikia vertinimo ataskaitą.</p>	<p>Kuo skubiau ir ne vėliau kaip per keturias savaites po krizinės elektros energijos sektoriaus padėties paskelbimo, atitinkamos kompetentinga institucijos, pasikonsultavusios su savo nacionaline reguliavimo institucija (jei ji nėra kompetentinga institucija), Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupei ir Komisijai pateikia vertinimo ataskaitą.</p>

Paaiškinimas

Krizinės elektros energijos sektoriaus padėties paskelbimas yra didelis iššūkis tiek valstybei narei, tiek visai Europos Sąjungai. Todėl šiuo atveju svarbu greita reakcija ir veiksmai. Pakeitimu siūlomas vertinimo ataskaitos pateikimas ne vėliau kaip per 4 savaites yra pakankamas ir tuo pačiu užtikrina greitesnę informacijos sklaidą.

32 pakeitimas

18 straipsnis

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje, kuriuo panaikinama Direktyva 2005/89/EB – COM(2016) 862 *final* – 2016/0377 (COD)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Siekiant užtikrinti, kad nebūtų imamasi priemonių, galinčių kelti pavojų valstybių narių, susitariančiųjų šalių arba Sąjungos energijos tiekimo saugumui, valstybės narės ir Energijos bendrijos susitariančiosios šalys raginamos glaudžiai bendradarbiauti nustatant elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus ir rengiant pasirengimo valdyti riziką planus.</p> <p>Šiuo tikslu Energijos bendrijos susitariančiosios šalys, gavusios Komisijos kvietimą, gali dalyvauti Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupės veikloje visais joms rūpimais klausimais.</p>	<p>Siekiant užtikrinti, kad nebūtų imamasi priemonių, galinčių kelti pavojų valstybių narių, susitariančiųjų šalių arba Sąjungos energijos tiekimo saugumui, valstybės narės ir Energijos bendrijos susitariančiosios šalys raginamos glaudžiai bendradarbiauti nustatant elektros energijos sektoriaus krizės scenarijus ir rengiant pasirengimo valdyti riziką planus. <i>Ypač pabrėžiamas ir rekomenduojamas regioninis bendradarbiavimas efektyvesniam energijos sektoriaus valdymui užtikrinti.</i> Šiuo tikslu Energijos bendrijos susitariančiosios šalys, gavusios Komisijos kvietimą, gali dalyvauti Elektros energijos srities veiklos koordinavimo grupės veikloje visais joms rūpimais klausimais.</p>

Paaiškinimas

Siekiant efektyvesnio ir sklandesnio elektros energijos sektoriaus krizės valdymo, svarbu išryškinti valstybių narių bendradarbiavimo regionų lygmeniu svarbą. Regioninio bendradarbiavimo lygmeniu galimi operatyvūs ir mažesnių kaštų reikalaujantys sprendimai.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

Bendrosios nuostatos

1. sveikina Europos Komisiją parengus Švarios energijos paketą ir pažymi, kad dėmesys skiriamas pastatų, pramonės ir transporto energetiniam efektyvumui bei tvarumui, atsinaujinančios energijos išteklių plėtrai ir sąlygoms bei jų integralumui, leidžiantiems vartotojams dalyvauti valdant energijos poreikį; bendros energijos rinkos sukūrimas bei numatyta nauja atsakomybė už elektros skirstomuosius tinklus perdavimo sistemų operatoriams ir nacionaliniams reguliuotojams padės užtikrinti energetinę nepriklausomybę, energijos tiekimo saugumą, klimato kaitos tikslų įgyvendinimą ir, svarbiausia, įperkama energiją vartotojams;

2. pabrėžia, jog yra aiškių ženklų, rodančių, kad ES tikslai, numatyti 2030 m. energetikos ir klimato dokumentų rinkinyje, bus nepakankami išsipareigojimams, kuriuos visos valstybės narės ir ES prisiėmė pasirašydamos Paryžiaus susitarimą, įgyvendinti; visų pirma yra įsitikinęs, kad 27 % atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslas ES lygmeniu yra nepakankamai plataus užmojo, todėl ragina Europos Komisiją ir valstybes nares užsibrėžti aukštesnį tikslą;

3. palankiai vertina pasiūlymus dėl glaudaus bendradarbiavimo tarpvalstybiniu, regionų lygmeniu ir tuo pačiu ragina Europos Komisiją pateikti variantų tokiam bendradarbiavimui skatinti išplečiant mikrolygio dalyvavimo teises, įgalinant glaudų vietos ir regionų valdžių bendradarbiavimą ir suteikiant realias galimybes kaimyniniams regionams plėtoti bendrą energetikos infrastruktūrą, neapsiribojančia nacionalinėmis sienomis;

4. apgailestauja, kad vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo Komisijos pasiūlymuose menkai apibrėžtas ir pabrėžia reikšmingą vietos ir regionų valdžios indėlį prisidedant prie klimato kaitos tikslų įgyvendinimo. Daugelis ES miestų ir miestelių jau daug metų turi parengę klimato ir tvarios energijos veiksmų planus, kuriuose numatytas nedidelį CO₂ kiekį išskiriantis šildymas ir energijos gamyba, atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas, energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių įgyvendinimas, darnaus transporto plėtra;

5. pritaria Europos Komisijos siekiam sukurti lanksčią, rinka grindžiamą sistemą, remiančią atsinaujinančios energijos išteklių plėtojimą, kartu išvengiant rinkos iškraipymo, ir ypač palankiai vertina siūlymus suteikti daugiau paskatų vartotojams tapti aktyviais elektros energijos rinkos dalyviais; pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų prisidėti kuriant energijos bendruomenes;

6. mano, kad Nacionalinių planų rengimo kontekste regioninis bendradarbiavimas turi būti stiprinamas tose srityse, kuriose akivaizdus tarpvalstybinis poveikis; atkreipia dėmesį į tai, kad prieš rengiant nacionalinius planus labai svarbu iš anksto suderinti veiksmus su kaimyninėmis ES šalimis bei į procesą įtraukti regionų ir vietos valdžios institucijas;

7. mano, kad valstybės narės turi stiprinti savo pastangas pašalinti administracines kliūtis, sumažinti ne tokių brandžių mažo anglies dioksido kiekio technologijų sąnaudas ir skirti daugiau dėmesio veiksmingam planavimui, įgyvendinimui bei ataskaitų teikimo procesų koordinavimui nacionaliniu, regionų ir vietos lygmeniu;

Atsinaujinančių energijos išteklių plėtojimas ir integracija rinkoje

8. pritaria, kad ES turi daugiau dėmesio skirti atsinaujinančios energijos technologijų plėtrai ir jų diegimui, ir pažymi, kad naujosios technologijos suteiks visiems vartotojams (nuo pramonės įmonių iki namų ūkių) galimybę sumaniau ir taupiau naudoti energiją, rinktis švarius ir efektyvius jos gamybos būdus;

9. mano, kad atsinaujinančių išteklių energijos tikslų transporto srityje stoka valstybėse narėse yra labai svarbus trūkumas, visų pirma dėl to, kad galiojančioje direktyvoje nustatytas 10 % tikslas iki 2020 m. buvo pagrindinė paskata naudoti biokurą. todėl siūlo įtraukti biokuro tikslą (įskaitant tausiai gaminamus tradicinius degalus), kuris galėtų būti 14 %;

10. mano, kad atsinaujinanti energija gali būti konkurencinga, ir pažymi, kad kai kurie atsinaujinantys energijos šaltiniai, pavyzdžiui, sausumos vėjo parkai, gali konkuruoti su iškastinio kuro energijos šaltiniais, o didėjant vėjo energetikos instaliuotai galiai bei tobulėjant technologijai, vėjo energetikos kaina toliau kris;

11. sutinka, kad švarios energijos inovacijoms reikia puikiai veikiančios vidaus rinkos ir atitinkamos konkurencijos, o kas leistų naujiems rinkos veikėjams diegti inovatyvius atsinaujinančios energijos projektus; tačiau pabrėžia, kad inovatyvūs projektai turėtų būti įgyvendinami vienodomis sąlygomis su jau rinkoje egzistuojančiais dalyviais;

12. pažymi, kad valstybės narės, kurdamos paramos schemas atsinaujinančių energijos šaltinių diegimui, turėtų atsižvelgti į specifines įvairių atsinaujinančios energijos technologijų ypatybes (pvz., kainų dydį, rizikos lygį, gebėjimą teikti sisteminę paslaugą). Tai užtikrintų didžiausių išlaidų efektyvumą ir ilgalaikio CO₂ mažinimo tikslo pasiekimą;

13. mano, kad Europos Komisija turėtų skatinti valstybes nares parengti atitinkamas paramos priemones atsinaujinančių energijos šaltinių plėtojimui. Daugiau lankstumo valstybėms narėms turėtų būti suteikta leidžiant plėtoti naujos kartos atsinaujinančios energijos technologijas, apsaugoti nedidelius projektus, įskaitant kogeneracijos įrenginius, prijungti prie vietos centralizuoto šildymo ir vėsinimo tinklų;

14. atkreipia dėmesį į tai, kad atsinaujinančių energijos išteklių plėtrai ir integracijai rinkoje reikalingi dideli finansiniai ištekliai, todėl ypač svarbu tai laikyti prioritetu ir Europos Sąjungos, nacionalinio, vietos ir regiono lygmens valdžios institucijoms laikytis bendro požiūrio, siekiant įvairių finansinių šaltinių sujungimo ir didinamojo poveikio;

15. prašo Europos Komisijos atsinaujinančios energijos direktyvoje aiškiai apibrėžti priimtinių paramos schemų koncepciją, atsižvelgiant į galiojančias valstybės narės pagalbos taisykles, siekiant teisinio suderinamumo ir investicijų pritraukimo šiam sektoriui;

16. pažymi, kad siekiant platesnio užmojo tikslų ne mažiau svarbu yra turėti aiškią ir tikslią informaciją dėl galimybės po 2020 m. pasinaudoti ES finansiniais instrumentais; taip pat pabrėžia, jog būtina taikyti pažangias finansinės inžinerijos priemones, siekiant, kad pagrindinės investicijos būtų iš privataus sektoriaus; šiomis aplinkybėmis pažymi, kad Europos strateginių investicijų fondas (ESIF) finansavo 25 % privačiojo sektoriaus projektų energetikos srityje, labai prisidedamas prie sektoriaus atgaivinimo;

17. pritaria, kad paramos schemas, skirtos iš atsinaujinančių išteklių gaminamai elektros energijai, yra veiksmingas būdas skatinti elektros energijos gamybą iš atsinaujinančių išteklių, tačiau pabrėžia, kad remiantis 2014–2020 m. Valstybės pagalbos aplinkai ir energetikai gairėmis, taikomomis nuo 2014 m. liepos 1 d., brandi atsinaujinančių išteklių energijos gamyba turėtų būti integruota į vidaus elektros energijos rinką laipsniškai, valstybės pagalba turėtų atspindėti mažėjančias gamybos sąnaudas ir turėtų būti vengiama rinkos iškraipymo; taip pat pažymi, kad su iškastiniais energijos ištekliais susijusios išorės sąnaudos turi tapti skaidresnės;

18. iš esmės pritaria paramos schemas atvėrimui kitose valstybėse narėse įgyvendinamiems projektams. Tačiau valstybės narės turėtų atsargiai vertinti rinkos atvėrimo galimybes, siekiant išvengti, kad toks įpareigojimas nemažintų vietinės gamybos dėl skirstant paramą dalyvaujančių kitų ES valstybių narių didesnių finansinių pajėgumų. Todėl Komitetas mano, kad pirmenybę reikėtų teikti paramos schemoms, pagrįstoms tarpvalstybiniu bendradarbiavimu, ir ypatingą dėmesį reikėtų atkreipti į jungtis;

Elektros energijos vidaus rinka ir rizikos valdymas

19. pritaria, kad integruota energijos rinka yra geriausias būdas užtikrinti prieinamas energijos kainas, energijos tiekimo saugumą ir sudaryti sąlygas ekonomiškai efektyviai integruoti didesnius iš atsinaujinančių išteklių pagamintos energijos kiekius. Todėl Komitetas palankiai vertina Europos Komisijos siūlymus sukurti elektros energijos rinkos modelį, kuris skatins atsinaujinančios energijos išteklių diegimą, didins paklausos valdymą, atvers integruotas energetikos rinkas regionų lygmeniu bei suteiks daugiau galių vartotojams;

20. pažymi, kad daugelyje valstybių narių elektros energijos kainos neatitinka paklausos ir pasiūlos ir yra reguliuojamos valdžios institucijų. Tai gali riboti konkurenciją, stabdyti investicijų pritraukimą ir naujų rinkos dalyvių atsiradimą ir visada turi būti gerai pagrįsta konkrečių politinių tikslų, tokių kaip labiausiai pažeidžiamų vartotojų apsauga, požiūriu. Todėl Regionų komitetas pritaria siūlomam rinkos liberalizavimui ir valstybės kišimosi mažinimui siekiant sumažinti kainas vartotojams, tačiau pažymi, kad valstybės narės prie elektros energijos kainų reguliavimo mažinimo turėtų pereiti palaipsniui ir pakankamai atsižvelgdamos į ypatingą energijos kaip visuotinės svarbos paslaugos pobūdį;

21. pritaria, kad vietos energijos bendruomenės gali būti veiksmingas būdas valdyti energiją bendruomenės lygmeniu; kviečia Komisiją numatyti techninius ir finansinius instrumentus, įgalinančius vietos ir regionų valdžios institucijas suteikti visapusišką pagalbą bendruomenėms;

22. pritaria tam, kad siekiant išvengti krizinių situacijų, valstybės narės turi parengti pasirengimo vadyti riziką planus, ir pabrėžia regioninio bendradarbiavimo efektyvesniam energijos sektoriaus valdymui užtikrinti svarbą; taip pat mano, kad rengiant minėtus planus turi būti konsultuojamasi su regionų ir vietos valdžios institucijomis;

23. pabrėžia, kad norint kovoti su energijos nepriteklumi reikia problemą bendrai apibrėžti ES lygmeniu, surinkti ir pasikeisti reikiama duomenimis bendradarbiaujant skirtingiems valdymo lygmenims ir parengti tikslinę politikos ir priemonių kompleksą, kuris padėtų pažeidžiamiausiems energijos vartotojams dalyvauti rinkoje ir palengvintų aukštų energijos kainų našą;

Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (ACER)

24. teigiamai vertina tai, kad teisinio reguliavimo peržiūra vyksta kompleksiskai, t. y., įtraukiant ne tik atskirus energijos rinkos aspektus, bet ir įvertinant jų tarpusavio sąsajas, tikslų siekiančių subjektų sąveiką ir kompetencijos pasidalinimą. Sveikintina didesnė ACER svarba tinklų kodeksų rengimo ir įgyvendinimo procese. Tačiau Komitetas pabrėžia, kad Europos Komisija turi užtikrinti, kad ACER būtų suteikti tinkami įgaliojimai, įgalinantys agentūrą prašyti pagrindinių valstybių narių institucijų suteikti informaciją bei atlikti kitus koordinavimo veiksmus;

25. atkreipia dėmesį, kad laikantis proporcingumo principo, ACER reguliavimo priemonės nepakeičia nacionalinių sprendimų. Taip pat Komitetas rekomenduoja stiprinti nacionalines reguliavimo institucijas (NRI). Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jų nacionalinės reguliavimo institucijos (NRI) būtų nepriklausomos ir kad nebūtų ribojamas jų vaidmuo. Turėtų būti skiriama pakankamai NRI veiklai būtinų išteklių, taip pat joms turėtų būti leidžiama visapusiškais teisėmis dalyvauti ES lygmens bendradarbiavimo veikloje;

Vartotojai ir informavimo svarba

26. palankiai vertina Europos Komisijos siūlymą reformuoti energijos rinką, siekiant suteikti vartotojams daugiau galių ir tapti lygiaverčiais rinkos dalyviais, ir pritaria Komisijos siūlymui skatinti savanorišką išmaniųjų skaitiklių diegimą laikantis duomenų apsaugos principų, kad vartotojai gautų aiškias sąskaitas ir būtų numatytos lengvesnės sąlygos pakeisti energijos tiekėją;

27. atkreipia dėmesį, kad reikia daugiau mokslinių tyrimų, daugiau bendradarbiavimo su vietos valdžios atstovais, siekiant aiškiau suprasti vartotojų dalyvavimo motyvus elektros energijos rinkoje. Geresnis vartotojo elgesio pokyčius skatinančių veiksnių supratimas gali suteikti svarbios informacijos, kaip paskatinti vartotojus būti stipriais ir atsakingais naujos elektros rinkos veikėjais;

28. pažymi, kad atlikti tyrimai rodo, jog vartotojai skundžiasi dėl nepakankamo skaidrumo elektros energijos sektoriuje, ribojančio jų gebėjimą pasinaudoti konkurencijos teikiama nauda ir aktyviai dalyvauti rinkose. Vartotojai nesijaučia pakankamai informuoti apie alternatyvius tiekėjus ir galimus sprendimus. Todėl Komitetas pabrėžia, kad būtina spręsti klientų duomenų privatumo ir saugumo problemas, ir ragina Europos Komisiją pateikti techninius pasiūlymus, siekiant užtikrinti aukštus saugumo standartus;

29. pabrėžia vietos ir regionų valdžios institucijų svarbą, skatinant energijos bendruomenių steigimą. Komitetas pažymi, kad sritys, kuriose gali padėti vietos valdžios atstovai, gali būti šios: gebėjimų stiprinimas, parama gauti finansavimą, mokymai, keitimasis gerąja patirtimi, techninės pagalbos teikimas, partnerystės plėtojimas;

30. pabrėžia informavimo svarbą motyvuojant vartotojus būti aktyviais dalyviais energijos sektoriuje. Šiuo aspektu naudingas ir skatintinas aktyvus Regionų komiteto vaidmuo, kuris galėtų reikšmingai prisidėti prie informavimo, idėjos populiarinimo tarp vietos bendruomenių ir dalinimosi gerąja praktine patirtimi;

Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo

31. pažymi, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms energijos sektoriuje tenka svarbus vaidmuo: vietos ir regionų valdžios institucijos savo veiksmais gali daryti įtaką energijos infrastruktūros plėtojimui ir rinkos veikimui, jos organizuoja paslaugų teikimą, atsako už teritorijų planavimą, žemės naudojimą, atsako už gatvių apšvietimą, transporto paslaugų teikimą, būsto administravimą, sprendžia dėl leidimų išdavimo, organizuoja gyventojų švietimą ir informavimą. Taip pat vietos ir regionų valdžios institucijos valdo didelį biudžetą, skirtą energiją vartojantiems produktams ir paslaugoms įsigyti organizuojant viešuosius pirkimus. Daugeliu atvejų vietos ir regionų valdžios institucijos yra ir energijos gamintojos;

32. atkreipia dėmesį į tai, kad Komisijos pasiūlymuose vietos ir regionų valdžios institucijos nenurodomos kaip svarbios energijos sektoriaus dalyvės, ir ragina Komisiją vykdan tolesnius veiksmus šioje srityje vietos ir regionų valdžios institucijas laikyti lygiavertėmis centrinės valdžios partnerėmis;

33. pažymi, kad vietos ir regionų valdžios institucijos gali prisidėti skatinant atsinaujinančiosios energijos naudojimą ir energijos efektyvumo didinimą vietos ir regionų lygmeniu, pavyzdžiui, nustatant platus užmojo tikslus ir veiksmų planus, supaprastinant administracines procedūras ir taisykles ar teikiant finansinę paramą, vykdant švietėjišką veiklą; šiuo požiūriu pabrėžia, kad daugiau kaip 6 600 vietos ir regionų valdžios institucijų pasirašė Merų paktą ir dar daugiau jų reikėtų paskatinti savanoriškai prisijungti prie šios ir kitų panašių tarptautinių iniciatyvų;

34. mano, kad su vietos ir regionų valdžios institucijomis turėtų būti konsultuojamasi dėl konkrečių būsimų priemonių, nes jų vaidmuo apima planavimo infrastruktūrą pritraukiant investuotojus, vartotojų informavimą ir konsultavimą;

35. siūlo savo paramą vietos ir regionų valdžios institucijoms užmezgant ryšius su atitinkamais ekspertais, siekiant pagerinti jų gebėjimus ir geriau koordinuoti bendras strategijas;

Subsidiarumas ir proporcingumas

36. pažymi, kad kai kurių šalių parlamentai pareiškė susirūpinimą dėl Europos Komisijos pasiūlymų, abejodami, ar jie atitinka subsidiarumo principą, siekiant užtikrinti ES reikalavimų veiksmingumą didelė atsakomybė teks vietos ir regionų valdžios institucijoms; todėl taip pat mano, kad gali prireikti išsamesnės subsidiarumo ir proporcingumo principų laikymosi analizės.

2017 m. liepos 13 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė. Energetikos sąjungos valdymas ir švari energija

(2017/C 342/13)

Pranešėjas:	Bruno Hranic (HR/EPP) Vidovec savivaldybės meras
Pamatiniai dokumentai:	Pasiūlymas dėl reglamento dėl energetikos sąjungos valdymo, COM(2016) 759 final Komunikatas „Švari energija visiems europiečiams“, COM(2016) 860 final Komunikatas „Spartesnis švarios energetikos inovacijų kūrimas ir diegimas“, COM(2016) 763 final

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

1 pakeitimas

Pasiūlymas dėl reglamento

1 konstatuojamoji dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
	(1) Šiuo reglamentu siekiama sukurti reikiamas Sąjungos ir atskirų arba į makroregionines partnerystes sugrupuotų valstybių narių bei vietos lygmens partnerystes, kad būtų bendrai siekiama energetikos pertvarkos pažangos. Šie skirtingi lygmenys, siekiami abipusės naudos, turėtų bendradarbiauti, vadovaudamiesi solidarumu ir pasitikėjimu;

Paaiškinimas

Reglamente turėtų būti iš pat pradžių nustatytas daugiapakopiu valdymu pagrįstas bendradarbiavimas įvairiais lygmenimis. Pasiūlymas grindžiamas panašia idėja, pasiūlyta Europos Parlamento pranešimo PE 604.777 (2 pakeitimas) projekte.

2 pakeitimas

Pasiūlymas dėl reglamento

9 straipsnio 2 dalis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
2. Vadovaudamasi 28 straipsniu Komisija valstybėms narėms gali pateikti rekomendacijų dėl planų projektų. Tose rekomendacijose visų pirma nurodoma:	Integruotų nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų projektai
a) užsibrėžtų tikslų, uždavinių ir veiksmų mastas siekiant kolektyviai įgyvendinti energetikos sąjungos uždavinius ir visų pirma Sąjungos 2030 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir energijos vartojimo efektyvumo tikslus;	2. Komisija įvertina nacionalinius energetikos ir klimato planų projektus ir pateikia konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas dėl valstybių narių planų projektų pagal 28 straipsnį siekiant:
	a) padėti įgyvendinti energetikos sąjungos, siekius, tikslus ir indėlių;

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
<p>b) politika ir priemonės, susijusios su valstybių narių ir Sąjungos lygmens uždaviniais, ir kita tarpvalstybinės svarbos politika ir priemonės;</p> <p>c) esamos (priimtos ir įgyvendinamos) politikos bei priemonių ir planuojamos politikos bei priemonių, įtrauktų į integruotą nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą ir skirtų vienam energetikos sąjungos aspektui bei įvairiems jos aspektams, sąveika ir suderinamumas.</p>	<p>b) užtikrinti, kad politika ir priemonės, susijusios su valstybių narių veiksmų planais, ir kita politika ir priemonės, visų pirma, potencialios tarpvalstybinės svarbos priemonės, atitiktų tikslus;</p> <p>c) skatinti esamos (priimtos ir įgyvendinamos) politikos bei priemonių ir planuojamos politikos bei priemonių, įtrauktų į integruotą nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą ir skirtų energetikos sąjungos aspektui bei įvairiems jos aspektams, sąveiką ir suderinamumą;</p> <p>d) prilygtinai reikalauja, kad valstybės narės aiškiai atsižvelgtų į vietos ir regionų lygiu priimtus įsipareigojimus bei tokių iniciatyvų kaip Merų paktas pasiektus rezultatus; ir parengtų procedūras, skirtas įtraukti visų atitinkamų valdymo lygmenų pasiūlymus dėl atitinkamų integruotų nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų;</p>

Paaiškinimas

Labai svarbu užtikrinti skirtingų valstybių narių veiksmų planų ir politikos ES lygmeniu nuoseklumą ir papildomumą bei skatinti vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą ir jų indėlį. Pasiūlymas grindžiamas panašiais pasiūlymais, pateiktais Europos Parlamento pranešimo PE 604.777 (97–100 pakeitimai) projekte.

3 pakeitimas

Pasiūlymas dėl reglamento

10 straipsnis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
<p>Nepažeisdamos kitų Sąjungos teisės reikalavimų, valstybės narės užtikrina, kad visuomenei būtų iš anksto užtikrinamos veiksmingos galimybės dalyvauti šio reglamento 9 straipsnyje nurodytų planų projektų rengimo procese, ir prie Komisijai pateikiamo savo integruoto nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano projekto prideda visuomenės nuomonės santrauką. Kai taikomos Direktyvos 2001/42/EB nuostatos, laikoma, kad pagal tą direktyvą rengiamų konsultacijų pakanka šiame reglamente nustatytais įpareigojimui konsultuotis su visuomene įvykdyti.</p>	<p>Viešos konsultacijos</p> <p>Nepažeisdamos kitų Sąjungos teisės reikalavimų, valstybės narės užtikrina, kad visuomenei būtų iš anksto užtikrinamos veiksmingos galimybės dalyvauti šio reglamento 9 straipsnyje nurodytų planų projektų rengimo procese, ir prie Komisijai pateikiamo savo integruoto nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano projekto prideda visuomenės nuomonės santrauką. Kai taikomos Direktyvos 2001/42/EB nuostatos, laikoma, kad pagal tą direktyvą rengiamų konsultacijų pakanka šiame reglamente nustatytais įpareigojimui konsultuotis su visuomene įvykdyti.</p> <p>Atsižvelgiant į politiniu požiūriu pripažintą vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį įgyvendinant tvarios energetikos politiką ir vadovaujantis Komisijos tikslu užtikrinti geresnį reglamentavimą, nacionalinės valdžios institucijos, laikydamosi kiekvienos valstybės narės konstitucinių ir politinių nuostatų, privalo įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į planavimą ir stebėseną.</p>

Paiškinimas

Veiksmingas nacionalinio lygmens ir vietos bei regionų valdžios institucijų veiksmų koordinavimas planuojant ir įgyvendinant energetikos ir klimato politikos priemones ir teikiant apie jas ataskaitas gali padėti išvengti nereikalingos administracinės naštos ir užtikrinti geresnį reglamentavimą.

4 pakeitimas**Pasiūlymas dėl reglamento**

Po 10 straipsnio įterpti naują straipsnį

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
	<p>Daugiapakopė dialogo energetikos klausimais platforma</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Valstybės narės, partnerystės dvasia, turėtų palaikyti nuolatinį dialogą energetikos klausimais aktyviam vietas ir regionų valdžios institucijų, pilietinės visuomenės organizacijų, verslo bendruomenės, investuotojų, visų kitų susijusių suinteresuotųjų subjektų ir plačiosios visuomenės dalyvavimui valdant energetikos pertvarką, įskaitant energijos nepriteklių, remti. 2. Valstybės narės šiam dialogui energetikos klausimais pateikia įvairias nuomones ir scenarijus, kurie numatyti jų trumpalaikėje, vidutinės trukmės ir ilgalaikėje energetikos ir klimato politikoje, taip pat kiekvienos galimybės sąnaudų ir naudos analizę. 3. Valstybės narės užtikrina, kad dialogui energetikos klausimais būtų skirti reikiami žmogiškieji ir finansiniai ištekliai, taip pat padedant Europos Komisijai, organizuoja keitimąsi nuomonėmis su kitais dialogais energetikos klausimais.

Paiškinimas

Tokiam svarbiam klausimui kaip energetikos pertvarka būtina sukurti struktūras, užtikrinančias nuolatinį dialogą su visais svarbiais subjektais, kad būtų galima išnagrinėti įvairias galimybes ir scenarijus bei parengti bendrus sprendimus. Pasiūlymas grindžiamas panašia idėja, pasiūlyta Europos Parlamento pranešimo PE 604.777 projekte.

5 pakeitimas**Pasiūlymas dėl reglamento**

18 straipsnio b punktas

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
<p>Valstybės narės į integruotas nacionalines energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitas įtraukia informaciją apie tai:</p> <p>b) kaip įgyvendinama ši politika ir priemonės:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) priimta, įgyvendinama ir planuojama politika ir priemonės, kurias taikant vykdomi nacionaliniai veiksmai siekiant privalomo Sąjungos 2030 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslo, nurodyti 4 straipsnio a punkto 2 papunkčio i papunktyje, įskaitant konkreitiems sektoriams ir technologijoms skirtas priemones, atliekant specialią [naujos redakcijos Direktyvos 2009/28/EB, parengtos pagal pasiūlymą COM(2016) 767] 23, 24 ir 25 straipsniuose nustatytų priemonių peržiūrą; 	<p>Valstybės narės į integruotas nacionalines energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitas įtraukia informaciją apie tai:</p> <p>b) kaip įgyvendinama ši politika ir priemonės:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) priimta, įgyvendinama ir planuojama politika ir priemonės, kurias taikant vykdomi nacionaliniai veiksmai siekiant privalomo Sąjungos 2030 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslo, nurodyti 4 straipsnio a punkto 2 papunkčio i papunktyje, įskaitant konkreitiems sektoriams ir technologijoms skirtas priemones, atliekant specialią [naujos redakcijos Direktyvos 2009/28/EB, parengtos pagal pasiūlymą COM(2016) 767] 23, 24 ir 25 straipsniuose nustatytų priemonių peržiūrą;

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
<p>2) konkrečios regioninio bendradarbiavimo priemonės;</p> <p>3) nedarant poveikio SESV 107 ir 108 straipsnių taikymui, konkrečios finansinės paramos priemonės, įskaitant Sąjungos paramą ir Sąjungos lėšų naudojimą siekiant skatinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos vartojimą elektros energijos, šildymo ir vėsinimo ir transporto sektoriuose;</p> <p>4) konkrečios priemonės, kuriomis vykdomi [naujos redakcijos Direktyvos 2009/28/EB, parengtos pagal pasiūlymą COM(2016) 767] 15, 16, 17, 18, 21 ir 22 straipsnių reikalavimai;</p> <p>5) priemonės, kuriomis skatinama naudoti energiją iš biomasės, visų pirma kaupiti biomasės išteklius atsižvelgiant į galimybę jos gauti (vietinį potencialą ir iš trečiųjų šalių importuojamą kiekį) ir kitus biomasės naudojimo būdus (žemės ūkio ir su mišku susijusiuose sektoriuose), taip pat priemonės, kuriomis užtikrinamas biomasės gamybos ir naudojimo tvarumas;</p> <p>c) informaciją, nustatytą VII priedo 1 dalyje.</p>	<p>2) konkrečios regioninio bendradarbiavimo priemonės;</p> <p>3) nedarant poveikio SESV 107 ir 108 straipsnių taikymui, konkrečios finansinės paramos priemonės, įskaitant Sąjungos paramą ir Sąjungos lėšų naudojimą siekiant skatinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos vartojimą elektros energijos, šildymo ir vėsinimo ir transporto sektoriuose;</p> <p>4) konkrečios priemonės, kuriomis vykdomi [naujos redakcijos Direktyvos 2009/28/EB, parengtos pagal pasiūlymą COM(2016) 767] 15, 16, 17, 18, 21 ir 22 straipsnių reikalavimai;</p> <p>5) priemonės, kuriomis skatinama naudoti energiją iš biomasės, visų pirma kaupiti biomasės išteklius atsižvelgiant į galimybę jos gauti (vietinį potencialą ir iš trečiųjų šalių importuojamą kiekį) ir kitus biomasės naudojimo būdus (žemės ūkio ir su mišku susijusiuose sektoriuose), taip pat priemonės, kuriomis užtikrinamas biomasės gamybos ir naudojimo tvarumas;</p> <p>6) pažanga didinant atsinaujinančių išteklių energijos dalį teikiant paslaugas šildymo bei vėsinimo sektoriuose, tačiau neužkraunant nepagrįstos administracinės naštos vietos ir regionų valdžios institucijoms arba galutiniams vartotojams;</p> <p>c) informaciją, nustatytą VII priedo 1 dalyje.</p>

Paaiškinimas

Šildymo ir vėsinimo sektoriuose slypi didžiulės nepanaudotos galimybės mažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinti atsinaujinančios energijos naudojimą ir gamybą (žr. Regionų komiteto nuomonę „ES šildymo ir vėsinimo strategija“). Kiek tai susiję su atsinaujinančių išteklių energijos direktyva, glaudžiai bendradarbiaujant nacionaliniu, regionų ir (arba) vietos lygmenimis reikėtų nustatyti privalomą tikslą atsinaujinančių išteklių energijos dalį šildymo ir vėsinimo sektoriuje kasmet padidinti 1 proc. – tai būtų konkretus ir veiksmingas indėlis siekiant bendro ES tikslo – 27 proc. atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalies iki 2030 m.

6 pakeitimas

Pasiūlymas dėl reglamento

37 straipsnis

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
<p>1. Komisijai padeda Energetikos sąjungos komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, apibrėžtas Reglamente (ES) Nr. 182/2011, dirbantis su šiuo reglamentu susijusių atitinkamos sudėties sektorių atstovų grupėse.</p>	<p>Energetikos sąjungos komitetas</p> <p>1. Komisijai padeda Energetikos sąjungos komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, apibrėžtas Reglamente (ES) Nr. 182/2011, dirbantis su šiuo reglamentu susijusių atitinkamos sudėties sektorių atstovų grupėse.</p>

Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
<p>2. Šis komitetas pakeičia pagal Sprendimo 93/389/EEB 8 straipsnį, Sprendimo Nr. 280/2004/EB 9 straipsnį ir Reglamento (ES) Nr. 525/2013 26 straipsnį įsteigtą komitetą. Nuorodos į komitetą, įsteigtą pagal tuos teisės aktus, suprantamos kaip nuorodos į komitetą, įsteigtą pagal šį reglamentą.</p> <p>3. Kai daroma nuoroda į šį straipsnį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.</p>	<p>2. Šis komitetas pakeičia pagal Sprendimo 93/389/EEB 8 straipsnį, Sprendimo Nr. 280/2004/EB 9 straipsnį ir Reglamento (ES) Nr. 525/2013 26 straipsnį įsteigtą komitetą. Nuorodos į komitetą, įsteigtą pagal tuos teisės aktus, suprantamos kaip nuorodos į komitetą, įsteigtą pagal šį reglamentą.</p> <p>3. Kai daroma nuoroda į šį straipsnį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.</p> <p>4. Į komitetą įtraukiamas vienas Regionų komiteto paskirtas atstovas, kuris institucijų lygmeniu atstovauja visoms ES vietos ir regionų valdžios institucijoms.</p>

Paiškinimas

Aukšto lygio Europos Sąjungos ir Europos Parlamento politiniai atstovai ne kartą yra pripažinę svarbų vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį įgyvendinant su energetikos sąjunga susijusias priemones.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

Pagrindiniai tikslai ir tikslinės grupės

1. pakartoja savo raginimą įgyvendinti platesnio užmojo tikslus dėl energijos vartojimo efektyvumo ir dėl atsinaujinančiųjų energijos išteklių pagamintos energijos dalies ES, kuri iki 2030 m. turėtų būti padidinta iki 40 proc.;
2. remia tris pagrindinius dokumentų rinkinio „Švari energija visiems europiečiams“ tikslus: 1) pirmenybė energijos vartojimo efektyvumui, 2) ES pirmavimas pasaulyje atsinaujinančiųjų išteklių srityje ir 3) tinkamos sąlygos vartotojams; tačiau apgailestauja, kad pasitelkiant teisės aktus dėl palankių sąlygų sudarymo ir ne teisėkūros iniciatyvas neįmanoma visiškai pasiekti šiuos tikslus ir kad nepakankamai akcentuojamas priklausomybės nuo importo mažinimo veiksnys, atspindintis visų vietos švarios energijos šaltinių (atsinaujinančiųjų ir įprastinių) dalį energijos rūšių derinyje;
3. ragina Europos Komisiją pirmenybę teikti energijos vartojimo efektyvumui, laikyti jį infrastruktūros prioritetu ir užtikrinti, kad energijos vartojimo efektyvumui didinti skirtos viešosios subsidijos ir finansinės paramos priemonės būtų laikomos kapitalo sąnaudomis, nes tai didintų efektyvaus energijos vartojimo sistemos saugumą ir patikimumą. Tai leistų nustatyti aiškią biudžeto apsaugos ir Europos konkurencingumo didinimo politiką;
4. palankiai vertina pasiūlymus sukurti energetikos sąjungos valdymui skirtą teisinę sistemą, kurioje būtų supaprastinami ir sujungiami šiuo metu energetikos ir klimato srityse taikomi planavimo, ataskaitų teikimo ir stebėjimo įpareigojimai, ir ragina valstybes nares ir Komisiją į šią politinę valdymo procedūrą įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas;

Energijos vartojimo efektyvumas ir atsinaujinantieji energijos ištekliai labai priklauso nuo decentralizuoto lygmens priemonių

5. atkreipia dėmesį ir pabrėžia svarbų vaidmenį, kurį atlieka vietos ir regionų valdžios institucijos strateginiame valdyme labiausiai vartotojams artimu lygmeniu valdant decentralizuotą energijos gamybą, skatinant tinkamų investavimo sąlygų kūrimą ir susiejant energetikos ir klimato politiką su priemonėmis būsto, energijos nepritekliaus, transporto, ekonominės plėtros, žemės naudojimo arba teritorijų planavimo srityse;
6. atkreipia dėmesį į vadovaujamą vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį įgyvendinant energetikos politiką, nustatant energetikos projektų finansavimo priemones, ypač atsinaujinančių išteklių energijos srityje, ir skatinant vartotojus vadovautis tvariais energetikos modeliais ir geriausios praktikos pavyzdžiais;

7. įspėja, kad užsibrėžtų Europos ir nacionalinio lygio energetikos ir klimato kaitos tikslų įgyvendinimui kyla pavojus, jei nebus oficialiai pripažintas vadovaujantis vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo įgyvendinant energetikos politiką energetikos sąjungoje;

8. atkreipia dėmesį į tai, kad rengiant nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus turi būti vadovujamasi skaidrumo ir atsakomybės principais, kad vietos subjektai, įmonės ir kiti dalyviai žinotų, ko jie gali tikėtis iš nacionalinių vyriausybių ir, visų pirma, kaip bus užtikrinamas prisiimtų įsipareigojimų laikymasis ir kokių veiksmų būtų galima imtis nustačius, kad nacionaliniai planai yra nepakankami siekiant ES lygmens tikslų;

9. palankiai vertina tai, kad Europos Komisija pripažįsta, kad perėjimas prie švarios energijos bus neįmanomas be daugelio pilietinės visuomenės ir regionų bei vietos lygmens suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo, todėl ragina valstybes nares tinkamai įtraukti miestus ir regionus į diskusiją dėl energetikos pertvarkos, ypač susijusią su nacionalinių integruotų energetikos ir klimato srities veiksmų planų rengimu, kad būtų galima tinkamai reaguoti į įvairių sektorių poreikius;

10. tačiau pažymi, kad nepaisant skirtingų atskirų ES valstybių narių konstitucinių nuostatų, pasiūlymuose dėl valdymo, išskyrus 10 straipsnio bendrąsias nuostatas dėl viešų konsultacijų, kuriose teigiama, kad „visuomenei [turi būti] iš anksto užtikrinamos veiksmingos galimybės dalyvauti planų projektų rengime, nėra jokios konkrečios nuorodos į vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį, jau nekalbant apie kitas suinteresuotąsias šalis;

11. siūlo apsvarstyti galimybę toliau pertvarkyti ES valstybės pagalbos energetikos sektoriuje taisykles, kad būtų galima remti miestų priemones, visų pirma parengiant specialias gaires vietos veiksmams siekiant supaprastinti esamą sistemą, taip pat numatant konkrečias išimtis energetikos projektams komunalinių ir socialinių būstų renovacijos srityje, tokiu būdu siekiant spręsti energijos nepritekliaus problemą. Šiuo tikslu reikia užtikrinti, kad kitoje, nuo 2020 m. galiojančioje programoje miestų atsparumas ir energijos pertvarkymas būtų laikomi prioritetinėmis sritimis;

12. ragina Europos Komisiją ir valstybių narių vyriausybes stiprinti bendradarbiavimą su vietos ir regionų suinteresuotaisiais subjektais, ypač su vietos ir regionų energetikos agentūromis, rengiant būsimus energetikos ir klimato srities veiksmų planus nacionaliniu lygmeniu ir tokiu būdu pereiti nuo keletu dalyvių politikos prie politikos, kur sprendimus priima visi dalyviai;

13. atsižvelgdamas į tai, nurodo daugelį sėkmingų vietos lygmens atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo projektų, parengtų ir plėtojamų bendradarbiaujant su MVI, nevyriausybiniėmis bei pilietinės visuomenės organizacijomis, pasitelkiant atskirų asmenų investicijas į elektros energijos ir šilumos gamybą iš atsinaujinančių išteklių;

14. atkreipia dėmesį į tai, kad energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos srityje vietos lygiu veiklą vykdo daug kitų svarbių veikėjų, be kita ko, mažųjų ir vidutinių įmonių, nevyriausybinių ir pilietinės visuomenės organizacijų;

15. pabrėžia, kad vietos subjektams taip pat reikėtų sudaryti galimybę prisidėti prie nacionalinių vyriausybių pastangų rengiant nemažai perspektyvių ESIF projektų, padedančių siekti Europos klimato ir energetikos politikos tikslų. Naujai įsteigtas Europos investavimo konsultacijų centras turėtų parengti paspartintą procedūrą miestams, įsipareigojusiems parengti mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančius miesto plėtros projektus;

16. ragina, atsižvelgdamas į Europos investicijų banko programas HASPERS ir ELENA, įgyvendinti papildomas tikslines techninės pagalbos programas, kurios yra būtinos siekiant užtikrinti miestams ir regionams reikalingas investicijas į plataus užmojo projektus, be kita ko, skatinant kurti didelį investicijų projektų portfelį ir investavimo platformas, sujungiančias nedidelio masto ir didelės sklaidos mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančius projektus;

Planavimas ir ataskaitų teikimas turi būti supaprastintas ir integruotas remiantis esamais vietos ir regionų planais

17. atkreipia dėmesį į tai, kad ES energetikos sąjungos valdymo tikslas turi būti praktikoje „supaprastinti ir integruoti“ planavimą ir atsižvelgiant į su tuo susijusią stebėseną ir ataskaitų teikimą reikia kurti veiksmingas sąsajas su esamomis iniciatyvomis;

18. pabrėžia, kad reikalingas veiksmingas koordinavimas nacionaliniu, vietos ir regionų lygmenimis, taikant planavimo, įgyvendinimo ir ataskaitų teikimo procedūras energetikos ir klimato politikos srityje. Tai padėtų išvengti nereikalingos biurokratijos ir užtikrinti geresnį reglamentavimą;

19. atkreipia dėmesį į tai, kad vietos ir regionų valdžios institucijos jau dabar aktyviai veikia klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos priemonių srityje ir daugelis jų jau yra parengusios strategijas, veiksmų planus ir stebėsenos procedūras, be kita ko, atsižvelgiant į Merų pakto iniciatyvą, kuri apima daugiau kaip 5 679 veiksmų planus, kuriais skatinama darni miestų plėtra energetikos sektoriuje;

20. pabrėžia, kad nacionaliniai planai ir tikslai turi būti veiksmingai susieti su vietos ir regionų lygmens tikslais bei grindžiami realistiškais ir suderintais atskirų regionų ir sektorių pastangomis;

21. pažymi, kad dalyvavimas reiškia ne tik konsultavimąsi, bet taip pat aktyvų vaidmenį inicijuojant ir rengiant konkrečias priemones;

Daugiapakopis valdymas yra būtina veiksmingo energetikos sąjungos valdymo sąlyga

22. apgailestauja, kad esamose rekomendacijose dėl energetikos sąjungos valdymo nepakankamai aiškiai atsispindi daugiapakopis požiūris, ir todėl ragina valstybių narių vyriausybes sukurti dialogo energetikos klausimais platformas, siekiant įtraukti į energetikos ir klimato srities veiksmų planų rengimą, jų stebėseną bei ataskaitų rengimą visus valdžios ir administravimo lygmenis **bei** visus atitinkamus suinteresuotuosius subjektus; taip pat, Europos Komisijai padedant, ragina organizuoti skirtingų nacionalinių dialogų energetikos klausimais mainus, kad būtų užtikrintas nuoseklumas ir sprendžiamos tarpvalstybinės problemos;

23. atkreipia dėmesį į tai, kad veiksmingas daugiapakopis valdymas turi daug privalumų: – piliečiai ir ekonomika įgyvendina su klimato kaita susijusias priemones ir taip prisiima didesnę atsakomybę šiame procese ir didina sėkmės galimybes, nes kuo matomesnis valdymas, tuo didesnę atsakomybę jaučia piliečiai;

24. pabrėžia, kad Pasiūlymo 11 straipsnis (dėl regioninio bendradarbiavimo) skirtas tik valstybių narių bendradarbiavimui, o ne subnacionalinio valdymo lygmenų bendradarbiavimui atskirose valstybėse narėse ar tarp jų; ragina valstybes nares ir Europos Komisiją taip pat užtikrinti tinkamą paramą subnacionalinių valdžios institucijų bendradarbiavimui, visų pirma tarpvalstybiniam bendradarbiavimui, siekiant koordinuoti veiklą, kad būtų įgyvendinti integruoti nacionaliniai energetikos ir klimato srities veiksmų planai;

25. ragina Europos Komisiją, valstybių narių vyriausybėms skirtus dokumentus įtraukti daugiapakopį valdymą, kartu pateikti ataskaitų dėl nacionalinės energetikos politikos ir jos planavimo teikimo gaires;

Aktyviam vartotojų dalyvavimui užtikrinti būtinos varomosios jėgos direktyvai įgyvendinti, taip pat veiksminga parama

26. dar kartą ragina Europos Sąjungą ir valstybes nares sukurti teisinės sistemas, kurios būtų naudingos tiek galutiniams energijos vartotojams, tiek ir „gaminantiems vartotojams“ (angl. prosumer) bei kitiems elektros energijos mažmeninėse rinkose veikiantiems energijos tiekėjams; taip pat pabrėžia, kad decentralizuota ir savarankiška energijos gamyba iš atsinaujinančiųjų išteklių duoda daug naudos energetikos sistemai (mažesnis energijos perdavimo infrastruktūros ir jos priežiūros poreikis, didesnis atsparumas ir lankstumas) ir kad šią naudą turėtų atspindėti teisinga kaina, mokama už visą perteklinę energiją, kurią tokie gamintojai perduoda į tinklą; todėl ragina valstybes nares parengti inovatyvias kainodaros sistemas siekiant spręsti šį klausimą;

27. atkreipia dėmesį į tai, kad reikalingos tinkamu būdu ir derama forma teikiamos specialistų konsultacijos, kurios per atitinkamą ryšio kanalą būtų vietoje prieinamos tikslinėms grupėms ir apimtų mažą CO₂ kiekį išmetančių technologijų diegimo techninius, finansinius bei praktinius aspektus;

28. pabrėžia, kad energetikos valdymo priemonės turi suteikti vartotojams galimybę kontroliuoti savo vartojimą, kad jie galėtų aktyviai dalyvauti rinkoje ir naudotis veiksmingomis ir tinkamomis vartotojų apsaugos priemonėmis; tai ypač svarbu kovojant su energijos nepriteklumi; todėl RK ragina parengti bendrą energijos nepritekliaus apibrėžtį ES lygmeniu ir

konkrečių politikos pasiūlymų, skirtų pažeidžiamiausiems vartotojams apsaugoti nuo nepagrįsto atjungimo nuo energijos tiekimo, pirmenybę teikti jiems naudingoms energijos vartojimo efektyvumo priemonėms ir parengti tikslią jiems skirtą informaciją;

Energetikos inovacijų skatinimas pereinant prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos

29. palankiai vertina tai, kad Komisija savo komunikate „Spartesnis švarios energetikos inovacijų kūrimas ir diegimas“ (COM(2016) 763) didelį dėmesį skiria dviem esminiams politiniams prioritetams: kurti atsparią energetikos sąjungą su perspektyvia kovos su klimato kaita politika ir suteikti naują stimulą darbo vietų kūrimui, augimui ir investicijoms;

30. ragina užtikrinti verslui, inovacijoms ir investicijoms palankią aplinką ir procedūras parengiant tikslius signalus, strategijas, standartus ir taisykles bei teikiant atitinkamą finansinę paramą, kuriai naudojamos viešosios lėšos privačiojo sektoriaus investicijoms palengvinti (ir padėti mažinti riziką, kai to reikia);

31. patvirtina, jog būtina, kad energetikos politika būtų rengiama užtikrinant sinergiją su Europos Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų politika; pabrėžia, kad inovacijas atsinaujančiosios energijos, tausojamąjį judumą, esamos energetikos infrastruktūros modernizavimo, pažangiųjų jėgainių statybos, anglies dioksido surinkimo ir energijos saugojimo srityse reikėtų toliau skatinti vietos lygmeniu; todėl ragina Komisiją visų pirma užtikrinti didesnę paramą inovatyviems projektams atokiausiuose regionuose, kad juos būtų galima panaudoti kaip tikras laboratorijas energetikos pertvarkymui;

32. mano, kad vietos valdžios institucijų partnerystės plėtojimui įgyvendinant pažangiųjų miestų iniciatyvas tenka labai svarbus vaidmuo, susijęs su inovacijomis švarios energijos srityje, integruojant tokias sritis kaip energijos taupymas miesto transporte, tarpregioninio transporto strategijos, bendradarbiavimas kuriant naujas saugojimo technologijas ir išmanūs visuomeniniai pastatai. Geresnė Europos struktūrinių ir investicijų fondų ir Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) sinergija yra labai svarbus veiksnys įgyvendinant tarpvalstybinius projektus tvarios energetikos srityje;

33. palankiai vertina tai, kad orientuojamasi į atvirąsias inovacijas ir atvirąjį mokslą, siekiant mažosioms ir vidutinėms įmonėms, taip pat ir pilietinei visuomenei suteikti galimybę tobulėti remiantis naujomis žiniomis;

34. pabrėžia, kad reikia kuo skubiau atsakyti tiesioginės ar netiesioginės paramos iškastinio kuro naudojimui, (taip pat ir kai kuriose valstybėse narėse teikiamos paramos), nes ji neleidžia teisingai įvertinti tikrosios tokio kuro kainos visuomenei ir aplinkai, jo kainos laikomos dirbtinai žemos ir taip trukdoma inovacijoms švarios energijos srityje;

35. pritaria pasiūlymui pasitelkti teisinės priemonės, siekiant paspartinti naujoviškų mažo anglies dioksido kiekio technologijų plėtrą ir veiksmingą jų naudojimą. Perėjimui prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos prireiks investicijų į pažangiąsias šildymo ir vėsinimo sistemas bei energijos vartojimo efektyvumo didinimą pramonės, statybų ir transporto sektoriuose, taip pat bendram investicinių projektų į atsinaujančiųjų išteklių energiją finansavimui;

36. pabrėžia, kad energetikos sąjungos valdymas turi sukurti pagrindines sąlygas tikslams pasiekti, pavyzdžiui, lengvesnę prieigą prie viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės siekiant paspartinti projektų įgyvendinimą, mažinti biurokratiją, nustatyti bet kokias vietas ir regionų valdžios institucijoms kylančias kliūtis ir užtikrinti teisinį tikrumą bei nuspėjamumą investuotojams;

37. ragina, kaip pasiūlyta, pasitelkti viešuosius pirkimus kaip veiksmingą priemonę kuriant mažo anglies dioksido kiekio technologijų rinką.

Subsidiarumas ir proporcingumas

38. mano, kad siūlomas reglamentas nekelia abejonių dėl jo atitikties subsidiarumo principui. Tačiau jis kelia susirūpinimą dėl atitikties proporcingumo principui, nes siūloma valdymo sistema laikoma pernelyg sudėtinga, pernelyg detali ir nustato pernelyg dažną ataskaitų teikimą. RK norėtų, kad valdymo sistema būtų įdiegta direktyva, o ne reglamentu, kuri sudarytų galimybę tinkamai dalyvauti regioninės valdžios institucijoms federacinėse šalyse.

2017 m. liepos 13 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Markku MARKKULA

Europos regionų komiteto nuomonė „Energijos vartojimo efektyvumas ir pastatai“

(2017/C 342/14)

Pranešėjas:	Michiel Rijsberman (NL/ALDE) Flevolando provincijos vykdomosios tarybos narys
Pamatiniai dokumentai:	Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, COM(2016) 761 <i>final</i> Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo, COM(2016) 765 <i>final</i>

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

1 pakeitimas

Direktyvos dėl energijos vartojimo efektyvumo 4 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
(...) Būtinybė Sąjungai 2020 m. ir 2030 m. pasiekti savo energijos vartojimo efektyvumo tikslus ES lygmeniu, išreikštus suvartojamu pirminės ir galutinės energijos kiekiu, turėtų būti aiškiai suformuluota kaip privalomas 30 % tikslas.	(...) Būtinybė Sąjungai 2020 m. ir 2030 m. pasiekti savo energijos vartojimo efektyvumo tikslus ES lygmeniu, išreikštus suvartojamu pirminės ir galutinės energijos kiekiu, turėtų būti aiškiai suformuluota kaip privalomas 40 % tikslas.

Paaiškinimas

40 % tikslas paskatintų spartesnį ekonomikos augimą, leistų sukurti daugiau darbo vietų ir importuoti mažiau iškastinio kuro, nei esant 30 % taupymo tikslui. Tai atitinka Europos Parlamento priimtą poziciją. Šis pakeitimas yra susijęs su 2 pakeitimu ir politinių rekomendacijų 5 punktu.

2 pakeitimas

Direktyvos dėl energijos vartojimo efektyvumo 7 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
valstybės narės turės per visą įpareigojimo laikotarpį bendrą galutinį suvartojamos energijos kiekį sumažinti tiek, kiek susidarytų, jei jos kasmet sutaupytų po 1,5 % metinio parduodamos energijos kiekio. Šis reikalavimas gali būti įgyvendintas naujomis politikos priemonėmis, priimtomis naujuoju įpareigojimų laikotarpiu nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2030 m. gruodžio 31 d. arba naujais atskirais veiksmais, kurie yra prieš ankstesnį laikotarpį arba jo metu priimtų politikos priemonių rezultatas, tačiau tokie atskiri energijos taupymą skatinantys veiksmai realiai turi būti pradėti naujuoju laikotarpiu;	valstybės narės turės per visą įpareigojimo laikotarpį bendrą galutinį suvartojamos energijos kiekį sumažinti tiek, kiek susidarytų, jei jos kasmet sutaupytų po 2 % metinio parduodamos energijos kiekio. Šis reikalavimas gali būti įgyvendintas naujomis politikos priemonėmis, priimtomis naujuoju įpareigojimų laikotarpiu nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2030 m. gruodžio 31 d. arba naujais atskirais veiksmais, kurie yra prieš ankstesnį laikotarpį arba jo metu priimtų politikos priemonių rezultatas, tačiau tokie atskiri energijos taupymą skatinantys veiksmai realiai turi būti pradėti naujuoju laikotarpiu;

Paaiškinimas

Šis pakeitimas yra susijęs su 3 pakeitimu ir politikos rekomendacijų 5 ir 7 punktais. Norint pasiekti 40 % tikslą, per metus reikės sutaupyti ne mažiau kaip 2 % nurodyto kiekio.

3 pakeitimas

Direktyvos dėl energijos vartojimo efektyvumo 1 straipsnio 1 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Šia direktyva nustatoma bendra energijos vartojimo efektyvumo skatinimo Sąjungoje priemonių sistema, siekiant užtikrinti, kad būtų pasiekti pagrindiniai Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslai – iki 2020 m. 20 % tikslas ir iki 2030 m. privalomas 30 % . tikslas [...].	Šia direktyva nustatoma bendra energijos vartojimo efektyvumo skatinimo Sąjungoje priemonių sistema, siekiant užtikrinti, kad būtų pasiekti pagrindiniai Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslai – iki 2020 m. 20 % tikslas ir iki 2030 m. privalomas 40 % tikslas [...].

Paaiškinimas

Šis paaiškinimas yra susijęs su 1 pakeitimu ir politinių rekomendacijų 5 punktu.

4 pakeitimas

Direktyvos dėl energijos vartojimo efektyvumo 7 straipsnio 1 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2030 m. gruodžio 31 d. kiekvienais metais naujai sutaupomą kiekį, lygų 1,5 % metinio galutiniams vartotojams parduodamo kiekio, kurio vidurkis išvestas pagal trijų metų, ėjusių prieš 2019 m. sausio 1 d., metų duomenis.	nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2030 m. gruodžio 31 d. kiekvienais metais naujai sutaupomą kiekį, lygų 2 % metinio galutiniams vartotojams parduodamo energijos kiekio, kurio vidurkis išvestas pagal trijų metų, ėjusių prieš 2019 m. sausio 1 d., metų duomenis;
Po 2030 m. valstybės narės ir toliau dešimtmečiais mažina suvartojamos energijos kiekį po 1,5 % kasmet, nebent Komisija, atlikusi peržiūrą iki 2027 m. arba po to kas dešimt metų, padaro išvadą, kad to nebereikia, jog Sąjunga pasiektų savo ilgalaikius 2050 m. energetikos ir klimato srities tikslus.	Po 2030 m. valstybės narės ir toliau dešimtmečiais mažina suvartojamos energijos kiekį po 2 % kasmet, nebent Komisija, atlikusi peržiūrą iki 2027 m. arba po to kas dešimt metų, padaro išvadą, kad to nebereikia, jog Sąjunga pasiektų savo ilgalaikius 2050 m. energetikos ir klimato srities tikslus.

Paaiškinimas

Šio pakeitimo paaiškinimas yra susijęs su 3 pakeitimu ir 5, 7 ir 8 rekomendacijomis.

5 pakeitimas

Direktyvos dėl energijos vartojimo efektyvumo 7 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Įpareigojimas taupyti energiją	Įpareigojimas taupyti energiją
1. Valstybės narės bendrai sutaupo bent tokį galutinės energijos kiekį, kuris atitinka:	1. Valstybės narės bendrai sutaupo bent tokį galutinės energijos kiekį, kuris atitinka:

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>a) nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. kiekvienais metais naujai sutaupomą kiekį, lygų 1,5 % metinio galutiniams vartotojams parduodamo energijos kiekio, kurio vidurkis išvestas pagal trijų metų, ėjusių prieš 2013 m. sausio 1 d., metų duomenis;</p>	<p>a) nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. kiekvienais metais naujai sutaupomą kiekį, lygų 2,0 % metinio galutiniams vartotojams parduodamo energijos kiekio, kurio vidurkis išvestas pagal trijų metų, ėjusių prieš 2013 m. sausio 1 d., metų duomenis;</p>
<p>(...)</p>	<p>(...)</p>
<p>B punkto taikymo tikslais, nepažeisdamos 2 ir 3 dalių nuostatų, valstybės narės gali skaičiuoti tik tą sutaupyta energijos kiekį, kurį lemia naujos, po 2020 m. gruodžio 31 d. įvestos, politikos priemonės arba politikos priemonės, įvestos tarp 2014 m. sausio 1 d. ir 2020 m. gruodžio 31 d., jei galima įrodyti, kad dėl tų priemonių imamasi atskirų veiksmų po 2020 m. gruodžio 31 d. ir dėl jų sutaupoma energijos.</p>	<p>B punkto taikymo tikslais, nepažeisdamos 2 ir 3 dalių nuostatų, valstybės narės gali skaičiuoti tik tą sutaupyta energijos kiekį, kurį lemia naujos, po 2020 m. gruodžio 31 d. įvestos, politikos priemonės arba politikos priemonės, įvestos tarp 2014 m. sausio 1 d. ir 2020 m. gruodžio 31 d., jei galima įrodyti, kad dėl tų priemonių imamasi atskirų veiksmų po 2020 m. gruodžio 31 d. ir dėl jų sutaupoma energijos.</p>
<p><i>Į šį apskaičiavimą gali būti neįtraukiama dalis ar visas transporto sektoriui parduotas ir jame sunaudotas energijos kiekis.</i></p>	
<p>Valstybės narės nusprendžia, kaip naują sutaupyti reikalaujamą energijos kiekį jos paskirstys kiekvienu iš a ir b punktuose nurodytų laikotarpių, kad kiekvieno laikotarpio pabaigoje būtų pasiektas bendras sutaupyti reikalaujamas kiekis.</p>	<p>Valstybės narės nusprendžia, kaip naują sutaupyti reikalaujamą energijos kiekį jos paskirstys kiekvienu iš a ir b punktuose nurodytų laikotarpių, kad kiekvieno laikotarpio pabaigoje būtų pasiektas bendras sutaupyti reikalaujamas kiekis.</p>
<p>2. Laikydamosi 3 dalies nuostatos, kiekviena valstybė narė gali:</p>	
<p>a) <i>apskaičiavimą, kurio reikalaujama pagal 1 dalies a punktą, 2014 m. ir 2015 m. atlikti naudodama 1 % vertes, 2016 m. ir 2017 m. naudodama 1,25 % vertes, o 2018 m., 2019 m. ir 2020 m. – 1,5 % vertes;</i></p>	
<p>b) <i>į skaičiavimą neįtraukti dalies ar viso parduotos energijos kiekio, panaudoto Direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytai pramoninei veiklai;</i></p>	
<p>c) <i>leisti energijos kiekį, sutaupyta dėl 14 straipsnio 4 dalyje, 14 straipsnio 5 dalies b punkte bei 15 straipsnio 1–6 ir 9 dalyse nustatytų reikalavimų įgyvendinimo energijos transformacijos, skirstymo ir perdavimo sektoriuose, įskaitant efektyvią centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo infrastruktūrą, įskaičiuoti į energijos kiekį, kuris turi būti sutaupytas pagal 1 dalį;</i></p>	
<p>d) <i>dėl atskirų veiksmų, kurie naujai įgyvendinami nuo 2008 m. gruodžio 31 d. ir daro poveikį 2020 m. ir vėliau ir kurie gali būti išmatuoti bei patikrinti, sutaupyta energiją įskaičiuoti į energijos, kuri turi būti sutaupyta pagal 1 dalį, kiekį ir</i></p>	
<p>e) <i>į 1 dalyje reikalaujamą sutaupyti energijos kiekį neįskaičiuoti patikrinamo energijos kiekio, kuris savoms reikmėms pasigaminamas ant pastatų arba juose sumontuotais įrenginiais, kurie įdiegti dėl politikos priemonių, skatinančių naujai diegti energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių technologijas.</i></p>	

Paaiškinimas

Dėl įpareigojimo taupyti energiją turėtų iš esmės padidėti energijos vartojimo efektyvumas. Todėl svarbu netaikyti pernelyg daug išimčių. Be to, dėl to padidės teisės aktų aiškumas.

6 pakeitimas

Direktyvos dėl energijos vartojimo efektyvumo 9a straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>2. Daugiabučiuose ir daugeliui paskirčių naudojamuose pastatuose, kuriuose yra centrinis šildymo ar vėsinimo šaltinis, arba į kuriuos šiluma arba vėsuma tiekama iš centralizuotų tiekimo sistemų, įrengiami individualūs skaitikliai, matuojantys kiekviename pastato bute (vienete) suvartojamos šilumos, vėsumos arba karšto vandens kiekį.</p> <p>Jei šilumai matuoti individualių skaitiklių naudoti neįmanoma dėl techninių priežasčių arba tai nėra ekonomiškai efektyvu, kiekviename radiatoriuje suvartotai energijai matuoti naudojami individualūs šilumos dalikliai, nebent atitinkama valstybė narė įrodo, kad tokių šilumos daliklių įrengimas nebūtų ekonomiškai efektyvus. Tais atvejais gali būti svarstoma galimybė naudoti alternatyvius ekonomiškai efektyvius suvartotos šilumos matavimo metodus. Kiekviena valstybė narė aiškiai nustato ir paskelbia, kokios sąlygos laikomos techniškai neįmanomomis ir ekonomiškai ne efektyviomis.</p> <p>Naujuose pirmoje pastraipoje nurodyto tipo pastatuose arba atliekant kapitalinę tokių pastatų renovaciją, kaip nurodyta Direktyvoje 2010/31/ES, individualūs skaitikliai įrengiami visuomet.</p> <p>(...)</p> <p>4. Taikant šį straipsnį, nuo 2020 m. sausio 1 d. įrengiamų skaitiklių ir daliklių duomenys turi būti nuskaitomi nuotoliniu būdu.</p> <p>Jau įrengti skaitikliai ir dalikliai, kurių duomenys nėra nuskaitomi nuotoliniu būdu, turi būti iki 2027 m. sausio 1 d. aprūpinti tokia funkcija arba pakeisti prietaisais, kurių duomenys yra nuskaitomi nuotoliniu būdu, išskyrus atvejus, kai valstybė narė įrodo, kad tai yra ekonomiškai neefektyvu.</p>	<p>2. Daugiabučiuose ir daugeliui paskirčių naudojamuose pastatuose, kuriuose yra centrinis šildymo ar vėsinimo šaltinis, arba į kuriuos šiluma arba vėsuma tiekama iš centralizuotų tiekimo sistemų, įrengiami individualūs skaitikliai, matuojantys kiekviename pastato bute (vienete) suvartojamos šilumos, vėsumos arba karšto vandens kiekį, jei tai techniškai įmanoma ir ekonomiškai efektyvu, be to, proporcinga atsižvelgiant į bendrą pastato energinį naudingumą, kaip apibrėžta Direktyvoje 2010/31/ES.</p> <p>Jei šilumai matuoti individualių skaitiklių naudoti neįmanoma dėl techninių priežasčių arba tai nėra ekonomiškai efektyvu arba proporcinga, kiekviename radiatoriuje suvartotai energijai matuoti naudojami individualūs šilumos dalikliai, nebent atitinkama valstybė narė įrodo, kad tokių šilumos daliklių įrengimas nebūtų ekonomiškai efektyvus ar proporcingas. Tais atvejais gali būti svarstoma galimybė naudoti alternatyvius ekonomiškai efektyvius suvartotos šilumos matavimo metodus. Kiekviena valstybė narė aiškiai nustato ir paskelbia, kokios sąlygos laikomos techniškai įmanomomis, ekonomiškai efektyviomis ir proporcingomis.</p> <p>(...)</p> <p>4. Taikant šį straipsnį, nuo 2020 m. sausio 1 d. naujai įrengiamų skaitiklių ir daliklių duomenys turi būti nuskaitomi nuotoliniu būdu.</p>

Paaiškinimas

Pagal 9a straipsnio 2 dalį kai kuriose valstybėse narėse besąlygiškas individualių skaitiklių diegimas naujuose arba kapitališkai renovuojamuose pastatuose darytų didelį neigiamą poveikį socialinei ir energijos vartojimo efektyvumo politikai.

Kai kuriose valstybėse narėse, pavyzdžiui, Suomijoje ir Švedijoje, galioja tvarka, kai nuomotojas įstatymo numatyta tvarka apmoka nuomininko išlaidas energijai. Šių nuomos teisės aktų paskirtis – apsaugoti gyventojus nuo energijos nepritekliaus. Ji taip pat labai naudinga energijos vartojimo efektyvumo požiūriu, nes vadovaujantis šia tvarka nuomininkas neskatinamas taupyti energijos, todėl savininko atliekama renovacija energijos vartojimo efektyvumo tikslais yra vienintelis būdas sumažinti nuomininko suvartojamą energiją. Dabartinis šios direktyvos projektas įpareigojęs kai kurias šalis, pavyzdžiui, Suomiją ir Švediją:

- užtikrinti individualių skaitiklių įrengimą ir palikti galiojančią tvarką, pagal kurią nuomos mokesčiai apima visus mokesčius, o tai reikštų, kad skaitikliai būtų įrengti brangiai ir be tikslo;
- arba užtikrinti individualių skaitiklių įrengimą ir pakeisti galiojančią tvarką, kad nuomotojas mokėtų už savo suvartojamą energiją.

Pakeitus galiojančią tvarką labai sumažėtų socialinė apsauga nuo energijos nepritekliaus, nes ši tvarka užtikrina nenutrūkstamą optimalaus lygio šildymą tiems, kuriems kyla energijos nepritekliaus grėsmė.

Valstybės narės, kuriose minėta tvarka netaikoma, tačiau kuriose būtina renovuoti didelį pastatų kiekį, turėtų turėti galimybę teikti pirmenybę renovacijai, o ne individualių skaitiklių įrengimui, ypač jei besąlyginis reikalavimas įrengti skaitiklius tampa paskata renovuoti pastatus, kurie nepatenka į kapitalinės renovacijos kategoriją, siekiant išvengti skaitiklių įrengimo reikalavimo. Valstybėms narėms priimant sprendimus dėl bendro klausimo, kaip gerinti pastatų energinį naudingumą, nederėtų neleisti spręsti individualių skaitiklių ir sąskaitų klausimo.

9a straipsnio 4 dalies 2 pastraipoje nustatyta, kad iki 2027 m. sausio 1 d. visus individualius skaitiklius ir jau įrengtus arba iki 2020 m. įrengtinus daliklius, kurie nėra nuskaitomi nuotoliniu būdu, reikės pakeisti arba pertvarkyti. Tai pasakytina apie daugumą šildymo, vėsinimo ir kašto vandens skaitiklių. Atsižvelgiant į didžiulį jau atliktą darbą ir finansines investicijas arba procesus, kurie turės būti vykdomi tokių individualių skaitiklių diegimui daugiabučiuose ir (arba) komercinės paskirties pastatuose, tokios priemonės proporcingumas palyginti su ribota numatoma papildoma nauda (nuotoliniu būdu nuskaitomi ir nenuskaitomi skaitikliai) nėra akivaizdus. Todėl pagal proporcingumo principą reikėtų nuotoliniu būdu nuskaitomų skaitiklių reikalauti tik tada, kai skaitikliai ar dalikliai yra keičiami; to jau reikalaujama pagal 9a straipsnio 4 dalies 1 pastraipą nuo 2020 m.

7 pakeitimas

Direktyvos dėl pastatų energinio naudingumo 9 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p><i>siekiant šią direktyvą pritaikyti pagal technikos pažangą Komisijai pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 290 straipsnį turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti aktus, kuriais ji būtų papildyta nuostatomis, kuriomis apibrėžiamas pažangumo rodiklis ir sudaromos sąlygos jį įgyvendinti. Pažangumo rodiklis turėtų būti naudojamas vertinant galimybes pastate naudoti informacines ir komunikacines technologijas ir elektronines sistemas, padedančias optimizuoti eksploatavimą ir sąveikauti su energijos tinklu. Pažangumo rodiklis padės geriau informuoti pastatų savininkus ir naudotojus apie pastatų automatizavimo ir techninių pastatų sistemų elektroninės stebėsenos pridėtinę vertę ir pastato naudotojams suteiks pasitikėjimo šių naujų patobulintų funkcijų faktinėmis galimybėmis taupyti energiją;</i></p>	

Paaiškinimas

Ši nuostata yra nereikalinga ir turėtų būti išbraukta, kadangi diskusija dėl pastato arba būsto „pažangumo“ tebėra ankstyvame etape. Nustatant tokią priemonę būtų tikslinga surengti plataus masto konsultaciją su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais. Dėl šios nuostatos be reikalo padidėja administracinė našta bendrovėms ir savininkams. Todėl reikėtų parodyti jos pridėtinę vertę ir ekonominį efektyvumą ir įvertinti šią priemonę. Pažangumo rodiklis subsidiarumo požiūriu yra neigiamas. Šis pakeitimas yra susijęs su 6 pakeitimu ir politinių rekomendacijų 17 punktu.

8 pakeitimas

Direktyvos dėl pastatų energinio naudingumo 1 straipsnio 2 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>po 2 straipsnio įterpiamas 2a straipsnis dėl ilgalaikių renovacijos strategijų, kurios turi būti teikiamos pagal Reglamente (ES) XX/20XX [dėl energetikos sąjungos valdymo] numatytus integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus:</p>	<p>po 2 straipsnio įterpiamas 2a straipsnis dėl ilgalaikių renovacijos strategijų, parengtų glaudžiai bendradarbiaujant su vietos ir regionų valdžios institucijomis, kurios turi būti teikiamos pagal Reglamente (ES) XX/20XX [dėl energetikos sąjungos valdymo] numatytus integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus:</p>
<p>a) pirmą dalį sudaro Direktyvos 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo 4 straipsnis, išskyrus jo paskutinę pastraipą;</p>	<p>a) pirmą dalį sudaro Direktyvos 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo 4 straipsnis, išskyrus jo paskutinę pastraipą;</p>
<p>b) įterpiamos 2 ir 3 dalys:</p>	<p>b) įterpiamos 2, 3 ir 4 dalys:</p>
<p>„2. Valstybės narės 1 dalyje nurodytoje ilgalaikėje renovacijos strategijoje nustato veiksmų planą su aiškiais etapais ir priemonėmis, kuriuo siekiama įgyvendinti ilgojo laikotarpio 2050 m. tikslą panaikinti nacionalinio pastatų ūkio priklausomybę nuo iškastinio kuro, apibrėžiant iki 2030 m. įgyvendintinus konkrečius etapus.</p>	<p>„2. Valstybės narės 1 dalyje nurodytoje ilgalaikėje renovacijos strategijoje nustato veiksmų planą su aiškiais etapais ir priemonėmis, kuriuo siekiama įgyvendinti ilgojo laikotarpio 2050 m. tikslą panaikinti nacionalinio pastatų ūkio priklausomybę nuo iškastinio kuro, apibrėžiant iki 2030 m. įgyvendintinus konkrečius etapus.</p>
<p>Be to, ilgalaikė renovacijos strategija turi padėti sumažinti energijos nepriteklių.</p>	<p>Be to, ilgalaikė renovacijos strategija turi padėti sumažinti energijos nepriteklių.</p>
<p></p>	<p>Šiose nacionalinėse strategijose – tiek jų rengimo, tiek stebėsenos procese – turėtų būti numatyti daugiapakopio valdymo sistemos, kuria siekiama užtikrinti renovacijos priemonių teritorinį poveikį, veikimui būtini mechanizmai.</p>
<p>3. Siekdamas padėti priimti kryptingus 1 dalies d punkte nurodytus investicinius sprendimus valstybės narės parengia mechanizmus, kuriais siekiama:</p>	<p>3. Siekdamas padėti priimti kryptingus 1 dalies d punkte nurodytus investicinius sprendimus valstybės narės parengia mechanizmus, kuriais siekiama:</p>
<p>a) jungti projektus, kad investuotojams būtų lengviau finansuoti 1 dalies b ir c punktuose nurodytą renovaciją;</p>	<p>a) jungti projektus, kad investuotojams būtų lengviau finansuoti 1 dalies b ir c punktuose nurodytą renovaciją;</p>

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>b) sumažinti energijos vartojimo efektyvumo operacijų riziką investuotojams ir privačiam sektoriui ir</p> <p>c) naudoti viešąjį finansavimą papildomoms privačiojo sektoriaus investicijoms telkti arba konkretiems rinkos trūkumams šalinti.“;</p>	<p>b) sumažinti energijos vartojimo efektyvumo operacijų riziką investuotojams ir privačiam sektoriui ir</p> <p>c) naudoti viešąjį finansavimą papildomoms privačiojo sektoriaus investicijoms telkti arba konkretiems rinkos trūkumams šalinti.</p> <p>4. Siekdamas skatinti tolesnį efektyvų energijos vartojimą užtikrinančios renovacijos plėtojimą, valstybės narės parengia mechanizmus, kuriais siekiama:</p> <p>a) skatinti MVĮ bendradarbiavimą grupėmis ir konsorciumais, kad jos potencialiems klientams galėtų pasiūlyti sudėtingesnius paslaugų paketus;</p> <p>b) remti naujų formų mokymą ir kvalifikaciją bei struktūriškai tobulinti esamas mokymo programas;</p> <p>c) stiprinti neformalaus mokymosi būdus.</p> <p>d) skirti Europos socialinio fondo lėšų statybų sektoriaus darbuotojų mokymui ir švietimui energijos vartojimo efektyvumo klausimais;</p> <p>e) <u>numatyti pastatų administratorių ir naudotojų informavimo ir mokymo priemones apie pastatų renovavimo būtinumą.</u></p>

Paaiškinimas

Ilgalaikės renovacijos strategijos turi būti rengiamos glaudžiai bendradarbiaujant su vietos ir regionų valdžios institucijomis, nes jos šioje srityje atlieka svarbiausią vaidmenį. Bet to, siekiant didinti pastatų energinį naudingumą itin svarbios statybų sektoriaus darbuotojų žinios ir kompetencija. Rangovams bendradarbiaujant, potencialiems klientams gali būti pasiūlytas kompleksiškesnis priemonių rinkinys. Be to, informavimo ir mokymo priemonės pirmiausia turėtų būti skirtos pastatų administratoriams ir naudotojams, siekiant didinti jų informuotumą apie pastatų renovavimo naudingumą.

9 pakeitimas

Direktyvos dėl pastatų energinio naudingumo 8 straipsnio 6 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>Komisijai suteikti įgaliojimai pagal 23 straipsnį priimti deleguotuosius aktus, kuriais ši direktyva būtų papildyta pažangumo rodiklio apibrėžtimi ir sąlygomis, kuriomis pažangumo rodiklis būtų pateikiamas kaip papildoma informacija būsimiems nuomininkams arba pirkėjams.</p> <p>Pažangumo rodiklis apima lankstumo galimybes, sustiprintas funkcijas ir gebas, kurias užtikrina glaudžiau apjungti įmontuoti pažangieji prietaisai, integruoti į įprastas technines pastato sistemas. Šios ypatybės pastato naudotojams ir pačiam pastatui užtikrins didesnes galimybes reaguoti į patogumo arba eksploatavimo reikalavimus, dalyvauti valdant poreikį ir prisidėti prie optimalaus, sklandaus ir saugaus įvairių energijos sistemų ir rajono infrastruktūrų, prie kurių pastatas prijungtas, veikimo.</p>	

Paaiškinimas

Ši nuostata visai nereikalinga ir turėtų būti išbraukta. Šis pakeitimas yra susijęs su 7 pakeitimu ir politinių rekomendacijų 17 punktu dėl subsidiarumo.

10 pakeitimas

Direktyvos dėl pastatų energinio naudingumo 10 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<p>10 straipsnis iš dalies keičiamas taip:</p> <p>a) 6 dalis pakeičiama taip:</p> <p>„6. Valstybės narės savo finansines priemones, susijusias su energijos vartojimo efektyvumo didinimu atliekant pastatų renovaciją, susieja su energijos, sutaupytos dėl tokios renovacijos, kiekiu. Sutaupyta kiekį galima nustatyti palyginant prieš renovaciją ir po jos išduotus energinio naudingumo sertifikatus.“;</p> <p>b) įterpiamos šios 6a ir 6b dalys:</p> <p>„6a. Valstybių narių sukurtose energinio naudingumo sertifikatuose registruoti skirtose duomenų bazėse turi būti galimybė atsekti faktinį energijos suvartojimą atitinkamuose pastatuose, nepriklausomai nuo jų dydžio ir kategorijos. Duomenų bazėse laikomi pastatų, kuriuose nuolat lankosi visuomenė ir kurio naudingasis grindų plotas viršija 250 m², faktinio energijos suvartojimo duomenys.</p> <p>6b. Pateikus prašymą ES duomenų apsaugos reikalavimus atitinkanti anoniminių duomenų suvestinė pateikiama bent valdžios institucijoms statistinėms arba mokslinių tyrimų reikmėms.“;</p>	<p>10 straipsnis iš dalies keičiamas taip:</p> <p>a) 6 dalis pakeičiama taip:</p> <p>„6. Valstybės narės savo finansines priemones, susijusias su energijos vartojimo efektyvumo didinimu atliekant pastatų renovaciją, susieja su energijos, sutaupytos dėl tokios renovacijos, kiekiu. Sutaupyta kiekį galima nustatyti palyginant prieš renovaciją ir po jos išduotus energinio naudingumo sertifikatus.“;</p> <p>b) įterpiamos šios 6a, 6b ir 7 dalys:</p> <p>„6a. Valstybių narių sukurtose energinio naudingumo sertifikatuose registruoti skirtose duomenų bazėse turi būti galimybė atsekti faktinį energijos suvartojimą atitinkamuose pastatuose, nepriklausomai nuo jų dydžio ir kategorijos. Duomenų bazėse laikomi pastatų, kuriuose nuolat lankosi visuomenė ir kurio naudingasis grindų plotas viršija 250 m², faktinio energijos suvartojimo duomenys.</p> <p>6b. Pateikus prašymą ES duomenų apsaugos reikalavimus atitinkanti anoniminių duomenų suvestinė pateikiama bent valdžios institucijoms statistinėms arba mokslinių tyrimų reikmėms.</p> <p>7. Komisija užtikrina, kad būtų skleidžiamos žinios apie gerąją praktiką, susijusią su viešojo ir privačiojo finansavimo mechanizmais ir smulkių energetinių renovacijos projektų susiejimu. Komisija taip pat užtikrina, kad būtų platinama informacija apie finansines paskatas renovuoti.“</p>

Paaiškinimas

Reikia dalytis žiniomis apie geriausią praktiką. Pastaraisiais metais regionuose ir valstybėse narėse buvo parengta įvairių sektinų veiklos pavyzdžių.

II. POLITIKOS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

Bendrosios rekomendacijos

1. palankiai vertina viziją dėl miestų ir regionų vaidmens, kurią Europos Komisija pateikia dokumentų rinkinyje „Švari energija visiems europiečiams“. Miestai ir regionai yra vieta, kur iš tikrųjų vykdoma energetikos pertvarka. Regionų komitetas rekomenduoja papildyti šią viziją nurodant, kokiais būdais Europos Komisija remia regionus, vykdančius energetikos pertvarką;
2. remia ir palankiai vertina Europos Komisijos parengtus pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriais siekiama užtikrinti pažangesnę ir švaresnę energiją visiems, įgyvendinti Paryžiaus susitarimo tikslus, remti ekonomikos augimą, skatinti investicijas ir technologinį pranašumą, sukurti naujų užimtumo galimybių ir didinti piliečių gerovę. Šie pasiūlymai yra susiję su regionų politika ir, Regionų komiteto nuomone, juos įgyvendinant regionams turi tekti atitinkamas vaidmuo. Regionų komitetas ragina valstybes nares įtraukti vietas ir regionų valdžios institucijas rengiant integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus;
3. remia ir teigiamai vertina Europos Komisijai argumentus dėl pirmenybės energijos vartojimo efektyvumui teikimo: pigiausia energija yra ta, kuri iš viso nevarojama; energijos vartojimo efektyvumas gali būti laikomas atskiru, neišsemiamu ir visuotinai prieinamu energijos šaltiniu; energijos vartojimo efektyvumas yra labai svarbus, kad būtų pasiekti klimato srities ir energetikos tikslai, taip pat yra ekonomiškai efektyviausias būdas įgyvendinti energetikos sąjungos tikslus;
4. primena, kad kova su energijos nepriteklumi yra labai didelis iššūkis Europos energetikos politikai ir atsakas turi būti daugiapakopis; todėl ragina parengti bendrą energetikos politikos apibrėžtį ir tikslinių politikos priemonių šiai problemai spręsti rinkinį; atsižvelgdamas į tai siūlo, kad fiksuota dalis (ne mažiau kaip 10 %) energijos taupymo įpareigojimų būtų gauta iš priemonių ar politikos, skirtos labiausiai pažeidžiamiems vartotojams, ir kad turėtų būti parengtos specialios finansinės priemonės, leisiančios labiausiai pažeidžiamiems vartotojams dalyvauti įgyvendinant efektyvaus energijos vartojimo priemones ir gauti iš jų naudos;
5. išpėja, kad nustatant energijos rūšių derinius laisvu pasirinkimu kyla pavojus, kad energetikos politikos tikslai iki 2030 m. ir vėliau nebus pasiekti. Todėl direktyvos turėtų būti privalomos ES lygmeniu, kartu nustatant priemones nacionaliniu lygmeniu;

Rekomendacijos dėl Direktyvos dėl energijos vartojimo efektyvumo

6. nurodo, kad Paryžiaus susitarimo tikslų įgyvendinimas yra didelis iššūkis Europai. Kad pasiektų tikslus, Europa turės siekti didesnio energijos vartojimo efektyvumo (2030 m. – 40 %), nebepakaks toliau kasmet sutaupyti 1,5 % parduodamos energijos kiekio. Pakėlus šį energijos taupymo lygį iki 2 % per metus bus paskatintas didesnis ekonomikos augimas, sukurta daugiau darbo vietų ir importuojama mažiau energijos. Šiomis aplinkybėmis taip pat reikės pritaikyti persvarstytos direktyvos V priedą siekiant užtikrinti, kad energijos taupymo tikslams priklausytų tik tos energijos taupymo priemonės, kurios nedaro poveikio kitiems ES klimato politikos tikslams (pvz., CO₂ mažinimo), ir kad būtų skatinami ilgalaikiai tvarūs sprendimai;
7. nurodo, kad vieniems regionams ir valstybėms narėms šią užduotį įgyvendinti yra sunkiau nei kitiems, tačiau apskritai energijos taupymas ir energijos vartojimo efektyvumas sukuria papildomų darbo vietų ir skatina ekonomikos augimą;
8. supranta sudėtingą realią padėtį, susidariusią Europos Komisijai, tačiau pritaria Europos Parlamento suformuluotam 40 % tikslui iki 2030 m.;

Įpareigojimai

9. pažymi, kad energijos vartojimo efektyvumo įpareigojimas yra svarbiausia priemonė siekiant efektyvaus energijos vartojimo. Vis daugiau valstybių narių pereina prie šios sistemos. Per penkerių metų laikotarpį šią priemonę taikančių valstybių narių skaičius padidėjo nuo 5 iki 15. Tokių valstybių narių regionai yra patenkinti šia priemone. Regionų komitetas rekomenduoja pradėti šią priemonę įgyvendinti ir likusioms valstybėms narėms;
10. rekomenduoja persvarstant 8 straipsnį kritiškai įvertinti, kokio dydžio įmonėms taikomos šios nuostatos, nes ir mažesnės įmonės turi didelio taupymo potencialo;

Auditai

11. pažymi, jog 8 straipsnyje nurodoma, kad galima vykdyti tik tam tikrų įmonių energijos vartojimo auditus. Europos Komisija šio straipsnio nekeičia. Regionų komitetas siūlo šį straipsnį iš dalies keisti, kad visose valstybėse narėse direktyva būtų taikoma tokio pat pobūdžio įmonėms. Taip būtų galima visoms valstybėms narėms sudaryti vienodas sąlygas ir užtikrinti reguliavimo nuoseklumą. Įpareigojant atlikti energijos vartojimo auditą didesnėse įmonėse kaip atrankos kriterijų reikėtų taikyti ir energijos suvartojimo mastą. Tai būtų tikslingiau, nei vien taikyti apyvartos ir darbuotojų skaičiaus kriterijus. Siekiant išvengti dvigubo reguliavimo, turėtų būti galima pagal 8 straipsnį energijos suvartojimui, kuriam jau taikomi Pastatų energinio naudingumo direktyvoje numatyti energinio naudingumo sertifikatai, audito netaikyti;

12. rekomenduoja su energijos vartojimo auditais susieti įpareigojimą imtis visų energijos taupymo priemonių, kurios atsiperka per penkerius metus. Pavyzdžiui, toks reikalavimas nustatytas Nyderlanduose, patvirtinus skirtingiems sektoriams skirtą priemonių rinkinį. Taip lengviau užtikrinti vykdymą;

Matavimas

13. teigiamai vertina tai, kad Europos Komisija siūlo vartotojams suteikti daugiau galių energijos rinkoje, geriau juos informuojant apie jų suvartojamą energiją šildymui ir vėsinimui ir sustiprinant vartotojų, ypač gyvenančių daugiabučiuose pastatuose, teises, susijusias su šiluminės energijos suvartojimo matavimu ir sąskaitų išrašymu. Tačiau įpareigojimas dėl individualaus šiluminės energijos suvartojimo matavimo ir sąskaitų išrašymo turi priklausyti nuo ekonominio efektyvumo ir techninių galimybių. Atsižvelgiant į jau atliktą didžiulį darbą ir jau esamas finansines investicijas į individualių skaitiklių įrengimą, kyla abejonių dėl šio įpareigojimo nustatymo proporcingumo palyginti su numatoma ribota nauda. Kad informaciją būtų galima gauti dažniau, nustatomas įpareigojimas užtikrinti galimybę šiluminės energijos matavimo prietaisų duomenis nuskaityti nuotoliniu būdu. Šis reikalavimas gali būti laikomas privatumo pažeidimu. Regionų komitetas rekomenduoja valstybėms narėms imtis priemonių privatumui ir tinkamam duomenų saugumui užtikrinti, ir nustatyti, kad instaliavimas yra savanoriškas, o ne privalomas;

14. palankiai vertina šių priemonių taikymą, su sąlyga, kad jos išbandytos ekonominio efektyvumo požiūriu ir techniškai įmanomos. Tai labai svarbi apsaugos priemonė skirtingoms nuomos sistemoms, taikomoms valstybėse narėse;

Fondai

15. ragina Europos Komisiją ir po 2020 m. toliau teikti ne tik struktūrinių fondų finansavimą, bet numatyti ir tiesiogiai valdomų lėšų bei finansų inžinerijos priemonių, skirtų užtikrinti švarią energiją visiems europiečiams. Regionų komitetas pritaria Europos Komisijos išpareigojimui mažinti energijos nepriteklių ir rekomenduoja po 2020 m. toliau skirti struktūrinių fondų (Socialinio fondo, Regioninės plėtros fondo, Sanglaudos fondo) lėšas vietos ir regionų valdžios institucijoms, kad būtų sprendžiama energijos nepritekliaus problema;

16. ragina Europos Komisiją parengti tinkamus instrumentus ir priemones, siekiant sutelkti viešąsias lėšas ir pritraukti Europos, nacionalinio, regionų ir vietos lygmens privačių investicijų į energijos vartojimo efektyvumo sektorį;

Rekomendacijos dėl Direktyvos dėl pastatų energinio naudingumo

17. pritaria Europos Komisijos pasiūlymui dėti daugiau pastangų pastatų energinio naudingumo srityje; apie 75 % Europos pastatų energija vartojama neefektyviai ir kasmet renovuojama tik 0,4–1,2 % pastatų ūkio. Pastatų energijos naudojimo efektyvumo didinimas turi didelį energijos taupymo potencialą, ypač Vidurio ir Rytų Europoje;

18. rekomenduoja valdžios institucijoms ir rinkos dalyviams geriau informuoti nekilnojamojo turto savininkus apie galimybes atlikti energijos naudojimo požiūriu efektyvią namų renovaciją (kas, kaip ir kur įmanoma), pavyzdžiui, tokią informaciją išdėstant lengvai prieinamoje interneto svetainėje ir siūlant įdomius sprendimus. Be to, Regionų komitetas rekomenduoja sutelkti dėmesį į MVĮ verslininkus ir statybų pramonės darbuotojus ir į šio sektoriaus mokymo programas privalomai įtraukti žinias apie būstų ir pastatų energetinę renovaciją;

Įkrovimo priegigos negyvenamuosiuose pastatuose

19. pritaria Europos Komisijos vizijai dėl perėjimo prie tvaraus transporto (elektra varomų transporto priemonių); pritaria pasiūlymui visuose naujuose negyvenamuosiuose pastatuose, esamuose negyvenamuosiuose pastatuose (kuriuose atliekama kapitalinė renovacija) ir dideliuose naujuose gyvenamuosiuose pastatuose sukurti infrastruktūrą elektra varomoms transporto priemonėms; rekomenduoja Europos Komisijai parengti vieną bendrą Europos standartą, skirtą elektromobilių įkrovimo priegigoms, kad būtų paspartintas perėjimas prie tvaraus transporto (elektra varomų transporto priemonių);

20. tikisi, kad iniciatyva „Pažangusis išmaniųjų pastatų finansavimas“ (angl. *Smart Financing for Smart Buildings*) padės išlaisvinti ir pritraukti daug privačiojo sektoriaus investicijų, ir teigiamai vertina šią sistemą remiančią iniciatyvą. Viena sąlyga – jos finansiniai aspektai neturi būti perkelti regionams ir savivaldybėms. Vietos ir regionų valdžios institucijos gali atlikti svarbų vaidmenį sutelkiant paraiškas finansavimui gauti;

Viešieji pastatai

21. pritaria Direktyvos dėl energijos vartojimo efektyvumo 4 straipsnio dėl pastatų renovavimo perkėlimui į Pastatų energinio naudingumo direktyvą, apgailestauja, kad per šią peržiūrą nebuvo perkeltas Direktyvos dėl energijos vartojimo efektyvumo 5 straipsnis dėl pavyzdinio viešųjų organizacijų pastatų vaidmens. Regionų komitetas mano, kad vietos ir regionų valdžios institucijos taip pat turi atlikti pavyzdinį vaidmenį užtikrinant viešųjų pastatų energijos vartojimo efektyvumą. Regionų komitetas ragina vietos ir regionų valdžios institucijas rodyti pavyzdį;

Kompetencijos sritys, subsidarumas ir proporcingumas

22. pritaria teisiniam pagrindui, kuriuo Europos Komisija grindžia ES kompetenciją. Pagal SESV 194 straipsnį Sąjungai suteikti įgaliojimai imtis priemonių, kuriomis, be kita ko, būtų skatinamas energijos vartojimo efektyvumas. Priemonės, skirtos energijos nepritekliaus problemai spręsti, turėtų būti grindžiamos SESV 151 straipsniu. Subsidarumo principo laikymosi vertinimas yra iš dalies teigiamas ir iš dalies neigiamas. Regionų komitetas mano, kad ketinimas nustatyti ir įgyvendinti Europos lygmeniu energijos vartojimo efektyvumo tikslą yra teisėtas. Tačiau Regionų komitetas nepritaria pažangumo rodiklio įvedimui deleguotuoju teisės aktu, nes pažangumo rodiklio klausimu dar nepravesta pakankamai išsami diskusija. Proporcingumo principo laikymosi vertinimas yra teigiamas.

Briuselis, 2017 m. liepos 13 d.

Europos regionų komiteto
pirmininkas

Markku MARKKULA

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT